

YAŞAR KEMAL

Allahın Askerleri

toros yayınları

YAŞAR KEMAL * ALLAHIN ASKERLERİ

toros

YAŞAR
KEMAL

*

Allahın Askerleri

Yayın hakkı: Yaşar Kemal
Türkiye'de yayın hakkı: Toros Yayınları

Beşinci baskı
Toros Yayınları, İstanbul 1991

Kapak Resmi: İsa Çelik

Dizgi ve baskı: Zafer Matbaası
103
ISBN 975-433-030-1

TOROS YAYINLARI

Nuruosmaniye Cad. Atasaray Han 37/406, 34440 Cağaloğlu-İstanbul
522 23 76 Faks: 512 97 92

YAŞAR KEMAL Allahın Askerleri

Çocuklar İnsandır —1

toros yayınları

NAR AĞACINI KUŞATMIŞ HANIMELLERİ ve NANIK ÜSTÜNE

Zilonun adı o uydurma adlardan biri. Babası kimbilir hangi Beye öykünmüş de Ziloya bu adı koymuş. Ama mahallede herkes ona Zilo diyor. Zilo da ona bir yakışmış ki... Güzel, pırıl pırıl, candan, sıcacık bir sesi var Zilonun. Güzel, yürekten, sıcacık konuşuyor. Yapmacıkları hemen belli oluyor. Yüzüne vurunca da utanıyor, bir kirpi gibi dikenlerinin içine çekiliyor, sonra dikenlerini, öykünmelerini, yapmacıklarını unutup başlıyor sel gibi konuşmağa.

Zilonun anlattıklarından çıkardıklarım... Babası, uzun boylu, esmer, boynu uzamış, sünmüş, altmışında gösteren, Hacca da gitmiş gelmiş, işinden fırsat buldukça beş vakit namazını eda eden, arada sırada, kazaya kalan namazlarını boş vakit olunca yerine getiren, soba borusu bir eski pantolon giyen, ceketini çoğu zaman omzunda, dili yarı Arap, yarı Kürtçeye çalan öfkeli, kederli, üzülmüş hep eski türküler söyleyen, yirmi beş yıldır da Yemiş iskelesinde, ya da Halde hamalcılık yapan birisidir. Belki giyitlerini Ziloyla ikimiz uydurduk, boynunun uzunluğunu, sünekliğini ben onun hamallığından çıkardım, ama kaç yaşında olduğu üstünde Ziloyla çok çok hesaplar yaptık belki saatlerce. Hayır hayır, bu İbrahim Demir altmışından aşağı olamaz. Üç tane evli kızı, evli kızlarından kocaman kocaman torunları var. Torunları Zilodan da daha büyük. Ben Zilonun yalancısıyım, vebali günahı Zilonun boynuna. Zilonun babası, onun anası ölünce başka bir kadınla evlenmiş. İbrahim Demirin Zilonun anasından dört kız, iki

erkek çocuğu var. Kızların üçü evli demiştik. Oğlanlardan birisi ölmüş, öbürü kundura boyacılığı yapıyor Karaköyün oralarda. Zilonun anasından sonra aldığı kadından da dört çocuğu olmuş. Demek ki, bir hesapla Zilonun dokuz kardeşi var ve Zilonun babası yirmi beş yıldır İstanbulda hamal. Bunlar ya Siirtli, ya Bitlisli, ya Vanlı, ya Diyarbakırlı. Ziloların ben hangi ilden, hangi ilçeden, hangi köyden olduklarını biliyorum ya, öteki illerin adını da sayarak amaç şaşırtıyorum. Bunu böyle yapmak zorundayım. Zilonun anası babası, soyu sopu bir koşuldan geliyor. Hangi ilden olduğu bence bir şey yazmaz. Beş aşağı beş yukarı bütün Doğu Anadolu'nun koşulları birdir.

Baba yumşak, gün görmüş birisi gibi geliyor bana. Bir de çok yorgun, azıcık da bıkmış bir adam duygusunu uyandırıyor. Yakınan, yorulmuş, bir yolunu bulur bulmaz da uyuyan.

Zilo kendini bildi bileli üç tane ev değiştirmişler. Semtlerin adını söylemek zorundayım. Zilo Fenerde doğmuş. Doğduğu evi şöyle zar zor çıkarıyor. Çamurlu, çocukların dize kadar içine gömüldükleri, çamur içinde oynadıkları, süründükleri, tepeden tırnağa çamura battıkları bir avlu geliyor aklına. Diyor ki, orayı düşündükçe vıcık vıcık çamurları da birlikte düşünüyorum. Bir de kaya olacaktı, bir de yıkık bir eski duvar, surlara benziyordu, diyor. Şimdiki surlara çok benziyordu, kale duvarı gibi bir duvardı. Anası çocuk doğururken bu evde ölmüş. Birkaç çığıltıdan başka hiç bir şey anımsayamıyor anasının ölümü üstüne. Bir de çok sarı yüzlü bir kadın geliyor gözlerinin önüne, mum gibi olmuş, erimiş bitmiş. Çamurlu avluda ayaklarını sürüyerek yürüyen. Bu sapsarı kesilmiş, mum gibi kadın, çok güzel yüzlüymüş. Zilonun anası olabirmiş bu.

Evin bir tek odası olacak. Kırmızı kiremitleri, bir tek küçük hıyari yemyeşil, küçücük penceredeki mor sakız sardunyasını da söyledi Zilo. Fenerde Halicin o belalı kokusunu anımsayıp anımsamadığını ben sordum Ziloya. Oyle bir şeyden hiç haberi yoktu. Üstelik daha Haliçte ya-

şıyordu. Yerini söylememek için her şeyi yapıyor ama, arada da ağzından şu anda Halicin oralarda bir yerde oturduklarını kaçırıyor. Bir ara da Fatihte oturduklarını söyledi. Şişliyi de söyleyecekti, Şi... dedi, bir iyice baktı bana, baktı ki yutmayacağım vazgeçti. Dolapderede oturduklarına kalıbımı basarım, orasını öylesine güzel anlatıyor ki, orasını, oranın insanlarını çok seviyor, ne de güzel yürekten seviyor. Bir yaşlı Çingene anlattı Zilo, işte insan böyle anlatılmalı. Zilonun Çingeneyi anlatışı olduğu gibi bende. O ne söylediye Dolapdere üstüne, oradaki Çingene abiler, amcalar üstüne hepsini makinaya aldım. Zilonun sıcak sesi Çingene amcayı yeniden yaratıyor. Bir dostlukta, sevgide, hem de saygıda. Zilo diyor ki, «onlar Çingene ama, ne yapsınlar, Allah onları Çingene yaratmış ama, onlar Türk olmuşlar, Türkçe konuşuyorlar. Onlar insan olmuşlar. İnsan bu kadar sevinç taşınca,» bu sevinç taşınca sözünü ben uydurmadım, olduğu gibi Zilonun sözü bu, «varsın Allah onları Çingene yaratsın, hiç, hiç bir kıymeti olmaz Çingeneliğin...» Fatihte oturmuşlar ama Zilo hiç bilmiyor Fatihi. İki kere gitmiş oraya.

Haaaa, Zilonun kaç yaşında olduğunu, hangi maceralara girip çıktığını söylemeyi unuttum, Zilo on dört yaşında. Kendisi söylüyor on dört yaşında olduğunu ama, hiç de o kadar göstermiyor. Zilo olsa olsa on, on iki arası olabilir. Kime sorarsanız sorun Ziloya on bir yaştan fazlasını vermez. Ziloyu Emniyetin Şehzadebaşındaki eski medresedeki çocuk bürosunda tanıdım. Bu çocuk bürosu hakkında sonra birkaç sözüm olacak. Polisler yakalayıp onu oraya atmışlardı. Bu çocuk bürosunda çocukları, insanları, bir şehri merak edenler için çok iş var. Yalnız Çocuk Bürosu Müdürü Hüseyin Bey... Hadi canım sen de Hüseyin Beylerle uğraşacak değilim...

Zilo hep yaşamı boyunca Dolapderede oturmak ister. Oranın insanları çok çok komik, diyor. Kadınlar erkekleri Dolapderede öz adlarıyla değil de bir tuhaf lakaplarıyla çağırıyorlarmış. Orada bir Kıpik amca varmış ki, aman ne komik, ne komik! Kıpik amca davul, zurna, keman, tef, her

bir şeyi çalıyormuş. Hem çalıyor hem oynuyormuş. Bütün kadınlar da oynuyorlarmış orada. Çok fakirlermiş, hırsızlık da yapıyorlarmış ama, iyiymişler iyi... Çocukları seviyormuşlar, iyi davranıyorlarmış çocuklara, öyle burunları ta göklerde değillermiş. Zilo da onlarla oynarmış. Üvey annesi var ya, onu kıskanmış, niye oynuyorsun diye döğmüş, suyunu çıkarmış ama, Zilo karışmış Çingenelerin arasına, onları Allah Çingene yaratmış ama, onlar ne yap-sınlar, Çingene yaratılınca, iyi insan olmuşlar, herkes de demiş ki, bunlar Çingene ama, iyidirler, iyi olduklarından dolayı bunlar artık Çingenelikten çıkmışlar. Ne olacak, isterlerse Çingenecilikten çıkışmasınlar. Bak sana bir şey deyim mi, ben hiç bir yerde bu Çingenelerden daha iyisini görmedim. Oynamış, oynamış. Karışmış Çingenelerin arasına oynamış. Çingenelerde büyüklük küçüklük yokmuş ki, herkes bir. Herkes büyük gibi... Değil mi, herkes büyük gibi olmalı. Neymiş çocuk yani. Çocuk da çocuk. Vay çocuk kadar taş düşsün başınıza. Aaaaaaah, bütün insanlar Çingeneler gibi olsa, o zaman işte... Aaaaaaah, Çingenelerin kötüsü yok mu, az az... Ne idi, bir hırsız vardı orada, nasıl bir hırsız... Bir görmeliydi onu, apak sakalları vardı ama, gene hırsızlık yapıyordu ki, İstanbullu kasıp kavuruyordu, kırk yıldır.

Aaaaaaah, adını unutmuş Zilo. O yaşlı, ak sakallı Çingenenin adını bir anımsayabilse... Anımsayamıyor, çünkü o yaşlı Çingene iki ay önce bir vurgun vurmuş ki, bütün Dolapdere bayram etmiş. Oyundan çalgıdan yer yerinden oynamış. Ak sakallı hırsız Çingene varmış ya, işte o her hırsızlığında tek mil Dolapderenin çocuklarına da pay ayırmış. Yaaaaa, varsın onlar Çingene olsunlar, değil mi?

Herkesin iyisi var, polislerin de iyileri var, bak şurada ki, Yavuz amca var ya, işte o iyi bir polis. Hiç kızmıyor insana. Küfretmiyor da. Aaaaah, Sirkeci'de bir Salih var, bir polis Salih, bu polisin adını boyuna yazacağım, okuyucularım usanana bıkana kadar, işte o amanallah... Çok çok dövüyormuş çocukları. Salih adını çocuklar duyunca, daha adını duyunca titremeğe başlıyorlar. Daha

Sirkecide istasyonda polismiş. Ben gidip göremedim onu. Daha doğrusu gidip görmek içimden gelmedi bu polisi. Ne tür bir insan olduğunu merak ettiğim halde gidip de göremedim. Çocuklar, neden bu kadar yılmışlar ondan, sorup anlayamadım. Ne diyecekti acaba polis Salih Bey bana, kimbilir? Herhalde kutsal ödevini icra kılıyordu çocuklar üstünde.

Dolapderedeki evi de anlattı bana Zilo. Bana bu evi biraz attı gibi geldi. İki odası varmış evin. Bir çamurlu bahçesi. Zilo çamurdan çok yılmış öyle anlaşıyor. Bahçede hiç çiçek yokmuş, safi çamurmuş ortalık. Evin odasının birisinde, babası, analığı yatıyorlarmış, birisinde de çocuklar. Çocuklar üstüste yatıyorlarmış. Çocukların yatdığı oda çok pis kokuyormuş. Hiç hava almıyormuş. Kardeşlerinin yüzleri sapsarı kehrubar gibiymiş. Bir de mutfakları varmış ama, mutfak derim sana, o mutfaklara hiç benzemiyormuş, öyle mutfaklardan birisini bir kere görmüş, görmüş ki ne mutfak, bal dök de yala. Safi aynaymış, cammış her bir yanı. Neler neler yokmuş içinde. Bir hafta ye iç yat mutfakta, o kadar kocamanmış, iki tane de buzdolabı varmış, içindeki yiyecek gene bitmezmiş. Onların mutfaklarının her bir yanından rüzgar esiyormuş. Bir de kocaman kocaman fareler varmış. Çocuklar, yani hırsız arkadaşları onun adını fare koymuşlar ya, o farelerden korkuyormuş, bir fare görünce ödü patlıyormuş. Bir fare görmesin deli oluyormuş. Halbuki Zilo çok yürekli bir kızmış. Bütün mahalle ona, Zilo kadar yürekliyi yokmuş diyor. Ziloda marifet mi ararsın on parmağında on hüner. En çok da trenlerin altında uyuyormuş. En sevdiği şey trenlerin altında uyumakmış. Tren üstünden kalkıp gidiyormuş da onun haberi bile olmuyormuş, kocaman bir katar üstünden sağılıp geçiyormuş da... Bir de apartımanların merdivenlerinde uyumağa çalışıyormuş Zilo. Yalnız oralarda çok geceler sabahlara kadar uyuyamıyor donuyormuş. Ne yapsın Zilo, çekecek. Ne yapsın Zilo, bu yaşamı çekecek. Ne gelir elden ki, değil mi abi?

«Şimdi şöyle bir sayarsak evde kaç baş insan var Zilo?»

«Üvey anne, ablam, babam, ablam, ben, dört de çocuklar, üvey annem bir tane daha doğuracak. Yemiyorlar ki...»

«Evin geçimi nasıl Zilo?»

«Eeh işte bazen öyle. Açlık sıkıntısı olmaz mı?»

«Aç kaldığınız hiç oluyor muydu?»

«Üvey annem bana eskiden yemek vermiyordu. Babam Eminönünden ekmek getiriyordu. Aşçı veriyordu ona, adamlardan kalıyordu. Ekmek kuruyordu. Ben de annemden çalıp yiyordum, kuru kuru. Yani öyle çalmıyordum, yani öyle alıyordum yiyordum. Yedirmiyordu bana yemek eskiden. Kendi annem öldüğünde babam bir üvey anne aldı, üvey anne hep bizi dövüyor. Sonra da Unkapanından bir kere de beş yüz lira bulmuştum. Arkadaşlarım, kız arkadaşlarım vardı, o parayı almak için üç tane konyak aldılar. Bakkaldan mı nerden artık onu bilmiyorum. Aldılar içirdiler, gel sinemaya gidelim, dediler. Gittik Çiçek sinemasına, Çiçek sinemasında helaya gideceğim diyerekten kaçtılar, iki kişi de arkamda oturuyordu, ben de uyuyordum, sonra da adamlar ikisi de takip etti beni. Ben teyzemin bodrumunda yatıyordum Fenerde. Karanlıkta öyle mum filan yok. Girer girmez birisi ağzımı kapadı arkadan, birisi de kötülük yaptı, bağırmak istedim, bağırmadım, sabahleyin kan gördüm, ben bayıldım.»

«Kaç yıl oluyor?»

«İki yıl oluyor.»

«Bu adamları bulamadılar mı polisler?»

«Tanımıyorum. Balat Karakolu şimdi hep biliyor. Üvey anneme de anlattım, üvey anneme anlatınca o da benim edep yerimi yaktı, şişlen.»

«Yani senin ne kabahatin var, niye yaktı acaba?»

«Anlattım ona her şeyi ama gene o yaktı edep yerimi. Kızarttı, şişi kızarttı. Soba bum bum yanıyordu. Bir soktu, kıpkırmızı oldu şiş kan gibi. Şiş değince, duman çıktı, cızzzzz, etti. Yemek hiç yiyemiyordum, sonra da hep ağlıyordum. Babam öyle kucağında sallıyordu akşamları.»

«Peki sen kaç yaşındaydın üvey anne eve geldiğinde?»

«Altı yaşında filan. Ablam on yaşında, abim sekiz yaşında vardı.»

«Çok mu kötü davranıyordu üvey anne, o nereliydi?»

«İlk geldiğinde, iyiydik, öyle bizi seviyordu, sonra evlendiğinde, tam, babamla düğün filan oldu, iki üç gece durduk artık başladı bizi döğmeğe, hem biz ona bir şey yapmadan. Onun her dediğini yapıyorduk biz. O gene bizi öldürüyordu.»

«Kendi çocuklarını da dövüyor mu?»

«Hastalanmadan, daha diyor ki, dövmüyor, hastalanmadan daha diyor ki, ölecek hastalanacak, boşu boşuna para veriyor, doktora hastaneye. İlaç falan alıyor, çocukları da daha hastalanmadan ilaçları alınca hastalanıyorlar.»

«Anneni hatırlıyor musun?»

«Annem tam bir çocuk doğuruyor, o çocukla birlikte ölüyor.»

«Sen anneni hatırlıyor musun?»

«Daha ufaktım, ben gördüm, yıkadılar.»

«Ölüm diye bir şey biliyor muydun o zaman?»

«Anlıyordum ben.»

«Demek şimdiki gibi anlıyordun bunun bir ölüm olduğunu?»

«Toprağa kodular onu.»

«Onu gördün yani?»

«Bir de yıkadıklarını biliyorum, öldüğünü de biliyorum. Bir de mezara giderdim her gün çiçek koyardım. Ablam gelmiyordu hiç. Ablam bir kere gitti, o da tam öldüğünde gitti. İlk öldüğünde var ya, ölümler var, kuş böyle... Kuşlar var ya, bir de kale, surlar var. Ben soğan koyuyordum ölünün başucuna, soğanı başkaları alıyordu.»

Arada sırada köylerine de gidiyorlarmış. Köylerinde hiç aç kalmıyorlarmış, baba nedense hep İstanbula geliyormüş. Bunlar köye gidiyorlar, rahat ediyor, karınları doyuyormuş, ama baba gene İstanbula geliyormüş. Üvey anne var ya, gelince, gelmeden önce babaları onlara bakıyormuş, üvey anne gelince...

«O babamın paralarını çala çala, şimdi onun bir dolabı var aç içini gör, şu kadar paralar var içinde. Hep beş yüzlük, her akşam babam, hamal ya, sandık getiriyordu, halden bize çok. Taa tavana kadar getiriyordu. Yoruluyordu, hem yaşlı, Eminönünden Fenere kadar ta, yaya geliyordu. Hiç arabaya binmezdi.»

«İyi adam ha baban, babanı seviyor musun?»

«Babamı seviyordum ya, şimdi sevmiyorum.»

«Niye?»

«Sevmiyorum şimdi.»

«Söyle, sebebini söyle.»

«Üvey annemin her dediğini yapıyor.»

«Niye yapıyor bu adam üvey annenin her dediğini?»

«Korkuyor. Onu boğuyor. Böyle böyle yapıyor. Üvey annem biraz genç ondan, babam ihtiyar. O da ondan korkuyor.»

«Bırakır diye mı korkuyor?»

«Değil, dövüyor onu.»

«Baban mı dövüyor?»

«Babam onu dövemiyor.»

«Allahını seversen, hamal adam, güçlü olması gerekmez mi babanın?»

«Ben dedim ki ben senin yerinde olsam o karıyı ne yaparım, yolarım, dedim. Ondan sonra babam hiç sesini çıkarmadı o zaman. Benim mesela karım olsun onu geber-tirim ben.»

«Canım, adam dövülür mü hiç?»

«Yüz verdin mi o seni döver, değil mi?»

«Seni çok mu dövüyor yani?»

«Yüz verdi babam ona, o da herkesi dövüyor.»

«Sen onu dövemiyor musun?»

«Dövemem ki, o evli ablalarımı dövüyor be.»

«Yapma be!»

«Köyden geliyorlar, kovuyor onları.»

«Çok güçlü kuvvetli bir kadın mı?»

«Çok. Bütün mahalle korkuyor ondan. Benim amcam polis, onu bile dövdü, merdivenden itti onu'da.»

«Bak Zilo, senin şu beş yüz liran var ya, sen o beş yüz lirayı nereden buldun, merak ediyorum onu. Bir bit yeniği olacak bu beş yüz lira işinde.»

«Unkapanında çöplükte ben saplatma oynuyordum, bir baktım, para olduğunu bilmiyorum yani, babamlar sayıyordu yani, onlardan gördüm, sayınca öğrendim para olduğunu.»

«Kaç yaşındaydın o zaman?»

«Gene yedi yaşındaydım.»

«Yedi yaşında olmaz bu senin yaptığın iş... Yedi yaşında nasıl olur o?»

«Yani yedi yaşındaydım, on iki yaşına girdim.»

«İki sene önce mi oldu o hikaye?»

«İki sene.»

«Buldun o parayı, tanıdın, o kızlar kimdi?»

«Tanıyordum o kızları sinemadan, parklardan. Çok uzak yerlere gidiyorlar oynuyorlar, erkeklerle alay ediyorlar, adamlara böyle yapıyorlardı, naniik, adamları dövüyorlardı hep Eminönünde.»

«Sen ne yapıyordun Eminönünde?»

«Kuş yemi satıyordum.»

«Yaaaa, kuş yemi mi satıyordun?»

«Ben kuş yemi de bilmiyordum, Eminönü de bilmiyordum, abim de bilmiyordu. Bir kere gitti babamı gördü, o da öğrendi. Bir kere de beni götürdü, kayboldum. Yooo. bir kere de beni getirdi, abimle sonra eve gittik. Yarın da ben kendim taaaa Fenerden hale kadar, yayan, yürüdüm yürüdüm, iskeleye geldim Eminönüne, Eminönünde kayboldum, vapura bindim, bilmedim babamın yerini, polisler getirdi beni Eminönüne babamın yanına. O zamandan beri, küçüklüğümden beri öğrendim orayı.»

«Kuş yemini ne kadar sattın orada?»

«Öyle ayakta değil. Kimse almadı mı ben gene sesimi çıkarmıyordum, öyle duruyordum. Adam geldi mi, amca elli kuruşluk var, diyordum, ben başka bir şey demiyordum.»

«Ne kazanıyordun günde?»

«Otuz lira, elli lira, yirmi beş lira. O paraları da... Babam köye gitmişti, üvey anneme ben baktım, aç kalmıştı. Hep ben baktım onlara.»

«Sonra? Bu beş yüz lirayı buldun?»

«Arkadaşlarım aldı, üç tane konyak aldılar içirttiler bana. Ben de bilmiyordum onun içki olduğunu.»

«Kızlar senden büyük müydü?»

«Ufaktılar ama çok kurnazdılar. Benden ufak.»

«Bundan başka sen hiç içki içtin mi?»

«Hiç. Amcalar içiyorlardı Eminönünde. Ben de, bak amcalar kaka içiyorlar, diyordum. Hiç içmemiştim. Hiç de içmedim.»

«Sigara?»

«İçmedim ben. Arkadaşlar Kent içirdiler bana.»

«Bu arkadaşların nerede şimdi?»

«Parayı aldılar, sabah oldu, ben yüzümü yıkadım, açıldım, başım ağrıyordu benim, bir baktım, hiç, aradım bütün yerde bulamadım. Hiç bir yerde görülmediler. Hiç bir yerde.»

«Herhalde onlar seni teslim ettiler o adamlara, hani sinemada o arkadaki adamlara? Beş yüz lira ne oldu?»

«Onlar aldı.»

«Hiç bir daha görmedin mi o kızları?»

«Aradım her yerde, Eminönüne gittim, Floryaya gittim, Sarayburnuna gittim, hiç bulamadım, hayvanat bahçesine gittim hiç bulamadım.»

«O kızları bir daha hiç bulamadın ha?»

«Hiç bulamadım.»

«Peki ne zaman ilk olarak evden kaçtın?»

«Daha, daha, daha çok ufaktım. Üvey annem babamın yanında söylemiyor yani. Git, dedi, bir daha gelersen kafanı yararım, dedi.»

«Ne zaman, niçin, bunu anlatsana?»

«Üvey annem şimdi, kendi babamdan kıskanıyor beni.»

«Niye?»

«Bilmem, ben babama sarılıyorum, öpüyorum, ayaklarını yıkıyorum babam gelince, kızıyor bana. Hem gelir gel-

mez ne ayağını yıkıyor babamın, hiç bir şey yapmıyor. Gene babam ona para veriyor.»

«Yani yıkayınca sana kızıyor, seni kıskanıyor?»

«Heee, onun için beni attı sokağa.»

«Eeeeeee?»

«Ben de evden kaçtım. Evden kaçınca oralarda dolaştım. Eminönünde, Sirkeci'de. Sonra polis buldu beni. Nerde, nasıl buldu hiç aklımda değil. Dolaşıyordum. Bindik arabaya, vapura bindik, gemiye, kayığa hepsine bindik polis en sonunda babamı buldu, babama verdi beni. Babam otur, dedi, akşamüstü seninle gideceğiz eve. Gittik sonra. Gittik eve. Götürdü beni. Ondan sonra ben Eminönünü öğrendim. Floryayı, her yeri öğrendim. O kadar.»

«Başka?»

«Başka... Eminönünü tanıdım ya, hep kaçtım Eminönüne.»

Sonra sonra, ondan sonrası o kadar, Zilo kaçıyor, durmadan kaçıyor, parklara, Sirkeciye kaçıyor, vapurlara biniyor bütün Boğazi dolaşiyor. Yooo, ne var yani, bütün çocuklar dolaşiyor, dolaşmak onun da hakkı değil mi, orada kalenin altında, anasının mezarına çiçekler koyduğu yerde, yaaaa, güzel giyinmiş hanımlar ölülerine çiçek koyarlar, orada kalenin dibinde, koskocaman bir kuş, anasının mezarının başında, kocaman, kocaman kanadını açmış bir kuş, mezarlığın orada var ya, karşı tarafa da geçti, Kadıköyü, Beylerbeyini de biliyor, neden bilmesin, bütün çocuklar biliyorlar. O eve gidiyor, üvey annesi dövüyor. O gene eve gidiyor, annesi gene onu dağlıyor. Babasıyla da durmadan kavga ediyor. Çocuklarına, kendi doğurduğu çocuklara yemek veriyor da... «Bilet mi, ne bileti amcaaaa, ne bileti be!» Amca bir bakıyor, bela mı ne, diye başını bir o yana bir bu yana kıvratıyor.

En sonunda Eminönünde kuşlara yem... Kocamandır Eminönündeki cami. Yenicami diyorlar ona. Kocaman kocamandır. Önü de na böyle insanla kaynar. Bir adam vardı, çok yaşlı, işte o adam vardı ya, her sabah gelir kimseden yem almazdı. Hiç kimseden, beş liralık yem alırdı

Zilodan, her sabah beş liralık, Zilo da yüzsüzlük etmezdi. eğer Zilo yüzsüzlük edeydi, adam yüz liralık da yem alır kuşlara atardı, adam yaşlıydı ama, beli de bükülmüştü. bastonu da vardı ama çok parası da vardı, nah böyle böyle cüzdanı doluydu. Bir kere sevmiştii Ziloyu. Kuşlara yem vermek için değil de yaşlı amca var ya, salt Ziloyu görmeğe geliyordu. Bir kere sevmiştii. Ziloya bakıyor, bakıyor içini çekiyor, sonra ona beş lirayı veriyor, Zilo da tam beş liralık yemi kuşlara atıyordu. Vallahi de billahi de hile yapmıyordu. Böylesi bir adama Zilo hiç hile yapar mı? Olur mu, aman ne ayıp ne ayıp! Allah göstermesin, ocaklardan yurtlardan ırak. Her seferinde sekiz tane yirmi beşlik, altı tane ellilik yem çanağını boşaltıyordu kuşlara. Olur mu, olur mu Zilo hiç amcaya bir çanak yem için kazık atar mı? Kazık atar da onun sevabını eksiltir mi? Değil mi abi? Zilo sağlam, mert kızdır. Bunu tekmi! Eminönü yemcileri bilirler. O yemciler var ya, onlar pis men-debur. Dedikodu çıkarmasınlar mı Ziloyla yaşlı adam için yaaaaa... Aman ne ayıp, ne ayıp. Ne kötü insanlar değil mi? Kiskandılar. Herkes kiskanıyor zaten Ziloyu.

Zilo fındık kurdu gibi fıkır fıkır, küçücük. Kara güzel gözlü, kadife sesli, sesi kadın sıcaklığında, sokulganlığında.

Olsun, olsun, hakka reva mı küçücük bir kızla koskocaman beli üç yerinden bükülmüş, dizleri feldirdeyen, dizleri feldirdeyip de bastonuna dayanan, bastonuna dayanmayınca, hemen yere düşecek bir yaşlı adamla dedikodu kaynatmak? Allah vurmuş ki, vurmuş buradakilere zaten, fakir olmuşlar ya, gene utanmıyorlar. Onlar kötü olmasalar Allah onları fakir yapar mı? Daha da fakir olacaklar. Olacaklar ya, kaynatsınlar dedikoduyu, olur mu hiç?

Orada bir kız daha var Eminönünün Mısırçarşısı yönüne bakan yerde. Zilodan daha küçük. Anası babası da ölmüş yaaa, yazık. Çok üşür. Öyle bir üşürdü ki, bir yumak olurdu üşümekten. Kıvrılır bir yere. Üşümekten ölür. Kimse onu göremediği için kimse ondan yem almaz. Kimse ondan yem almayınca da aç kalır, yazık. Zilo yardım eder ona. Yaaaa, Zilonun parası yerdeki sürünen karın-

caya, gökteki uçan kuşa bile yardım eder. Zilo çekmiş, aç kalmış, yoksulluk görmüş, dayak yemiş, parklarda sürünmüş insandır. Zilo her şeyi, yolu yordamı bilir.

Zilo bu yollara dökülünce Floryada bir adamdan para vurdu. Topluca bir para. Adam elbisesini çıkarmış denize girmişti. Zilo böyle bir adamı çoktandır kolluyordu. Amcasının oğlu Mahzun da yanındaydı. Mahzun sekiz yaşındaydı ama birinci yankesici, birinci hırsızdı. Zilo Mahzundan öğrendi hırsızlığı, yankesiciliği, biliyor musun, burada, çocuklar arasında yankesiciliğe arpacılık diyorlar. Bir de söğüşçülük var. Söğüşçülük adamlar oturmuşlarken, trenle uyumuş, dalmışlarken onları soyuvermektir. İşte Zilo Floryada adamı söğüşledi. Yüklü bir parası vardı, adamın cüzdanında. Cüzdanı aldı, adam denizde, serilmiş sırtüstü yatıyordu, gel keyfim gel. Zilo bir daldı, bir an bile kalmadı elbiselerin yanında, hemen vurdu uzaklaştı. Parayı aldı köşeyi dönerken, cüzdanı denize fırlattı, taaa ötelere. Paranın yarısını Mahzuna verdi hemen oracıkta. Sonra orada iki ayağı da yok bir dilenciye gördü, yazık, elindeki parayı da gene ikiye ayırdı, yarısını da dilenciye verdi. Bir adam gördü sonra da orada, gözleri polis gözüne benziyordu. Polislerin gözleri böyle olur işte, bir acaip... Zilo, polisi kırk günlük yolda görse hemen tanıyiverir. Neresinden tanır Zilo onları, neresinden tanıyacak, bu Allah vergisidir, her kurnaz çocuk tanıyamaz ki polisleri, ama Zilo gibisiler, isterse polis Başbakanın arabasına kurulsun Zilo gibisiler polisi gene tanırlar. İsterse polis Vehbi Koç donuna girsin Zilolar polisi tanırlar. Polisi tanımayan çocuk yandı demektir, bir gün bile kurnazlık yapamaz polisi kokusundan tanımayan çocuk. İyi çocuk, taaaaa, Eminönünden çıkan polisi köprünün bu başından tanımazsa yandı. Hemen vagonun ötesine sıvıştı. Polis gözlü adam, sadece gözleri benziyordu polise, o sığışırken gördü ama aldırmadı. Polis gözlüymüş ama, demek ki iyi bir polis gözlüymüş. Her şeyi görmüş biliyordu, bildiği için de bıyık altından sevinçli sevinçli gülüyordu. Her şeyi anladım, kurnaz kız, diyordu, ben her şeyi anladım. sen kaç kurtul.

diyordu. Polis gözlü adam, çok hoş gülüyordu. Benim iş tuttuğumu anlamış sevinliyordu. Hemen trene atladı Zilo... Hemen... Sirkeciye gelmeden tren, Cankurtaranda atladı trenden. Belki ne olur ne olmaz, aynasızlar, yani aynasız amcalar, amcalar ya, içlerinde bu Yavuz amca var ya, onlar gibisiler de... Bir de Salih, amanallah, Salihin eline düşmüyegör, döve döve geçenlerde bir çocuğu felç etmiş. Bütün çocuklar buna tanıklık edecekler. İşte aynasızlar görmesinler diye yürüyerek Cankurtarandan Zilo Eminönüne geldi.

O kız var ya, işte o hep üşüyen kız, yazık, gene üşüyordu. Yaz ortasında paltosuna sarınmış gene üşüyordu. Zilo doğru ona gitti, on beş liralık yem aldı, kuşlara attı. Bak, şu Allahın işine, kuşlar yiye yiye öyle tıkabasa doymuşlar ki şişkoluktan yerlerinden kıpırdayamıyorlar. Yaaaa, yirmi tane elli kuruşluk, yirmi tane de yirmi beşlik... Zilo bile kuşlara yem attı, yirmi tane elli kuruşluk, yirmi tane de yirmi beşlik... Yaaaaa, halbuki çocuklar Sirkeciye açlıktan kırılıyorlar sinekler gibi. Zilo da o beyler gibi, o yaşlı adam var ya, işte onun gibi yağdan kıpırdayamayan şişko güvercinlere yem attı, hem deeeee, yirmi tane elli-lik... Sonra parası bitinceye kadar her sabah geldi beş liralık yem aldı o üşüyen kızdan, güvercinlere attı. O kız var ya, daha geçen yıla kadar orada, Yenicaminin Mısırçarşısı yüzünde üşüyüp duruyordu, orada büzülmüş. Küçüktü, küçücük.

Zilo dünyada en çok Yenicaminin önünü sever. Yenicaminin önü onun için dünya güzeli bir bahçe, bir sirk, dünya güzeli bir lunaparktır. Zilo orada bir eğlenir bir eğlenir ki...

Yenicaminin önünde her şey, her şey vardır. Türlü türlü alet satanlar, başörtüleri, jiletler, makinalar, akla hayale gelmedik icatları bağırarak kalabalığa anlatanlar, ayı, yılan oynatanlar... Oparlörler, mallarını ses makinalarıyla, bağırarak ortalığı cızırtıya boğarak ilan edenler. Türlü sesli, türlü biçimde, türlü giyimli insanlar... Kadınlar gibi bel kıran, göz süzen kocaman, kıvıran oğlanlar. Ziloya bu

Eminönü her zaman, dünya kurulduğundan beri böyleymiş, bu adamlar da hep buradaymışlar gibi geliyor, her şey onun için olağandır. Ama bu karılar gibi göz süzüp de kıvır kıvır kıvıran oğlanlara çok şaşıyor. Bir komik bir komik buluyor onları, sormayın. Onlara acıyor da, neden mi, ne bilsin Zilo, acıyor işte. Balon satanlar dolduruyor bir ara Eminönünü, minare boyu kadar uzuyor, birbirine bağlanmış sarı, kırmızı, mor, Fenerbahçe laciverdi, yeşil, kiremit rengi, mavi balonlar... Bir tane iki tane değil ki baloncucu, her ikindi üstü denizden şerin bir yel gelirken bütün baloncular Eminönü meydanına dolarlar. Gezgin satıcılar, işportacılar da gelirler. Bir işportacı kara oğlan var, çok güzel giyinir, son moda, ayakkabıları pırıl pırıl, eski kurnazlardan, şimdi kurnazlığı bırakmış, kara kaküllerini yağlı, işte o hep aynası elinde, hep aynaya bakar, bıyıklarını sıvazlar, bütün gün de durmadan Ziloya bakar. Zilo huylanmaz, varsın baksın, erkektir bakar. Elin gözünü bağlayacak değilsin ki, varsın o da, erkektir, öyle nasibini alsın. Ne der o, ne der biliyor musunuz, Zilo boyu küçükse de, kendisi fındık kurdu kadar küçükse de, o bir küçücük, miniminnacık bir kadındır. Bir de yüzükleri olsa parmağında, bir de giyinse kuşansa, bir de bir küçük saat taksa koluna. Değil mi? Hep pantolon giyiyor Zilo. Birçok komik kürklü kadınlar geliyorlar Eminönü meydanına, koskocaman, parıltılı bir siyah arabadan iniyorlar. Sarışın, elleriyle saçlarını arkaya atıp geliyorlar. Hep saçlarını arkaya atıyorlar durmadan. Bazı üç kadın oluyorlar, bazı beş. Onlerinde o uzun boylusu, genci, güzeli, o uzun boylusunun ojesi var ya, ojeleri, altın gibi parlıyor. On tırnağının onu da altından. Yürüyorlar, ağır ağır merdivenleri çıkıyorlar. Durup güvercinlere bakıyorlar konuşuyorlar. Lahmacuncu abi var ya, Hüseyin, o onlara bir laf atıyor ki afili, ne komik kadınlar hiç anlamıyorlar, Hüseyin abi de onlara, keriz diyor, ötekiler gene anlamıyorlar, kerizler. Geliyorlar sonra tezgahlara, önce Zilonun tezgahına, bütün bu yemleri kuşlara at, diyorlar. Bir yandan kadınlar, bir yandan Zilo bütün yemleri, çuvaldaki yemleri

de boşaltıveriyorlar bir anda taşların üstüne, o doymuş, şişkoluktan kanatlarını bile çırpamayan güvercinler bu kadar çok yemi görünce yemiyorlar bile. Bu ablalar çok iyi ablalar, aaaah, her gün gelseler, her gün, her gün gelseler. Eminönünde kitaplar da satıyorlar. Eminönü meydanı kebab, lahmacun, balık kokuyor, balık balık kokuyor. Kayıklarda kızartılmış balıkların kokusu ta buraya Zilonun tezgahına kadar geliyor. O adam mı, o kara bıyıklı, azıcık kamburu çıkmış o adam mı, eşşoğlu eşek o, bir insan gibi kabarak yürüyor. Her gün gelip para, elbise, kolye, saat teklif ediyor Ziloya. Sen mi sen mi çocuksun, sen mi sen mi kızsın, sen anasının kızısın. Zilo o adamdan korkuyor. Bir tuhaf deli gözleri var. Polise söyledi dört kere. Polis aldırmadı bile. Hüseyin abi olmasaydı adam Ziloyu kandırmış gitmişti. Bir konuşuyor, bir konuşuyor insanı eritip gidiyordu. Konuşmasına insan dayanamaz ki. Hüseyin abi ne yaptı, bıçağını çekti, bırak kızı, dedi, bırakmazsan eğer! İşte o kadar. O kocaman adam var ya, Hüseyin abinin iki misli, peki peki abi, dedi Hüseyin abiye, Hüseyin abi de. seni bir daha buralarda görmeyim, dedi. Adam da korktu bir daha da ona yaklaştı. Bir tane değil ki böylesi adamlar, otururlar merdivenlere sabahtan akşamlara dek, bakarlar, iç geçirirler. Erkektirler geçirsinler, baksınlar ama, sataşmasınlar değil mi, herkes bu dünyada hür değil mi?

Köprünün Karaköy yakasındaki oltacılar var, var ya orada... Orada uçurtma uçurtuyor, kocaman, uzun bıyıklı bir adam. Her ikindi üstü, taaa Süleymaniye'nin üstüne kadar uçuyor uçurtmalar, bir renkli, bir renkli ki uçurtmalar, uçurtmaları oradan uçarlar ilk gördüğünde Zilo, bir bayıldı, bir bayıldı, bir bayıldı ki uçurtmalara yem satmayı filan unuttu da bir gün sabahtan akşama kadar uçurtmayı oturdu oraya, ayaklarını denize sarkıttı seyretti uçurtmaları. Uçurtmalar taa minarelerin üstünde, uçakların geçtikleri yerlerde uçuyorlardı. Zilo bilseydi ki, uçurtma çocukların da oyuncağıdır, bir tane değil beş tane alırdı da uçururdu Süleymaniye camisinin avlusunda. Ah, bir

bilseydi. O, ne sanıyordu, o sanıyordu ki uçurtmaları hep bıyıklı amcalar uçururlar. Buradan çıkınca ilk ilk, ilk varacak Karaköye, amca bana beş tane en renkli, en büyüğünden uçurtma ver, diyecek. Yumak yumak da naylon ip alacak salıverecek denizin üstüne, Sarayburnundan Kadıköye doğru... Bir bıraksınlar, bir bıraksınlar buradan.

Eminönünde neler neler gördü Zilo, ooof, neler neler. Hepsini nasıl anlatsın ki... Hepsini anlatsa bir saat, yüz, on yüz saat sürer belki. Üç gece de burada caminin kapı perdesi altında uyudu. Kel kafalı bir adam, öfkeli, namaz kılmağa gelmiş, sözüm ona namaz kılmağa gelmiş, halbuki Zilonun babası hacı, öldürüyormuş Ziloyu. O kadar öfkelenmiş, söğmüş ki Ziloya. Allahsız, diyor Zilo, bu kadar insan gördüm, böyle insafsız Allahsız birisini daha görmedim. Gözlerini devirmiş beni kovalıyordu, diyor. Zilo adamın gözlerine bir bakmış, daha gün doğmamışmış. Uykuda yakalasaymış Ziloyu işte o zaman her şey tamam. Öldürür, öldürürmüş Ziloyu oracıkta hem de. Zilo onun o mendebur gözlerini görünce almış yatırmış, adam da onu kovalamağa başlamış, sabah erken daha gün doğmamış, Zilo bağıriyormuş ama kim duyacak. İki kere, Zilo önde adam arkada Mısırçarşısını dolanmışlar, adam boyuna homurdanıyormuş kirli bir boğa gibi, gözleri de dönmüş, apak kesilmişmiş, «Camimi kirlettin sen mendebur orospu, mendebur orospu,» diyor. Adam o kadar koşmuş ki, bereket versin yere, duvarın dibine yığılıvermiş. Hırsından duvarları yerleri yumrukluyormuş. «Camimi kirlettin mendebur orospu,» diyor da başka bir şey demiyormuş. O yere düşünce Zilodur ne yapacak, bunca hakaretin altında mı kalacak, «senin karın, senin avradın, senin anan mendebur orospu,» demiş bağırmış. «Mendebur orospu senin yedi sülalen, yedi ceddin. Anladın mı?» Adam soluğu taşmış, çırpınıyor kalkamıyormuş. Allaaaah, Allaaaah, diye bağıriyormuş. Zilo bu olaydan sonra altı ay Yenicamiye uğramamış, altı ay sonra da, Zilo o kadar çok Allaha dua etmiş ki, o gözleri dönmüş adam ölmüş. Yoksa ölmeseymiş Zilo bir daha Yenicâminin önüne yaklaşmak değil,

önünden bile geçemiyecemmiş. Ölmüş de bu mendebur adamdan kurtulmuş. Allah bir iyice öldürmüş o adamı. yaaaa... Bazen Allah koruyormuş Ziloyu. O da her zaman değil, Zilo çok sıkışıp da yalvarınca Allah azıcık insafa gelip, binde bir onun dediğini yapıyormuş ama, hiiiç, binde bir o da... Devede kulak gibi bir şey. Anasının mezarına var ya hep çiçek koyarmış. Anasının mezarı memlekette kalmış, zavallı anacığı, Zilosunu iyi ki böyle görmemiş. Yoksa kederinden ölürmüş. İri kuşlar var ya, orada kalenin dibindeymiş anasının mezarı.

«Eminönünde ne kadar zaman sattın kuş yemi? Hani baban köye gitmişti de bakmıştın annene ya?»

«Beş sene.»

«Beş sene! Seni her sabah Eminönüne kim getiriyordu?»

«Sabahları, sabah namazında kaçıyordum, korkuyordum annemden kaçıyordum. Kaçıyordum, öyle yaya gidiyordum, sabaha kadar öyle yayan gidesiye kadar ortalık öyle açılıyor, sabah oluyor, bekliyordum. kadın da vapurdan geliyor.»

«Kim o kadın?»

«Bir tane kadın, tanıımıyordum.»

«O da mı orada satıyordu?»

«Hııı, tezgahı kuruyorduk hemen satıyorduk. Kuşlar da...»

«Peki yem senin değil miydi, yemi satın almıyor muydun sen?»

«Ben yem satın alıyordum, tezgahlar hepsi onun.»

«Ortak mı, parayı ne yapıyordunuz, yarı yarıya mı?»

«Ben ona veriyordum, çünkü onun tezgahları, her şey...»

Sade benim yem.»

«O satmıyor muydu?»

«O da satıyordu. Kızı da satıyordu, kocası, oğlu da. Dört kişi çalışıyordular. Ben de çalışıyordum.»

«Sen paraları...? Ne kadar çok para kazanıyordun her gün? Ne kadar para veriyordun onlara her gün? Hiç kazanmadığın oluyor muydu?»

«Bazen öyle sıkılıyordum, hava almak istiyordum, çok sıcaktı terliyordum, bir atlet giysen yine terleyeceğim, ondan sonra, ben paraları aldım mı, çalışmamıştım, dedim ki teyze ben bugün çalışamayacağım, o da dedi ki tezgahı biz boşa mı getirdik, dedi. Ben dedim ki ne yapalım Allah Allah sıkıldım dedim. Sıkıldınsa burada hava alamıyor musun, dedi. Dedim ki, ben denize gideceğim, vay vay hanımefendi, dedi, denize mi gideceğin, dedi. Ondan sonra ben de dedim, ben de işe gelmem, dedim. İyi git al hava bakalım, dedi. Floryaya, yoooo, ilk evvel Sarayburnuna gittim, yüzdüm yüzdüm midye dolması çıkardım pişirdik yedik. Yarım da ekmek aldım. Yedik.»

«Kiminle yediniz?»

«Amcamın çocuğu vardı ufak, benden daha ufak. Dedim ki adı Mahzun, dedim ki Mahzun gel Floryaya gidelim dedim, Floryayı biliyor musun, dedi. Bilmiyorum, dedim. Adını biliyordum Floryanın.»

«Peki nerden biliyordun adını?»

«Kızlardan duydum.»

«Kızlar sana Floryayı anlatıyorlar mıydı?»

«Biz Floryaya gidiyorduk diyordular, kum vardı, diyordular. Adamları oynatıyorduk orada diyordular. Biz de adamlarla alay ettik, adamları dövdük orada. Neler yaptık daha bir görseydin Floryada ne güzel eğleniyorduk.»

«Neyle gittiniz Floryaya?»

«Trenle, bilet bir lira. Bir lirayla... Deniz de içinde beş lira oldu. İki lira da dönüş.»

«Nereden almıştın bu paraları?»

«Kuşyemci kadın vermişti ya on lira. Dört lira kaldı. Dört liranın iki lirasını dönüş parası yaptık. İki lira kaldı. Sonra iki lirayla biz Eminönüne gittik, balık ekmek dört liraydı. İki liram yok amca dedim, o da balık ekmek verdi. Yedim orada, hepsini yemedim. İki lokma yedim...»

«Niye yemedin hepsini?»

«Canım istemiyordu.»

«Niye?»

«Bir şey gördüm mü öyle istiyor canım, ama yiyemiyorum. Bırakıyorum gene. Yiyemedim kenara koydum.»

«Yanındaki çocuk ne oldu?»

«Mahzun mu?»

«Evet Mahzun ne oldu?»

«Onlan otobüse bindik döndük. Şoförcüye dedim ki... amca paramız yok. Bir daha binmeyin, dedi. Bu sefer son olsun, dedi, bindik. Fenerde indik. Ordan eve gittik. Doluştık, bir baktık, Nil sineması değişmişti, biz de demir sattık. Bodrumumuzda demir vardı bizim, çinko, alimün-yon, hepsi vardı. Sarı filan.»

«Toplamış mıydınız daha önce?»

«Biz de aldık hepsini sattık.»

«Çalmış mıydınız daha önce?»

«Çalmıyorduk, gavur kilisesi var ya, işte hepsini oradan buluyorduk.»

Mahzun bir, İsmail iki, Rüştü üç, Ali dört bütün bu kişiler Fener yörelerinde şu anda hırsızlıkta nam salmış kişiler. Hepsi bir çete değil, arada sırada bir araya geliyorlar, bazı büyük vurgunlar vurup sonra dağılıyorlar. Bunların içinde var ya, Mahzun en yamanı, onun üstüne hırsız gelmemiştir İstanbula, İstanbul şehri İstanbul şehri olalı. Zilonun, Mahzunun çaldıkları paraları kim alıyor ellerinden, Mahzunun babası, anası, bir de Zilonun Fenerdeki teyzesi. Zilo, başı sıkışınca onun evinin bodrumunda kalıyor ya... Arada sırada teyzesi Ziloya o da çok aç kaldığında bir lokma yemek veriyor ya... Bir de çok üşürse altına bir hasır veriyor. Bir de teyze, o güzel kilimini bazı evin önüne asıyor, toz çırpamak için olacak, işte Zilo o zaman kilimi asıldığı yerden çalıyoooooor, alıp bodruma getirip seriyor, yatıyor içine. Zilo en güzel bu kilim içinde uyuyabiliyor. Yoksa Zilonun hiç hiç uykusu yok. Gündüz sabahlardan akşamlara kadar yel çalış, sonra da doğru dürüst bir uyku uyuyama. Bu kilim var ya, cankurtaran. En güzel düşleri hep Zilo bu sıcak kilim içindeyken görmüştür. Hep bahçe, hep ak güvercinler, Eminönünde, caminin orada güvercinler görmüştür. Ak güvercinler düşlerinde o

kadar çok olurlarmış ki iki tane minare var ya orada, ak güvercinlerden minare gözükmez olurmuş. Sonra bir kere düşünde, hayır ola de de, hayırlar olsun, ak güvercinlerin arasına karışmış boğazın üstünden birlikte uçmuşlar bütün gün sabaha kadar İstanbulun üstünden uçarak dolaşmışlar, bir güzel bir güzel, bir güzelmiş ki İstanbul. Sonra bir bahçeye inmişler ki aman aman ne güzel bahçeymiş ki o, sonra Zilo gündüz olunca o bahçeyi aramış aramış bulamamış, bir gün bulacak o bahçeyi Zilo. Olmaz olur mu o bahçe hiç? Elle tutulur gibi gördü o bahçeyi. Dolaştı. Hiç olmaz olur mu İstanbulda öyle bir bahçe? Arıyor, bulacak. Onu oraya belki gene bir gece güvercinler götürecekler. O gece var ya, hani iki adam onu izlemişti ya, izlemiş de canını acıtmışlardı, sonra da annesi, onu dağlamıştı? İşte o zaman cayır cayır ateşler içinde yanarken gene güvercinler onu almışlar, o bahçenin yanındaki yanan Cehenneme atmışlardı. Bunu iyi anımsıyordu. Orada, o bahçede de Mahzun gene hırsızlık yapmıştı, bakkal amca da yakalamış, dağlanmış demirlerle kollarını bağlayarak onları sabaha kadar döğmüş, Mahzun da ölüvermişti. İki üç gün Mahzunu ölü bilerek Fenerde kilisenin bahçesinde dolaşmış Mahzunu görünce Bulgar kilisesinin avlusunda gözlerine, gözlerine inanamamıştı. Mahzunu görünce ağlamağa başlamış, sen ölmemiş miydin Mahzun, sen ölmemiş miydin, diye bağırmıştı. Mahzun da şaşırmıştı. Ne bilsin Mahzun benim onu ölü gördüğümü. O zaman çocukmuş Zilo, çocukmuş da Mahzunun sahici öldüğünü sanmış. Şimdi biliyor artık Mahzunun geceleri nasıl öldüğünü. Düşte ölmenin ağlamanın ne olduğunu şimdi iyice biliyor ama, hoşuna gidiyor gene düş görmek. En çok dünyada düş görmeyi seviyor. Çok komik, çok seviyor düşte her şeyi, çok seviniyor, hep uçuyor, Galata kulesi kadar yükseğe çıkıyor uçuyor Zilo. Zilo düşlerini anlatırken bir hoş içine kapanık, utangaç, küçücük bir kadın, namahrem bir şeyleri söylemenin sıkılganlığında kıkır kıkır gülererek. Zilo, hırsızlıklarını, ırzına geçilmesini doğal kabul ederek daha az sıkılarak anlatıyordu. Düşlerine gelince bo-

zuluyor, kıvranıyor, duruyor parmaklarını kırıyor, ellerini çekiştiriyor, inanılmaz bir sinirde, derin derin soluk alarak anlatıyordu. Zaten bütün konuşma boyunca sinir içindeydi Zilo.

Polis amcalara her şeyi her şeyi söylemiş de düşlerini hiç anlatmamıştı. Polis amcalar her şeyi sormuşlardı da düşleri sormayı akıl etmemişlerdi. Akıl etseymişler bile onlara hiç bir zaman düşlerini söylemezmiş. Bana gelince ben başkaymışım. Bana her insan her şeyi seve seve anlatırmış. Bu sinirli haline gelince hiç anlatmaya alışmamış ki... Anlatmak hoşuna gidiyormuş ya, böyle her şeyi anlatmak değilmiş. İstedigini anlatmak hoşuna gidiyormuş.

Yalan mı, yooooooo, vallahi... Haaa, öyle mi, yalansız insan olur muymuş hiç? Herkes, analar babalar bile, hele polis amcalar, hele polis amcalar, onlar o kadar çok yalan söylüyorlarmış ki, hiç doğru bir şey konuşmuyorlarmış. O da polis amcalara hiç doğru konuşmuyormuş. Bunlar, bu polis amcalar var ya, hiç doğru söylemiyorlarmış, yalan söyleme kursu görmüşler, ne yapsınlar alışmışlar da, en iyileri bile yalan kıvrıyorlarmış. Ne yalanlar, ne yalanlar! Zilo da onlar ağzını açınca biliyormuş kıvırdıkları yalanları. O da daha usturuplusunu kıvrıyormuş yalanların. Polis amcalar, kendileri yalana alışmışlar ya, Zilo ağzını açar açmaz yalan kıvırdığını hemen anlıyorlarmış. Şimdiye kadar kıvırdığı yalanlara, yalanların hepsine bir ben inanmışım, ben ne söylediyse inanıyormuşum, ben ne biçim adammışım ben, ne komik. İnsan her söylenene inanır mı, değil mi? Yarı yalandır yaaa. Ben ben olaymışım, sonra beni çok kandırırlarmış, önüne gelen kandırırmış beni her söylenene inanmamalı imişim. Bu dünya yalan dünyasıymış. Ölmek için de öldürecekmişsin.

İlk çalmağa nasıl başlamış Zilo, biliyor musunuz, nasıl başlamış, haa, nasıl başlamış? O çocuklar var ya, o anası olan çocuklar, okula gidiyorlarmış. Kar gibi göğüs-lük takıp okula gidiyorlarmış. Bir güzel renkli kalemleri

defterleri varmış ki, bir de güzel güzel yazıyorlarmış ki... Ellerinde de paraları varmış, çok... İşte Ziloyla Mahzun yollarını kesiyorlarmış onların ellerinden paralarını alıyorlarmış. O sümüklü çocuklar bir korkak bir korkakmışlar ki, korkularından ölüyorlarmış. Zilo onları dar sokağa çekiyor, sököl lan paraları, diyormuş, tıpkı sinemadakiler gibi. Onlar da gidip analarına söylüyorlarmış. Söylesinler, nerede bulacaklar Ziloyu. Zilo şimdiye kadar hiç bir hırsızlıkta yakalanmamış. Dünyayı çalsa onu kimse yakalayamazmış. Ayağında ne kadar yeni, ne kadar güzel pabuçlar olursa olsun, çıkarıp atıyor, yan yan bir koşmağa başlıyormuş ki, Ziloyu işte o zaman tek mil İstanbulun hiç bir şeyi yaklayamazmış. Ayakkabılarını mı, onları da hep yürütüyormuş. Ayakkabı yürütmek çok kolaymış. Mahmutpaşada o kadar çok ayakkabı varmış ki. Varıyor ayakka-bıya bakıyor, adam arkasını dönünce... pııııı!

İlk hırsızlığını anlatıyor Zilo, ben de hep kesiyordum, bir daha sözünü kesersem ya hep yalan kıvıracakmış, ya da hiç anlatmayacakmış. Yalanı öyle bir kıvırırmış ki, bazı bazı polisler bile gerçek sanırlarmış.

Fenerde, duvarın dibinde bir bakmış, bir çocuk, çocuğu tanıyormuş. Elinde bir elli liralık görmüş çocuğun, çocuk bakkala gidiyormuş. Yanına yaklaşmış, çocuğa yanaşmış, sesini güzelleştirmiş, sesi öyle etkiliymiş ki, konuşunca hiç bir çocuk bir adım bile atamaz, ağzı sulanarak mayışır kalırmış, çocuğa, «aman ne güzel, elindeki para kimbilir kaç liralık, aman ne güzel,» demiş. Çocuk bak diye parayı ona vermiş. O da almış bakmış ne güzel, bir de bakmış ki, sokakta canlı yok, atmış çocuğa bir tekme, sapıvermiş öteki sokağa. Çocuk öylesine şaşırmış ki hiç bağıraramamış. O da elliliği bozdurmuş sinemanın orada. İlk çekirdek almış, bir yemiş, bir yemiş karnı şişmiş. Çekirdeği bir seviyormuş ki, çekirdek de hiç eline geçmiyormuş, o da onun için, elliliği bozdurunca ilk önce yalnız çekirdek almış, bir köşeye, ama kimse geçmeyen bir köşeye çekilmiş, çekirdekleri eteğine yığmış bir öbek, başlamış yemeğe, öğleye kadar çekirdek yemiş. Sonraaaaa,

sonra akomat almış, hani anlayıver, akomat gibi bir şey. Biliyor biliyor, daha akomat yeni ıktı. İşte ona benzer bir şey. Sonra aramış Mahzunu bulmuş ona çok para vermiş, o da kendisine gitmiş bir şeyler almış. O gün ikisi birden o sinemaya girmişler çıkmışlar, bu sinemaya girmişler çıkmışlar. Beyoğluna gidiyorlarmış ama korkmuşlar. Mahzun olmaz demiş. Zilo neden olmaz diye diretince Mahzun Beyoğlunda demiş, öyle bir şeyler var ki, olmaz demiş. Çocuklar için iyi olmazmış Beyoğlu. Halbuki sonradan, az büyüyünce gitmişler, önce korkmuşlar ama sonra alışmışlar. Orada o kadar çok ocuk varmış ki, serseri çocuklar hep Saray sinemasının nndeymişler. Orada da uyuyorlarmış. Aşağıdan bir delikten hava geliyormuş Saray Sinemasının önüne, on ocuk bile o sıcak havanın yöresinde uyuyormuş. Üç gece de Zilo ocuklarla uyumuş orada. Beyoğlunun çocukları bitirimmiş bitirim. Mahzun böyle yerlerde hiç uyumuyormuş. Onun anası ne zaman gitse eve onu eve alıyormuş. Mahzun bir keresinde beş bin lira çarpmış, ne var beş bin lirayı saymakta, on tane beş yüz liralık... Korkmuşlar önce, ne yapacaklarını şaşırmışlar, Mahzun hiç are bulamamış babasına götürmekten başka. Almışlar parayı babasına götürmüşler Mahzunun. Bulduk yerde diye babasına vermişler. Babası yutar mı, ne cingöz adamdır o, yutmamış ama parayı da almış. Mahzunu da döğmüş. Bağırmış da sonra. Çok bağırmış. Zilo yutar mı hiç, onun yalancıktan bağırdığını sanki anlamamış... Ver bana rabbenaa... Yaaaa, bu lafı da babasından öğrenmiş. Babası hep böyle konuşarmış.

Zilonun bir hoş zevkleri de var... Bir garip dedik de akla kötü bir şey gelmesin. O günden sonra, o hani o iki adam onu izlemişlerdi ya, hani teyzesinin bodrumunda. Ondan sonra Zilo hiç bir kimseyle yatmamış. İştiyor mu istemiyor mu, bilmiyormuş. Çocuklarla arada oynaşıyormuş ya, o kadarmış işte. Zevkleri dediğimiz başka, hırsızlık. O bakkal var ya, o Fenerdeki bakkal, o mendebur herif. Cin ifrit olmamak elde değil o adama. Zilo o bakkala bir garaz bağlamış ki... Sormayın sormayın, eline geçse

boğar, boğar onu ama, durun bekleyin, o bakkalın çooooook çekeceği var Zilonun, öteki mahalle çocuklarının elinden, iflah olmayacak o, iflah... Burayı Feneri bırakıp gidecek. Tası tarağı toplayıp bir gün, çocukların zulmünden bıkip tası tarağı tez günde toplayıp gidecek. Ya da... Orasını saklıyor Zilo, söylemiyor.

«Çimenlikte var ya, çimenlik vardı böyle, orda dolaşıyorduk buluyorduk, madam geliyordu, bizi, koşuyordu, yakalayamıyordu.»

«Demir mi?»

«Demir, çinko, alüminyum ne bulursak... Ben çalmıyordum. Ben çalar mıyım, kızlar çalarlar mı hiç! Oğlanlar çalışıyorlardı tabii...»

«Nasıl da çalmazlar kızlar... Sen...»

«Yoooooooo... Yok, ben de, oğlanlarla birlikte...»

Sirkeçiden de demir çalışıyorlarmış, ama küçücük, sarı, altın gibi değerli demirler, Perşembepazarından hele çooooook, demir yürütüyorlarmış. Sonra da o demirleri biriktiriyor, biriktiriyor hurdacıya satıyorlarmış. Hurdacı sarı vidalara, çelik toplara, civatalara çok seviniyor, daha çok para veriyormuş. Polisleri de oynatıyormuş Zilo. Bir keresinde, polisleri bir oynatmış, nasıl olmuş bakın, Sirkeçide bir iyice acıkmış Zilo ya, orada bir simitçi varmış, kasketini gözlerinin üstüne yıkmış hiç bir yeri görmeyen, amca bana simit ver bir tane demiş, açım ben. O da vermemiş. Cimri, insan aç adama isteyince yiyecek bir şey vermez mi, vermemiş işte o adam, adam değil ki. Arkasını dönünce Zilo, yedi tane simit kapmış, koşmuş trene. Trenin orada var ya, altında para da bulunuyormuş. Tam tren kalkarken, polis koşmuş, o yapışmış trenin kapısına, trenin kapısı kapalıymış. Polise de nanik yapmış. Taaa Zeytinburnuna kadar gitmiş böyle. Simitleri, simitlerin hepsini yiyemez ki Zilo, orada çocuklara vermiş.

Daha böyle çooooook, çooooooooook maceraları var Zilonun. Hepsini bir anlatsa.

«Ben hırsızlık bilmiyordum, amcamın çocuğu öğretti bana.»

«Mahzun?»

«Heeeeeeee...»

«Kaç yaşında bu çocuk?»

«Mahzun. Ona da başkası öğretmiş. Maymun bir çocuk.»

«Kaç yaşında bu çocuk?»

«Mahzun on yaşına giriyor. Ben Kuranı öptüm daha hırsızlık yapmıyorum. Mahzun da hırsızlık yapıyor, Maymun da... Maymun büyük bir oğlan oldu.»

«Kim öptürdü sana Kuranı?»

«Herkes biliyordu. En sonunda ben de, kadınlar di-yordu ki yapma seni hapsederler, öyle bir şeyler anlatı-yordular, ben de en sonunda camiye gittim, bir kadın Ku-ran okuyordu böyle, ben de Kuranı aldım o kadından, ca-mide kavga oldu. Elinden Kuranı kaptım kadının da...»

«Çaldın yani.»

Zilo burada çok güldü. Candan yürekten güldü. Za-ten öyle saf, lekesiz candan gülüyordu ki Zilo...

«Yok, yooook, yapmayacağıma yemin ediyordum, bir daha yapmadım, yemin ettim bir daha yapmadım, sonra da Eminönünde bir kere adamın cebine daldım. Yok yok, Eminönünde. . Neredeydi, Ataköyde mi?»

«Boş ver nerede olursa olsun. Anlat sen nasıl daldın?»

«Adam yüzüyordu, adam bize böyle yapıyordu, adam bize, seni gidi seni üçkağıtçı, diyordu. Sana ne ulan kıro diyordum. Sen yoluna baksana, yoluna devam, hadi yürü lan dedim, daha o zaman ben o kelimeleri daha yeni öğ-reniyordum, hepsini o çocuktan öğrendim, ondan...»

«Mahzundan değil mi?»

«Ondan. Sonra ona dedim, adam da bana baktı, böy-le dedi, bana bak ufaklık, fena yaparım seni. Götün sıkıy-sa yapsana bakalım, göstereceğim erkekliğini, dedim. Adam da... Yaaaa Allah, dedi, böyle yaptı gitti.»

«Oteki adamla...»

«Oteki adam soyunmuş yüzüyordu, uzaktaydı. Ben de böyle cebe baktım bozuk para çıktı, öbür cebe baktım bu kadar kağıt para çıktı.»

«Aldın mı?»

«Aldım ama, sonra ben kendime sade yirmi beş lira aldım hepsini dilenciye verdik.»

«Dilenciye daha önce de vermiş miydin? »

«Anlattım ya, ben hep para... Veririm, daha önce söyledim ya, söylemedim mi, ben fazlasını ne yapacağım paranın. Sonra, üstümüzde bulmazlar mı, ben de heeeeeep dilencilere veririm.»

«Kaç kere vermiştin dilencilere daha önce?»

«Çoooooooook, ben ne bileyim ben... Mahzun dedi ki verme verme dilenciye bana ver, dedi. Ben dedim ki bana ne Allah Allah, ben dedim ki oğlum, bana ne, sen de al alacağın kadar. O da kendine yüz lira alacaktı. O elli lira aldı, ben de yirmi beş lira aldım, sabahleyin Mehtap Sinemasına gittik, akşam oldu Çiçek Sinemasına bir film baktık, Çiçek Sinemasından çıktık Mehtap Sinemasına gittik bir de gene Şehzadeye gitmiştik. Dört kere sinemaya gittik. Ondan sonra o para bitti. Bir de Çarşamba Sineması açıktı. Onun bir kapısı vardı, arka kapısı, ordan ben hep kaçıyordum, sinemaya. Ördek... Tanıyordu kadın beni, apartımanında oturuyordu.»

«Ördek ne?»

«Ördekler filan vardı. Ben de ordan bir telden atlıyordum sinemaya gidiyordum, sinemaçı geliyordu, biletin nerede, şimdi biliyor benim her gün kaçtığımı oraya. Kimse-ninkini sormuyor sade benimkini soruyordu, ben diyordum, aldık ulan aldık yav, inanmazsan biletçiye gidelim, diyor ki, kalk haydi yürü bir şey konuşacağım, biletçi seni çağırıyor. Şişman vardı bir de uzun boylu, gözü şeydi, tanıyordun musun onu?»

«Tanı...»

«Ben diyordum, gireyim mi abi diyordum...»

«O da gir diyordu.»

«Kardeşi vardı onun...»

«Sonra lafı yarım bıraktık... Çaldın parayı Ataköyde mi nerde?»

«Çaldık, sonra ben trene bindim, sonra ağa gel ka-

çalım, adam gelecek, dedim, adam beni yakalar, dedim. Ben korkuyordum şimdi o hırsızlığı yapmağa. O korkmuyordu hiç.»

«Mahzun mu?»

«Mahzun ya...»

«Nerde şimdi o?»

«Fenerde, birçok demir çalıyor ki, kurşun da çalıyor. Çalıyor ama ne yapıyor sonra da, sinemada da adamları buluyor, kandırıyor adamları her şeylerini çalıyor. Bazen de Şehzadebaşına geliyor. Beraber geliyoruz.»

Şehzadebaşında ne yapıyorlar, her birisi bir tane bisiklet çalıyor, sonra da biniyorlar, binince de yorulunca da bisikletleri bir arsaya atıyorlar, ne yapsınlar, atmasalar, götürüp teslim etseler dayak yiyecekler. Yazık adamın bisikletine ama, nerede bulacak o arsada bisikletlerini, ama ne yapsınlar... Çocuklar da o arsada o bisikletleri bulup binince o çocukları da polis yakalayacak, basacak sopayı, siz bu bisikletleri nereden buldunuz, diye. Arsada bulduk, diyecekler ya, polis inanır mı, polis yutar mı? Bisikleti çaldık dedirtinceye kadar dövecekler. Onlar da dayak korkusundan çaldık diyecekler. Polis ne yapsın, çalınmış bisikletleri o çocuklarda yakalamışlar değil mi? Polis amcalar onların değil de bizim çaldığımızı nerden bilecekler.

Mahzun var ya, Mahzun hiç korkmuyormuş. Çok çalıyor, çok da yakalanıyormuş ama Kurana hiç yemin etmiyormuş. Zilo yemin ediyormuş ya Kuran üstüne vazgeçmek de yeminden kolaymış. Şöyle bir şeyler söyleyerek Kurani üç kere başından çevirerek geçirince yemini bitiyor, o da Mahzunla yeniden hırsızlığa başlıyormuş. Kaç kere bozmuş yeminini, yemin bozulup hiç bir günahı kalmıyormuş Kurani üç kere öpüp başına koyarsa hele... Zilo on beş kere öpüyor Kurani belki yirmi kere başından geçiriyormuş. Aç kalmasa, bir şeye gereksinmese vallahi de billahi de, sinemaya gitmek de olmasa, o hiç yeminini bozar mı? Yoksa insan durup dururken niye yemin etsin? Yoksa insan durup dururken niye yeminini bozsun değil mi?

«Zorunluk.»

«Mecburiyet değil mi? Mecburiyet olmasa, değil mi?»

Zilo içini çekiyor boyuna. Bıkıyor anlatmaktan ama vazgeçemiyor da. Konuşmanın iyice tadını çıkarıyor. Hoşuna giden olayları dönüp dönüp bir daha anlatıyor. Düşlerini anlatmak o kadar hoşuna gitti ki, düşleri kalmayınca, düş uydurmaya başladı. Sonra uydurduğu düşleri hoşuna gitmemiş olacak ki, gülerek, «çaktın mı?» diye sordu. «Neyi çaktım mı?» Zilo boyuna gülüyordu. Hep Zilo Zilo, diyorum ya, öz adı Zelihadır Zilonun. Mahallede ona Zilo, diyorlar. Mahallede herkesin böyle bir adı varmış kısaltılmış. «Şeyi yani, düşleri uydurduğumu.» Gözleri ıslıl ıslıl, soluğunu tutmuş vereceğim karşılığı bekliyor. «Çakmadım,» diyorum. «Nasıl çakayım?» Zilo seviniyor. Sonra da güzel yüzü daha bebeleşiyor, temizleniyor her şeyden, salt çocuksuluğu kalıyor. «Bilmiştim,» diyor, «senin çakmaya çağını. Sen saf adamsın be amca,» diyor. «Bu kadar saflıkla sen bu dünyada ne yapacaksın,» diyor. «O kadar saf değilim, benim de bir kurnaz yanımla var,» diyorum. Buna çok seviniyor. «Olacak olacak ama, ben çakmadım ama olacak, bu yaşa gelebildiğine göre olacak. İnşallah vardır,» diyor sonra da.

Mahzun hırsızlığı çok seviyormuş. Öldürseler, ölünceye kadar hırsızlık yapacakmış.

Kulağıma eğildi Zilo: «Sen inanma ha Mahzuna, o da korkuyor hırsızlıktan dayaktan ama, bırakamıyor hırsızlığı. Hırsızlığı seviyorum, diye kabadayılık yapıyor. Aaa-aaah, Mahzun da bırakacak ya hırsızlığı, o da Kuran üstüne yemin etmeyi bir istiyor, bir istiyor ama, beni kısıkanıyor boyuna Kuran üstüne yemin ettiğimi öğrenince yaaa... Kısıkanıyor. Ben de, kırro, diyorum, zor mu, git camiye, al bir Kuran, camide Kurandan çok ne var, sen de et, benim gibi, sen de boz sonra istersen... Ne eğlenceli, ne eğlenceli. Korkuyor o, korkuyor. Korkusunu da belli etmemek için, yiğitliğe bok sürmemek için, durmadan atıyor, ben korkmuyorum, diye.»

Bana açık açık söyledi, Zilo da korkuyormuş ya, Mah-

zun gibi, Mahzun kadar korkmuyormuş. O, korkudan ölüyor, ölüyormuş.

Zilonun anlattıkları, anlattıkça değişiyor. Eskiden Mahzun yürekli, şimdi değil. Eskiden en büyük hırsız Maymun, şimdi değil. Eskiden en iyi, pirü pak Zilo, şimdi cinlerin cini, hırsızların başı, hiç yakalanmayan Zilo:.

Bu yolda en kötü şey uyku sorunu. Zilo, çok şeyi halletmiş de uyku sorununu bir türlü hale yola koyamamış. En iyisi Sirkeci'deki trenlerde uyumak, orada da polisler. Sıkışınca apartıman merdivenlerine geçiyormuş Zilo. Ama merdivenlerde uyumak ne mümkün. Sabaha kadar başını elleri arasına alıyormuş Zilo, uyuyabilirsen uyu, donuyor-muş. Merdivenlerden başka yer yok mu? Olmaz olur mu, boş arsalar da var. Boş evler de. Bir boş evde bir ay, ooo-ooooh, ne güzel yatmış da mis kokan, tertemiz yataklarda kimsecikler görmemiş onu. Büyüyünce hiç başka bir şey istemiyor. Zilo o bir ay yattığı yataktan alacak, ne yapıp yapıp alacak. Bin kere hırsızlığa tövbe etse, elinden başka bir şey gelmezse, hırsızlayıp gene alacak. Bu kadar kocaman bir şey nasıl mı çalınır, şaşayım size, Mahzun var ya, Mahzun her bir şeyin yolunu bulur, hele o Maymun çocuk.

Şu bakkalı var ya, Fener'deki Laz bakkalı hiç sevmiyor Zilo. Ona garaz bağlamış ki öldürürcesine. Neden garaz bağlamış? Zilo iyi kızdır, has kızdır, birazcık hırsızdır ama, ona da tövbe etmiştir, azıcık da tövbesini bozuyor ama, öyle durup dururken bir insana garaz bağlar mı, önemli bir kötülük olmasa ortada. Bir gün bir altın kolye çalmış. Altın olduğunu, şu taşı taş bilir gibi biliyor. O altını hiç bilmez mi, çok altın görmüştür o çooooook... Satmak için bakkala götürmüş. Bakkal ona elli kuruş vermiş. Zilo, ne lan bu, demiş. Öteki de elli kuruş, demiş. Al lan elli kuruşunu, ver kolyemi, baksana yumruğum kadar büyük altın balık... Neyse pazarlık etmişler... Zilo bakmış ki Laz bakkal kolyeyi vermeyecek ne koparırsa kâr. Çalışa çabalaya o cimri Laz bakkaldan ancak bir buçuk lira koparabilmiş ama, öylesine... Kimseye söyleyemez ki, hırsızlık

mal, Laz bakkal da bunu biliyor, fırsat bu fırsat diyor. Kolyeyi ne yaparsan yap vermez ki... Polise, kimseye söyleyemez ki Zilo... Gittikçe kolyesinin değerini anlıyor, kolyesi yüreğine günler geçtikçe oturdukça oturuyor. Kolye kalkıyor, kolye oturuyor. O güzelim kolyesi hiç aklından çıkmıyor. Bundan sonra bakkaldan çal babam çal ediyor ama ne çalacak, bir yıl durmadan çalsa bile kolyenin karşılığını çalamaz ki. Bu bakkala öyle bir iş yapacak ki, fellek de maşallah diyecek. Maymun, Mahzun, İsmail, ne kadar iyi hırsız çocuk varsa şu İstanbul şehrinde hepsiyle hepsiyle oturup bakkalı nasıl soyacakları üstüne konuşuyor, konuşuyor bir şeyler kuruyor Zilo. Yakında patlak verecek, diyor Zilo. Yakında bütün gazeteler yazacak, televizyon bilem söyleyecek, diyor, Zilo. Ne yapsın öyle bir kolyeyi yüz elli kuruşa kaptırır da garaz bağlamaz mı Zilo! Varsın hırsızlık olsun. Zilo onu çalarken az mı korktu, az mı terledi, az mı yürek çarpıntıları geçirdi, az mı dolaştı o kuyumcu dükkanının önünde? Hakkı, garaz bağlamak, o Laza öyle bir şey yapmalı ki gazetelere geçsin. Zilonun dünya kadar hakkı.

«Kolye, beş liralar, yüz liralar, iyi hepsi. Zilo, bana en büyük hırsızlığını söylesene.»

«En büyük mü? Beş bin lira. Ama onu da ben, bir yüz lira aldım, adamın cebine daldım ben, adamın cebine, ceket cebine.»

«Sen yankesicilik biliyor musun?»

«Şöyle çarpıyorum. Şöyle yapıyorum.»

«Yapsana Zilo. Şu anda beni çarpsana.»

Zilo ustalıkla yanaşiyor bana. «Önüme baksana be amcaa,» diyor, bir anda vuruveriyor. Elleri epeyce usta gibi geldi bana.

«Çarptım adamı, ağa dedim çok soğuk beeee. Yürü koşalım, dedim, tren kalkacak. Şimdi uzak bir yerdeydik, trenler yani, en sonunda. Lokanta da vardı, duruyor ya. En sonu, orada. Dedim ki ağa koş ulan koş, kalkacak tren, üşüyorum, dedim. Ondan sonra aldık o parayı ben böyle böyle baktım. Bir beş yüz lira, bir beş lira, gene beş yüz

lira... Beş bin lira. Ondan sonra ben dedim ki, ağa hepsini sen al, dedim.»

«Kime?»

«Mahzuna. Bir yüz lira aldım tek.»

«Sonra nereye gittiniz aldınız da o paraları?»

«Allah Allah ben de babama veririm, dedi, dedim ki ya baban derse nerden buldun? Olsun, dedi, ben söylerim, dedi.»

«Söylemiş mi babasına?»

«Orasını bilmem.»

«Sen ne yaptın yüz liranı?»

«Ben de çekirdek yedim, fıstık, ondan sonra karışık aldım, hepsinden yedim, sonra karnım ağrıdı. En çok şekerli şeylerden yedim.»

İşte geldik işin sonuna. Sonuna mı? Nasıl yakalanmış bu cin gibi Zilo? Onu sordum ona. Yakalanmış işte.

«Babam beni götürmek istiyordu köye, ablalarımın yanına. Dur şimdi, dur şimdi, ben de gitmek istemiyordum. Bir gece kaldım trende.»

«Hangi trende?»

«Ekspreste, Haydarpaşada.»

«Trende mi yattın gene?»

«Üç gece yatılıyor, ordan da Batmana geliyor. Sen Batmanı bilmiyor musun?»

«Biliyorum.»

«Ondan sonra bir gece trende kaldım, iki gece daha kalsam Batmana gelecektim. Ondan sonra babam on lira verdi kendine kebab al, dedi. Ben de, ooo, durdu bir durakta, ben de bir düşündüm hemen bir atladım... Ben gece kaçacaktım, gece zehir gibi bir karanlıktı, gece camdan atlayacaktım, atlamadan sonra dedim ki belki bir şey olur, adam beni kandırır, dedim. Sabah oldu, sabahleyin düşündüm, helaya gitsem abim arkamda.»

«Abinle beraber mi gidiyorsunuz?»

«Abim, babam, amcamın oğlu.»

«Ne zaman bu?»

«Dün değil evvelsi gün...»

«Anlat bakalım, daha yeni bu macera öyle mi?»

«Yeni yaaaa... Ondan sonra ben de Kurtalanda indim, Kurtalanda kaçtım. Koşarak kaçtım, otobüs durağına gittim, hani öyle biniliyor ya İstanbula geliniyor. Dedim ki, amcaaaaaa, Haydarpaşaya gidiliyor mu, yani bilmiyorum öyle, Haydarpaşaya gidiliyor mu, dedim. Burdan gitmez, dedi. Kadıköye, dedim. Burdan da gitmez, dedi. Şeye, dedim, mıııı, Beylerbeyine dedim, ordan köprüye bırak, dedim. Gitmiyor yavuuu, dedi adam.»

«Kurtalandasın şimdi yani... Üç gün mü gittiniz?»

«Gitmedik, bir gece gittik trenle.»

«Yani Kurtalanda değil de bir yerde, bir şehirde indin?»

«Kurtalanda değildi beee. Nerdeydi, dur bakalım nerdeydi beeee?»

«Kurtalanda olamaz.»

«Ankarada mı ne orada indim.»

«Olabilir Ankarada...»

«İşte oralarda ne, Ankarada. Orda hemen kaçtım, pazar kurulmuştu, pazarın o taraflarından otobüse gittim, birisi dedi ki, Hintçeye benziyordu, karetecilere benziyor. Dedim ki abiiiiii, şeye gidiyor mu, İstanbula? Bekle akşama otobüs gelecek, alırım ben. Paran var mı, böyle yaptım adama, param yok ki... İyi, peki, dedi, karakola götürüyüm mi, kayıp mı oldun sen, dedi. Git beee, sen de, dedim, başlarım babanın şarapçasına, dedim. Ben de dedim, kaybolmadım, git ananı getir de ananı sat orada, dedim. Ondan sonra adam küfretti, ben de başka bir yere gittim. Başka bir otobüse bindim. Uykum vardı, akşam uyumamıştım, böyle yapıyordum, kaçmağa uğraşıyordum çünkü, uyuyamamıştım, böyle yapıyordum, uykum vardı, adam beni indirdi otobüsten, gel seni karakola götürüyüm, dedi, karakola götürdü, karakoldan da muayeneye götürdü, kız değilim, ordan da çocuk yuvasına getirdi, çocuk yuvası da kalabalık... Dedi ki, nerde oturuyorsun, hepsini anlattım, İstanbuldaki çocuk yuvasına götürülecek, dedi. Kağıda hepsini yazdı karakolda. Orda da bir karakol vardı, karakola, bak, dedi bunu sana teslim ediyoruz, ben

ne yapayım, dedi, polis dedi. Ordan da beni otobüse bindirdi. Tanıyordum onu, adını unuttum. Adını söyledi yani, götür bunu karakola. Ordan götürdün mü getirirsin karakola... Bir tane karakol vardı, tanımadığım karakola, oraya getirdi. Şehzadebaşının oraya öyle gidiyor hani otobüs durakları var hani, bir karakol var, oraya getirdi. Ordan da... Sabaha kadar uyuyamadım, ordan da kaçmağa uğraşıyordum, ellerimi de kelepçeledi gene açtım dişlerimlen, bir tanesini bağladı, böyle vidaları var, ben gene açtım kelepçeyi, açtım, polisi uyutmadım sabaha kadar, sandalyede uyuyorlar, koltukta. Ondan polis dedi ki: Ananı avradını..... Sabaha kadar bizi uyutmadı. Mahsustan hela hela, diyordum, kaçmağa uğraşıyorum. Ordan da ılık varmış görünüyor.»

«Buradan bırakırlarsa sen nereye gideceksin?»

«Buradan?»

«Evet buradan?»

«Ordan da beni çocuk yuvasına getirdiler. Buraya ben bir kere daha gelmiştim.»

«Niye gelmiştin, onu anlat öyleyse.»

«İşte o zaman...»

«O zaman?»

«İşte o zamanları üvey annem hiç almıyordu eve.»

«Niye almıyordu eve?»

«Ordan da Haydarpaşaya gitmiştim. Haydarpaşadan iki üç durak gitmiştim. Böyleee, gitmiştim bir saate kadar trenlen, ordan da karakola getirdi, karakol da en sonunda buraya getirdi...»

«Nereye kaçmak istiyordun?»

«Köye kaçmak istiyordum, yatacak yerim yoktu. Annem almıyordu.»

«Peki şimdi de köye gitmiyorsun, köye giderken kaçıp gelmedin mi buraya?»

«Gidemiyorum, treni almıyor, param yok.»

İşin içinde bir bit yeniği var ya. Zilo sallıyor ya, neden, niçin anlayamıyorum. Ya baştan anlattığı uydurma, ya şimdiki anlattığı uydurma. Durun bakalım, konuşuyo-

ruz. Sonu neye varacak? Hep soruları saptırıyor, benim sorularıma hiç karşılık vermiyor, başka uzak konuşmalar yapıyor.

«Şimdi köye giderken trenden kaçırıyorsun, o zaman niye köye gitmek istırıyorsun?»

«Trenci de beni karakola teslim ediyor. Karakolda yarın oluyor, karakolda iki üç gece öyle nöbetçi durdum. yemek veriyor, yemiyorum lan, diyorum, dayılık yapıyorum polise. Polis en sonunda döğmeğe kalktı. Ne dövüyön lan, babanın kızı mıyım, dedim. Ondán sonra, başlarım haaa, babanın şarapçasına, dedim. Polisler de sopalı, ayağa kalkıyorum, ne dövüyorsun be, babanın kızı mıyım, Allah, Allah, erkeksen döv bakalım. Komsere bile dayılık yaptım, komser dedi ki, Ooooooof, başımdan götürün şunu dedi...»

«Burdan çıkınca nereye gideceksin sen onu söyle bakalım bana.»

«Şimdi televizyon beni buradan alırsa, sen beni buradan alıp Floryaya götüreceksin... Senin ev orada ya, karınla da tanıştıırırsın, ondan sonra ben otobüse biner Emin-önüne gelirim, kuşlara yem veririm, belki de yem satarım sonra Dolapdereye eve giderim.»

«Ev şimdi Dolapderede mi? Annen seni gene eve almazsa, ne yapacaksın?»

«Almazsa ben buraya gelirim. Söyledim ben zaten amcaya. Dedim ki, amca bak, televizyonda çekildik mi, ne zaman çekilirsek ben anneme gideceğim, almazsa, buraya geleceğim. Peki, dedi. İyi dedi, almazsa ben de buraya gelirim, çocuk bürosuna...»

Zilo gene yattığı yeri anlattı. Yattığı yerleri anlatmayı seviyor mu da bu kadar üstünde duruyor? Ya da yattığı yere çok mu önem veriyor? Ya da benim çok önem verdiğimi mi sanıyor? Konuşurken onun yattığı yerleri çok sormuş olacağım ki bu kadar üstünde duruyor.

«Hiç çocuklarla bir araya gelip uyuduğunuz oldu mu? Hani Saray Sineması var ya Beyoğlunda, onun önünde çocuklar biribirlerine sokulup uyuyorlar, öyle?»

Olmadı, diyor Zilo. Arkadaşları Maymun, İsmail, Mahzun, Meşe, daha ötekiler, o kadar çok ki arkadaşları adlarını unutuyor, görünce aklına geliyor ya arkadaşlarının adları, şimdi bir türlü hepsini bulamıyor, nasıl aklına gelsin bu kadar çok çocuğun adı. Zilodan başka hepsi evine geceleri gidiyormuş. Gitmezlerse eğer anaları babaları onları arayıp buluyor dövüyorlarmış. Zilo da evine gitmek istiyormuş ama üvey annesi hiç eve alır mı onu?

«Ben de gitmek istiyordum ama, annem almıyordu beni. Ondan sonra ben de, eğleniyorduk sabahları, akşam oldu mu ben de teyzemin bodrumuna giriyordum. Kapalı oldu mu kapı, ben de düşünüyordum, düşünüyordum herkesin apartımanına girip uyuyordum.»

«Kaloriferli apartımanlar daha rahat değil mi?»

«Bizim yanlarda kaliröferli yok kiiiiii...»

«Hiç evlerde...?»

«Bir keresinde... Bazen kapı kapanmıyor... Kırık camları oluyor. Bir seferinde.»

Burasını daha önce yazmıştım...

«Merdivenlerde... Sabahlara kadar böyle... Uyumak istiyorum, böyle... Uyuyamıyorum.»

«Şimdi baban köyde mi?»

«Köye gitti. Tren kalktı.»

«Annen?»

«Annem orada, Dolapderede. O da, başka komşular bakıyor ona. Babam ona para vermedi, gidince kavga ettiler.»

«Niye vermedi?»

«Küfür ediyor yav, arkasından bela atıyor.»

«Şimdi baban gelmeyecek mi?»

«Belli olmaz. O da dedi ki anam avradım olsun şimdi seni gebertirim haaa, dedi. Gelmeyeceğim ben eve, dedi.»

«Yani siz hepiniz köye mi gidiyorsunuz?»

«Yaaaaaa, annemi bırakıp mı? Yaaaa, orada bir deli çocuk var bana sulanıyor.»

«Nerde?»

«Köyde. Ben de hep ona yumruk vuruyorum. Karnına

vuruyorum, o da gidiyor, anne... Kocaman adam. Biraz deli ama... Annneeee bak, Memedin kızı beni dövdi... O da babama söylüyor. Ben de diyorum ki, bana yaaa-aavvv... Çocuğuna bir şey söyle bana laf atıyor, Allah Allah, diyorum. Ondan sonraaaa, ondan sonra böyle yapıyor, arkadaşlarım da vardı daha önceden köyde, dedim ki ağa ağa gel şunu dövelim mi, o sokağa giriyordu, sokakta üzüm vardı, bizim üzümlü yerimiz vardı, her şeyimiz vardı, karpuzlarımız...”

«Baban abini aldı gitti, ablan nerde kaldı yani?»

«Ablam da annemle...»

«Senin annenden olan ablan öyle mi?»

«Kendi annemden.»

«Annenin yanında mı kaldı, baban bırakmadı öyleyse onları?»

«Bırakmadı, belkit de... yalan söyledi. Belkit de gelir.»

«Zilo sen biraz atıyorsun, değil mi?»

«Vallaha, belkit de gelir.»

«Ben sana bir şey söyleyim mi, ne Kurtalan, ne Ankara, sana bir şey söyleyim mi, sen düpedüz evden kaçmışsın. Ya da hiç bir zaman eve girmemişsin ki evden kaçasın.»

«Babamla kaçtım ya işte...»

«Baban trene falan binmedi ki...»

«Trendeydik ya...»

«Baban burada.»

«Değil.»

«Atıyorsun arkadaş.»

«Değil vallahi... Tren kalkıyordu Haydarpaşadan ben o zaman atladım işte...»

«Allah canını almasın Zilo, atıyorsun be, hani bana atmayacaktın, gücendim vallahi...»

«Dur dur... Dur dur, söyleyim...»

«Yapma Zilo...»

«Dur dur, dur dur söyleyim. Dur ama dur, tam tren kalkacak o zaman atladım. çünkü babam durup beni ara-

yamasın, diye. İndim tren kalktı gitti. İnmedi babam... Belkit de dönmüştür. Belkit de trenle geliyor şimdi...»

«Bak Zilo bana öyle geliyor ki, seni izlediklerini, kafayı çektiğini, bodrum işini de atıyorsun. Bana öyle geliyor ki, o iş başka türlü olmuştur.»

«Neden be?»

«Doğrusunu söyle bakalım.»

«İşte anlattımınım...»

«Karmakarışık anlatıyorsun.»

«Karmakarışık anlatıyorum da onun için inanmıyorsun. Sen bana bir tanesini anlattırısaydın, ben de karmakarışık anlatmazdım, sen de inanırdın.»

«Zarar yok, ben doğru olanları da yalan olanları da biliyorum.»

«Sen mi?»

«Söyle bakalım çaldığınız paraları kime veriyorsunuz?»

«Onu sorma.»

«Peki sormayım.»

«Onun kızı var ya, ne kadar para çaldı ev sahibinden. Ev sahibi var ya, ihtiyar, senden daha ihtiyar. Tanıyor musun onu? Ayağı da topal. Yani yürüyemiyor. Bir gece beni onun merdiveninde yatırdı, gece bir ses geliyor. Dur hele, dur. Bir baktım teyzemin kızı gidiyor onun odasına. Almış onun parasını, bir baktım, almış onun parasını, ev sahibi de benim üstüme attı. Teyzemin kızı birinci hırsız.»

«Şimdi daha..?»

«Saat çalışıyor, bir tane, bir kere... Bir tane Kürt kadın var, kaynanasından korkuyor, kaynanasının saatini almışmış masanın üstünden de teyzemin kızı... Kürt karısı bir ağlıyor, bir ağlıyor, kaynanasından korkmuş, bir ağlıyordu. Teyzemin kızı Kürt karısına acıdı yaaaa, iyi olduğu zaman da oluyor onun... Sonra bana verdi dedi ki, git de ki, merdivende buldum, arıyordular, ağlıyordu, korkuyordu kaynanasından. Ben de dedim ki, söyleyecektim acıdım gene, dedim ki, teyze baaak, sizin saatinizi merdivende buldum, dedim. Aferin kızım, dedi, para vere-

yim, dedi. İstemem, istemem, dedim. Ben o zaman kadına acımıştım.»

«Pekiyi Zilo, büyüyünce ne olmak istiyorsun?»

Uzun bir sessizlik oldu. Zilo düşünüyor... Parmaklarını ağzına almış ısırarak düşünüyor. Çocuğun başını belaya soktuk, keşki böyle bir soruyu ona sormasaydım. Düşündü düşündü, neden sonra başını kaldırdı, kuşkulu gözleri, gözlerini benden hep kaçırıyor...

«Doktor.»

«Eeeeeee, okula gitmiyorsun?»

«Ne olayım öyleyse?»

«Aklında ne kuruyorsun, hiç bir şey kurmadın mı?»

«Fabrikada çalışmak...»

«Onu mu istiyorsun?»

«Heeee...»

«Ne istersin mesela, isteyip de alamadığın?»

«Her yerde çalışmak.»

«Örneğin herkes bir şeyi çok ister, ne bileyim ben apartıman, giyinmek ister, sen ne istersin?»

«Kolye, altın...»

Durdu gözleri parladı... Kurnaz, inanmaz baktı bana. yüzü kıpkırmızı oldu.

«Saat,» dedi birden, «saat!»

Düşündü, gene arıyordu.

«Bir taneeeee... Bir taneeeee... Bir tane de yüzük.»

«Peki çalabilirsin onları.»

«Kurani öptüm ya, hani o camide kadının önünden aşırduğım Kurani var ya her gün öpüyorum.»

«Sen o Kurani çalmış mıydın?»

«Çalmamış, kadının önünden öyle almıştım. Kadın başını yere koymuş, gözlerini yummuş dua okuyordu. Ben de alıverdim onu, oradan sıvıştım. Kadına nasıl söyledim ki, ben senin Kuraniyi... Yaaa... Arkamdan, bir baktım, cami karışmış kavga ediyor kadınlar... Kuran yaldızlı, bir güzel bir güzeldir kiilil... Altın yaldızlı. Ben de dayanamadım aldım... Kuran almak günah değil kiiiii... Hem ben tövbe edecektim Kuran üstüne. Almadım ki boşa. Boş

yere... Şimdi heeeeeep, tövbe... Ediyorum, her gün.»

«Hiç çalmıyor musun?»

«Bir senedir yapmıyorum.»

«Hani bana uydurmayacaktın?»

«Bir tane de kolye o kadar. Başka bir şey istemiyorum ki...»

«Kurani ne yaptın?»

«Satmadım ki... Kuran satılmaz kiiii... Günah... Bir tane, bir tane de...»

Burada, sırası geldi, çocukluğumda bir çakı çalmıştım onu Ziloya anlattım. Bayıldı, sedefli çakıyı çalışıma. Çalıp da saklayışına. Sonra anam çakıyı bulup da sahibine geri verince... Görmeliydiniz Zilonun üzüntüsünü. Sen acemiymişsin, dedi. İnsan çaldığı şeyi getirir de hiç evin içine saklar mı? Anne bulur, hem de bulup sahibine verir, sen de rezil olursun, işte böyle.

«Hiç yakalandın mı sen?»

Bunu uzun uzun yüzüme baktıktan, ölçüp biçtikten sonra birden söyleyiverdi. Ne söyleyecektim ona? Bu sefer uzun uzun düşünmek, tırnak yemek sırası bana geldi, sonra ben de birden:

«Ben sizin gibi acemi çaylak mıyım, yakalanır mıyım hiç!» dedim.

O karşılık verdi, sesi titriyordu. Kuşkulı haline hemen-
cecik bürünüvermişti ama gene de kendi onurunu savunmalıydı. İçinden sanıyorum, bir sürü duygu biribirine karışmış akıyordu. Atsa mı bir yalan, yoksaaaa?

«Ben Balatta birinci hırsızdım...» dedi. «Herkes di-yordu ki... Ne diyor... diyor... Ne diyordu bana beeee? Her-kes benden korkuyordu. Okuldaki bütün çocuklar, kosko-ca kızlar bile... Dövüyordum hepsini bilem.»

«Sen okula gittin mi hiç?»

«Değil yani... Okulun orda nöbetçi duruyorduk. Pa-ra kim verirse geçireceğiz. Böyle yapıyordum, dur baka-lım küçük, diyordum, ondan sonra yolunu kesiyordum, para vermeden geçemezsiiiiin... Babama söylerim, diyordu... Haaaaaaaa, yok babaannene söyle, hadi ver. Yoksa arka

tarafından geçersin. Hem de dayakla. Dayak atıyorduk ver-
meyenlere. Veriyordular, gidip annelerine söylüyordular.
Anneleri geliyordu.»

«Teyzenin kocası var mı?»

«Var, gemide çalışıyor.»

«Ne iyi teyze değil mi, sana yer veriyor.»

«Değil, onun kilimini çalıp uyuyorum. Kilimini silke-
liyor...»

Sabahleyin teyzesinin kızı geliyor, Zilo Zilo, saklan,
diyor. Parayla yatırıyor teyzesinin kızı. Boklu yer ama,
hem de sıçan var.

«Para veriyorsun, kaç para?»

«Çaldığımız bütün paralar onun.»

«Niye?»

«Yoksa yatırmaz. Söyler üvey anneme, üvey annem de
beni kovar artık.»

«Hepsini niye veriyorsun, sen ne yiyeceksin?»

«Bir şey yemiyorum. Teyzemlere gidiyorum. Ekmek
oldu mu veriyor bana. Olmadı mı vermiyor, aç kalıyorum.»

«Paranı niye veriyorsun be sersem kız?»

«Yatırmaaaaaaz.»

«Ben şimdi sana para versem onlara mı vereceksin?»

«Ben onlara mı gittim şimdi? Buradayım ya. Dün ben-
de beş lira vardı, çekirdek, çikolata her şey aldım.»

«Ben şimdi sana para vereyim, zulana koy. Zulana ner-
de senin?»

«Koltuğumda. Ben çaldım mı bazen buraya saklıyo-
rum, kimse bulamıyor burada.»

«İyi, iyi bir zula.»

«Daha çok zulam var ki... Boğazlı kazak var ya onun
boğazı en iyi zula...»

«Şimdi çalacak mısın çıkınca buradan?»

Artık iyice arkadaş olduk. Bana güveniyor. Polisler
hiç kimseye para vermezler. Belli ki artık... Başka bir adam,
başka... Televizyoncu... Uğur abi gibi...

«Ekmek kırdım mı başımda, tövbe sökülür, o zaman
gene başlarım hırsızlığa. Ne kadar tövbe edersen et, ba-

şında ekmek kırdın mı tövben hemencecik bozulur. Sana söyleyim mi, o aldığım yaldızlı, altınlı Kuran var ya, canım sıkılınca, ona el basıyor, tövbe ediyorum, sonra gene canım sıkılırsa başımda ekmek kırıp tövbeyi kaldırıyorum. Kolaycacık. Bir başlıyorum hırsızlığa, sonra hemencecik bırakıyorum. Polisler benim tövbeli olduğumu biliyorlar... Yaaaaaaa... Yakalamıyorlar onun için, başka tövbesiz çocukları yakalıyorlar. Ben de başımda kırınca ekmeği...»

Burada uzun uzun, sevinç dolarak, her bir yanı sevinç keserek güldü Zilo.

«Tövbe bitiveriyor. Mahalleli de, polisler de ekmek kırmayı bilmiyorlar, tövbe bozmayı... Bize kim öğretti? Onu da söylemeyim olur mu?»

«Söyleme onu Zilo,» dedim. «Son ne zaman Kuranı öptün, ne zaman ekmek kırdın başında?»

«Bir kere Kuranı gene öpmüştüm, ben de baktım, bulamıyorum ekmek ki başımda kırayım, eyvah ekmek yok diyorum, amcaa, biraz ekmek kırsana bir şey yapacağım, bakkal diyor ki, kırıyor, ben, naaaaaay, naaaaaay...»

«Oğlanlarla aran nasıl? Çok takılıyorlar mı sana?»

«Takılıyorlar, ulan babam polis, diyordum, bir söylersem, babam...»

«Sen küçüksün, sana nasıl takılıyorlar?»

Böylesi sorulara hiç karşılık vermiyor, duymuyor bile.

«Bana bak ulan eşsoğlu eşek benim babam burada çalıyor. Polis. Bir yakalattırırsam, o zaman senin ananı kerter haaa, dedim. Öyle diyordum.»

«Peki, şimdi eve gidersen annen döver mi seni çok?»

«Beni dövmez ki babamı döver geldi mi. Çünkü beni sokağa attı. Ben diyeceğim ki, anne anne inanma babama. Babamı döv döv, diyeceğim, parası çok var. Diyeceğim ki çok parası var, trende beni attı, kaçtı. O da...»

«Annen de sana inanır mı?»

«İnanıyor.»

«Yok canım.»

«Vallaaaaa, çok inanıyor o bana.»

«Kaç yaşında annen?»

«Yirmi yedi.»

«Şimdi çıkınca Zilo, hırsızlık yapacağına Yenicami önünde kuş yemi satsan olmaz mı?»

«Kuş yemi mi?»

«Kuş yemi.»

«Satarım gene. Kolye alırım, saat alırım. Bayramlık elbise alırım. Hepsini sararım, bir bakkala versem, amca şunu saklasana, şu tamam, şu tamam olur, biter, açıp da bakacak değil ya, değil mi? Kağıda sararım, çantaya... Bir de çanta alırım Eminönünden.»

«Çantan olmadı mı senin hiç?»

«Kırmızı çantam oldu.»

«Nereden aldın?»

«Şeyden... Yürüttüm...»

«Nerden?»

«Eminönü var ya, hani böyle çarşısı var ya, fabrika vardı, kız koydu, astı oraya, ben dedim ki amca versene, aldım boynuma taktım, adam koşuyor, heeeeey, diyor, ben diyorum ki, ne heeeeeeyysi usta? Haydi yoluna bak. Haydi Allah versin diyorum, adamı uyutuyorum.»

«Sen o çantayı kullandın, sonra?»

«Köye götürdüm, köye gittim, bir daha kaçtım köyden.»

«Nasıl kaçtın?»

«Sonra üzüm gi diyorum, üzüm yiyorum, yemeğe gi diyorum, dedim, gittim gittim koşarak koşarak, ordan otobüse bindim, otobüs de getirdi beni trenlerin oraya. Trenci para istedi, yaaaaav, param yok. Acele işim var, dedim. Trende, helada üç gece saklandım. Onlar vuruyorlar vuruyorlar, ben sesimi çıkarmıyorum. Heladan kokudan uyuyamıyorum. Öyle duruyorum nöbetçi. Ben Haydarpaşaya... Orada, helada ayakta duruyorum. Ayakta dura dura ayaklarım ağrıyor. En sonunda iki üç gece trende kaldım, sonra Haydarpaşaya geldim, trendeeee, biraz bekleyerek kapıda, bir tüydüm, hemen vapur geldi. kimse inmeden ben bir atladım, hemen yaklaştım»

vapur, uzaktaydı. Böyle bir atladım, bir vardım, adamın üstüne düştüm, adama dedim ki, niye kaçınmadın, Allah Allah... Herkes ayaktaydı, inecekti, ben bir atladım, vapurcu, eeee ne yapıyorsun, dedi.»

«Sonra ne oldu Zilo?»

«Sonraaaaaa?»

«Sonra? Şimdi sana bir şey almak istesem ne istersin?»

«Alamazsın, çok pahalı.»

«Nedir, söyle. Belki alırım.»

«Kaç para o saatlar. Küçük bir saat...»

«Bilmiyorum ama, o kadar pahalı olmasa gerek. Hiç okur yazarlığın var mı?»

«Okumam yok, çok gitmek istedim.»

«Sabahleyin ne yersiniz evde?»

«Sabahları, onlar bana yedirmez ki... Onlar sana yağlı... Zeytin alır, çay yaparlar, zukumlanırlar, bana vermezler.»

«Hiç?»

«Yok canım. Babam bilmiyor, ben de korkumdan söylemiyorum. Söylesem ne, babam korkuyor o karıdan.»

«En çok sevdiğin, yemek istediğin, boyuna yemek istediğin yemek ne?»

«Yemek?»

«En çok hangi yemeği seviyorsun?»

«Hepsiniiiiiiiii...»

«En çok, isteyip de yiyemediğin?»

«Kuru fasulye, pilav, yoğurt... En çok, Allah ne verirse onu seviyorum.»

«Kuru fasulyeyi seviyor musun çok?»

«Etli seviyorum.»

«Etli kuru fasulye öyle mi? Döner?»

«Döner? Döner mi? Fasulye seviyorum, yoğurt, bir de pilav.»

Çocuk Bürosunda ne yediklerini sordum. Öğlen yemek vermediklerini söyledi. Dün yediniz ya, dedim. Dün verdiler, eskiden bir sabah bir de akşam verdiklerini söy-

ledi. Eskiden çocuk çokmuş da, Hükümetin çok parası gidiyormuş da, onun için, o kadar çocuğa fıkara Hükümetimiz her öğün yemek veremiyormuş da, yazık. O kadar çok çocuk varmış ki, üvey annelerin dövdüğü, bir tek Hükümet o kadar çocuğa nasıl her öğün yemek bulsunmuş, yazık. Gene de ne yapıp ediyor Hükümetimiz çocukları aç koymuyormuş, yazık.

Zilo buradan, bu Çocuk Bürosundan çıkınca, bırakmayıp da ne yapacaklar, hiç bir suçu yok ki Zilonun, almışlar istasyondan getirmişler buraya. Bir enayi görmüş, bu kız kaçmış diye getirmiş polise, sana ne lan, dünyayı sen mi düzelteceksin? Kaç gündür işte burada Hükümetimizin ekmeğini yiyor Zilo, yazık. İşte Zilo buradan çıkınca, çok çok düşünceleri var. Onu gizli olarak, kimseye söylemeyeceğime söz verdirerekten bana söyledi. Ben de hiç bir yere yazmam da, kul olana da söylemem. Zilonun büyük gizi bende kalacak sonuna kadar. İnsan her şeye, her gize hayınlık edebilir de, kendine özü gibi, yüreği gibi güvenmiş adama hayınlık edemez. Bu kolay değildir. Ben de Zilonun büyük gizlerini kimseciklere söylemem. Erkeklik öldü mü? Halbuki söyletseydi kurduklarını, yapacaklarını bana, ne güzel, ne tatlı, ne iç açıcı, ne güçlü, yapıcı küçük istekler, macera hevesleriydi bunlar... Neyse ne yapalım Zilo böyle istedi, belki de beni denemek için. Olsun, ne olursa olsun, ben onun gizini kimseciklere açmam. Çünkü benim bildiğimce, anladığımca erkek kızdır Zilo. Onun gibisilere hele hiç hiç hayınlık yapılamaz.

Şimdi gene onun konuşmalarını yazayım:

«Tek odada, Dolapderede tek başına bir oda yapmayı mı kuruyorsun, adam tek başına, hele çocuk da olursa, tek başına bir tek odada... Azıcık tuhaf değil mi kızım?»

«Çünkü daha evvelden ben öyle yapıyordum.»

«Ne yapıyordun?»

«Bir kere para biriktirdim, bir küçük, kuş yuvası var ya, onun kadar bir ev yaptım, yaptırdım.»

«Kime yaptırdın?»

«Bir adama, öyle, tahtalı, bir lamba aldım.»

«O evi, kuş yuvasını nereye koydun?»

«Dur, dur ama. bak... Uzak, çok uzak bir yerdeydi, dur da azıcık nerede olduğunu bulayım, unutuyorum, çok uzaaaaak... Oranın adını bilmiyorum, yerini biliyorum ama.»

«Nerede, hangi tarafta?»

«Bayağı öyle bir yerlerdeydi.»

«Florya tarafında mı?»

«Cibali kalelerinin orda...»

En sonunda her sözcüğü ağır, ikircikli, teker teker, üstüne basarak söyledi. Cibali kalelerinin orada derken kuşkuyla bana baktı. Acaba inanacak mıyım, inanmayacak mıyım? Inandığımı, yüzümde hiç bir inançsızlık görmeyince, anladı. Buna o kadar sevindi ki, neredeyse boynuma sarılacaktı. Belki en inanılmazına inanmıştım. Zilounun düşüne inanmıştım. Bu anlattığı düş müydü, gerçek miydi, ne olursa olsun, düş olsa da ben onun düşüne gerçek gibi inandım. Ben de onun ya düş, ya gerçek düşünüşü kafamda güzelleştirip gerçekleştirdim. Bahçe belki Floryadadır. Ama o Florya parkı var ya, onun beş misli büyüklükte, on yirmi misli genişlikte bir park. Parkın kuytusunda var ya, işte o kuytuda bir nar ağacı. Nar ağacı tepeden tırnağa çiçek açmış. Nar ağacının önünde o kuş yuvası gibi tahta ev kurulu. Nar ağacında arılar kaynaşiyor. Nar ağacını da şöyle halka gibi bir hanımelleri ağıllı kuşatmış. Ağılın sol ucunda yan yana üç tane telli kavak öyle salınıp durur. Bunu ben kurdum, kurup Ziloya söyledim, önce birden sevindi, gözleri ışıldadı, sonra birden olmaz, der gibi, kesinlikle olmaz, der gibi başını salladı. Beğenmemişti bu nar ağacını. Sonra ben ona, kuş yuvası evini kurduğu yer üstüne, türlü yerler, ağaçlar, biçimler, deniz kıyıları söyledim. Değil, değil, hiç birisi değildi. Ama nasıl bir yer, nasıl bir yer olmalıydı o kuş yuvasının yeri? Alnını kırıştırmış, derin, ağırlı, zor bir düşünceye dalmış, candan sarılmıştı. Uzun bir süre alnının kırıışıklığı açılmadı, uzun bir süre gözlerini önüne dikip, öyle taş gibi kesilmiş düşündü kaldı. Birkaç kere

yüzü ışıldadı bir şeyler söyleyecek oldu vazgeçti. Ben habire, ona yardım etmek için, sular, yerler, ağaçlar, kayalar, adalar, kuşlar, tazılar söylemeğe başladım. Beni dinliyor dinliyor sonra birden yüzünü buruşturup burnunu kıvırıyordu. Sonunda ben karışmadım. O da düşünmekten vazgeçip konuşmasını kaldığı yerden sürdürdü, hiç bir şey düşünmemiş gibi.

«Orda şimdi, sonra söylerim orasını sana, nasıl bir yerd, yarın, bu gece bir iyice düşüneyim de, orda şimdi bir yatak, bir yastık... Bir de... bir deeee... bir deeeeeee... gece lambası.»

«Evet.»

«O kadar... Üstüme yorgan vardı. Tam yatağın uzanacağı kadar yaptım, yaptırdım yani yeri. O da ama çok küçük, içerde büyük.»

«Neden yaptırdın onu?»

«Orda öyle tek kalmak için...

«Hangi malzemeden?»

«Böyle tahta...»

«Sunta filan değil mi?»

«İki tane de sandalye, o kadar.»

«O evi nereye koydun, şimdi düşündün mü? Adam koyduğu yeri bilmez mi?»

Gene düşünmeğe başladı. Ben de yardım ettim ona.

«Kalenin üstünde bir bahçe içine mi yoksa? Cibali, Fener, oradaki kale, kaledeki bahçe, öyle mi?»

Kaledeki bahçe bildiği yerd. Hep onu düşünüyordu. Ben işe başka yerleri katınca Zilo epeyce düşündü, sonra bulamayınca vazgeçti, sonra ben kaleye dönünce bu alçakgönüllü yerine razı oldu, gene sevindi. Belki geçiştirmek için olacak:

«Böyle bahçe gibi bir yer, kale ama, yüksek. Artistler filan geliyor oraya. Cibalinin oraya.»

«Ne kadar kaldın orada?»

«Yedi hafta filan kaldım.»

«Sonra ne oldu?»

«En sonunda ben de kalktım, dolaştım, öyle Eminö-

nünde yattım. Sirkeçide yattım. Trenlerde yatınca da polis yakaladı.»

«Ev ne oldu sonra?»

«Bir daha gittim tahtalar hep öyle yıkıktı, bir şey yoktu orada.»

«Hep çalmışlar değil mi eşyalarını filan?»

«Hıııı. Ben sonra Fenerde parkta da yattım.»

«Yazları mı?»

«Yazın, kar, yağmur hep yatardım. Hiç... hiç hayatımda hastaneye gitmedim ve hastalanmamıştım.»

«Hiç şimdiye kadar hastalanmadın mı?»

«Hiç.»

«Hiç Gülhane parkında yatmadın mı?»

«Belki de yatmışımdır. Senin saçın eskiden kıvırcık mıydı?»

«Kıvırcıktı, niye?»

«Çok siyahtı senin saçın?»

«Çok siyahtı, niye?»

«Bir yerden belkit gördüm ama, kaç sene oluyor sen buraya geleli?»

«Yirmi beş yıl oluyor.»

«Oooooooo, daha ben annemin karnında yokmuşum.»

«Yokmuşsun ya...»

«Ben bir çocuğu öyle gördüm de eskiden.»

«Bana benziyordu değil mi?»

Uzun bir sessizlik oldu. Ben artık ona soru sormak istemiyordum, o da gözlerini dikmiş sorularımı bekliyordu. Beni gözleriyle daha daha sormağa zorluyordu. Ona bir yarım saat soru sormayacak olsam, yalvaracak belki de bana. Bilmem, sorular, ya da bir ilgi hoşuna mı gitti, besbelli sormamı istiyor ve bekliyor.

Baktı ki ben sormayacağım, sormak niyetinde de hiç değilim, gülerek kurnaz gene konuşmağa başladı.

«Bak şimdi ben... İki bin lira, iki bin lira ne lazım, beş yüz lira olsun değil mi? Gene yeter. Ufak bir oda yaptıracağım.»

«Yaptırılmaz ki be kızım, beş yüz liraya bir oda. Kıraya tutabilirsin belki.»

«Dur hele sen şimdi. Bir de küçük bir hela yapsın. Bir yüz lira. Bir de bir divan. Bir de yastık, yorgan, gece lambası, üç tane de sandalye. Öyle istiyorum ben. Öyle yalnız tek oturmak istiyorum, canım...»

«Tek başına?»

«Öyle kendim...»

«Kimseyle oturmak istemiyorsun?»

«İstemiyorum.»

«Nerde olacak bu?»

«Nerde olursa.»

«Dolapdere mi?»

«Öyle, Dolapdere.»

«Peki, ne yapalım, inşallah olur.»

«Ben ancak o parayı nerde biriktiririm biliyor musun? Benim bir yerim, saklayacak bir yerim var. Kalelerin orda toprakları kazıyorum ben, kaç kere para biriktirdim ama, yapamam, beceremem, beceremeyeceğim zannettim, belkit de beceremeyecektim, belkit de becerirdim ama, bilmiyorum, yapsaydım belki şimdiye kadar otururdum değil mi? Altı yüz lira vardı.»

«Nereden çalmıştın?»

«Onu çalmadım, kuş yeminden hep sata sata her akşam hep elli lira, on lira, otuz lira hep atardım, en sonunda altı yüz lira bütünlettim, bir beş yüzlük verdi, bir yüzlük verdi. Onları da, eeeh, arkadaşlarıma yedirdim.»

«Yani yemek mi ısmarladın?»

«Öyle bir şey...»

«Kimdi arkadaşların?»

«O terbiyesizlik yaptırınlar, hani beni, takip etmişlerdi ya, bodrumda...»

«Anladım.»

«Ama ben bilmiyordum onların öyle yaptıracağını.»

«İnsanoğlu bilinmez ki, kim iyi kim kötüdür değil mi?»

«İyiye benziyor, namuslu kızlara benziyorlardı, ama ben gene hiç bilmiyordum, onların öyle olacağını.»

«İstanbulun neresini biliyorsun Zilo, nerelerini seviyorsun?»

«Nereyi biliyorum biliyor musun, Beylerbeyi bir, Top-hane iki, Dolapdere üç, Florya dört, hayvanat bahçesi beş, Sarayburnu yakın zaten...»

«En çok çocuklar nerede, ben çocukları arasam nerelerde bulurum, hırsız çocukları?»

«Hırsız? Sirkecide trenin orada ara bak, hep dolu erkek çocuklar. Trende de yatıyorlar.»

«Senin gibi altında mı, yoksa vagonların içinde mi?»

«İçinde yatıyorlar.»

«Ne zaman?»

«Her zaman...»

«Sen niye vagonların altında yatıyordun, içinde değil de?»

«Korkuyordum, vagonların altına saklanıyordum, vagonların içinde yatarsam oğlanlar bana sataşırlardı yaaaa. gene öyle olurdu. Kız olmak zor, zor bu hayatta. Kız olmak her yerde zor. Ooooooooooh, erkekler ne iyi, vagonlarda sıcaaaak yatıyorlar. Ne yapacaksın oradaki çocukları?»

«Konuşacağım böyle.»

«Onlar parasız kalıyorlar, araba yıkıyorlar, balıkçılara yardım ediyorlar, aç kalınca da birazcık para alıyorlar, ne yapsınlar, yazık.»

Konuşmamız burada bitti şimdi. Ben başka çocuklarla konuşacağımı söyledim ya ona, bozuldu. Konuşmam için el altından diller döktü. Yok o çocuklar iyi değilermiş de, konuşmasını bilmezlermiş de, hırsızlık bile yapmasını bilmezlermiş de, yankesiciler de hep İzmir gitmişmişler de, o çocukların kocaman bıçakları varmış da, böyle kocaman bir adam görünce hemen bıçakları varmış da, ben kendimi korumak, canımı kurtarmak için onlara bulaşmamalı imişim de, beni Zilo çok sevmiş, o yüzden de başıma kötü iş gelmesin diye ödü kopuyormuş da...

Zilonun bir evi olacak, tek başına yaşayacak orda. Dolapderede yaptıracak o odayı da. Çünkü Dolapdere-

nin insanları iyi insanlar, koşarmışlar yardıma, gece hem de gündüz. İki elleri kanda da olsa, bir insanın başına bir hal gelmesin, hemen koşarlarmış. İstanbulda, oradan iyi, güzel çok yer varmış ama, Dolapdere, çamurlu olsa da başkaymış.

Zilo buradan çıkınca, çizme alacak, boyunlu bir kazak, çorap, bir etek, bir de ayakkabı, bir kolye, küçücük... O yollardan alacak bunları... Bana gelecek, benim de param yokmuş ki, gene de alacağım diyormuşum, öyle olunca da bana gelecekmiş, ben de küçük saati ona alıverecekmişim. İşte o kadar.

Birkaç gün sonra Çocuk Bürosuna uğradım. Zilo gönderilmişti. Nereye gönderildiğini, kime teslim edildiğini, edileceğini, biliyordum.

Çocuk Bürosunun azgın suratlı Müdürü:

«Bundan böyle,» dedi, «emir aldık, siz çocuklarla tek başınıza konuşamayacaksınız.»

«Neden?»

«Ben nedenini bilmem. Emir emirdir.»

«Kim verdi bu emri?»

Müdür Bey, çok sert, dilim varmıyor, yazık bir adam, hani o subaylar var ya, onlara benziyor, duruşu, sertliği. Tam temerküz kampı müdürü olacak bir adam.

Tek sözcük:

«Yukardan.»

«Müdür Bey, kim vermişse bu emri, yanlış. Çocuklar benimle polisin yanında her şeyi konuşmazlar ki...»

Kaşları çatık Müdür Bey, daha da sert:

«Bizimle nasıl konuşuyorlar?»

Diyecek bir söz yoktu. Ben de Çocuk Bürosunda çocuklarla konuşamazdım, polis nezaretinde, yukardan gelen emir mucibince. Hay Allah, şu güzelim çocuklarla konuşurken, bir de Müdür! Haydi canım sen de! Çocuk Bürosunun taş gibi sert, gayetlen çocuk sever, insan sever görünüşlü Müdürüyle uğraşacak değilim... Bunların başları ne ki, ötekiler başka türlü olsunlar...

Çocuk mu yok Sirkecide, Beyoğlunda, surlarda, Sa-

rayburnu mağaralarında. Harem iskelesinde, Moda burunda, Kumkapıda, Yenikapıda, gecekondu... Sayelerinde, kendilerinin dediklerine göre yalnız İstanbulda yirmi binden fazla çocuk varmış böyle. Türkiye'de üç yüz binden fazla. İstanbul Valisi bir toplantıda elli bin diye açıkladı. Aynı toplantıda başka bir yetkili, üç yüz bin dedi. Yalnız bir şey varsa benim bildiğim, İstanbulda bir kimsesiz çocuk ordusunun var olduğudur. Sayın Müdür Bey, çocuk yönünden bir gereksinimmem olmadı, olmayacak. Varsın çocukların yaşamlarını devlet sırrı gibi saklasın, sayın Çocuk Bürosu Müdürü polis Hüseyin Bey.

Bu tatsız tuzsuz işi bırakayım da daha insanca, ahmakça olmayan kendi konumuza döneyim...

Şimdi Zilo nerededir dersiniz, nerede? Ne olmuştur ona? Ben biliyorum belki, bilmem için epeyi olasılık var. Bana bir sürü giz, bir sürü olanak verdi. O başka... Bir de ben, birtakım ipuçlarından giderek, bir yerlere varabilirim.

Galata kulesi hiç aklınıza gelmiyor mu? Orada plakçılar var surun altındaki kalabalık caddede. Alageyik sokağının oralarda... Zilo, biliyor musunuz, orada plak dinlemeğe can atar. Orada, sabahtan akşamlara kadar tatlı plaklar çalarlar. Zilo, hem kulenin dibinde devreye girip iş görür, anlayın işte, hem de sevdiği plakları dinlemek için yere, sırtını kulenin duvarına verip oturur. Gözlerini yumar, aşağıdan denizden vapurların düdük sesleri gelir. plakların her biri bir yerden seslenir. Zilo hangisini isterse, ötekileri bırakıp onu dinler. Bu sıcaklarda en serin yer kulenin gölgesi, kaya gölgesi gibi serinceciktir. İnsanların teri gelir aşağıdan, esen yelle. Çok hamal vardır kule dibinde. Zilo kule dibinde mutludur. Orada her bir derdini, üvey anasını, tekmil kötülükleri unuttur.

Sonra Eyüp Sultan... Orası da güzeldir ki güzeldir. Orasına da bayılır Zilo. Orada insanlar hep acımalı acımalı dolaşırlar. İyilikli olmağa, iyiliksever olmağa, bir an, bir gün için de olsa can atarlar. Tepeden tırnağa iyilik olmuş, iyiliğe kesmiş dolaşırlar Eyüp Hazretlerinin camisi

avlusunda. Güvercinlerin arasında. Zilo buradan çooooook, çok işi çıkarır. İş deyince hep kötü şeyler gelmesin aklınıza. Zilo bir tane Kuran aldı, o da o camide uyuklayarak dua eden kadının önünden. O yüzden de camideki tek mil kadınlar saçsaça başbaşa birbirine girdi. Bir daha Kuran almak mı, Allah göstermesin. Belki bir daha tövbekar olmaz da, Kuran almağa da gerek kalmaz. Zilo Eyüpte güvercinlere, yem satar yem. Yem satacak yem. Hem de kendi adına, kendi tezgahında. Oldu mu?

Zilo, Eyübün en çok, iğne atsan yere düşmez kalabalığına bayılıyor, kalabalığına. Zilo kalabalığa oldum olası bayılır zaten. Bir de dua eden insanlara... İnsanın en güzeli dua ederkenki insandır. Çocuk gibi olurlar o zaman insanlar. Bir de yaşlı leylek var, o kocaman ev gibi çınarın kovuğunda. Çınarın kovuğu bir büyük bir büyük oda kadar. Zilo, o topal leyleğin yerine geceleri orada yatsa ya... Zilo bana bir şey dedi ama, onu hiç kimseye söylemem. Oyle istedi, söylenmeyecek bir şey yok ya burada, Zilo bana söyleme, dedi. Söylesem ayıp olmaz mı? Söylemem söylemem, Zilonun bu yazıdan ne haberi olacak ama, bana ne, söylemem, o öyle istemedi mi? Bakın, Zilo var ya, o leyleğin yerine bu kış, göz koyamaz mı? Ne diyorsunuz?

Zilo, Emirgandaki lale bahçesine de bayılıyor... Bir daha orada... Amaaaan, vazgeçtim.

Bir şey daha var, haydi bunu da söyleyeyim, Zilo, Büyükada var ya, Büyükada, Zilo oraya hiç gitmemiştir. Zilo oraya... Oraya... Mahzun... Ben Mahzunu Sirkecide buldum yaaa! Zilo bunu duyarsa deliye döner. Mahzunla hiç karşılaşmasını istemiyordu, neden acaba? Büyükada ya... Orada... Söylemem, söylemem, söylemem vallahi. Zilonun her şeyini söyleyim de garibi iyice kıstırın değil mi? Yaşamı ona bir iyice, bir iyice zindan edin öyle mi? Hava alırsınız. Zilonun dediği gibi, naniiiiiiiiiiik.

GECEYE YAĞMUR ÇİSELERKEN

Gecenin saat üçüydü, Floryada, denizin karşısındaki düzlükte yürüyordum, azgın bir lodos esiyordu denizden, tuzlu, sert, iyot kokan. Selviler topluluğuna döndüm, karrartı gittikçe koyulaşıyordu. Ambarlı yöresinde tek tük ışıklar ipiliyordu. Uçaklar iniyordu Yeşilköye. Uzaktan, denizin üstünden, ışıklarını takıyorlar, havaalanının üstünü bir dolanıp, alana bir ışık seliyle iniyorlardı, boğuk, uzak, koygun uğultularla. Geceyi, lodosu uzun ışıklar deliyordu, uzak bir uğultuyla göğün ötesinden gelen. Denizden patpatlarıyla motorlar, tüm ışıklarını yakmış kocaman, donatılmış yolcu gemileri geçiyordu. Deniz bazı bazı, kimi yerleri ışıklanan düz, serilmiş, sonsuz bir tuhaf karanlıktı, deniz değil de başka biçim bir karanlıktı, düzlüğe serilmiş, somutlamış.

Çalılar bacaklarımı dalıyordu, böğürtlenler, taflanlar... Gecede çalılardan uzun otlardan kelebekler savruluyorlardı bir tuhaf kuşlar gibi. Elektrik direklerinin dibinden fırt fırt yarasalar yani kayışkanatlar geçiyorlardı, burnumun dibinden. Küçük koyağa düşünce yel birden kesiliverdi, karanlık denizin sesi kesildi lodosun sesiyle birlikte. Motor patpatları durdu, donanmış ışık içindeki kocaman yolcu gemilerinin ışıkları gözükmez oldu. Ilık bir hava yaladı yüzümü, bedenimi, kokular geldi, bir hoş yanık, çiçek, çayır kokularına karışmış. Ötede çukurun kıyıcığındaki ağacın altındaki otların içinde ışıklar gördüm, sigara ateşine benziyordu. Ateşböcekleri de olabilirdi. Işıklar inceden bir yanıyor, bir sönüyorlardı.

Koyağa, geceye, yağmur mu değil mi, bir şeyler çilelemeğe başladı. Gece de koyulaştı, deniz yitmiş olacak bu anda. Bir uçak gümbürtüyle indi Yeşilköye. Arka arkaya sıralanmış yedi sekiz köpek önümden geçti, sesiz. Ağaca yaklaşıncı fısıltılar duymağa başladım, ipileyen ışıklar da sigara ateşleriydi.

«Merhaba,» dedim. Öteden, yedi sekiz gölge ayağa kalktı birden, gecede, karanlıkta sallandılar. Ses verdiler. Bir daha: «Merhaba,» dedim. Gene ses, bir şey yok. Baktım orada, öyle kıpırdamadan duruyorlar.

Birkaç adım sonra yanlarındaydım.

«Merhaba arkadaşlar.»

İyice belli olmuşlardı. Karanlıkta çocuk oldukları belliydi.

«Ne yapıyorsunuz bu gece yarısı burada?»

«Hiç.»

Başka bir ses, öfkeli, kaba, korkmuş, meydan okumağa çalışan, kaçmağa hazırlanmış, ikircikli:

«Sana ne.»

«Hiiiç, sigara ışıklarını gördüm de, dolaşıyordum da...»

Bir tanesi iyice yanıma yaklaştı, kısa boyluydu, uzandı iyice bana baktı.

«Ben bu abiyi tanıyorum,» dedi.

«Nereden tanıyorsun?» diye sordum.

«Buradan,» dedi. «Her gece burada dolaşırsın da...»

«Dolaşırım,» dedim. «Ama senin ne işin var her gece burada?»

Çocuk güldü, ya da, gece, bana gülüyormuş gibi geldi.

«Benim evim burası, bu ağacın altı, her gece ben burada yatarım, sen de her gece buradan, önümden geçersin. Bastonun da var. Bir gece sabaha kadar arkandan geldim, arkana bile dönüp bakmadın.»

«Neden arkamdan geldin?»

«Ne olacak, çukurda uyku tutmadı, bir sen varsın uyanık, yürüyorsun, canım konuşmak istedi.»

«Neden gelmedin öyleyse?»

«Bilmem utandım, korktum, karanlıktı, sen de bir çabuk yürüyordun, ta kampinglere kadar arkandan geldim, sen deniz kıyısına indin, orada yüzünü yudun, sonra gene çabucak geriye döndün, ben karşına dikildim, görürsün diye, bana değdin geçtin, gene görmedin beni. Çok dalgındın, düşünüyordun, ben gene arkana takıldım. Basınköye kadar arkandan geldim, sen bir apartımana girdin, ben de çukura geldim. Herhalde bu adamın da benim gibi derdi olacak,» dedim.

Çok düzgün konuşuyordu.

«Haydi aşığı, parka gidelim,» dedim.

«Gidelim,» dedi beni geceleri izleyen çocuk.

Yola düştük Florya parkına geldik, koca kavak ağacının altındaki kanapelere oturduk, sigaraları tellendirdik, ben o sıralar gene sigara içiyordum, bir ara bir sessizlik oldu. Her birinin yüzünü görüyordum. Hepsinin yüzü de kavruktu. Saçları, kaşları kirpikleri toz kir içindeydi. Dudakları çatlamıştı. Üçünün de giyitleri leş gibi kirli, kokar, paramparça, salkım saçaktı.

«Kimsiniz?» dedim.

İricesi, uzun boylu, zayıfı, giyitleri de en düzgün olanı, yalnız ayağında beyaz, arkasına basılmış lastik bez bir ayakkabı vardı, dikleşti, sesinde de korku vardı, ama bu gece de bana dikleşmeye, karşı koymaya, benimle kavga etmeye, döğüşmeye hazır gibiydi.

«Biz biziz,» dedi.

«Siz nesiniz?»

Beni izleyen, benim gece arkadaşım:

«Biz kimsesiz, kaçmış, berduş çocuklarız,» dedi.

Ötekiler homurdandılar.

Benim arkadaş en küçükleriydi. On birinde gösteriyordu ya, daha küçük olabilirdi.

Birisinin ayağı yalındı. Birer sigara daha verdim, sigaranın üstüne sırtlan gibi atıldılar, ta ciğerlerine kadar somuruyorlardı sigarayı.

«Hepiniz mi?»

«Hepimiz,» diye gürledi benimle kavga çıkarmak is-

teyen çocuk. Sesinde belalı, apaçık bir düşmanlık vardı, bana karşı.

Bir tanesi:

«Polis değilsin ya?» dedi.

Benim küçük arkadaş beni hemen savunmaya geçti.

«Ahmak adam,» dedi, «hiç abi gibi polis olur mu, polis hiç böyle sabahlara kadar deniz kıyısında yürür mü?»

«Yürür,» dedi öteki inatla.

Ötekiler sustular.

«Tuzlayım da kokma.»

«Sen kokma, tabii polis. Bizi arıyordu.»

«Hiç de sizi aramıyordum. Arayıp da ne yapacağım sizi?»

«Doğru,» dedi en uçtaki çocuk. «Kim arayacak bizi. Arayıp da ne yapacaklar bizi?»

Sustular.

«Hep buralarda mı yatarsınız?»

«Sermet kayıkların içinde yatar, balıkçıdır o.»

«Ben balıkçıyım,» dedi ak ayakkabılısı. «Biz, hep sarıkanat tutarız. Tekir de tutarız. Bizim usta bu denizin en iyi ustasıdır.»

«Ben buradaki bütün balıkçıları bilirim, kim senin ustan?»

Uzun bir sessizlik oldu. Sonunda uzun oğlan edemedi:

«Ali,» dedi.

Buralarda Ali adında bir balıkçı yoktu. Kumkapıdan gelenler arasında da yoktu Ali adında bir balıkçı. Düşündüm, uzun yıllardan bu yana Haliçten de Ali adında bir balıkçı gelmemişti buraya. Bozmadım.

Oteki üsteledi, korkuyla.

«Öyle bir balıkçı ki... Üç tane motoru var, Nuri Reis var ya, burada herkes Nuri Reisi bir şey sanıyor, halbuki Ali Reis, yaaa, Ali Reis, Reis derler benim ustama. Ustam bana çok para verir, kocaman bir tayfa kadar pay verir her balık dönüşü, koca bir tayfa kadar... Ben buralarda ne mi yapıyorum? Ben macerayı, bir de şu Ertuğrulu seve-

rim. Eski arkadaşımdır. Altı yıldır arkadaşız. Yoksa ben, ustanın evinde yatarım.»

Sabaha kadar orada, parkın kanapelerinde yanyana oturup sigara içtik. Üstümüze çiğ yağdı. Gün doğdu, günün ucu yüzlerimizi yaladı. Hepsinin yüzü sapsarıydı. Gittikçe dost olduk.

Hepsi hapisane görmüştü aşağı yukarı. Hepsi hırsızlık yapmıştı. Hepsi esrar içmişti. İkisi yankesiciydi. Kendi deyimlerince içlerinde bir tane «saf», «çaylak» yoktu. Hepsi «kurnazdı.» Birkaçı «babacık» işine girmiş başarı sağlamıştı. Bir tanesi Pire Memedi bile tanımıştı. Ötekini Pire Memet yetiştirmişti. Pire Memet olmasaymış bu kurnazlık yollarına düşmeyecekmiş.

Her şeyi, yaptıkları bütün hırsızlıkları, yankesicilikleri, bütün kirli işleri, esrar kaçaklıklarını, sigara satıcılıklarını, kumarbazlıklarını, zamparalıklarını, her şeyi akan bir sel gibi, bana açık açık anlatıyorlardı. Hayallerini, yalanlarını, kendi kendilerini kandırışlarını bana açık açık anlattılar. Onlar anlattıkça ben şaşkına dönüyordum. Neye uğramıştım, başım dönüyordu. Yattıkları yerleri, ağaç kovuklarını, mağaraları, vapur bacalarının altlarını, surları, kamping evlerini, vagonları, köprü altlarını, yıkık evleri, yangın yerlerini, yarı yıkık evleri, ormanı, her bir şeyi, yeri söylüyorlardı.

Çocuklar burada Menekşe, Florya, Yeşilköy, Şenlikköy yörelerinde bir hafta kadar kaldılar. Her gece ortalıktan el ayak çekilince onlarla buluştuk, bir parkta, ormanda, plajda, bir ağaç dibinde. Konuştuk, dertleştik. Bir keresinde de kafayı çektik. Hepsi usta birer kafa çekiciydi. Bir tanesi bana esrar teklif etti. Bir yerlerden bir cımcık bulmuştu. Ben esrarı çekmeyince o da vazgeçti.

Bu gecelerde bana bütün yaşamlarını anlattılar. Yaşamlarını, maceralarını anlatmak hoşlarına gidiyordu, besbelli... Coşmadan, bir düze, olağan olağan anlatıyorlardı.

Bana birden güvermişlerdi. Güvenmişler miydi?

Bana her bir şeylerini, en gizli yerlerine kadar anlatmamışlar mıydı, artık çocuklar üstüne ahkam kesebilir-

dim, kim, kım, kim benim kadar bu çocukları dinlemiş, kim kim benim kadar bu çocuklarla uğraşmış, kim kim onlarla bu kadar haşır neşir olabilmişti, kim! Artık çocukları tanıyordum. Buyurun sayın baylar, bilim adamları, yazarlar, eleştirmenler... Kim, kim, kim benim kadar...?

«... başlarına gelen her bir felaketi doğal kabul ederek... Evet efendim, doğal kabul ediyorlar. Onlar için yalan da doğaldır. O da oyunun kuralları içindedir. Bu çocuklar sürünüyorlar, aç kalıyorlar, her türlü kullanılıyorlar, bunların da, bütün bunların da bilincine varıyorlar, ama yaşamlarından, içine düştükleri beladan bir türlü de kurtulmak istemiyorlar. Bu çocuklar mutludurlar. Çok çok mutludurlar. Bozulmuşlardır. Maceralarına alışmışlardır. Macerayı, pisliği seviyorlardır. Kurtulmanın kıyıcığına varanlar, uzanan yardım ellerini ısııyorlar, nimetleri tepiyorlar, hemen eski yaşamlarına, pisliklerine, serseriliklerine gerisin geri dönüyorlar. Bir büyü olacak, vazgeçilmeyen bir şey olacak yaşamlarında ki, bu yaşama katlansınlar. Büyüleniyorlar efendim, yaşamla büyüleniyorlar. Bu yaşamı seviyorlar efendim, seviyorlar. Çok çok bayılıyorlar yaşamlarına. Serazat, hüüüüüüür! Bir korkunç oyundur yaşamları. Bu korkunç oyunlarında bir büyü vardır, değil mi efendim? Büyülediklerini, bu büyüyle yaşamdan başka bir yaşamda yapamayacaklarını da biliyorlar. Bir büyüün sarhoşluğu içindeler. Uğraşmak, bu çocukları kurtarmağa çalışmak boooooş. Nice hayırsever bu çocukları kurtarma yolunda hayatını tüketti, servetini, varını tüketti. Boş, boş, boş uğraş boş, bu büyüyle kişilerle uğraşmak, boş! Çoğu iyi niyetle bu yaşamlarından ayrılmışlar, evlatlık olmuşlar, cici Beyler gibi giyindirilmiş kuşandırılmışlar, bunlar o yaşama dayanamayıp efendim, gerisin geri eski yaşamlarına, kirlerine, pisliklerine geri dönmüşlerdir, geri! Yaaaa, insafsızlık olur, soyut bir kavramdır büyülenmek lafı. Tuzu kuru insanların lafı da olabilir, değil mi efendim, ama bir şey yok mu bu yaşamda bunları çeken, büyüleyen, bunları vazgeçirmeyen? Büyülediklerini apaçık söylemiyorlar mı, duymadık mı efendim?

dim, kulaklarımızla duymadık mı? Floryada gece, deniz kıyısı, hafif esen bahar, bahar meltemi, ne güzel değil mi? Sıvaslı çocuk bu güzel baharda işemik kokuyordu. Kokusu bu güzel bahar havasına karışıp burnumuzun di-reğini kırmıyor mu, olsun, kırsın, bu işemik büyölüdür, vazgeçilmezdir. Hayalleri, mitleri, büyülenmeleri hep apa-çıktı... Ama bu hayata, ayaza, kısa, kire, pisliğe, acıya, polis hakaretine büyülenmişlerdi... Onları her gün, her gün sopaya çeken, Sirkeci istasyonundaki zalim polisin dayağına büyülenmişlerdi. Büyülenmişlerdi bunlar efen-dim. Bozulmuşlar. Vazgeçmezler büyülerinden...

«Güçlü insanlardır bunlar, güçlü, zayıf, zavallı, saf, kurnaz. İnsanlık gibi insanlardır bunlar... Yankesicilikle-rinde, adam öldürmelerinde, adam öldürmelerinde bile... Bunlar adam da öldürürler. Esrar da içerler, kaçakçılık da yaparlar... Bunların ırzına da geçerler koskocaman adamlar... Çok çocuk, çok çocuk bu yaşamdan çekip alın-mak istendi ama, olmadı. Bunlar bitmişler, tükenmişler... Bunlar böyledirler, budurlar.

«İflaâ olmazlar. Burada Sirkeci garında, Harem iske-lesinde, Beyoğlunda, surlarda, Kumkapıda, Yenikapıda başlarlar, ömürlerini de burada bitirirler. Toplum bun-larsız olmaz. Çocukların bu davranışlarına ad koyamayız. İçlerinde bir kötülük yılanı var desek, bilime aykırı kaçır... İçlerindeki şeytan? Bunları herhangi bir biçimde kurtar-mağa çalışmak ham hayaldir.»

Ne deyim, Allah belanızı versin.

Bana gelince, üç ay, üç aydan da daha çok bu ço-cukların yaşamlarına karıştım. Onlarla dost oldum. Bana çok güvendiler. İsteseydim onlarla birlikte arpacılığa, sö-güşçülüğe, tufacılığa çıkabilirdim. Bu yaştan sonra artık bana yakışmaz, değil mi? Bunu çocuklara söyledim, ki-mi güldü, kimi ciddiye aldı, kimi de anlayışlı davrandı. Onlara karışamayacağımın üzüntüsündeydim. Dehşet, can-lı, hareketli bir yaşamları vardı. Başkaldırmışlardı. Belki onlar insanlığın içindeki başkaldırmaydılar. Sevinçlerini yitirmiyorlardı.

İstanbul şehri an be an değişiyordu. İnsanları da değişiyordu İstanbul şehrinin... Anadolunun çok yoksul yörelerinden İstanbula, İstanbulun çok yoksul semtlerinden Sirkeciye çocuklar akıyorlardı, yüzlerce binlerce... Yankesici, tufacı oluyorlardı. Söğüşçü, düpedüz hırsız, kaçakçı oluyorlardı... Canlarını dişlerine takmışlar bir lokma ekmeğin ardında koşuyorlardı, bileniyorlardı yaşama karşın... Doludizgin gidiyorlardı İstanbul şehrinde... Pisliğin, yoksulluğun, acımasızlığın bataklığına saplanmışlar debeleniyorlardı. Sirkecide açlıktan, hastalıktan ölüyorlardı. Eminönündeki vapur iskelelerinde kaç tane donup ölenin yerini, yani dondukları yerleri gösterdiler bana. Buzlu karlı günlerde sığındıkları tavan aralarında, dolap üstlerinde soğuktan kaskatı kesilmişlerdi.

Korsanlar, namılı yankesiciler, hırsızlar bunlardan çıkıyordu. Hapishaneleri bunlar dolduruyorlardı, dolduracaklardı.

Şimdi onlar için hırsızlık acılı bir oyundu. Adam öldürmek, ırza geçmek, yankesicilik, kaçakçılık, ırzlarına geçilmesi bir tuhaf, acılı, belalı birer oyundu. Acımasız, korkunç. Ve bu korkunçluğun onlar farkındaydılar. Bu korkunç oyunun içinden ne yapsalar da çıkamayacaklarını biliyorlardı. Bunun da bilincindeydiler. Yaşamları bunu onlara öğretmişti. Onlara bu yaşamdan kurtulup kurtulamayacaklarını soruyordum. Bu doğal olmayan korkunç yaşamdan, ne yapılırsa yapılsın kurtulamayacaklarını büyük bir inançla bana söylüyorlardı. Çocuklar üstüne çalışan en gerçekçi bir bilim adamından, yazardan daha gerçekçiydiler. Düştükleri yerin kurşun geçirmez bir gece olduğunu bir iyice biliyorlardı. Ne kadar çıkar yol gösterdimse de, onları bu yollardan kurtulabileceklerine inandıramadım. Sigara içiyorlar, esrar çekiyorlar, kaçakçı amcaların, abilerin sigaralarını İstanbul şehrinde satıyorlardı. İstanbul şehrini, yaşamı avuçlarının içi kadar biliyorlardı. Sigara kaçakçılığı onlar için en olağan kazançtı. Yankesicilik de öyle, hırsızlık da öyle... Az büyüyünce otomobil çalacaklardı, yol kesecek, banka soyacaklardı...

Bunlar için her yol olağandı. Ta çocukluklarından başlamışlardı bu olağan işlere...

Olgunlaşmış, anlayışlı çocuklardı. İçlerinde birkaç da ahmağına rastladım, şaşılacak şey, şaşıtm.

Ekimlerde, Kasımlarda, yani kuş tutma, azat buzat zamanı, bu çocuklar Florya düzlüğüne de geliyorlardı. Şimdi artık bir iyice ansıyorum. Ağlarını kuruyor kuşlar yakalıyorlardı. İçlerinden birisini geçenlerde iyice tanıdım, o da beni tanıdı. Kuş tuttuğu yeri biliyorum, o da benim dolaşmalarımı, çocuklarla konuşmalarımı biliyor. Birkaç kere de konuşmuşuz.

Aralarına girmiştim. Her birisinin bir macerası vardı. Macerası olmayanlar da kendilerine birer macera uydurmuşlardı. Sözün kısası boş adamlar değillerdi bunlar. Hepsini, hepsini tanımalıydım çocukların. Kendilerine yakınlık, dostluk gösterenlere dostluk, yakınlık gösteriyorlardı. Daha candan, daha insanca, daha yalansız. Böyle bir ay değil, birkaç ay değil, yıllarca onlarla uğraşmak isterdim. Oyunları, insanlıkları, dostlukları beni büyüledi. Böyle yazı yazmak için değil, bir şey yapmak için değil, salt onları, onlarla birlikte dünyayı yaşamak için. Çocuklarla öyle sanıyorum ki ilişkilerim sürecek. Ne onlar, ne de ben birbirimizden kopmayacağız.

Evvelsi gün Sirkecide Soroya:

«Artık röportaj bitti,» dedim.

«Bir daha demek ki seni hiç göremeyeceğiz,» diye üzüldü Soro.

«Görüşeceğiz Soro kardeş,» dedim.

Soro sevindi.

Görüşeceğiz Soro kardeş.

Dün de mektup aldım Erol'dan. Sağmalcılardan, tutukevinden yazıyor. İçerde okula gidiyormuş. Önümüzdeki ayın 29. günü duruşmaya çıkıyorum saat 10'da diyor. Hangi mahkemede, yazmıyor. Ayın 29'unda Adliye sarayına gitmeliyim. Erolu bulmalıyım, neden, niçin gene içeri düşmüş bakayım. Ne söyleyecek, ne konuşacak sayın

yargıçlara karşı, sayın yargıçlar Erola nasıl davranacaklar bakalım, onu da öğreneceğiz.

Çocuklarla Sirkeçide, Haremde, trenlerde, vapurlarda, Kumkapıda, Yenikapıda, Beyoğlunda, sebze halinde, Yeni Cami önünde tanıştım, buluştum, arkadaşlık ettim. Çocuk Bürosunda da gördüm onları, orada da konuştum, dost, arkadaş oldum onlarla. Tanıdığım çocuklar arkadaşlarını tanıştırdılar bana. Onlar da arkadaşlarını. Yaşamlarını anlatmak istemeyenlere, saklayanlara arkadaşlarının yaşamlarını anlattırdım. Arkadaşlarının yaşamlarında kendi yaşamlarını anlatıyorlardı açık açık.

Çocuklarla konuşmalarımı banda alıyordum. Biraz sonra seslerini aldığımı unutuyorlardı. Çoğunun sese falan aldırdığı da yoktu. Şimdi elimde saatlerce süren konuşmalar var. Bu konuşmaları yayınlasam oldukları gibi, şimdiden birkaç kitap eder. Çocukları az da olsa yaşadım. Bandları dinlemeyi gereksineceğimi de hiç sanmıyorum.

Bu yazı dizimde çocukların adlarını yazmayacağım. Her çocuğa yeni bir ad taktım. Adlarının çoğunu da onlarla birlikte taktım. Bizim güneyden bir çocuğa uzun uzun ad aradık, sonunda çocuk: «Benim adım Garip olsun,» dedi. Güneyli çocuğun adı bu yazı dizisinde Garip olacak, eğer onun yaşamını yazarsam...

Şimdi size Kayanın öyküsünü anlatacağım. Kaya adını ona ben taktım. Kayayla birlikte taksaydık, adını, kimbilir kendisine ne güzel bir ad bulurdu. Özlediği, beğendiği, sevdiği güzel bir ad.

ZÜRAFAYI VURSALAR

Bunun adını ne koyalım, bu yirmi yaşında, şurada Mevlanakapıdaki halde uyuyan? Eline ne geçerse tatlı tatsız demeyen, oburluğunu örtmek için bir çeşit oburluğuyla, herkesle birlikte eğlenen bir delikanlının adını ne koyalım? Ona yakışan bir ad aradım aradım bulamadım. Bir de, diyeceksiniz, ille de yakışan ad mı gerek bu arkadaşlara, alışkanlık, yazı yazmak, insanlara yazı yazar, hikaye kurarken, yakışan adı bulmak bizim ezeli huyumuzdur. İlle de bulduğumuz ad bu adama yakışmalı. Bu bizim yüz on kiloluk çocuğun adı, öz adı vallahi de billahi de kendine çok yakışıyor. Bu daha adını koymadığım arkadaş ille de röportajda adının geçmesini, maceralarını olduğu gibi adıyla sanıyla yazmamı istedi. «Ben,» diyordu, «bundan sonra adam olup da... Ah, bir askere alsalar da askere gidebilsem... Aaaaaaaaaah, başka bir şey istemem.»

Bir parka giymişti. Şimdi aklımda değil, belki pantolonu da bir asker pantolonuydu. Ortalık çok sıcak, diyor-du, aaah bir gömlek olsa. Sanırım kalın, kışlık bir kazak vardı sırtında. Tertemiz. Kağıtları serip üstünde yatıyormuş Mevlanakapıdaki halde. Daha üç arkadaşıyla.

Haaaa, adına ne diyecektik? Bu şişman, sevimli, cingöz, iyi yürekli çocuğun adını ne koyalım? Ben Halil adını severim, azıcık yumşak, tatlı, alaycı, daha da çok tatlı tatlı gülen, çok gün görmüş bir adamın adını ansıtıyor, böyle bir adamın adı olmalı bu ad. Ama bu çağda şehirlerde böyle adlar koymuyorlar ki çocuklara. Her çağın moda adları vardır. Bizim şişman kardeşin de adı o bir

çağın moda adlarından birisi. Öyle Ahmet, Memet, Osman gibi halk adları olur mu, şöyleeeee, güzel, türkü gibi ince adlar olmalı... Kaya da değil, olmaz, o başka bir çağın adıdır. Bir de bana bir hoş geliyor bu ad, yani bizim bu çok şişman arkadaş için. Dur hele bulacağım, bakın hele buldum. Oğuz, diyelim bu arkadaşın adına. İnanın Oğuz adını söyleseydim severdi bu adı şişman arkadaş. Yakıştı bu ad ona. Askeri parkasına, askere gitmek için can atmasına yakıştı. Ona askeri bir ad bulmak iktiza etmez mi, Noyan gibi, Bozkurt, Savaşer gibi. Öyle bir ad? Yok canım, böylesi adlar da yakışmaz arkadaşına, sert... Sert adlar, onun parkasına, askercilik hayranlığına karşın yakışmıyor. Oğuz iyi, onda bir yumşaklık var. İnsanca bir şey var Oğuzda. Niye adlar bize böyle gelir? Adların da huyu mu var? Biz mi yoksa adlara huy yaratıyoruz? Bir insandan, bir dost adından, bir ünlüden, adlar güzelleşiyor çirkinleşiyor, yumşuyor sertleşiyorlar belki. Kimbilir. Şurası bir gerçek ki, adlar insanoğluna insan huyu üstüne çok şeyler söylerler, kendi sözsel huyları olmasa da... İnsanla bütünleşir bir olurlar adlar zamanla. Bazı insanlara da bazı adlar hiç mi hiç yakışmaz. Bir ömür boyunca adların takıldıkları çok insanla alay ettikleri de olur. Kimilerinin adları üstlerinde bol giyitlermiş gibi akar durur. Neyse bu ad sorununu iyice uzattık... Oğuz, Oğuz... Bizim şişman arkadaşına adı mübarek ola. Gene de içimde bir dert var, ya arkadaş bu Oğuz adını beğenmeyip de veryansın ederse bana? Eder o eder, o, öyle çok kızanlardan birisi. Ofkeli, görmüş geçirmişliğine bakmayın, öfkeli bir adam Oğuz. Ya benim adımın suyu mu çıktı, derse?.. Neyim var da neyimi saklıyorsun be arkadaş, bende saklanacak ne kaldı derse, ben ne derim? Ne derim, ne derim? Anan var arkadaş, derim, sana öyle bir ahım şahım bakmadıysa anadır, yüreği sızlamaz mı, derim. Belki de sızlamaz. İnsandan her şey beklenir, iyilik de kötülük de, değil mi? Ama gene de ben bilmediğim görmediğim bir insanın öz adını yazamam. Oğlunu böyle süründüren bir insana, olanağı yoksa ya, bu iş nasıl nasıl koyar ona, değil mi? Oğuz,

adını değiştirdiğimden dolayı benim kusuruma bakmaz inşallah... O, öyle iyi bir çocuk geldi ki bana, beni anlar anlar. Adını yazacağım da ne olacak?

Eyüpte bir hane. Baba vapurlarda çımacı, ana da o zamanlar ev kadını. Eyüpteki evi düşünelim mi, niçin düşünelim, tutturamayız ki düşünerek bir evi. Sorduğum çocuklar bile kendi evlerini anlatamıyorlar. Birkaç çocuğa evlerini anlattırdım, sonra da gittim o evleri gördüm. Çocuğun anlattığı başka, benim gördüğüm ev başkaydı. Birisi hele Mecidiyeköyde kapı komşumdu. O, evi anlatırken ben onun anlattığı o evi gözümün önüne getirdim, hiç de öyle değildi. Çocuk mahalleyi bile başkalaştırmıştı. Dokuz yıl oturduğum mahalleyi bana bambaşka anlatıyordu. Ben mi yanlışım, diye gittim Mecidiyeköydeki evi buldum. Hiç de anlattığı gibi değildi. Sordum, bu onların evi mi, onların eviydi. Çünkü bu çocuğun evinin başından geçen olayı Mecidiyeköyde duymayan bilmeyen yoktu. Evler çocuklukta bambaşka oluyor. İsterseniz, gene de Oğuzların evini, Oğuzun yardımıyla anlatmağa çalışayım. Bir ahşap ev, bir yanı yıkık. Bu bir yanı, pencerelerinin çoğunun camı yerine teneke, tahta çakılmış bir ev. Evde iki aile daha oturuyor. Her gün çocuklar kavga ediyor; bu mahallenin uzak çamurlu sokaklarında, çamurlu, kirli, lağım sularından vıcık vıcık ev aralarında. Evin damı da akıyor mu size! Her yağmurda karda evin içinde leğenler, taslar, sahanlar, sıra sıra kapkacak, tıp tıp... Sabaha kadar uyutmaz, bazı yastığa, bazı insanın burnuna, yüzüne. Sabahleyin bir uyanmışsın ki kaskatısın, yatak ıpslak, su içinde, isli, sarı bir su her yanı doldurmuş, zehir yeşili bir acı, umutsuzluk, karamsarlık evin içi... Daha anlatayım mı? Yok yok, sanırım ki her şey anlaşıldı.

«Sonra babam işten çıktı. O zamanlar çımacılar çok az para alıyorlarmış.»

«Niye çıktı baban işten?»

«Çıkarmışlar, kendi kafasızlığına. Yüz elli lira aylık alıyormuş. Ondan sonra sabahleyin işten çıktıktan sonra akşamlara kadar kahvede oyun oynardı, geceleyin saat

üçte dördte eve gelirdi. Kumarcıydı daha doğrusu. Sonra bir gün çekti Adanaya gitti. Annemin de kafası kızdı evi sattı. Sonra ayrılmışlar biribirinden. Ben ufaktım. Beni vermişler bir yurda. Adapazarı yurduna, annem duymuş beni oraya verdiğini. Gelmiş beni ordan almış annem. Sonra annemlen beraber kaldık hep ufak yaştan beri. Annemle beraber kaldık, sonra annem evlendi. Üvey babamdan bir kız çocuğu oldu. Babam ondan sonra, onun babası ölünce, beni tabii yurda verdi annem. Ankarada kendisi katiplik yapıyordu, otel katipliği. Yaramazlık yaptın diye beni yurda verdi. Yurtta işte, ikinci sınıfa gelmiştim, orda üçü dördü beşi okudum. Ondan sonra o yurttan çıkardılar beni.»

«Sonra bak Oğuz, baban işten çıktı?»

«Çıktı.»

«Yüz elli lira alıyordu, değil mi?»

«Yüz elli lira alıyordu, tamam.»

«İşsiz kaldı, işsiz kalıyordu, işsiz kalınca evde neler oldu? Başka kardeşin oldu mu?»

«Olmadı, en ufakları bendim ama evde.»

«Büyük kardeşlerin var mı başka?»

«Yok.»

«Tek çocuk sen misin? Başka çocuğu yok mu annenin?»

«Üvey babamdan var, kızkardeşim.»

«Başka, üvey annenden?»

«Üvey annemden de var bir tane.»

«Nerde şimdi o?»

«O da İstanbulda.»

«Ne yapıyor şimdi o?»

«Okula gidiyor, beşinci sınıfı okuyor.»

«Baban annenden ayrıldıktan sonra evlendiği kadından olan kardeşin, değil mi Oğuz?»

«Evet.»

«Baban işten çıktı? Ondan sonrasını anlat bakalım.»

«Ondan sonra, babam işten çıktıktan sonra eve para getirmedi, kavga ettiler anamla babam. Babam kumar

oynadı boyuna. Bir gün eve çırılçıplak geldi, orasını elle-riyle kapatarak. Ceketini, ayakkabısını, pantolonunu, her şeyini kumarda kaybetmiş. Anam da kızınca evi sattı ta-bii o zaman.»

«Baban evi mi sattı?»

«Annem sattı evi. Ev annemindi. Babamın hiç bir şe-yi yoktu. Belki babam kumara verir diye, sattı evi. Annem satınca evi tabii babam da ayrıldı, ondan sonra başka bir kadınla evlendi. Biz tabii kaldık sokaklarda.»

«Evin parası ne oldu?»

«Ev kendimizindi sattık.»

«Peki parası ne oldu?»

«Evin parasını yol parası yaptık.»

Şimdi evin ne mene bir ev olduğu anlaşılıyor. değil mi?

«Ondan sonra ordan burdan çalıştık. İş aradık. Evin parası öyle iş aramada... Ne bileyim ben işte, sokakta kaldık. Ondan sonra annem iş bulunca beni okula yazdırdı.»

«Hangi okula yazdırdı seni annen?»

«Ulus İlkokuluna. Ankarada.»

«Bütün bu işler Ankarada mı oluyor?»

«Evi satıp yol parası yapıp Ankaraya gittik. Anka-rada...»

«Orda iş mi buldu anan?»

«Orda otel katipliği bulunca, orda beni okula verdi.»

«Otel katibi?»

«Otel katibi....»

«Hangi otelde?»

«Tuna Palasta. Tuna Palasta katiplik yapıyordu. An-nem beni orada bir kadına verdi bakmak için. Ben ya-ramazlık yapıyorum diye kadın her gün beni ayağımdan asıyordu tavana. Ters bağlıyordu beni.»

«Yok canım!»

«Ondan sonra ben kaçtım ordan, annem beni bir da-ha götürdü oraya. Dedi bir daha kaçma döverim.»

«Kaç yaşıdaydın?»

«Şimdi yirmi.»

«O zaman kaç yaşındaydın?»

«Yedi yaşındaydım..»

«Yedi yaşında ha? Okula gitmiyor muydun o zaman?»

«Yooooo, ben okula gidiyordum. Orda gelip yatıyordum.»

«Yani onlar bakıyorlardı sana?»

«Onlar bakıyordu, annem para veriyordu onlara. Ondan sonra ben gene orada asılmaktan iyice bıkip kaçınca, annem bu sefer beni öğretmenime söylemiş. bunu bir yurda atalım. Öğretmenim bana dedi, gel gezmeğe gideceğiz. Otobüse bindik. Yeldeğirmeni Atatürk Yetiştirme Yurdu var, oraya gelince bana, sen burada bekle, dedi, ben şimdi geleceğim, dedi, ben bekledim, baktım ne gelen var, ne giden. Bekledim... Bekledim... Aradan, aradan, aradan... Dört beş sene geçti baktım ki ne gelen var ne giden. Kimse gelmiyor bana.»

«Nerede, bu yurt Keçiörende mi?»

«Yok yok, Kadıköyde. Ankaradan otobüsle Kadıköye geldik ya... Sonra beş sene olunca annem geldi. Devamlı ondan sonra gelmeğe başladı. Sonra Tekirdağına gitmiş annem bir adamla. Annem onun çamaşırlarını yıkıyor, adam da ona bakıyormuş. Ondan sonra annem tatile, on beş gün izine aldı beni. Annemin çamaşırını yıkadığı, baktığı adam da sarhoş biri. Bana bağırdı adam, kovdu adam beni. Ondan sonra gene bu yurda geldim. Burda işe girince, beni okula da göndermediler.»

«Kaça kadar okudun? Beşi bitirdin mi?»

«Beşi bitirdim.»

«Evet, sonra?»

«Beşi bitirince ben bu yurda geldim, okula gideceğimi zannettim kendimi. Sonra beni işe gönderdiler okula değil. Bir ay çalıştım başka yerde, ondan sonra kunduracıya verdiler. Usta içkicinin biriydi, şarapçıydı, bana haftalığını, korkma, dedi bana, ben senin haftalığını veririm, dedi. Cumartesi olunca ben bekledim paramı alacağım diye, o bana bekle, dedi balık alayım da geleyim. Ben de

bekledim köşede. Bir baktım kaçıyor, ben arkasından bağırdım, ağladım, paramı vermedi, ben de bir daha gitmedim oralara. Çalışmadım da... Ondan sonra bir ara gazete sattım Cağaloğlunda. Bir ara gazete satarken oralarda, bir arkadaşım vardı yurttayken, ona verdim gazeteleri sen götür sat, sonra paraları bana verirsin, o aldı bütün gazeteleri çaldı, kaçtı. Tabii nüfus kağıdım gazetede kaldı. Parayı vermeyince nüfus kağıdını verir mi hiç gazete. Ben başka bir yerde çalıştım, bir ay mı iki ay mı bilmiyorum şimdi, kazandığım parayı gazeteye verdim, onlar da bana nüfus cüzdanımı verdiler. Ondan sonra yurda gelince hoca dövdü beni, niye çalışmıyorsun, diye.»

«Buraya yani Mevlanakapı Yetiştirme Yurduna, öyle mi?»

«Buraya ve bu Mevlanakapı yurduna. İnsan boş gezince çok fena oluyor.»

Mevlanakapı, orada, surların dışında, mezarlıkların arasından çamurlu bir sokak gider batıya doğru. O sokağın sol başında eski bir yapı vardır. Orası eskiden Mevlevihane imiş. Geniş bir avlusu, çamur içinde, kirli eski, dökülmüş duvarları... Nakışlı, büyük tavanları eski, yaldızları dökülmüş. Burası Mevlevihane iken kimbilir ne kadar güzel, ne kadar bakımlıymış. Bir harabe şimdi ve öksüz, kimsesiz çocuklar bu mezbelede yetiştiriliyorlar sözümona. Burada, bu mezbelelikte Ortaokula, Liseye, Üniversiteye giden çocuklar var. Bir de, kimsesiz, okula gitmeyen çocuklar on sekiz yaşına kadar burada barındırılıyorlar. Şimdi sanırsam iki yüze yakın çocuk var burada. Okula gitmeyen çocuklara buradaki öğretmenler çıraklık buluyorlar İstanbul'da. Öğretmenler ne yapsınlar, canlarını dişlerine takmışlar, bu kötü koşullar altında yardımcı oluyorlar kimsesiz çocuklara. Çırak çocukların yaşamları birer macera. Öğretmen Gülabi Beyle bir gün çocukların çıraklık yaptıkları yerleri teker teker dolaştık. Öğretmenler, öğretmen gibi, baba gibi davranıyorlar ya çocuklara, koşulların üstesinden gelemiyorlar ki... Çocuklarla konuşunca bu çıraklık işinin ne bela iş olduğunu anladım. Ge-

ne de bazı çocuklar bu çıraklıkta sonuna kadar diretiyorlar. Bir gün bu çıraklık işini de ele almak gerekecek. Şimdi ucundan da olsa çıraklığın ne olduğunu görüyoruz. Kunduracının Oğuza yaptığı... Daha neler neler yapıyorlar çıraklıkta bu kimsesiz çocuklara. Kimsesiz olduklarını biliyorlar ya, vur abalıya.

«Bir baktım ki buraya kamyonlar geliyor gidiyor. Bir baktım ki meğerse burası karpuz, kavun, sebze haliymiş. Buna sevindim işte. İşte orada, hal, burnumuzun dibinde. Ben gittim hale, bana dediler ki, kamyon atar mısın, ben de atarım, dedim.»

«Kamyonlar nerden geliyor?»

«Adanadan.»

«Şimdi burada, şu sokağın öteki yanındaki halde mi çalışıyorsun?»

«Yaa, burada çalışıyorum, ondan sonra karpuz yüklü kamyonlar gelince ben de koştum yardım ederim diye, beni kamyona çağırdılar, yardım ettim, kamyondaki karpuzlar bitince bana yirmi lira verdiler, ben de çok sevindim.»

«Yani karpuz mu boşaltıyordun?»

«Karpuzları kamyonun içinden alıp adamlara atıyordum, adamlar karpuzları havada kapıyorlar oraya, alana öbek yapıyorlardı. Ondan sonra beni sevdiler sergiye beni aylıkçı olarak aldılar. Bana, dediler, bin iki yüz lira aylık vereceğiz sana. Üç ay beş ay, belki de bir yıl çalıştım, sene sonunda bir kuruş alamadım. Beni nasıl olsa tanıyorlardı yurttan, yurttaki hocalara, çocuklara karpuz götürüyordum. Götürürüm tabii, yurt benim evim değil mi? Bana para vermediler.»

«Peki, yurttaki hocalara söylemedin mi sana para vermediklerini?»

«Hocalara söyledim, o zaman burada Bey vardı, onları kavga ettik. Bey de kızdı, bana, senin yaşı doldu, dedi. Beni yurttan çıkardı. Ondan sonra ben de çalıştığım için halde, halde kaldım öyle.»

«Daha haldesin, ne yapıyorsun halde, burda?»

«Burda, halde, karpuz, kışın portakal... Portakal bitti mi, üç ay da boşum.»

«Nerde yatıp kalkıyorsun?»

«Halde.»

«Oğuz, sen bana başından geçen en belalı, o günden bu yana, en ilginç olayı söyler misin, yoksa böyle belirli bir olay yok mu?»

«Bana en çok koyan olay var ya, beni yurttan attılar, kalacak bir yerim yoktu sefil kaldım. İlk önce ağladım eve almadılar beni. Babam bir taraftan, annem bir taraftan...»

«Niye seni eve almıyordular?»

«Bir hastalığım vardı, işiyordum, burdayken de, yani yurttayken de işiyordum, hâlâ da işiyorum geceleri, çok fena, çok fena kokuyor. Eve gittim, annem, dedi, işiyorsun oğlum, dedi, ben hasta kadını, dedi. Annem zaten çok şişman bir kadın. İşiyordum geceleri ama, gene annem evde yatırıyor beni, evi yakarsın, dedi. Çünkü ben çok sigara içerim, geceleri kalkıp sigara içerim, üçte kalkıp, dörtte, beşte kalkıp sigara içerim. Çok sigara içince beni eve almadı. Halde de kavga edince, oradan da kovdular beni. Ben de amcamlara gittim.»

«Niye kavga ettin halde, anlatır mısın?»

«Vallaha bir dava oldu.»

«Nedir o dava?»

«Çocuklar hırsızlık yaptılar.»

«Hangi çocuklar?»

«Halde birkaç tane arkadaş vardı. Tabii Yugoslavyalı. Onlar hırsızlık yaptılar. Onlar hırsızlık yapınca...»

«Kaç yaşlarındaydı o çocuklar?»

«On iki, on dört yaşlarında. Onlar hırsızlık yapınca beni de onlardan sandılar. Ben tabii korkup amcamların yanına kaçtım, amcamların orada iki ay kadar yattım. İki ayda bir gün baktım ki, işte bir gece işemişim, işemek için ne kadar çalışıyordum, ama ne kadar, uyuyordum bile. Ama bir gece tutamamışım kendimi, işemişim. Beni evden kovdular, dediler ki biz senin gibi işemikli bir oğlanın çamaşırını falan yıkayamayız. Bu sefer ağla-

dım gene hale geldim, artık, dedim, dayak yemek değil. öldürseler bile, ben halden ayrılamam. En kötüsü kovmaları değil, insan işeyince zaten ilk önce kendisi kahroluyor, insan kendi kendini öldürüyor, sonra bir de onlar öyle bir bakıyorlar ki... Ölümünden beter. Bin kere kurban olayım ölüme. Halde ne bakan var, ne işemişin diyen, değil mi? Ölsem de, dayaktan da öldürseler de artık oradan ayrılamam. Gidecek bir yerim kalmayınca, yağmurda kar da portakal sattım, çalıştık işte. On beş yirmi liraya kanaat ettik, çalıştık işte. Hâlâ da orada, halde yatıyorum.»

«Şimdi?»

«Şimdi boş geziyoruz. Altı yüz lira para biriktirmiştım, üç ay boş kaldım, azar azar yedim onu da. Bitti.»

«Peki bu çocuklar çete mi kurmuşlardı.»

«Değil ama ona benzer bir şey.»

«Ne çalmışlardı?»

«Kadın çamaşırları.»

«Nerden çalmışlar?»

«Bir evin bahçesinden. Asılı elbiseler, bunlar da giymek için çalışıyorlar. Kahve ocağına saklıyorlar.»

«Giymek için mi? Kadın çamaşırı erkekler için?»

«Erkek çamaşırları da var tabii, erkek çamaşırlarını giyecekler. Gömlek, pijama da var. Çorap da var. Bunlar çalışıyorlar, bekçi de takip ediyor bunları. Kahve ocağının altında buluyorlar. Polisler de götürüyor bunları dayak atıyor. Ben kaçıyorum. Korkuyorum kaçıyorum.»

«Ama sen yoksun onların içinde.»

«Yok. Ben yokum onların içinde.»

«Senin adını söylüyorlar mı polise?»

«Söylemiyorlar benim adımı.»

«O zaman niye kaçıyorsun?»

«Onlar çaldı sanırlar da beni de söylerler. Ben tabii babama gidiyorum, babam almıyor beni... Sonra nedense acıyor bana, alıyor. Ben üç ay babamın yanında kalıyorum, çalışıyorum. Aldığımı üvey anneme veriyorum. On dan sonra orada da bir gün işeyince... Bu işeme benim başıma bela oldu ki sorma. Artık senin çamaşırını ben yı-

kayamam, dedi üvey annem, ben hastayım, dedi, bağırdı, sonra dedi, al babanı da siktir git. Annene götür, hasretlik gidersinler. Oyle diye bağırdı, ben de bağırdım üvey anneme. Ondan sonra beni evden kovdu. Ondan sonra gene geldim amcamlara. Babam da amcalara gelince beni gördü. Bağırdılar amcamlara, biz kovduk, sen neden eve aldın? Orada da bir hafta kalınca beni kovdular, ben gene hale geldim. İstedğin kadar işe halde, ne karışanın var, ne görüşenin.»

«Nasıl karşıladılar halde seni Oğuz?»

«Baban kovdu, oooooo, gene hale geldin. Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer gene kürkçü dükkanı. Aaaaah dedim, kendi kendime ah, ulan, şu işeme davası olmasaydı, siz görürdünüz kürkçü dükkanını.»

«Burda senin gibi arkadaşlar var mıydı?»

«Vardı, hepsi yurttan çıkma. Altı yedi kişiydik. Onların bir kısmı askere gitti. Ama iki tanesi Trakyada marul tarlasında çalışıyor. Silivride.»

Oğuz da marul tarlalarına çalışmağa gitmiş. O kadar zor, o kadar zormuş ki marul tarlasında çalışmak... Hele Oğuz çok şişman, çalışmak, eğilip kalkmak öldürüyormuş onu. Silivride marul tarlasında akşam olunca, gündeliğini de almadan basmış gaza çekmiş cızlamı tarladan.

Oğuza göre bütün bu çocuklar, kimsesiz, Sur, Sarayburnu, Köprüaltı, Harem iskelesi çocukları, hırsız, yankeşici, söğüşçü, bunların hiç birisinden bir hayır çıkmaz. Kavgacı, soyguncu çocuklar bunların hepsi. Her birisi bıçkın, sert... İsterlerse gözlerini kırpmadan adam öldürürler. Oğuza göre bu çocuklar öylesine ürüyorlarmış ki, birkaç yıl içinde tüm İstanbulu dolduracaklarmış, işte o zaman sokaklardan, caddelerden kimsecikler geçemeyecek korkusundan... Bıçaklayacaklar, öldürecekler, soyacaklar, ırzlarına geçeceklermiş İstanbulluların. Oğuzun bu çocuklardan ödü kopuyor. Çok yakından tanıyor bu çocukları... Canavar, canavar her birisi, diyor. Ne yapsınlar çocuklar da canavar olmasınlar da... Ölmek için öldüreceksin... Yalnız Oğuzun ağzındaki pelesenk laf değil bu, İstanbul-

da hangi çocukla konuşmuşsam, hepsi bir ağızdan, hayatın kuralı budur abi, diyorlar, ölmek için öldürecek-sin... Kimden öğrenmişler bunları, bu sözleri? Gerçekten yaşamın, yaşamlarının kuralı bu mu?

Oylesine ürüyorlarmış ki bu çocuklar İstanbulda, her gün yüzlerce çocuk geliyormuş Anadolu'dan İstanbul'a. Hepsi gözleri pek, gözünü daldan budaktan esirgemez çocuklar. Burada yankesicilerin, sigara kaçakçılarının, öteki kaçakçıların ellerine düşüyorlarmış. Bir de uyuşturucu madde satıcılarının ellerine düşüyorlarmış. Çocuktan daha iyisi olur mu koskoca İstanbul şehrinde, böylesi işler için, değil mi?»

«Şimdi Oğuz işsizsin.»

«İşsizim ama başımda da bela var ki, bela derim sana.»

«Nedir o?»

«Silivriden dün geldim ya...»

«Evet dün geldin?»

«Ben çalışmadım, bir kere tarla çok uzak. Burdan Topkapı gibi yerden marul çekiyoruz. Ben tabii şişmanlıktan nefes darlığından yoruldu, ben söyledim, patrona söyledim, ben dedim çalışamayacağım. Burdan gidersen sen de, ben de seni halde yatırmam, dedi. Ben de göze aldım, ne yapayım göze aldım çünkü çok yoruluyordum, elim ayağım tutmuyordu. Yürüyemiyordum, sabah da kalkamıyordum. Akşam yatağa girdim mi öğlen üçte kalkabiliyordum ancak. Zaten üçte işbaşı, elim ayağım tutmuyordu. Ben izin aldım geldim buraya.»

«Şimdi?»

«Şimdi boşum.»

«Halde yatıyorsun.»

«Halde yatıyorum.»

«Şu anda annenin evine gitsen seni eve almaz mı?»

«Annem belki alır ama, şimdi nerede olduğunu bilmiyorum.»

«Neden bilmiyorsun?»

«Dadılık yapıyordu Bakırköyde. Ondan sonra... gitmiş Maltepeye. Bana telefon numarası verdi, ben de ettim te-

lefon, kadın dedi, burası değil, dedi. Ben, bir daha ettim, oğlum, dedi buraya telefon etme, benim iki tane çocuğum var, senin gibi, dedi, ayıp olmuyor mu, dedi. Ben de, niye ayıp oluyormuş telefon etmekle, anlamadım ki, ben de bir daha etmedim telefon. Eve gidiyorum bulamıyorum. Aramam, bana dünyayı bağışlasa, anam babam, amcalarım, bana dünyayı bağışlasalar yüzlerine bakmam ama, çok sıkışıyorum bazen, çok sıkışınca da tabii onları, son umut da olsa arıyorum. Biliyorum onlardan hiç bir şey çıkmayacak ama tabii gene arıyorum. Sıkışmayınca onlar var ya, anamı düşünüyorum tabii arada, onlar aklıma bile gelmiyorlar.»

«Anan sana hiç yardım yaptı mı, bir kere olsun?»

«Yurttaydım işte, üçe gidiyordum, haftadan haftaya... Yok, yok... Haftadan haftaya gelirdi ama, bir keresinde bana yardım etti, o kadar...»

«Oğuz sen bilirsin, bu çocuklar neden hırsızlık yapıyorlar. Çocuk çeteleri kuruyorlar. Herkes dedi ki, Oğuz bunu bilir. Sahi bilir misin?»

«Mesela fakir olur anası... Anası otelde çalışır. Çocuğa da anası bakamaz. Anası çocuğa bakamayınca, bir kadına verir. O kadına da para verir. O kadın da o çocuğa hiç bir şey vermez. Çocuk da her gördüğü şeyi ister. Oyuncuğa bakar, kimse ona oyuncak almaz. Ben bir çocuk biliyorum... Çocuk tabii, hep oyuncak çalıyordu, bir de tatlı, pasta, şeker çalıyordu. O çocuğun anası ne yapsın, ancak karnını doyuruyordu. Çocuğu bak, diye verdiği kadın da, çocuğa hiç bakmıyordu. Çocuğun anası kötü yola düşmüş de otellerde, başka erkeklerle bir şeyler yapıyormuş da tabii, anası da yedi sekiz yaşında kocaman çocuğunun onun... O şeylerini, erkeklerle... görmesini istemezmiş. Onun için o kadına vermiş... Başka da olur. Çocuklar işe gider... Yok yok, çocuk değil anası işe gider. Ya da haylaz olur çalışmaz çocuk. Ya da çocuk, çalışırken çok yorulur. Hiç eğilemez. Canı çıkar çalışmaktan da hep uyur. Açıktan yolunu bulmağa bakar. Hırsızlıktan, onu bunu dolandırmaktan, ne bileyim ben artık. Aç kaldı mı yahut ge-

çim durumu zor olur benim gibi, oraya buraya saldırır, onun bunun malına tecavüz eder. Alıp satar.»

«Ne yapar?»

«Alıp satar mesela... Ondan alıp ona satar. Ticaret gibi bir şey yapar. Çete, dört beş kişiden yani toplanmış olan, yani hepsi hırsız olan çocuklar, hırsızlık yapıyor, onu bunu çalıyor satıyor. Çete buna denir. Beş altı kişi bir araya gelir, hepsi hırsız olmak üzere, bunlara işte çete denir.»

«Halde nerde yatıyorsun, altında yatağın var mı?»

«Altımda bir hasır, üstümde iki tane eski yorgan var.»

«Nerden buldun hasırı yorganı?»

«Hasır çok, yorganlar da yazdan kalma... Adamlar yatmışlar ben de aradım buldum, yatıyorum şimdi.»

«Kirli mi?»

«Kirli.»

«Nerde yıkanıyorsun?»

«Param olduğu zaman hamama gidiyorum.»

«Şu sırtındakinden başka gömleğin yok mu?»

«Yok.»

«Niye gömlek almıyorsun kendine?»

«Üç aydır boşuz para kazanmadık ki, beş kuruş kazanmadık, eldeki avuçtakini de yedik.»

«Eeeee?»

«Şimdi sokaklardan teneke falan topluyoruz.»

«Tenekeyi nereye satıyorsun?»

«Kalelerin oraya.»

«Kalelerin orada ne var, kim?»

«Hurdacı var.»

«Kaça alıyorlar tenekenin kilosunu?»

«Otuz kuruş, bir şey.»

«Kaç kilo topluyorsun günde?»

«Valla biz üç arkadaşız işte, ikisi tarlada kaldı, onlarla el arabasıyla çıkıyoruz, her gün yirmi, yirmi beş kilo kadar bir şey... Üç dört gün biriktiriyoruz, baktık ki aç kaldık, satıyoruz, bir tencere yemek yapıyoruz, üç kişi dört kişi yiyoruz işte.»

«Şimdi, sabah kahvaltısı?»

«Param olursa ekmek yiyorum, olmazsa gidip kahve-
de oturuyorum, arkadaşlar falan geliyorlar, yemek yerler-
ken biz de sokuluyoruz yanlarına, idare ediyoruz, yiyo-
ruz.»

«Sen böyle hep şişman mısın?»

«Ben eskiden çok zayıftım. Bu yurda düştük işte şiş-
manladık.»

«Neden?»

«Amerikan yağı, bulgur pilavı, böyle yağlı yemekler,
devlet malı oldu mu, devlet yemeği oldu mu tabii, yağlı.
Domuz eti veriyorlardı yurttayken, ama ben yemedim, o
etin domuz eti olduğunu bildim yemedim. Haramdır, ye-
medim. Yağlı yemekler verdiler mi adam yiyor haliyle.
Onu bunu da yiyor, okula da götürüyorduk bazı. Okulda
simit de yiyorduk. Bu yurda geldik, burda da yedik. İca-
bında az veriyorlardı. Azıcık bir şey veriyorlardı. Biz ba-
ğırıyorduk tabii, biz bununla doyamayız. Bilmem ne, hep
siz yiyorsunuz. Ağlıyordum ben de tabii. Yurda geldiği-
mizde öyle çok et yiyemiyorduk. Müdür vardı hain biraz,
beni karakola götürdü hırsızlık yaptı, diye. Eski defterler
vardı, herkes aldı onlardan, ben de bir bağ aldım gittim.
Bir okulun önüne gittim ufacak çocuklara yirmi beşer ku-
ruştan verdim. İnceee, hayırsız defter, şu kadar bir say-
faları var, hayırsız, atılmış, ambara atıyorlardı ben de al-
dım bir bağ. Beni götürdü hırsız diye karakola verdi. Ka-
rakol da beni götürdü oraya...»

«Dövdü mü?»

«İbrahim abi var, beni attılar nezarethaneye, çıkardı-
lar, ondan sonra ben de hocalara kin bağladım. Müdüre...
Ondan sonra hocalar da beni attılar yurttan. Sokakta kal-
saydık sefil olacaktık. Parasız pulsuz hırsızlık yapardık
öteki çocuklar gibi. Daha kötü yollara düşerdik, öteki ço-
cuklar gibi... Aç kalır, doymaz, hırsızlık yapardık. Doyan in-
san hiç hırsızlık yapar mı, belkim de yapar ama onlara
benim aklım ermez. Karnı doyup da hırsızlık yapanlar,
onlar başka. Çocukların karnı doyunca hırsızlık yapmaz-

lar. O hırsızlık yapanlar var ya, onlar zengin oğullarıdır, aç kalmadan hırsızlık yapanlar. Onların ahlakı bozulmuş.»

«Şimdi hiç hırsız arkadaşın oldu mu?»

«Çooooook... Ama bir-tanesi...»

İşte o bir tanesi yok mu? İşte o bir tanesi, Oğuzun can bir arkadaşı. İşte, onun adı neydi? Onun adını söylemezse olmaz mı? Onun adı kimin işine yarar ki... Adına ne gerek var fıkara garibanın birisi... Birisi, ama yiğit, acar oğlandır haa... Üstüne yoktur... Onurlu çocuktur. Bir lokma ekmeği olsun, ama bir lokmacık, çok değil, şu kadarcık ekmeği olsun ona hırsızlığı kimse yaptıramaz. Korkar belki de hırsızlık yapmaktan. Hırsızlık yaparken herkes korkar. Herkesin de ödü kopar. Hele insan şişman olunca bir iyice korkar, değil mi? Aman canım adı, adı gerekmez onun. Belki bir gün... Değil mi? Düşmez kalkmaz bir Allah... Hikayesini dinlemeyelim. Kimse arkadaşının hikayesini anlatmağa can atmıyor ki, değil mi? Yok, canım yok. Ada ne hacet? Adsız da hikaye hikayedir. Ona da bir ad uydururuz.

Oğuz bu ad uydurma işine çok öfkelenirdi. Ona ad uydurulamazdı. Çünkü onun bal gibi adı vardı. Hem de ne güzel adı vardı. İşte onun adı o çocuk. O çocuk işte. Eeeee, daha ne istiyoruz, onun adı o çocuk.

Öyle bir hırsız ki o çocuk. O çocuk hiç de korkmaz hırsızlık yapmaktan. Bir kere olsun yakalanmamıştır hırsızlıkta o çocuk. O çocuk, bir, oyuncak çalar... Başka, başka, iki, tatlı çalar. Tatlı görünce o çocuğun dizlerinin bağı çözülür. O gördüğü tatlıyı o çocuk o gün yiyemezse ölü gibi gelir o çocuğa. İlle de tatlıyı o çocuk yiyecek, o çocukta da para, mangır yani nanay, aaaah, mangır onda nanay olmasa, varır oturur baklavacıya, yer ha yer. Yer ki yeeeeer... Sonra kalkar, elini fiyakalıca cebine sokar, şöyle arkaya doğru kanrılır, parayı çıkarır garsona, gel oğlum, der, al şu parayı, üstünü çabuk, çabuk getir, acele işim var. Kimbilir böyle parayla tatlı yemek ne kadar tatlı olur, değil mi?

Ne pahasına olursa olsun o çocuk var ya, bir gün bu-

nu gerçekleştirecek. İki elimi keserim ki gerçekleştirecek. Bir insan bir şeyi bu kadar ister de gerçekleştiremez olur mu? Meramın elinden ne kurtulur ki...

Bir insan bir işin üstüne düşmeyegörsün, bir insan bir işi uykuda düşte bile düşünmeyegörsün, onun elinden kurtuluş yok. Ölüm bile kurtulamaz onun elinden. İşte o çocuk yıllardır her gün tatlı çalar da yakalanmaz. Niye yakalanmaz, çünkü iş edinmiştir. Çünkü gece gündüz, uykuda düşte tatlı çalmayı düşünür. Ol sebepten onu tatlı çalarken suçüstü kimse yakalayamamış ve hem de kimse bundan sonra da yakalayamayacaktır.

Bir de o çocuğun başka bir huyu vardır, kocaman oldu, bu yaşa geldi, kimse bu yaşa geldi deyince öyle fazla bir şey sanmasın, Oğuzun arkadaşı o çocuğun yaşı tam on altıdır. İşte kendini bildi bileli o çocuk durmadan her gün de oyuncak aşırır, oyuncak aşırıda o kadar ustadır ki o çocuk onu şimdiye kadar oyuncak çalarken, çalar değil alırken, düpedüz girer dükkana, tezgahtarların gözlerinin önünde babasının malıymış gibi alır, onu kimsecikler yakalayamaz. Sevdiği bir oyuncak gördü mü, o her gün oyuncakçı dükkanlarını yoklar, yeni bir oyuncak geldi mi diye, hemen yalanmağa başlar o çocuk. Artık o çocuk o oyuncakçı çalınmaya kadar iflah olmaz. O dükkandan da bir daha ayrılamaz. Ta ki çalma yolunu düşünüp bulana kadar. Düşününce artık her şey kolaydır. Girer dükkana gözden sürmeyi çekercene alır çıkar. Bazı dükkanlar çok zordur. Bu gizlerini de o çocuk kimseciklere söylemez. Onun oyuncak hırsızı, tatlı hırsızı bir obur olduğunu da kimsecikler bilmezler. Belki de ne tatlı hırsızı, ne de oyuncak hırsızıdır. O bütün oyuncakları çalmış, bes bilya çalmaz. Dünyada en çok renk renk bilyaları sever ama, nedense hiç bilya çalmaz o. Bu da bir Allahın hikmeti. Ama o çocuk bir obur, bir obur, bir oburdur, aman Allah! Üstüne şiirler yazmışlardır oburluğundan dolayı. O zor dükkanlara girer çıkar. Artık o zor dükkanda herkes, müşteriler de tanımışlardır onu. O zaman ne yapar o çocuk, ne yapacak, gene bir gün çalır. O hiç bir oyuncakını sat-

maz. Getirir, surlarda, o surlarda yatar, onun kocaman bir zulası vardır, çaldığı oyuncağı o zulaya saklar... Birkaç gün seyreder oyuncağı, ne oynar, ne bir şey yapar sadece seyreder oyuncağı, sonra da alır oyuncağı götürür bir fıkara mahallesine önüne çıkan ilk çocuğa verir. Ama gecekondlu mahallesindeki önüne çıkan ilk çocuğa... Çocuk önce inanamaz. Sonra sevinir, kuşkulu kuşkulu o çocuğa bakar, bakar... Sonra da birden inanınca sevinçten uçar. O çocuk da, oyuncağı alan çocukla birlikte, çocuklar gibi sevinir. Bazı çocuklar vardır ki, oyuncağı alırlar, öyle sümüklü düşünür kalırlar, gözlerini oyuncağa diker şaşkınlıkla düşünür kalırlar. İşte o zaman o çocuk sevinemez, kahrından ölür, o sevinmeyen, oyuncağın başında gözleri büyümüş çocuğu öldürmek ister. Belki o çocuk, yani oyuncağa donmuş, kocaman açılmış gözlerle bakan çocuk, öteki sevinçten deli olanlardan da, uçanlardan da daha çok sevinmiştir ama o çocuk anlamaz ki... O sevinen, sevinçten uçan, çıldıran çocuk görmeli ki, o da onunla birlikte sevinçten ucsun, değil mi? İşte o gün o çocuk, sevinçten uçan çocuk buluncaya kadar oyuncakçı dükkanlarını talan eder. Eyüp dükkanlarındaki oyuncakları çalar çoğunlukla. Bayılır o dükkandaki oyuncaklara da ondan... O çocuğun zulasında bir tek oyuncağı vardır ki, onu kimseciklere vermez. Biri alacak olsun o oyuncağı hele, bir dokunacak olsun bir kişi o oyuncağa, kan çıkar, alimallah bir kan çıkar ki... O çocuğun yumruğuna kimse dayanamaz. Bir vurdu mu yıkar.

Havali çocuktur, bir oyuncak çaldı mı o çocuk, keyfine değme gitsin. Bir gece durmadan türkü söyler, sabahlara kadar.

Oğuza dedim ki, bu kadar hayransın o çocuğa, bu kadar seviyorsun, bu kadar da iyi arkadaşsın, tanıştırsana beni onunla. Her şeyini merak ettim onun, benimle konuşmak ister belki, söylesene ona.

Oğuz bir türlü onunla beni tanıştıрмаğa razı gelmedi. O kimseyle tanışmak istemezmiş.

Nasıl geçinirmiş, oyuncaklardan ve tatlıdan başka bir

şey çalmıyorsa? Çaldığı oyuncakları da gecekondlu mahallelerindeki çocuklara armağan ediyorsa? Tatlıları da hep kendi yiyorsa?

«Karpuz bekliyor,» dedi Oğuz, ağzından kaçırdı, pişman oldu. «İsterse karpuz sergilerinde ben ona iş bulurum. Hacet yok ya... Her bir işi yapar o... Portakal, limon satar. Eline ne geçerse satar. O zengin olur o, vaktinin çoğunu oyuncak hırsızlamaya vermese. O çok zengin olur o, isterse kendi parasıyla girer bir muhallebiciye istediği kadar tatlıyı, dilediği gibi yer.»

İster istemez, çünkü artık o çocuk konusundan sanırsam sıkılmıştı Oğuz, ben de bu konuyu kapattım. Ama bil sin ki Oğuz ben bir gün, taş çatlasa onunla tanışacağım ve hem de konuşacağım. Oğuz ne kadar inatçıysa ben de ondan beterim. Sirkeçideki arkadaşlarıma söyleyeceğim, bekleyin oyuncakçıları, diyeceğim, bekleyin de o çocuğu yakalayın... Ben de Eyüpteki oyuncakçıları bekleyeceğim, bir gün nasıl olsa, on altı yaşında bir şişmanca çocuk düşecek oraya. Tuttuğum gibi bileklerinden, gel, diyeceğim gel, sen osun sen, tanıdım seni, önce, ilk olarak yakalanmanın kızgınlığında, deliliğinde çırpınacak, kaçmaya çalışacak, sonra anlayacak ki kurtuluş yok, kurbanlık koyun gibi boynunu büküp bakacak, sonra da benim düşman değil dost olduğumu anlayınca bir sevinecek, bir sevinecek. Ben de onun koluna girip en yakın muhallebiciye götüreceğim.

«Teneke var biraz, elli altmış kilo tenekemiz var. Biraz daha toplarsak... Çocuklar da gelirler Silivriden, onların da paraları var.»

Bir Allahın hikmeti ikisinin de gözleri, birer gözleri körmüş. İkisi de kazadan. Çok çalışıyorlarmış bu yüzden tek gözlü çocuklar. Niye acaba çok çalışıyorlar bunlar bu kadar, bir gözleri yok diye mi?

«Naylon maylon toplayıp gidiyoruz işte, şurda bir buçuk ay sonra, çalışacağım on beş gün sonra askere gideceğim. Bana diyorlar ki, niçin işe girmiyorsun, haydi gire-

yim, çalışacağım işi tam kavrayacağım sırada askere çağıracaktılar, bir ara askere almıyoruz, dediler, ben de...»

«Peki Oğuz sıkılır, diyorlar, uzun süre bir işte kalamaz, diyorlar?»

«Emir altında çalışmayı hiç sevmem. Bana öl deseler ölürüm ama emir altında çalışmam. Bağırırlar, eziyet ederler, derler nasıl çalışmazsın, haliyle çalışacak, mecbur çalışacak, eziyet ederler, paramızı az verirler. Çalıştırırılar, köle gibi kullanırlar, paraya gelince adam der ki oğlum bugün paran bende dursun, ya da der ki ben biriktiririm sonra sana veririm, çünkü çok eziyet gördüm, onun için kimseye itimadım kalmadı hayatta.»

«Çok dayak yedin mi?»

«Çoooooooook, sayısız dayak yedim.»

«Kimden, ne için?»

«Annem dövdü ama, o başka, o benim iyiliğim için. Annem dövdü, çok dövdü.»

«Niçin dövüyordu?»

«Evde yaramazlık yapıyordum. Bana kurabiye veriyordu, götürüyordum onu satıyordum sinemanın önünde.»

«Kurabiyeleri sana ye diye mi veriyordu?»

«İki tepsi kurabiye yapmıştı annem misafirler için. Evde annem misafirleri bekleyedursun, ben kurabiyeleri alıyorum sinemanın önünde satıyorum. Evde annem beni bekliyor ki... O biçim...»

«Niye sattın kurabiyeleri?»

«Canım sinemaya girmek istedi Ankarada. Sattım sinemaya girdim. Paralar bitince tabii kaldım, ağladım, ondan bundan para istedim, kurabiye parasını toplayım, diye, annem beni dövmesin diye. Ondandır sonra üvey kardeşimin babası vardı, o da zaten doktordu, öldü. Annem onu da yurda verdi. Perişandık yani. Ben zaten yurttayım, annem onu da yurda verdi, ufaktı yanıma getirdi. Bu, dedi, kardeşin falan, ben de ufağım. Her gün bana para gönderirdi o zamanlar annem, iki lira, beş lira... O zaman iyi paraydı bu paralar. Şimdi elli liran bile olsa, bir ekmek yiyoruz yirmi, yirmi beş lira tutuyor. Günde üç dört paket

sigaram var, param olmayınca üçüncü içiyorum, tütün içiyorum. Olduğu zaman Bafra, ne olursa artık.»

«Üvey kardeşin nerde?»

«Uvey kardeşim yurttta, Küçükyalıda.»

«Gidip geliyor musun?»

«Param olursa, bir de üstüm başım iyi olursa onu görmeye gidiyorum. İyi olmazsa gidemiyorum, hep burdayız. bizi bu halden başka yer kabul etmiyor. Yerimizi bulmuşuz demek ki... Allah da bizi bu haliçin yaratmış demek ki...»

«Çocuklarla ilişkin nasıldı Oğuz?»

«Biz yurttayken beş altı arkadaşlık öyle, yurda bazan çok zararımız oldu.»

«Ne oldu?»

«Kurban bayramında kuzu getirirlerdi, kafasını alır kaçırdık. Sonra onu satardık, bir liraya falan. Tabii ufaklığız, paramız yok.»

«Hangi yurttta, Kadıköyde mi?»

«Kadıköyde. Defter çalardık dolaptan, satardık. Defterimiz bittiği zaman öğretmen çok defter vermezdi. İyi kullananın derdi, biz burasını yazar, buraya atlardık. Yurttayken gene de o paraya ihtiyacım yoktu. Misket oynardım. günde, ama her gün, yüz lira kazanırdım.»

Misket oynamak ve yenmek baş döndürücü bir iştir. Dünyada misket oynamanın üstüne hiç mi hiç bir iş yoktur. Ve güzeldir misketler. Türlü türlüsü vardır misketlerin. Misket yani bilya... Neden misket, diyorlar bilyaya İstanbulda, ben bilmiyorum, belki bir sebebi olacak. Oğuz'a sordum, bu İstanbulun belki de en büyük, en usta, en hünerli bilya oyuncusuna sordum, o da bilyaya neden misket dediklerini bilmiyor. Bir iki insana daha sorsaydım, belki bilirlerdi. Oğuz bilmeyince ben de kimseye sorma gerekliliğini duymadım. Böylesi bir bilya oyuncusu bilmezse, böyle erişilmez bir hüner...

Kadıköyde yurdun yakınında çocuklar... Çocuklar bilya oynuyorlar. Oğuzun daha önce bilya görmüşlüğü vardır. Ama ne görmüşlüğü! Bir yerlerde, bir düşte belki,

renk renk bilyalar, pırıldılar kafasında, bir büyüyle dönüyorlar. Burada da, Kadıköyün çocuklarının elinde de dünyanın her yerinden gelmiş biçim biçim, cins cins bilyalar... Bilyaların en renklileri cam bilyalar ama, kiremit bilyalar da çok güzel. Kiremit bilyaları sonradan yeşile, ala, kırmızıya, mora, sarıya, turuncuya, yeşile, binbir renge boyuyorlar. Bazı bazı aşınıyor kiremit bilyaların boyaları, o zaman bir tuhaf, bir yaşlı oluyor, buruş buruş kiremit bilyalar. Boyası aşınmış bilyalar değerden düşüyor, yarı yarıya yitiriyor değerini. Bir de küçük çelik bilyalar var. Onlar ağır, pahalı bilyalardır. Oynadıkça parlarlar Onlardan biriktirmek hazinedir. Nedense çocuklar bu çelik bilyaları çok severler. Her zaman çelik bilyalar bulunmaz. Bir çocuk vardı, yedek parçacının oğlu, babasının Taksimde koskocaman bir yedek parça, otomobil, kamyon, traktör yedek parça dükkanı vardı, işte o çocuk haftada birkaç kere çelik bilyalardan taşırdı alana. Kendi babasının bilyaları yetmezse yan dükkanlardaki çelik bilyaları da talan ediyormuş çocuk. Bir gün gizliden Oğuz'a söylemiş. Oğuz onun da adını vermiyor. Oğuz onu geçenlerde Topkapıda görmüş, Oğuzu tanımamış ama, varsın tanımasın, tanıyınca ne faydası olacak. Oğuz'a hayran bakarmış ki ne bakmak. Onun için çocuklukta bir Oğuz varmış, bir de Allah. Evlerinden ne tatlılar, ne baklavalar çalıp da Oğuz'a getirmiş, kuytularda ağızlarını doldurarak ne tatlılar, ne muhallebiler yemişler, ne muhallebiler. Oğuz, diyor ki, göz göze geldik, başını çevirdi de gitti. Tanımaz mı, o Oğuz'u tanımaz olur mu hiç! Anasını babasını unutur da Oğuz'u unutamaz. Oğuz kaç kere ona avuç avuç bilya vermişti, hem de onun getirdiği değerli çelik bilyalardan... Oğuz ona verdiği bilyaları satacak olsaydı, üç yüz, beş yüz lira kazanırdı bilem. Babasının dükkanından çelik bilyaları çalıyor, anasından aldığı paralarla da cam bilya alıyordu torba torba, geliyor oyuna başlıyor, bir saatin içinde bütün bilyalarını kaybediyordu. Bilyalarını kaybedince ortada öyle mahzun, kederli, yaşlı, ne yapacağını bilemez dikilip kalıyordu. Uzaktan bilya oynayan çocukları kederli gözler-

le seyreyliyordu sümüğünü çekerek. Oğuz onun bu haline acıyor, yüreği paralanıyor, çalışa çalışa kazandığı bilyalardan ona veriyor, o da beş dakika içinde hemencecik gene ütülüyordu bilyaları. Hiç bilya oynamasını beceremiyordu. Oğuz, ona her gün, her gün torbalar dolusu acıyıp bilya vermektense ona bilya öğretmeyi düşündü. İşe de başladı ama, çocuk bir türlü bu işi beceremiyordu. O zaman işte Oğuz öfkelen-di, çocuğa kızdı, bundan böyle sen bilya oynamayacaksın, diye emir verdi. Böylesine beceriksiz bir çocuk bilya oynamamalıydı. Ertesi gün baktı ki, çocuk kocaman bir torba bilyayla gene gelmiş, gene oyuna girmiş. Oğuz öylesine kızdı ki ona, bir anda onun tek mil bilyalarını üttü. Çocuk gene ortalıkta, alanın ortasında öyle yaslı, yıkılmış, kederli, öyle kalakaldı. Bu uzun süre böyle sürdü. Oğuz artık onunla uğraşmadı. Çok çok bilya kazanırsa arada gene de ona bilya verdi. İnsanın böylesi bat-sın, böyle insan olur mu, insan bir işe girecekse öğrenir değil mi? Şimdi bu çocuk yakında Üniversite bitirecekmiş. Bunu Kadıköylü, o çocuğun kapı komşusu başka bir bilyacı söylemiş, geçenlerde karşılaştıklarında. O çocuk hemencecik tanımış Oğuzu. O da Oğuz gibi değilse de o yörelerde namlı bir bilya oyuncusuymuş.

Bilyaların en değerlisi, kim değerlendirmiş bunu, kim değerlendirmişse değerlendirmiş, taş bilyaymış. Köylerde kiremit, cam, çelik bilya olacak değil ya... Köy çocukları da taşla döve döve çakıtaşlarından bilya yaparlarmış, işte o bilyalardan ender olarak Kadıköye düşermiş. Bu bilyacılık öyle bir ki şey ki, isterseniz bir bilyaya işaret koyun burada, bir altı ay sonra, ya da üç ay sonra, o bilyayı ya Vanda, ya Tahranda, ya da Hindistanda, Afganistanda, belki de Çinde bulabilirsiniz. Çocuklar bilyaları elden ele, dünyayı dolaştırarak taşırlar. Bunu kim söyledi, kim? Kocaman bıyıklı, hep koltuğunun altında zırlıtı kitaplar olan bir ağabey söyledi, bir ağabey. Bilya oynamıyor, duruyor çocukların başında, bilyalara gözlerini diyor, saatlerce gözlerini ayırmadan bakıyordu. En çok da Oğuzu seviyordu. Oğuz akşam üstü, orada kaç çocuk varsa hepsini sil-

miş süpürmüş yurda dönerken, o abi Oğuzun saçlarını okşuyor, yaşa, yaşa Oğuz, diyordu. Senin üstüne yok.

Oğuz, bir gün yurttan çıkmış dolaşıyordu. Daha yurda yeni getirilmişti. Belki yurda getirildiğinin birinci ayındaydı. Baktı ki alanda çocuklar dalmışlar bilya oynuyorlar, tartışıyorlar, kavga ediyorlar, dalıyorlar, sonra bir kıyameti koparıp bilya oynuyorlar. Oğuz onların oyunlarına bir dalmış ki o gün yurdu, yemeyi, içmeyi unutmuş.

Ertesi gün, daha ertesi gün Oğuz her gün, her gün bilya oynanan alanda. Dalmış, öylece kendinden geçmiş bilya oynayanları seyrediyor.

Bilyacıları böylece dalıp seyretmek işi belki bir ay, belki de altı ay sürüyor. Öylesine dalıyor ki Oğuz bilya oynayanlara, kessen kanı akmayacak. Etini koparsan duymayacak bile. Oğuz gece gündüz, okurken, yemek yerken, uyurken, düşünde hep bilya düşünüyor, bilya görüyor, bilya oynuyor, bilya kazanıyor.

Nasılsa, bir gün Oğuz, işte bunu hiç anımsamıyor, bir bakıyor ki, kendi de çocuklarla bilya oynuyor. Nasıl oluyor nasıl olmuyor ama, Oğuz kendini bilya oynayanların arasında buluyor. O gün, ilk günü, bunu, yani işin burasını iyice anımsıyor Oğuz, çocuklarda ne kadar bilya varsa, hepsini ütüyor. Alanda o sırada yirmi kadar çocuk varmış. Oğuz bunu da iyice anımsıyor.

Ertesi gün Oğuz bütün çocuklardan erken geliyor alana, başlıyor oyuna... Bir bilya ne kadar uzak olursa olsun, Oğuz o bilyaya yeter ki nişan alsın, ya da, nişan almasın, şöyle bir baksın hemencecik vurur. Onun, bunca yıl bilya oynamıştır, vuramadığı bir tek bilya olmamıştır. Bu işe Oğuz da şaşmıştır. Bir avuç bilya alır eline, döne döne, hiç durmadan, elinde kaç bilya varsa, elindeki bilyaları ne kadar uzak olursa olsun yerdeki bilyalara mutlaka isabet ettirir.

«Misketleri topluyordum herkesin elinden, sonra misketleri, yani üttüğüm misketleri, gene oradaki çocuklara, parası olan çocuklara satıyordum. Bazı günler eldeki misketler üç kere devrediyordu. Yani bütün misketleri üç ke-

re kazanıp üç kere satıyordum çocuklara. Bu kumar değil ki, hüner diyordu hüner Hoca. Ben de her gün yüz lira kazanıyordum. Her gün oynamıyorlardı ki çocuklar. Oynasalar da benimle oynamıyorlardı. Bir hafta on gün oynamıyorlar, sonra dayanamayıp gene geliyorlardı bana. Ben de ilk günler ellerindeki misketlerin hepsini almıyordum, yavaş yavaş... Sonra birden bastırıyor, üç kere devrediyordum bilyaları, sonra bir hafta, on gün gene kayboluyorlardı çocuklar. Sonra dayanamayıp gene geliyorlardı.»

Misketçilikte en güzel günleri yaşamış Oğuz, bir düş dünyası yaşamış. Misket oynadıkları alana çıktıklarında Oğuz kendini kiral sanıyormuş. Kendisini Atatürk'ün oğlu sanıyormuş. Kendisini, ne bileyim ben, en büyük sanıyormuş. Öyle koltukları kabarıyormuş ki... Üstüne kimse yok ki... Duyan yeni çocuklar da taaa öteki mahallelerden övüne övüne ona geliyorlar, sümüklerini akıtarak, arkalarına baka baka geri dönüyorlarmış. Bir çocuk musallat olmuş Oğuza, batırmış babasını anasını... Küçükyalıdan mı ne oralardan oluyormuş, bir kamyon sahibinin mi ne oğluymuş. Her gün yeniliyor, yenildikten sonra çırpınıyor, üzülüyor, dokunsan ağlayacak, ikinci gün oluyor, gene bir dolu bilyayla geliyor, gene aynı...

Bilyacılık iyi, hoş. Ama büyüyünce, büyük bir çocukla kimse oynamıyor ki... Çocuklar hep taydaşlarıyla bilya oynarlarmış.

«En çok hayatında Oğuz, misketten mi, hırsızlıktan mı, çalışmaktan mı kazandın?»

«Misketten, bilyadan... İşte misket yalnız çocuk oyunu olmasaydı, ben ölünceye kadar hayatımı kazanmış gitmiştim. Şimdiye arabalarım, apartımanlarım olurdu belkim de...»

Aaaaaaah, ah, fıkara Oğuz. İnsanın yüreği yanmaz mı, yaşı büyüyünce bu güzel hüneri biten Oğuza...

Ya büyüklerin de oynadıkları bir oyun olsaymış bilya oyunu, ya da Oğuz böyle büyüklerin oynadıkları bir oyuna böyle tutkuyla sarılaymış, değme o zaman işin keyfine. Gerçekten Oğuz böyle mi olurdu, bu büyük hüneriyle, böy-

lesi lanet bir dünyada? Bunu Oğuz'a söyledim, çok üzüldü. aaaaaah, ah, dedi de başka bir şey demedi.

«Ben misket yüzünden sınıfta kaldım. Misketten başka bir şey düşünmezdim. Gözümü kapasam, açsam gözlerimin önünde misketler uçuşurdu. Dünyada o zamanlar benim için her şey misketti.»

«Şimdi, şimdi düşünüyor musun misketi gene?»

«Düşünmüyorum. Bıçak gibi kesildi. Arada sırada bir nöbet gibi de gelmiyor değil. Birden bir misket tutkusu sarıyor beni... Bir misket tutkusu. Her şeyi unutup misket oynuyorum kendi kendime. Kendimi unutup...»

Kendini unutup düşe dalıyor Oğuz. Bunu bir tuhaf, kesik kesik anlatıyor. O anda gene misket tutkusu içine girmiş gibi.

«Bir de ayıkıyorum ki, benimle, bu kocaman adamla kimse misket oynamaz.»

Oynamaz derken, derin bir düşten, bir mutlu uykudan uyandığını ayan beyan görüyordum.

Bu bilya tutkusunun sebebini, kökenini, bu hünere nasıl vardığını Oğuzla oturup, o bilya oynayan çocuk sanki başkasıymış gibi düşündük, araştırdık bir sonuca varamadık. Bilmiyor, çıkaramıyordu Oğuz. En sonunda kesti attı: «Bilya vurmak bir Allah vergisidir,» dedi. Allah vergisi olunca akan sular durur. Bu konu üstünde, Allah vergisidir der demez Oğuz daha fazla durmadı, hemen, ben bir şey sormadan, kendiliğinden başka konuya atladı:

Resimler çıkarın cebinden:

«İşte bu ben bilya oynarken...»

Ateş gibi gözlü, kendine güvenmiş, kılıç gibi bir çocuk bakıyordu dik dik.

«Şimdi bu da karpuzcu Oğuz.»

Onünde ak önlüğü koskocaman bir tepeleme karpuz yığını yanında elini kaldırmış.

«Bu da hırsız Oğuz. Bu da pekiyi dereceyle ilkokul diploması. Bu da...»

Resimler sanki başka başka insan resimleri gibi. Hiç birisi ötekisine benzemiyor.

«Hep böyle ceketler giyiyorsun öyle mi Oğuz?»

«Hep askeriye işi giyerim, başka bir şey giymem.»

«Seviyorsun değil mi?»

«Askerliği ufaktan beri seviyoruz ama almadılar, bir ara almıyoruz seni, dediler. Biz de ümidi kestik, çıkardık asker parkasını...»

«Niye almıyorlar, şişmanlıktan dolayı mı?»

«Şişmanlıktan.»

«Sen de yemek yeme.»

«Yemesek de olmuyor, adam susuyor, su içiyor gene şişmanlıyor.»

«Bak Oğuz senden bir ricam daha olacak. Şu misket-çilik için birkaç soru daha soracağım sana. Olur mu? Haydi sorayım.»

«Sor,» dedi Oğuz, sesi daha da kalınlaşarak. Yarasını, onulmaz yarasını deşiyordum Oğuzun.

«Bir günde kaç tane misket kazandığın oluyordu, aklında mı?»

Bu sorum Oğuzun hoşuna gitti, güldü, sesli sesli. Hemen de karşılık verdi, hiç düşünmeden.

«Bazan dokuz yüz, bazan iki bin.»

«İki bin aldığın oldu mu?»

«İki bin tane aldığım oluyordu.»

«Kimdi bu çocuklar, kaç çocuktan iki bin bilya topluyordun?»

«Bunlar öyle çocuklar, içlerinde çok da zenginleri var. Bunlar, bu çocuklar giderler başka mahallelere, kazanırlar, ben de onlardan üterim, olur biter. Ben de onlara satarım, gene üterim gene satarım, gene üretim gene satarım.»

«Bunların içinde yurttan da çocuklar var mıydı?»

«Yoktu. Ben kazandığım misketleri getirir yurttaki çocuklara verirdim, onlar da çukur oynarlardı.»

Bu çukurun nasıl bir oyun olduğunu bilmiyorum, Oğuz da sormayı unutmuşum.

«Bu oburluk o günlerden kaldı işte.»

«Nasıl?»

«Çocuklara misket verirdim, önlerindeki böreklerini alır gövdeye indirirdim. Vereyim üç misket, ver böreği, kıymalı börek... Güzel güzel börekler, ben hepsini kandırardım, böreklerin hepsini alırdım, dolaba tıkardım, geceleyin kalkıp hepsini yerdim.»

«Misket paraları?»

«Onları da yiyeceğe verirdim. İşte misketçilik beni bu hale getirdi.»

«İki bin, üç bin misketi nereye koyuyordun yahu?»

«Süt torbaları vardı yurttta, torbaları çalıyor misketlerle dolduruyordum.»

Oğuzun üvey kardeşi de misketçiymiş ama, Oğuz kadar hiç olabilir miymiş! O koltuğu kitaplı abi demiş ki, dünya dünya olalı senin gibi bir misket nişancısı görmemiştir, demiş.

«Kardeşini görmeye gidiyor musun, kaç yaşında var o? Onu seviyor musun?»

«Ben onu seviyorum ama, o beni seviyor mu ne bileyim, çünkü öz kardeş sayılırız. O da aynı bana benziyor, adı Lütfi. İyi bir çocuk.»

«Sen ona hediye falan götürüyor musun, misket, top?»

«Olsa götürürüm, hiç bir şeyim yok ki... Aaaaah, bir şeylerim olsa da ona her gün bir şeyler götürsem de bir sevinse. Çünkü tıpkı bana benziyor. Ağzı, burnu gözleri. Şişman da değil... Şu bilyacılık olmasa, ben de çocukları kandırıp yemeklerini, böreklerini yemeseydim ben de kardeşim gibi olacaktım demek ki... On üç yaşında ama aslan gibi bir çocuk. Nasıl giderim bu halle oraya, perişan halle? Yazık değil mi çocuğa, bir de onu, kendime acındırıyorum da üzölsün fıkara, değil mi? Kardeştir, hiç üzölmez olur mu?»

Oğuzun Ankara yaşamı belalı. Bilyacılıktan başka bir de oyuncakçılığı var Oğuzun ama...

Tuna Otelı neresi? Yenişehirde, ya da Ulus yörelerinde bir yerde olacak. Her neyse, nerede olursa olsun, yedi yaşında bir çocuk. Ankaranın neresinde olursa olsun Gençlik Parkını bulabilir.

Oğuz otelden kaçıyordu. Anasının verdiği, o bağlandığı evden de kaçıyordu. Sözümona okula gidiyordu. Ama caddeler büyülemişti Oğuzu. Caddelerde vitrinleri seviyordu. Bir de akşamüstleri Kızılaydaki ağaçların üstüne gelip konan, üstüste vıcırdışan sığırcıklara bayılıyordu. Gün akşama kadar vitrinlere bakıyor bakıyor, akşam olunca da Kızılaya geliyor dalıyordu, üstüste, altalta dallara konmağa çalışan vıcırdışan kuşlara. Amcalar bazan ona sorular soruyorlardı. Nerden geldin, adın ne, burada ne yapıyorsun? Kör müydüler, gözleri görmüyor muydu, işte şuracıkta durmuş kuşları seyreyliyordu. Kuşları seyreylerken bir gün anası onu orada dalmış gitmiş yakaladı. O kadar kalabalığın içinde, Kızılayın ortasında yer misin yemez misin, yer misin yemez misin?

Oğuz bu dayaktan sonra o kadar utandı, o kadar utanmış ki, bir daha oraya ayak basamadı. Kuşları da bir özlüyordu ki... Herkes, herkes görmüştü o dayak yerken. Bir daha nasıl giderdi oraya? Herkes, işte anasından dayak yiyen çocuk gene geldi buraya demezler miydi? Kimbilir daha da ne sorular sorarlardı?

Gene yollara, caddelere düştü. Vitrinler bayram yeri, gene vitrinlere düştü. Her gün yeni bir vitrin, yeni yeni pırıltılar, şaşkınlıklarla karşılaşılıyor. Her gün bir vitrine tutuluyordu. Sonunda vardı vardı, arayan belasını da mevasını da bulur. Yedi yaşında çocuk, yani Oğuz. Ankarada neler, ne yerler bulmamıştı. Acıkınca bir sandöviçiden bir sandöviç aşırıveriyordu. Onun ustası olmuştu artık. Ankaranın da ustası olmuştu. Sonunda vardı vardı, oyuncakçı dükkanlarına takıldı kaldı. İşte en çok bu oyuncaklar hoşuna gitmişti. Vitrinde neler neler, ne oyuncaklar yoktu ki... Bir gün tezgahın arkasını dönünce koşarak dükkana girdi, kocaman bir zürafa duruyordu içerde, vardı elini sırtına koydu zürafanın. Sen misin elini koyan, tezgahın geri dönmesiyle bir tokatı Oğuzun aşketmesi bir oldu. Oğuz tokatı öylesine sert yemişti ki, hemen yere düştü. Burnu da kanıyordu. O kadar çok ağladı ki, dükkancı, tezgahın değil dükkancı ona bir küçü-

cük köpek verdi. İşte bu köpeği daha saklar Oğuz. Her şeyini yitirir de bu köpeği Oğuz yitiremez. Yitirirse eğer bu köpeği Oğuz bir gün, ona ölecekmiş gibi gelir. Şimdi deseler ki, Oğuz, senin küçük köpeğin kayboldu. Oğuz bomboş kalır, bomboş kalınca da şu dünyanın ortasında, yapayalnız kalır, yapayalnız kalınca da çıldırır, doğru Bakırköye... Amanallah, amanallah, Allah göstermesin. Herkesin dünyada bir şeyi var, Oğuzun da uğuru mu desek ona tutkusu mu, bir köpeciği var, yedi yaşından bu yana bir gün olsun, gece olsun gündüz olsun, yanından ayırmadığı.

Bir gün yürüye yürüye Gençlik Parkını da buldu. Geç kalmıştı Gençlik Parkını bulmakta. Orada trenlere bindi çocuklarla birlikte, parası olmadığını biletsiz olduğunu anlayınca trenciler onu oyuncak trenden indirdiler. Kayıklara bindi gene indirdiler. O gene kaçak, trenlere bindi, gene kayıklara bindi. Gene bir yolunu buldu, dönme dolaplarına atladı. Atlı karıncaları seyretti. Bir daha da Gençlik Parkından ayrılmadı. Her sabah doğru Gençlik Parkına... Gün akşam oluncaya kadar. Bazı bazı Gençlik Parkında gece yarısına kadar da kalıyordu. Anası onu dövüyordu öldürüyordu ama o ne pahasına olursa olsun Gençlik Parkını anasına söylemiyordu.

Gençlik Parkını bulduğunun ya ikinci ya üçüncü günüydü başka, başka büyüğü bir şey gördü Oğuz. İşte bu Oğuzun bütün yaşamını değiştirdi. Dünyasını altüst etti. Oyuncaklar gördü oyuncaklar! Hem de ne kadar çok oyuncaklar. Hepsini sergilemişlerdi, kocaman, çok... Deniz simitleri ki, kırmızı, mavi, sarı... Yeşili de vardı... Simitlerin bir kısmı kurbağaya benziyordu. Bazılarının üstlerinde, kuğu kuşları, ördek, kaz, öteki, kimsenin hiç bilmediği, görmediği kuş başları... Kamyonlar, otobüsler, ateş eden, durmadan kuyruğundan ateş saçan tanklar, bum bum, buuum, sesler çıkaran... Helikopterler, uçaklar, toplar, cipler, ateş eden mitralyozlar... Naylon torbalarda ağzına kadar dolu cam bilyalar, cam bilyaları bir de bir yere, bir sandığın içine doldurmuşlar, tepeleme de yığmışlar. Deniz-

de yüzen kocaman botlar. Hele bir palyaço vardı. Pembe pantolon, çizgili gömlek giydirmişlerdi, yuvarlak burnu kıpkırmızıydı. Gözleri mavi mavi akıyordu, cam cam... Bilyalar, camlar, zrafalar, pembe pembe köpekler, tavşanlar ki zıplıyorlar, tıpkı tıpkı canlı gibi. Ceylanlar, ne güzel, burunlarını havaya kaldırmışlar. Oğuz bütün bunları öyle bir ansıyor ki, en küçük ayrıntısına kadar, noktalarına, çizgilerine kadar. Palyao gülüyor, aslan uyuz olmuş ağılıyordu. Ceylan kaçacak yer arıyordu. Maymun durmuş öyle, herkese gülüyordu. Atlar koşuyorlardı. Hepsi de yeşil atlardı, mavi bir çayırdaki koşuyorlardı. Bir tren durmadan gidip geliyordu yerde, uf uf, uuuuuuuuf, uf uf uf... uuuuuuuf. Uzun düdüğünü de ttryordu. Belki yüz tane renk renk köpek, belki yüz tane kocaman at, çocukların üstüne bindiğ. Daha neler neler. Filler ki, 'Oğuz hep sesini duyuyordu fillerin, filler onlara canlı geliyordu. İlk günler hiç birisinin adını bilmiyordu ya, günler geçtikçe hepsinin teker teker adını belledi. Canlılarını, sahibilerini hiç görmemişti ki... Haaa, kedi, köpek görmüş-t. Bir de at mı ne görmüş-t. Stnn müydü? rdek de görmüş-t ama, tavşan hiç görmemişti.

Oraya oturup kalmış gözlerini hiç ayıramıyordu ilk gün. Akşam oldu otele döndü, hep gülüyor oynuyordu. Deli gibi olmuşt. O gün ya uyumadı hiç ya da hep oyuncakları gördü düşünde. Sabah erkenden, daha otelde kimsecikler uyanmadan, sokağ ıktı. Gençlik Parkına geldi ki daha park açılmamış, bekledi. Açılınca hemen içeriye szlverdi. Gene karşıya geçip gözlerini kıpırdamadan oyuncaklara dikti. O zürafayı var ya, o zürafayı okşamak istiyordu, istiyordu ama korkuyordu, ya dverlerse, dövüp de burnunu kanatırlarsa... O gün de yemek yemek hiç aklına gelmedi. Ertesi gün bir baktı ki, açlıktan ölüyor. Gençlik Parkında sandvii çok, hemen yanaştı, alışmış ya, yağdan kıl eker gibi, aldı, bir karnını doyurdu, hemen oyuncakların karşısına... Gene gözleri büyülenmiş gibi... Gözlerini kırpmadan... Aaah, ş zürafayı bir okşayabilse... Korkuyor... Başıka da bir şey düşünmüyor. Oyuncaklar, her

biri bir yerden gözlerinin önünde başlıyorlar oynamaya.

Adamlar geliyorlar, geç farkına varıyor Oğuz geç, tüfekleri alıyorlar, nişanlıyorlar, basıyorlar tetiğe. Bir ejderha var, öteki karşı duvarda. Ejderhanın bütün sırtında, boynunda, ağzında, yalım çıkan yerde, boyalı, renk renk yuvarlaklar. İnsanlar o yuvarlaklara atıyorlar, vurunca onlara, oyuncaklar veriyor oyuncakçı. Parayla satmıyor oyuncakları o, yuvarlakları vurana veriyor.

Oğuzu bir adam gördü. Oğuz baktı baktı, Oğuz ona bakmadı, hep zürafaya bakıyordu. Onu okşamak istiyordu. Adam geldi Oğuz sordu: «Hangi oyuncak istiyorsun küçük?» Oğuz korktu, irkildi, korkusundan kaçmak istedi, kaçamadı. Baktı ki adam gülüyor, iyi bir adam, saçlarını da okşuyor, şimdiye kadar hiç kimse onun saçlarını okşamamıştı, hoşuna gitti. Oğuz da güldü, ağzı kulaklarına vararak, bir güldü, bir güldü, adam Oğuzu deli sandı. Oğuz gülerken parmağıyla hep zürafayı gösteriyordu. «İşte onu, onu istiyoruuuuuum.» Çok da utanıyordu.

Adam gitti bir tüfek istedi, nişan aldı, bastı tetiğe, yuvarlak düştü. Adama bir tavşan uzattı o tüfeği dolduran, ağzı boydan boya boyalı kız... Saçları da çok uzundu kızın. Gülüyordu durmadan. Adam o tüfeği doldururken kızın elini okşuyordu, öteki de gülüyordu da adama bir şey demiyordu. Oğuz bir ara onun, yani adamın, kızın memesine değdiğini de gördü. Kız bu sefer iyice güldü. Gülerek de bir şeyler söyledi, Oğuz tabii bir şey anlamadı bu sözlerden. Adam tavşanı gülerek Oğuz a fırlattı, Oğuz havada yakaladı pembe tavşanı. Tüyleri yumşacıktı, ne güzel. Oğuzun elleri sıcacık, tüylerin içine gömüldü, ooooh!

Adam bir daha nişan aldı, Oğuzun az daha yüreği duruyordu, soluk alamıyordu. Gözlerini de zürafadan hiç ayıramıyordu. Gene çınlayarak düştü yuvarlak. Kırmızı bir yuvarlaktı bu. Küçük bir otomobil verdi kız adama, adam da kız da gülüyorlardı hep...

Sonra daha bir sürü sıktı adam, bazan hiç bir şey vermiyordu kız adama. Adam durmadan kıza para veri-

yordu. Adamın bıyıkları vardı, sivri. Sigara da içiyordu. Yakası açıktı.

Nişan alır, sıkarken hep «zürafa, zürafa, zürafa,» di-yordu. Oğuz, işte o zaman o okşamak istediği tuhaf ya-ratığın zürafa olduğunu anladı.

Adam baktı ki zürafayı alamadı çocuğa, yoruldu: «Yeter artık,» dedi. «Bu kadar oyuncak da sana yeter. Yarın sana o uzun boyluyu da vururum.»

Oğuzun kucağı, yanı yönü oyuncaklarla dolmuştu. Sevinç içindeydi ama, o zürafayı okşamak istiyordu. Öy-le iyi bir kızdı ki boyalı kız, söylese o uzun boyunluyu ona okşatırdı. Ama korkuyordu Oğuz, bir kere gözü korkmuş-tu, ne yapsın. O uzun boyludan gözü korkmuştu. Oyun-cakları birbirine bağlayıp otele döndü akşam olunca. An-nesi sordu, döğdü, Oğuz, bu oyuncakları ona adamların sokakta verdiklerini söyledi. Başka hiç bir şey söyleme-di. Gençlik Parkını bir söyleseydi anasına, bir daha ora-ya gidebilir miydi? Bütün gece sabaha kadar oyuncak-larıyla oynadı. Uyanınca bir baktı ki, yatakta değil, yer-de oyuncakların arasında... Hemen koştu Gençlik Parkı-na. Gözünü zürafaya takıp beklemeğe başladı. Adamlar nişan alıyorlar, çingirtıyla, yeşil, ak, sarı, kırmızı demir yuvarlaklar düşüyorlardı. O bıyıklı adam bir türlü gelmi-yordu. Sonunda geldi, gene çalıştı çalıştı vuramadı züra-fayı. Öteki adamlar da o bıyıklı adam gibi yapıp oyuncak-ları Oğuza veriyorlardı. Oğuz yüreği ağzında zürafayı bek-liyordu. Gene kimse zürafayı vuramadı. Bir zürafa bir de pırıl pırıl bilyaları kimse vuramıyordu. Naylon torbalar içindeydi bilyalar, bilyalar ki kocaman, mavi, sarı kırmızı, yeşil. Gün altında öyle bir pırıltı, öyle bir pırıltı, pırıltıları kuş gibi ötüyordu.

Gün akşam olunca gene oyuncakları...

Odası oyuncakla dolmuştu.

O bıyıklı adam her gün geliyor, nişan alıyor, sıkıyor, her şeyi vuruyor zürafayı vuramıyordu. Öteki adamlar da öyle... İllet olmuştu Oğuz, hastalanmıştı.

Bir gün geldi ki oraya, o boyalı kız yok. Yerinde baş-

ka, kara saçlı, boynu uzun başka bir kız. Gözleri de bir büyük, bir büyük ki balık gözleri gibi. Balık gözlü bu kız hiç gülmüyor.

Oğuz bekledi, bekledi, işi çoktan çıkmıştı zaten, o bıyıklı da gelmedi. Çok canı sıkıldı Oğuzun. O balık gözlü kız başka bir bıyıklıya diyordu ki, bir adama kaçtı Emine, bir adama. Buraya her gün gelen bir adam varmış...

Aradan ne kadar geçti Oğuz hiç ansıyamıyor, geçmiş gün, artık ona oyuncak veren azalmıştı da... Belki oyuncakçının işleri azalmıştı. Sahi, doğrusu adamlar daha ilgilenmiyorlardı tüfeklerle, oyuncaklarla... Ama gene de her gün beş altı oyuncak düşüyordu Oğuz'a. Kocaman kocaman adamlar, eğer çocukları yoksa ne yapacaklar oyuncacı. Hazır orada bir de çocuk bekliyor, veriveriyorlardı oyuncacı çocuğa. O balık gözlü kız var ya, kurnaz bir gün Oğuzdan oyuncakları satın almağa kalktı, Oğuz da ona oyuncaklarını vermedi, verir mi hiç ona oyuncaklarını, parayı ne yapacak Oğuz? Para ne işine yarar ki Oğuzun. Oğuz bir yanar ki akıl edemediğine... İşte o zaman balık gözlü kıza beş tane, on tane oyuncak verse de alsaydı zürafayı, torba torba bilyaları, olmaz mıydı? Belki de bütün bu işler başına gelmezdi. Akıl etmedi aaaaah, akılsız kafa aaaaah!

Oğuz bir sabah erkenden parka damladı, bıkmış usanmıştı, kararlıydı Oğuz bugün. Artık balık gözlü kız da iyi tanımıştı ne yapıyor, nasıl arkasını dönüyor, nerede bakıyor, onun her devinimini ezberlemişti. Nasıl, ne yapacağını da günlerdir tasarlamıştı. Oyuncakların içine daldığını, zürafayı boynundan yakalayıp aldığını, bir eliyle de bilya torbasını kaptığını biliyor. Bir de hayal meyal parkın kapısına koştüğünü anımsıyor. Sonra zorlan, yerlerde yuvarlaya yuvarlaya, döverek, elinden zürafayı almağa çalıştıklarını, kenetlenmiş elinin bir türlü açılmadığını, zürafanın boynunun koptüğünü, bilyaların yere tozların içine yuvarlandıklarını anımsıyor. Polislerin parlayan yıldızları, kızın açılmış, üç dört misli açılmış, korkmuş, öfkelenmiş gözleri olduğu gibi aklında.

Oğuzu bir karakola mı ne götürüyorlar. Akşam anası geliyor, hep ağlıyor. Hem ona beddua ediyor, hem de ağlıyor. Sonra da götürüp onu çocuk yurduna veriyor.

Oğuz çocuk yurdundan kaçıp kaçıp Gençlik Parkının kapısına geliyor ama, sonunda ödü kopup, yüreği çarp ha çarp edip kapıdan içeriye giremiyor.

DEMİRCİ ÇIRAĞI KADİRE BENZİYORDU

Demirci dükkanında bir Kadir tanıdım. Cibali fabrikaşının ardındaki, eski, çok eski evlerin altındaki demirci dükkanlarından birisinde. Yaşı on ikiydi. Maviydi gözleri. Kirin pasın içinde, kömür karasının, is karasının altında duru mavi gözleri aydınlık, ışıklı bir su gibiydi. Bir yata-lak anası vardı, ona bakıyordu. Babası hayırsız çıkmış. Ne olacak, o anasına gül gibi bakıyordu ya. Kendini bildi bileli çalışmış hiç kimseye muhtaç olmamışlardı. Altı ya-şında simit, sakız, şeker, kibrit, firkete satmağa başlamış, sonra başka başka işlere girmiş çıkmış, hepsinden de pa-ra kazanmış, evini gül gibi geçindirmiş. Kolları incecik-ti. Göğsünün kemikleri inip inip kalkıyor, soluklanıyordu, apaçık. Kendini işine vermişti, kocaman körüğü çekiyor, közlerden kıvılcımlar savruluyordu. Derken bir kırmızı demiri delikanlı Ustayla birlikte döğmeğe başladılar, demir ezildi, sündü, inceldi, yufkalaştı, karardı. Gene soktular ocağa, Kadir körüğün sapına asıldı gene. Körük kocaman-dı, Kadirin iki misli kadar. Dışardan, caddeden çamurla-rı sıçratarak otomobiller, otobüsler, kamyonlar geçiyordu.

«Eline sağlık Kadir Usta, elin dert görmesin,» dedim. Doğruldu, kömür karasına bulanmış yüzü açıldı, gül-dü, gülüşü bir çiçek gibi açtı. Zayıf kolları yorgun, yan-larına düştü:

«Sağolasın abi,» dedi, körüğünü çekmeyi sürdürdü. Kadir Ustanın konuşacak vakti yoktu, yakasını bırak-tım.

Hikayesi uzun olacaktı Kadir Ustanın. Sevgi dolu ola-

aktı. Anası felçli eliyle her işten dönüşte onu okşayacak, fırından alıp getirdiği sıcacık ekmeğe hayranlıkla bakacak, koklayacaktı yeni fırından çıkmış ekmeği, oğlunun güzel yüzüne, aydınlık duru mavi gözlerine dalarak... Kız kardeşi onun eline su dökecekti eski bir bakır ibrikten. Çabucak sofrayı kuracaklar iki kardeş, analarının yatağının yanına, sıcak ekmeği üçe bölecek, fasulya, ya da patates yemeğine ekmeklerini bana bana yiyeceklerdi. Sonra Kadir Ustamız sinemaya gidecekti. Kadir Ustamız sinemayı çok severdi. Sinemadan önce atlar üstüne, uçsuz bucaksız ovalar, duru pınarlar, silahlı, güçlü adamlar, karlı dağlar üstüne hayaller kuracaktı. Halicin kokulu, ağır, pis havasını unutarak... Yıkık, çamurlu, tozlu, leş gibi kokan mahalleyi unutarak, bir yerlere uçup gidecekti. Belki ateş, belki savrulan kıvılcımlar girecekti düşüne. bütün gece demir dögecek, kıvılcımları savurtacaktı.

Bir meraklı hikayesi vardı Kadirin. Onunla günlerce konuşmağa can atıyorum, kimdi neydi, nasıl bir adamdı Kadir? Onunla konuşmak, işinden alıp onunla birkaç gün dertleşmek nasip olmadı bana. Bir yolunu bulacağım, Kadirle konuşacağım. Meraktan deli oluyorum.

Olsun, konuşmasam da olur, Floryada, Florya parkında, Florya ormanında dolaşırken başka birisine rastgeldim Kadire benziyordu. Onunla arkadaş olduk. Bunun adını ben Kadir koydum. Tıpkı Kadire benziyordu. Bunun da duru mavi gözleri vardı. İlkokulun dördüne gidiyordu. Boyu Kadir'den daha kısaydı ama omuzları daha genişti.

Ormanın kıyısına çökmüş parasını sayıyordu. Balonlarını yandaki çalıya bağlamıştı. Sarı, mavi, yeşil, kırmızı balonlar üstüste, iki adam boyunda, esen yelde, şişmiş, sallanıyorlar. Kadir parasını sayıyor. Ne kadar kazanmış ola bugün? Dalmış, habire sayıyor. Zor, çok zor bir şeyler çözüyormuş gibi. Paraların üstüne yumulmuş, yanına yöresine de arada bir kuşkuyla göz atıyor, sonra hemen gene saymağa dalıyor, kendinden geçmiş sayıyor ha sayıyordu.

Vardım başucuna dikildim, farkıma bile varmadı. Bir

iki adım attım, elimdeki dalı kırdım. dal çatırdadı, duy-
madı.

«Merhaba,» dedim.

Başını kaldırdı, yüzü allak bullak. Sonra birden dost-
ça gülümsedi.

«Saya saya bitiremedin,» dedim. «Bereketli olsun.»

«Sağol,» dedi.

«Gerisini birlikte sayalım.»

Yanında yer açtı.

«Gel otur da sayalım.»

Elli beş, altmış, altmış bir... Saymağa başladık.

Ufaklıkların dışında tam tam yüz seksen liraydı.

Esen yelde dalgalanan balonları, önündeki sepetteki
şişmemiş balonları gösterdi, «bunları da satarsam, bugün
hepsini, bir mislini bile satarım, Floryada kalabalık çok
bugün...»

Ayağa kalktık, o balonlarını çalıdan çözdü, Floryaya
aşağı yola düştü.

«Hiç korkmadın mı?»

«Neye korkayım?»

«Benden? Paraları saydırdın bana. Ensene bir yum-
ruk, paralar da cebe.»

Güldü:

«Ben seni tanımıyor muyum sanki?» dedi. «Senin
uçurtman yok muydu geçen yıl? Basıncöyün çocuklarıyla
uçurtmuyor muydun? Ne güzel, ne kocamandı senin uçurt-
man... Ta yükseklerle çıkmıştı.»

«Neden gelmedin sen de yanımıza?»

«Utandım, gelemedim.»

«Ne vardı utanacak?»

«Ne olacak, Basıncöyün çocukları başka. Onların özel
okulları var. Bizim yok.»

«Madem hoşuna gitmiş sen de yapaydın bir tane.»

«Yaptım,» dedi hüzünle, başarısız insanların kırılmış-
lıklarıyla. «Yaptım ama olmadı. Küçücük, üstelik de çar-
pık. Seninki göğün öteki ucuna gitmişti bulutların ardına.»

«Bana geleydin, sana da böyle bir tane yapardım.»

Gene güldü apaydınlık.

«Senin yanına nasıl gelir de seninle tanışırdım? Babam seni tanıyor.»

«Baban kim?»

«Babam işçi. Fabrikada.»

Babasının fabrikasını söyledi. Uzaklarda bir yerdeydi fabrika. O fabrikada durmadan olaylar çıkıyordu.

Son bir olay daha çıkmıştı. Onu sordum.

«Sorma,» dedi içini çekerek: «Kabak bizim başımıza patladı. Ah,» dedi, sonra da ekledi, «senin uçurtman gibi bir uçurtmam olsa, on lira verirdim. Bana bir uçurtma yapar mısın? Vaktim de yok ya...» Boynunu büktü. «Vakit bulur da bu güzel uçurtmayı ne zaman uçururum? Değil mi, kimbilir sen de ne güzel uçurtmalar yaparsın?»

«Yaparım,» dedim.

«Bana da yapar mısın, kağıdını, ipini, çıtalarını ben kendim alırım. İstersen sana da...»

«Yok,» dedim «hiç bir şey istemem. Sana yarın çok güzel, kocaman, renk renk bir güzel uçurtma yaparım.»

«Olmaz,» dedi, «sana zahmet olacak. Üstelik de masraf edeceksin, ton kadar, benim için. Kağıdını, ipini, çıtasını ben alırsam yap. Param varken değil mi, param olmasaydı, o başka...»

«Haklısın,» dedim, «paran varken... Doğru... Getir kağıtları, ipleri, çıtaları, yapayım sana uçurtma.»

Çok sevindi.

«Mahallede en büyük uçurtma benim olacak.»

Sevinç içinde Floryaya indik. Çok kalabalık vardı. Bir yanda kebab pişirenler, çadırda bakkal, manav dükkanları, bira satanlar, gazoz satanlar, simitçiler, gezgin satıcılar, bir hayuhuy, bir kıyamet, insanlar üstüste, çayıra serilmişler. Kebapçı arabaları, kebab dumanları, kebab kokuları... Ortalığı bir hoş karmakarış kokular almış. Ormanın içi-sırt sırta insanlarla... Her şey kirli leş içinde, naylon pisliği. Çayırılık, ormanın içi gazete kağıdı, naylon pisliği... Naylon pisliği diye iğrenç bir şey var... Bu pislik içinde insanlar... Gübreye gömülmüşler gibi. Gırtlaklarına ka-

dar... Çöpler, ulu çınarların altını, ormanın içini, çayırın üstünü doldurmuş akıyor. Çocuklar bu çöplükte top oynuyorlar. Bu koca kalabalık ta şehirden kopup, havasızlıktan, susuzluktan kopup buraya gelmişler, azıcık hava için, sözümona temiz hava için... Kir içinde, pislik, iğrençlik içinde yüzüyorlar. Bir tek çöpçü olsa burası temizlenir. Belediye Başkanının da evi burada, bu koskocaman çöplüğün ortasında, bir bahçe içinde.

Benim arkadaş, Kadir, usta bir adam. Öylesine ustalaşmış ki, hiç sağına soluna bakmadan, vakit yitirmeden amacına doğrudan gidiyor. Çocukları, balon alacak çocukları, eliyle koymuş gibi, konuşmuş anlaşılmış gibi buluyor, yanlarına varıyor, satıveriyor balonlarını. Gittiği hiç bir yerden boş çıktığını görmedim.

«Usta olduk,» dedi. «Balon ustası. Ben hangi çocuk hangi balonu sever bilirim. Şöyle bir bakayım, o çocuk hangi renk balonu alacak bilirim. Babası ona kaç tane balon alabilir onu da bilirim. Usta olduk abi, usta... Her zenaatin bir sırrı var, balon satmak da sır ustalık ister... Usta olduk balon satmakta... Bizim mahalleden çok kişi bana heveslendi, balon satmağa kalktı, iflas edip iki günde sermayeyi kediye yüklediler. Her işin bir raconu var abi. Balonculuğun raconunu da ben bilirim. Bak abi, bak ileriye, şu ağaçların altındakilere, yere kilim sermişlere, tencere kaynıyor. Bak, say bakalım, kaç çocuk var ortada, top oynuyorlar... Tam on bir çocuk var orada... On bir çocuğun yedisine balon satacağım. Dört tanesi almayacak. Belki de alırlar. Bazı kocaman saçlı sakallı adamlar da balon alıyorlar, senin kadar boyları, balon uçuruyorlar, ellerini çırparak. Onlar çocukluklarında hiç balon uçuramamışlar ya, da balona doyamamışlar. Sen çocukluğunda hiç uçurtma uçurttun mu?»

«Neden sordun?»

«Sen uçurtma uçurtmayı çok seviyorsun da... İçinde kalmış olmasın, diye düşündüm.»

«Kim öğretti sana bunları?»

«Öğretmen.»

«Boş ver öğretmene, ben çocukluğumda o kadar çok uçurtma uçurttum ki, yoksa ne bilirim uçurtma yapmasını?»

«Doğru,» dedi, «Sen haklısın.. Acaip.»

«Neden acaip?»

«Öğretmen neden yanlış konuştu ki?»

«O da başka yerde ezberlemiş...»

«Kitaplardan ezberlemiş,» diye sevindi Kadir. «Şimdi anladım, kitaplardan ezberlemiş.»

«Haydi gidelim, şu senin kırmızı kilimlere, on birlere, bakalım, kaç tane satacaksın.»

Balonlara ip verdi. Balonlar yükseklerle çıktı. Güneşte renkler uçuşuyorlardı, yeşilin içinde, mavinin altında.. Güneş sarısında, parlak, kırmızı, yeşil, mor, turuncu.

Birden top oynamayı bıraktı çocuklar yöremizi aldılar. Balonları aşağıya çektiler, çocuklar birer birer seçtiler, beğendikleri rengi aldılar. Yedi çocuğa on altı balon sattık. Çocuğun dördü balon almadı.

Altı yaşında küçücük bir çocuk düştü ardımıza, bir şeyler söylüyor anlaşılmıyordu.

«Şimdi bu koca kafaya bir balon vermeli. Bunun anasının babasının balon alacak parası olmayabilir.»

Kırmızı bir balon çözdü balonlardan, çocuğa verdi, verirken saçlarını okşadı.

«Bu koca kafa kırmızıyı sever. Kırmızı balonu görünce koca kafa, gözleri güneş gibi yandı, ıslıl ıslıl.»

Koca kafa balonu alınca, bir koşu taa ormanın ucuna kadar koştu, gözden yitti gitti.

«Kim bu koca kafa, tanıyor musun?»

«Nerden tanıyım abi, burada bu koca kafalardan o kadar çok ki... Hepsi de balon severler, paraları da yoktur. Ne yapayım ben de...»

İkindiye kadar bütün balonları sattık. Kadir gittiği hiç bir çocuktan boş dönmedi.

«Bak abi,» dedi Kadir, «şu beli bükük yaşlıyı görüyor musun, orada, ağaca belini dayamış oturmuş.»

«Görüyorum,» dedim. «kim o?»

«Ne bileyim ben, ilk olarak görüyorum. İşte bu seksenlik adam benden balon alacak.»

«Ne biliyorsun, balon alacağı alnında mı yazıyor?»

«Bak abi, yüzüne bak yaşlı adamın.»

«Baktım.»

«Balon alacağı tam alnının ortasında yazıyor. Görecaksin şimdi.»

Koşarak yaşlı adamdan yana gitti. İki üç kere önünden geçti, yaşlı adam oralı bile olmadı. Daha yakınına, daha yakınına sokuldu. Yaşlı adam göğsünden başını kaldırdı, baktı, gene başını göğsüne eğdi. Sonra birden de ayağa kalktı, elini cebine soktu, baloncuyu çağırdı, tam beş tane, hepsi de mavi, kocaman balon seçti.

Kadir koşarak yanıma geldi:

«Gördün mü?»

«Gördüm,» dedim. «Gördüm ama, sen yaşlı adamı eskiden tanıyordun, onun bir balonsever olduğunu biliyordun.»

Kadir gücendi, burnunu kıvırdı.

«Hiç de değil, hiç de bilmiyordum,» dedi.

«Allah Allah öyleyse, Allah Allah...»

«Herkes şaşıyor abi,» dedi Kadir, «herkes şaşıyor benim bu ustalığıma.»

Bu sefer Florya parkına, kavak ağacının altındaki karnepenin üstüne oturduk, paraları saydı.

«İki yüz altı lira kârım var,» dedi sevinçle Kadir.

«Şimdi ne yapacaksın bu parayı?»

«Yüz ellisini babama vereceğim, ellisini bankama yatıracam, bankada tam üç bin liram var, altısını da harcayacağım. Belki sinemaya giderim. Haaa, uçurtma kağıdı, çita, ip alacağım. Daha param var. Ben çok para harcamıyorum. Kazanıyorum diye para harcamıyorum, savurmuyorum öyle, har vurup harman etmiyorum, değil mi? Bir insan para kazanıyorum diye... Benim zevkim başka...»

«Nedir senin zevkin?»

«Bak abi benim zevkim, hiç sorma...»

Pişman oldu, vazgeçti, gözümün içine bakarak beni iyice yokladı.

«Benim ne zevkim olur ki, bir çocuğun ne zevki olur ki...»

«Doğru,» dedim, «bir çocuğun ne zevki olur ki? Bunu da kimden öğrendin Kadir?»

«Herkes söylüyor,» dedi, içini çekerek. «Bir çocuk... Çocukların hiç zevki olmaz mı abi?»

«Olur Kadir, olmalı.»

«Olmalı mı?»

«Olmalı.»

«Bak abi, biz beş kardeşiz. Anam babam bir en büyüğü severdi, bir de en küçüğü. Bize köpek muamelesi yaparlardı evde. Ablam da öyle. Hiç kimse bizi sevmezdi ki...»

«Eeeeeee?»

«E... si var mı, işte öyle... Sonra babamı işten çıkar dılar.»

«Neden?»

«Babam grevci miymiş, neymiş, işte ondan dolayı. Fabrika sahibi babama bir kızmış, bir kızmış, yallah demiş babama... Anam diyor ki, babam ortak olmak istemiş elin fabrikasına. Fabrika sahibi de yallaaaaah, etmiş. Biz evde aç kaldık, biliyor musun abi?»

«Bilmiyorum.»

«Ben canımı dişime takıp da niye balon satma ustası, şampiyonu oldum, biliyor musun?»

«Bilmiyorum.»

«Bizim mahallede Ali var ya, o büyük çocuk, işte o balon satardı. Satardı ama hiç. Azıcık bir şey. Ben balon satmayı Aliden öğrendim, değil mi? Babam işten atılınca biz aç kaldık mı? Ben sabaha kadar uyumadım, ne yapabiliirdim, nasıl para kazanabiliirdim, sabaha kadar düşündüm, sabaha karşı bir de baktım, aklıma geldi. Allaaaaah, Allah be, dedim. Allah be. Sabahı dar ettim, hemen Aliyi buldum. Aliyi bulmadan saatimi okutuverdim, sonra para kazanınca daha iyisini alırdım, bak, en güzelini aldım.

bak abi bu saat bir yıl su altında kalsa ne su geçer, ne de paslanır. Saatimi satınca doğru Aliye gittim, Aliyle Tah-takaleye gittik, oradan balon aldım, ondan sonra da gaz aldım, eve geldim, balonları bir güzelce şişirdim, satmağa çıktım, ilk gün hiç satamadım. Bir utanıyor, bir utanıyordum, kimseciklerin yüzüne bakamıyordum. Sonra ikinci, üçüncü gün birer tane sattım, sonra da utanmam uçtu gitti, alıştım. Ondan sonra da, düşümde de balon sattım. Gece sabahlara kadar uyumuyor balon satıyordum, uyunca da düşümde balon satıyordum. İşte böyle, öylesine bir balon satma ustası, çocuk sarrafı oldum ki, bir balonseveri yürüyüşünden, duruşundan, konuşuşundan tanıyorum. Sonra da şıp diye satıyorum balonları. İşte... Bak abi sana bir şey söyleyim mi?»

«Söyle.»

«Eskiden var ya, ben balon satmadan önce, para kazanmadan önce evde bana herkes köpek muamelesi yapardı, herkes başkasını severdi. Beni kimse sevmezdi. Aaaaaah, bu dünya çıkar dünyası. Ben para kazanıp da eve getirince önce annem beni öptü, sonra babam, sonra da ablam var ya, o her gün beni küçümseyen ablam var ya, o ablam işte beni öptü. Sonra ben para kazandıkça abi, bana saygıda kusur etmediler. Babam bana ayakkabı aldı, en güzelinden, pantolon aldı, gömlek, kıavat aldı. Yemekte beni sofranın en başına, babamın yanına oturtuyorlar. En güzel et parçalarını bana veriyorlar, yatak çarşaf larım her gün değiştiriliyor, anam saç larımı güzel güzel her gün tarıyor. En çok harçlığı bana veriyorlar. Kardeşlerim hasedinden neredeyse çat diye çatlayacaklar, ablamın eline şöyle Allahın bol, kulun dar yerinde bir geçersen beni yer ki yer. Biliyorum. Onun için de ben parayı kazan ha kazan ediyorum. Babam diyor ki, ben çalışırken fabrikada senin kazandığının yarısı kadar kazanamıyordum. Evde her şey var şimdi bir kuş sütü eksik. Bana gittikçe evde itibar artıyor, beni evde, mahallede herkes, mahallede bile yere göğe sığdıramıyorlar. Ben de çalışıyorum ki, öylesine abi...»

Ve çalışıyordu, para kazanıyordu Kadir gerçekten. Bankada parası artıyordu, evin geliri artıyordu. Ona uçurtmalar yaptım. Onunla yaşam üstüne, insanlar üstüne, çıkarlar üstüne, sevgi üstüne, dostluk üstüne uzun uzun konuştuk. Ne kadar çok para götürürse onu evde herkes o kadar çok seviyordu.

«Dünya kadar para götürmek istiyorum eve,» diyor-du, «her gün dünya kadar para götürsem eve...»

Onu dünya kadar seveceklerine inanıyordu. Kimse ona mendebur mavi göz demeyecekti. Pörtlek mendebur mavi göz. Gözleri hiç de pörtlek değildi. Çok güzel bir çocuktu Kadir. Azıcık boyu kısa, çelimsiz. Omuzları aşağıya bakarak genişlemiş.

Kadirle ne zaman, niçin koptuk, arkadaşlığımız ke-sildi, anıyamıyorum. Ne oldu, aramızdan kara kedi mi geçti, bilmiyorum. Ya da hiç bir şey olmadı. Bir şey ol-saydı, kötü, ya da olağan dışı bir şey olsaydı anımsamam gerekmez miydi, demek ki, aramızda hiç bir şey geçme-di. Niçin o beni aramadı, ben onu aramadım, bir şeyler oldu, oldu ama... Şimdi aklıma geliyor, beni bir iki kere evine götürmüştü. Hoş, akıllı, coşkulu bir babası, çok gü-zel bir anası, tertemiz kardeşleri, sarı, uzun saçlı güzel bir ablası vardı. Küçücük, iki oda evde her şey pırıl pırıl-dı. Pencere perdeleri, masa örtüsü, kilimler, yastıklar, se-dirdeki nakışlı örtüler sakız gibi, pırıl pırıldı. Kadire say-gıyla, sevgiyle, bir kutsal yaratığa davranır gibi davranı-yorlardı. Evi çok hoşuma gitmişti. Evini, anasını, babası-nı ona coşkuyla övmüştüm. Sonra ne oldu, anımsayamı-yorum.

Bu diziye başlarken Kadir geldi aklıma, Kadirle uzun uzun konuşup onu da yazsam olmaz mıydı, birkaç gün, Cumartesi Pazar, Floryayı sabahlardan akşamlara dek do-laştım, Kadiri bulamadım. Bütün eski baloncular, satıcı-lar ortadaydı da Kadir yoktu. Edemedim, geçen gece ev-lerine gittim, babası karşıladı beni, eski bir dostu karşı-lar gibi. Yeniden işe girmişti. Şimdi daha çok kazanıyo-rdu. Kız da işe girmiş, o da kazanıyordu. Durumları her

zamankinden çok daha iyiydi. Kadirin küçük erkek kardeşi balon satmağa başlamıştı.

• Kadiri sordum, baba ağlamaklı:

«Kadir yok,» dedi. «Kadir gitti.»

«Nasıl oldu, nereye gitti?»

«Kadir kaçtı. Bankadaki bütün parasını çekmiş kaçmış.»

«Bir şey gelmesin başına çocuğun?»

«Yok,» dedi baba. «Gittikten üç ay sonra Antalyadan bir mektubu geldi. Ondan sonra da ses sada yok. Polise başvurdum, Antalyaya kadar kardeşimi gönderdim, koydunsa bul Kadiri.»

«Mektubunda ne diyordu Kadir?»

«Bana evin diyordu, bana kimsenin...» Gerisini söyleyemedi baba... «Bu işten hiç bir şey anlayamadım. Kadir gibi bir çocuk evini bıraksın da gitsin, serseri olsun.»

«O serseri olmaz,» dedim.

«Olur,» dedi baba. «Bu çocukların, hele Kadir gibi şımartılmış çocukların ne yapacakları belli olmaz ki...»

Doğru, belli olmaz ki...

Şimdi Kadiri arıyorum. Bütün Sirkecedekilere, surdakilere, Kumkapıdakilere, Beyoğlundakilere, tekmiil çocuk arkadaşlarıma söyledim. Kadire benzer birini görürlerse bana salık versinler, diye.

Bu çocuklar belli olmazlar ki, hele Kadir gibisiler. Alıngan, şımarmış, kendine güvenmiş, coşkulu... Yürekli. gözünü daldan budaktan sakınmaz, bıçkın, hergele...

Bu çocuklar belli olmaz, belli olmazlar. Bunların sağları solları yoktur.

Babası diyordu ki:

«İşe girdim, işe girdiğimde bütün ev düğün bayram etti, bir Kadir sevinmedi, bize katılmadı, hepimize düşman gibi baktı. İlk maaşı alıp da eve gelince ağzını bıçaklar açmadı bütün ev bayram ederken. Hele ablası işe girince. Kıskaç, serseri, deli bir çocuk şu Kadir. Onun sonu iyi gelmeyecek. Onun sonundan korkuyorum. Ne yapıyor Antalya dersiniz?»

«Kadirin sonu iyi olacak,» dedim güvenle. «Onu iyi tanıdım.»

Evin bir köşesinde ona özene bezene yaptığım uçurtma duruyordu. Uçurtmaya gözüm takıldı.

Baba:

«Siz yapmıştınız değil mi?» diye sordu.

«Ben yapmıştım,» dedim.

«Hiç uçurmadı. O gece, uçurtmayı eve getirdiği akşam, uyudum uyandım baktım Kadir gözlerini dikmiş kırpmadan uçurtmayı seyreyliyor. Uyudum uyandım hep böyle, uçurtmayı seyreyliyor... Bir kere olsun uçurmadı bile.»

«Kimbilir neden?» dedim. «Kimbilir?»

ALLAHIN ASKERLERİ GÖZLERİNDEN BELLİDİR

Menekşede kıyıya indim, güneşlik bir gündü, çakıl-lara oturdum. Deniz durmadan değişiyordu, mordan yeşile, yeşilden maviye cam göbeğine geçiyordu. Duru bir güneş çökmüştü, deniz kıpırdamıyordu. Vapurlar, motorlar, sandallar denizin yüzüne inmişlerdi. Bazı günler vapurlar, motorlar, sandallar denizin üstündedirler, uçar gibi havada salınırlar.

Arkama, hafif bir ayak sesiyle döndüm, bir çocuk kahve terazisini sallaya sallaya bana geliyordu. Yaklaştı: «Usta size kahve yolladı,» dedi. «Sağol arkadaş,» dedim, kahveyi aldım. «Sağol varol arkadaş.»

Yanıma kayanın üstüne ilişti. Ben kahveyi içerken, üzgün, kırılgan:

«Beni tanıyamadın,» dedi. «Hani var ya, ben Kaya-yım. Hani o geceler?»

«Karanlıktı,» dedim, «yüzünü seçemezdim, ama sesini anımsıyorum.»

«Ben,» dedi, «hemen hemen hiç konuşmadım, ancak bir kere konuştum. Bir kereden sesimi nasıl bildin?»

«Ne bileyim ben, bildim işte...»

Birden kendini anlatmağa başladı. «Ben,» diyordu, «ben Trakyada bir yerde, bir kasabada doğmuşum. Benim adımlı Kaya koymuşlar.»

Usta da geldi yanımıza oturdu.

«Buraya, Ustanın yanına nasıl düştün?»

«Sorma,» diye lafa karıştı Usta. «Durumları çok acıktıydı, dille tarif edilmez.»

Usta, benim eski bir arkadaşımı, Menekşedeki «Aile Gazinosu»nun sahibiydi. Emekli bir memurdur, yaşı yetmişin üstündedir. Kış yaz denize girer küçücük gazinosundan. Yatalak karısı geçende öldü. Küçük oğlu da bir yıl önce ölmüştü. Oteki oğlu kiraya kayık verir yazları bu kıyıda, sonra kışın onu gören mören olmaz bir daha burarlarda. Usta tek başına kalır kıyıda, bütün kış, bazı arkadaşlarıyla.

«Nasıl oldu bu iş Kaya?»

«Boksör abiyle geldik.»

«Kim bu boksör abi... Adı ne?»

«Adını bilmiyorum. Kim olduğunu sorarsan da boksör işte. İstanbulda çok döğüşmüş, İstanbul birincisi olacakmış ki, ayağı sürçmüş de yere düşüvermiş, o da nakavt olmuş. Nakavt olmasaymış eğer önce İstanbul, sonra Türkiye, sonra da dünya birincisi olacakmış.»

«Alay ediyorsun lan boksör abiyle.»

«Vallahi de hiç!»

«Alay ediyor,» dedi Usta. «Bu köpek öyle alaycıdır ki, elaltından öyle alay eder ki farkına bile varmazsın. Bir de farkına varırsın ki, yüreğine hançer gibi saplanır bu itin alayları. Boksörü alay ederek kaçırdı.»

«Hiç de değil be! Kendisi gitti, canı sıkıldı da. Vallahi onun hep canı sıkılıyordu. Diyordu ki, ben dünya şampiyonu olmadan, ölünceye kadar hep canım sıkılacak. Bu yollarda, kurnazlıklarda...» Kurnazın ne demek olduğunu ilk Kayadan öğrendim. «Heder olup gideceğim. Diyordu ki...» Gene gülümsedi hergele. «Ben dünya şampiyonu olacağım, olmazsam ölürüm. İlle de olacağım.»

«Nasıl tanıştın onunla, nerede?»

«Maça gitmiştim, maç bitmişti, millet dağılıyordu. Ben açtım, Şehzadebaşındaki Çocuk Bürosundan kaçmışım. Gidecek yerim yoktu. Sirkeçide arkadaşları aramış bulamamışım. O gün polis korkusundan, baskın korkusundan olacak herkes dağılmıştı. Bir şey de çalmak istemiyordum

Nedense çalmaktan bıkmıştım. Korkuyordum belki de. Ben orada ağacın altında bekliyordum. Stadyomun önünde.»

«Ne bekliyordun, kimi bekliyordun?»

«Bilmem, neyi bekliyordum, kimi bekliyordum. Böyle zamanlarda biz hep bekleriz. Dururuz bir yere kıpırdamadan bekleriz. Böyle bekleyen çocuklar gördüğünde bil ki bizdendir.»

«Yani? Siz kimsiniz?»

«Yani? Biz, yani? Biz işte... Yani berduş takımı çocukları.»

«Sen berduş musun?»

«Yani?» Benim yanilerimle düpedüz alay ediyordu hergele.

Usta:

«Bak seninle alay ediyor köpek,» dedi.

Kaya alındı, telaşlandı.

«Onunla alay etmem,» dedi. «O da eski kurnazlardan. Bu yolları bizden iyi biliyor.»

«Biliyorum,» dedim, öğündüm. «Eeee, neyi bekliyordun, anlat.»

«Sana bütün hayatımı anlatmak istiyorum.»

«Neden bana bütün hayatını anlatmak istiyorsun?»

Ustayla baktı.

Usta:

«Seni ben ona anlattım, o da bu güzel kahveyi yaptı getirdi.»

«Öyleyse anlat be Kaya,» dedim. «Anlat, dinlerim.»

«Doğduğum yeri bilmiyorum. Yılı, günü de bilmiyorum. İki ablam, bir ağabeyim, bir de...»

«Boksörle nasıl tanıştın, buraya nasıl düştün onu anlat da sonra, tekmil hayatını...»

«36 kısım, tekmili birden mi?» diye güldü usta.

«36 kısım tekmili birden abi. Meraklıdır, firaklıdır yaşamımız abi.»

«Bütün bunları nereden öğrendin?»

«Mürekkap yalamışlığımız var ya abi. Bolu Yetiştirme Yurdu firarisiyiz.»

«Hangi okul?»

«Ortaokul fırarisiyiz abi.»

«Boksör abiyi...»

Nedense gene telaşlandı.

«Doğru doğru, doğru boksör abiyi anlatmalıyım. Sonra öteki maceralara abi...» Büyümüş de küçülmüş gibi. On birinde gösteriyor, olgun adam gibi konuşuyor. Bütün çocuklar olgun adamlardan daha olgun, daha insanca konuşurlar ya. Ben söz gelimi söylüyorum. Yani görmüş geçirmiş birisi konuşuyor. Sırtından uzun yıllar geçmiş, eskitmiş birisi gibi konuşuyor. Yüz hatları derinleşmiş, keskin. Bu ona ağır, ağırlı, çok çekmiş bir hava veriyor. Yüzü küçücük ama kocamış gibi gözüküyor. Büyüyor, küçülüyor, anlamlanıyor, birden tüm anlamını yitiriyor, yüzü sönüyor.

Yaşlı, acılı, hakim, hergele, bıçkın bir de bıkmış. Bir anda yorulmuş, bıkmış bir hal alıveriyor bütün yüzü.

«İşte orada ağacın orada duruyordum, boksör abi yanıma yaklaştı. Onu görünce bir sevindim ki...»

«Onu tanıyor muydun?»

«Yoook, nereden tanıyacağım? Boksör abi yanıma yaklaşır yaklaşmaz, gel ulan, dedi bana. Kaç gündür açsın?»

«O kadar çok olmadı, dedim.»

«Ne bildi senin kim olduğunu, ne bildi senin aç olduğunu?»

«Bir tuhaf abi,» dedi Kaya özür diler gibi. «Biz biribirimizi nedense hemen tanıyırız. Ya bir koku vardır. Öteki insanlardan ayrı, ya bir ses, ya bir duruş. Biz Allahın askerleriyiz abi. Allahın askerlerinin hali durumu başkadır abi. Allahın askerleri başkadır abi, başka...»

Kendilerine Allahın askerleri demek hoşuna gidiyordu. Kalıbını basarım Allahın askerleri lafını şimdi, bu anda bulmuştu. Bulmuş, hoşuna gidiyordu. Hoşuna gidiyor durmadan da yineliyordu.

«Allahın askerlerinin kılığı da başkalarının kılığına benzemez. Allahın askerlerinin gözleri de başkadır. Bok-

sör abi, gel ulan, dedi bana. Dolmabahçedeki büfeciye götürdü. Ye ulan, dedi, yiyebileceğin kadar, mangır bol. Ben başladım abi ziftlenmeğe ki, öyle. Sonunda karnım davul gibi oldu, kendime geldim. Çocuk Bürosundan fıydık abi, dedim. Boksör abi ben büyük boksörüm, dedi. Oturduk karşiki parka. Boksör abi, maçlarını anlattı bana. Gün kavuşuncaya kadar. Nasıl herkesi döğdüğünü, yendiğini anlattı. Anlatıyor anlatıyor bitiremiyordu. Filim gibi abi. Tam bir filim gibi... Biliyor musun abi, ben bu Ustanın yanından hiç ayrılmayacağım... Biliyor musun abi bu Usta gibi ben iyi bir insanı hiç görmedim, babadır baba bu, boksör abi de iyiydi ama, bu başka. Bu Usta var ya, bir insan ki sorma. Akşam yemeği yedik abi, gene geldik parka. Boksör abi bana gene anlatmağa başladı. Ağladı da... Ona bir haksızlık etmişler abi, bir haksızlık, hakemler yemişler hakkını. Neden yemişler hakemler onun hakkını, niye dersen abi, boksör abi bizden de ondan. Boksör abi de çok kızmış, ben bunların inandına, diyor, dünyayı döveceğim, diyor abi. Dünyayı, dünyayı döveceğim. Bunlar da var ya, bu boks federasyonu da utanacak, parmakları da ağızlarında kalacak. Kalacak ya...»

Usta:

«Hastir oradan,» dedi. «Senin o boksörün mü dögecek dünyayı, git Allahını seversen Kaya. Senin hiç mi işin yok, git işine babam...»

Kaya, telaşlı, zavallı, yardım ister gibi, korkuyla, ür-küntüyle yöresine bakındı.

«Onun gibi boksör yok baba,» dedi. «Ben gördüm onun nasıl döğüşüğünü. Sirkeçide birisini bir döğdü bir döğdü, adam inekler gibi böğürüyordu.»

Usta:

«Git oradan,» dedi umursamaz. «O kel mi dögecek dünyayı. Atma can kardeşiyiz, din kardeşiyiz.»

«Atmıyorum,» diye bir iyice gücendi Kaya. Gücenikliği sesinde apaçıktı.

«Atmıyoruz işte... Boksör abi beni parkta sabaha kadar da uyutmadı, anlattı anlattı. Sonra arkadaş olduk.

Dört gün birlikte geldik. Sonra ben buralarını biliyorum ya, boksör abiye dedim ki, gidelim de Menekşede balıkçılık yapalım. Geldik buraya. Lodos çıkmasın mı, dalgalar minare boyu olmasın mı? Böyle bir havada kimse çıkmaz balığa. Biz kaldık mı ayazda? Kaldık ayazda. İki gün dolaştık buralarda. Dolaşırken şu yolda babanın Aile Gazinosunu gördük. Ben babayı göze kestirdim. Bak-tım, bizden gibi duruyor, bizden değilse de bize yakın.»

Usta:

«Hastir ulan,» dedi. «Size benzer neyim varmış ki. nerem varmış ki... İpsizler.»

Kaya:

«Yaklaştım babaya, ustam, dedim, burada fırın var mı? Usta, beni şöyle bir tepeden tırnağa süzdü. Fırın var ama, aha şu ilerde köşede, sizde ekmek alacak para var mı?»

Usta sözü aldı:

«Bir baktım, bunun çam yarması boksör abisi yerde. Ağzı yukarı, yere kurbağa gibi serilivermiş.»

«Nasil serilmesin,» diye söze karıştı Kaya. «İki gündür açtık, ağzımıza koyacak bir lokma yeşil ot bile bulamamıştık. Boksör abi de bey oğlu, çöplüklerden çıkan ekmeklere tenezzül etmiyor. Bizim meslekte abi aç kalmayacaksın, aç kalmamak için elinden gelen her şeyi yapacak, eline geçen her şeyi yiyeceksin. Boksör abi daha acemi. Hırsızlık da bilmiyor. Belki biliyor da o büyük hırsızlık biliyor. O kadar dolaştı da fırınların oralarda bir ekmek, bir parça peynir bile çalamadı. Beni etkisi altına aldı.» Bu etkisi sözünü ben uydurmuyorum, Kaya kullandı. «Ben de bir zırnık çalamadım, aç kaldık. Çöplerden çıkardığım ekmekleri de yedirmedi bana, muhallebici. Bu gi-dişle o zor dünya şampiyonu olur. Ablam dedi ki, iki gün aç kalmak, insanın ömründen en az iki yılı alır, dedi. Ablam bana bayılıyor biliyor musun abi? Benim ablam var ya, ben kaçtıkça gözyaşı döküyor. Beni bir özlüyor, bir özlüyor, bir özlüyor... Hiç kimsenin ablası ablamın beni özlediği kadar özleyemez. Ablam var ya, benim üstüme

titriyor. Ablam var ya... Beni bir seviyor, bir seviyor. Ustam da beni seviyor, ablam da... Usta var ya, şu Usta, Usta beni oğlundan da çok seviyor.»

Usta gülüyordu mutlu, kıvançlı:

«Çok sevdim keratayı,» dedi altın dişi parıldayarak.
«Çok severim Kayayı.»

«Artık burada kalacağım abi. Babanın yanında. Böyle bir yer bulunca insan nereye, ne için gider ki... Baba gibi bir insanı bulunca ondan ayrılmak ahmaklık olur, değil mi abi.»

«Olur,» dedim. «Sonra?»

«Sonrası abi, baba bizi içeriye çağırdı. Boksör sandalyada sallanıyordu. Baba bir koca tencere yemek koydu önümüze, eliniz artığı. İki de kocaman ekmek, uzun.»

Usta:

«İçeriye girdim, çıktım, bir de ne göreyim, seninkiler koca tencerenin yarısını götürmüşler.»

Kaya:

«Elini tutuyorum boksör abinin. Aman boksör abi birden yeme. Birden yersen yemek vurur seni. Dinlemiyor abanıyor abi. Bir anda sildik süpürdük...»

Usta:

«Bu yaşa geldim, bunca aç, yemek yiyen insan gördüm, bunlar gibisini ne gördüm, ne de duydum.»

«Sonra ne oldu?»

Kaya:

«İkimiz de oraya, çimentonun üstüne serilivermişiz. Bir uyandım ki sabahleyin, gün doğmadan, biz hep gün doğmadan uyanırız. Gün doğmadan uyanmayanın başına çok belalar gelir. O belaları da sana anlatırım, hayatımı anlatırken. Sen hayatımı dinledikten sonra ne yapacaksın?»

«Hiiiiic, dinleyeceğim sadece.»

«Yani baba dedi ki...»

«Yani ne dedim sana?» diye güldü Usta. «Senin o güzel hayatını destan mı yapacaklar sandın? Hırsızlıklarını, yankesiciliklerini, dolandırıcılıklarını?»

«Tabii yapacaklar,» diye dayattı Kaya. «Ben ben değilim ki, ben toplumun bir kurbanıyım.»

«Toplumun da kurbanına bak!» diye alay etti Usta. «Toplumun da ne soylu kurbanı var!»

«Tabii toplumun kurbanıyım. Toplumun iyi kötü kurbanı olur mu?» diye sordu Kaya. «Toplumun sadece kurbanları olur. Nasıl olursa olsun, değil mi abi?»

«Doğru Kaya,» dedim. «Sen alınma, Usta şaka ediyor sana.»

«Biliyorum şaka ettiğini. Benimle alay ettiğini bilsem bir saniye yüzüne bakmam Ustanın.»

«Şaka ediyorum,» dedi Usta. «Senin gibi bir bıçkın, bir cinle nasıl alay edilir ki...»

«Ederler,» diye boynunu büktü Kaya. «Ederler, hem öyle bir ederler ki, insanoğlu düşmeyegörsün. İnsanlar bir düşük yanının farkına varmayagörsünler.»

«Kaç yaşındasın Kaya?»

«On dört, abi.»

«Kaç yıldır bu yoldasın?»

«Kendimi bildim bileli.»

«Anlat bakalım.»

«Baktım ki boksör abi yok... Sabah oldu boksör abi yok. Akşam oldu yok, kaçmış.»

«Neden kaçmış ola? Alay ederek mi kaçırdın?»

«Kaçmış işte, bilemem ki... Ne düşünmüş de kaçmış bilemem ki...»

«Sen kaç aydır buradasın?»

Onun yerine Usta karşılık verdi:

«Bir buçuk aydır burada başımın belası...»

Kaya kıvançla güldü:

«Bu başındaki bela uzun kalacağı benzer burada, sonuna kadar.»

«Kalsın,» dedi Usta. «Başımızın üstünde yeri var böyle bir belanın.»

Gazinoya müşteri gelmiş olacak ki Usta çabuk çabuk yanımızdan uzaklaştı.

«Eeeee, işler nasıl, memnun musun?»

«İyi, iyi,» dedi Kaya. «Yemek var. Dün dört kilo kadar balık tuttum. İkisini pişirdik, ikisini de götürdüm sattım, parasını da babaya verdim. Biliyor musun abi, babanın durumu çok kötü. Hiç müşteri gelmiyor. Ben bir buçuk ayda ancak yüz elli liracık kazandım, baktım babanın durumu kötü onu da ona verdim. Çok iyi adam bu Usta. Ne-yi varsa benimle paylaşıyor. Babadan da iyi anadan da... Ondan hiç hiç ayrılmayacağım. Ablam var ya beni bir özler, bir özler, özlemeden deli olur. Ablam başhemşire Izmitte. Yakında imtihana girip doktor okuluna gidecek, ondan sonra da doktor olacak. Doktor ablam beni özle-yecek ki... Ben de öleceğim de ona gitmeyeceğim. Varsın beni bir özlesin, bir özlesin, özlemekten ölsün. Abim var ya, beni yanına almaz, yanına vardım da bir gün bana akşama kadar ne yersin, diye sormadı, ben de ona açım abi, açım Allah belanı versin abi, demedim. Der miyim, öldürseler demem. Açlıktan ölürüm de, bir ekmek çalar, bir ekmek için on yıl yatarım da ona abi acıktım demem. Sonra bir de beni dövdü. Öteki ablam da... O da mikrobun birisi... Izmitteki var ya... İnadına özlemekten ölsün o. Olürken yanına varacağım... Çok güzel giyinmiş olarak, bıyıklarım da olacak, kırıvat da takacağım, bir de arabam olacak, şoförüm de... Varacağım, abla nasılsın, diyeceğim, gözlerini açacak, iyiyim iyiyim, diyecek, bir de bakacak ki, iyiyim dediği benim, hemen beni kucaklayacak, yavrum yavrum, diyecek, yavrum yavrum, sen geldin ya, hemen iyi olacağım. Senin derdinden, özleminden bu hale düştüm, diyecek, hemen kalkacak, güzel güzel gi-yinecek, yeşil bir elbise giyecek. İyileştim seni görünce, cana geldim, diyecek. Dışarı çıkacağız, İstanbula, İstanbula, diye sevinçten oynayacak. Onun koluna gireceğim abi, arabama götüreceğim, kapıyı açacağım, bin abla di-yeceğim. Ablamın gözleri faltaşı gibi açılacak, binecek arabama...»

Zevkten dört köşe, mırmır eden bir kedi gibiydi. Bir dinleyen bulmuştu ya, hem de candan bir dinleyen, ver-yansın ediyordu.

«Trakyada karpuz bekledim, çok güzeldi karpuz tarlaları. Bostancı karpuzları bir İstanbullu manava toptan sattı. Adam da beni istemedi bekçi olarktan. Hakkımı da vermedi. Bir de tekme kıcıma, sen misin hak isteyen, yallaaaah! Allahsız kitapsız bıyıklı, nah bir bıyıkları vardı, Allah seni inandırısın abi, bu kadar, bu kadar! Tilki kuyruğu gibi. Bir gün büyüyeceğim, az kaldı abi az, bir gün büyüyünce bıyıklarını yolacağım onun. Yerini öğrendim. Gaziosmanpaşada toptancılık ediyor. Onu gün gün izleyeceğim, ta ki... Ocağını söndüreacağım onun... Anamı babamı mı soruyorsun?»

«Yooooook,» dedim şaşkınlıkla.

«Hep sorarlar da... Babam ölmüş ben doğar doğmaz. Ne uğurlu bir aslanmışım değil mi abi? Anam başkasına gitmiş. Beni büyükanam büyütürken, ölüvermiş. Ben kalmış mıyım aralıkta? Beni Bolu Yetiştirme Yurduna vermişler. Orada okumuşum. Okuyunca kırık almışım. O zaman ben ne yapmışım kandırmışım bir arkadaşımı, girmişim Müdürün odasına almışım not defterini elime sabaha kadar bir güzelce notları düzeltmişim, böylece de sınıfı geçmişim. Geçtikten, ilkokulu bitirdikten sonra ne olmuş...?»

Sustu.

«Ne olmuş?» diye üsteledim.

Düşündü kaldı bir süre, dudaklarını yedi. Bir şeyler uydurmağa çalıştığı besbelliydi, beceremedi.

«Boş ver be abi, orasını da unutmuşum,» dedi. «Ablam var ya, beni özleyen gece gündüz, sabah akşam hep beni özleyen, özlemekten de ölen ablam, o dünya güzeli-dir o. Onun üstüne bir güzel kız şu koskocaman İstanbulda yoktur. Öteki ablam var ya, öteki kıskançlığından pat der de patlayıverir. Öyle güzel işte hemşire olan ablam. Eğer girseymiş güzellik kıraliçeliğine dünya güzeli seçilmiş. Ben hiç bir şeyden korkmam bir tek köpekten korkarım. Abim var ya abim, o kaportacılık yapıyor. Uşak o, köle... O da bir gün gelecek, beni özleyecek, am-maaaaaaaa, işte o zaman iş işten geçecek. Sonra İzmir

gittim abi. İzmirde Fuarı dolaştım. Çok çocuk vardı benim gibi Fuarda. Türkiyenin bütün çocukları Fuara doluşurlar Fuar vakti. Bütün yankesici çocuklar. Ben hiç yankesicilik yapmadım. Neden ki dersen yankesicilerin şahı Pire Memettir, ben onu tanıyamadım. Diyarbakırlılar, onun kahramanlığını anlata anlata bitiremiyorlar. Büyükanam ölmeseymiş ben bu yollara dökülmezmişim. Sen Samiyi tanıyor musun?»

«Tanıyamadım, ne yazık.»

«Ne yazık ki, ne yazık,» dedi Kaya. «Ne iyi, ne cömert bir çocuktur. Onun üstüne bu İstanbul şehrinde hırsız yoktur. O bütün hırsız çocukların ustasıdır. Pire Memet nasıl bütün yankesici çocukların ustasıysa, Sami de bütün ev hırsızlarının ustasıdır. Şimdiye kadar otuz iki sabıkası olmuştur Saminin. Bu yakalandıkları. Bir de yakalanmadıkları var. Var anla gerisini. Ben İstanbulla gelince Samiyi aradım, koydunsa bul. Belki hapistedir fıkara. Kimbilir hangi hapiste. Sami nasıl yakalanır? Sami çok uyur. Çok uyuyunca... Girdiği evde kedi gibi yürür. Kimseyi uyandırmaz, en küçük bir çıtırtı çıkarmaz ki kimseyi uyandırsın, evde ne varsa torlar toplar, doldurur bir bavula. Sonra acıkırmış, Sami bana öyle anlattı, acıkınca geçermiş mutfığa karnını bir iyice doyurmuş, karnını bir iyice doyurunca da bir uyku bastırırmış Samiyi, bir uyku, bir uyku. Sabahleyin hep onu mutfakta uyurken yakalarlarmış. Sami diyor ki şeytan dürtüyor, eğer bende bu uyku olmasa, bir de bu karın doyurmak, teknil İstanbullu soyardım da izimi kimse bile bulamazdı. Her güzelin bir kusuru olur, Samininki de uyku. Varsın olsun, Sami de gündüz çalmağa başladı huyunu bildiğinden...»

Kayayla ahabplığı ilerlettik. Bir iyice arkadaş olduk. Kaya, özlemlerini, yapmak isteyip de beceremediklerini, yapıp da utanıp söyleyemediklerini başkalarına, başka çocuklara yüklüyor. Ben de ona boyuna arkadaşlarını soruyorum. Arkadaşlarını sorunca önce seviniyor, sonra düşüncelere d alıyor, sinirli, parmaklarını kıvırıyor, çekiştiriyor, parmaklarını çatlatıyor, önce kırık dökük, sonra coş-

kunlukla anlatıyor. Bugün bitiremediyse bir arkadaşının macerasını, övgüsünü, özlemlerini, yiğitlik ve becerilerini yarın anlatacak, anlatıyor da... İlle de ablası. Ablası, abisi, öteki ablası, eniştesi, bütün evdeki mikroplar onu özleyecekler, özleyecekler, özlemden ölecekler, sonra da onu arayacaklar, arayacaklar bulacaklar. Yalvaracaklar, ondan sonradır ki, Kaya eve dönecek. Hangi eve?

Uzun bir geziye çıkacaktım. Kayayı deniz kıyısında buldum, taş kaydırıyordu denizde. Biraz daha semirmişti.

«Ben bir aylığına geziye gidiyorum Kaya,» dedim. «İnşallah gene buluşuruz.»

«İnşallah,» dedi Kaya.

Geziden döndükten üç gün sonra Kayayı aradım.

Usta:

«Sorma,» dedi. «Sorma hergeleyi. İki paket sigaramı, yüz elli liramı, bir paket kibritimi, daha bir şeyleri almış gitmiş. Polise verdim onu, daha arıyorlar.»

Halbuki kurmuştum, geziden dönünce oturtacaktım Kayayı, konuşturacaktım, bir gün, iki gün, üç gün. Ne kadar, kaç gün konuşursa, banda alacaktım sonra. Olmadı... Kaya kaçtı...

«Bunlar adam olmaz,» diyordu Usta. «Bunlar alışmışlar serseriliğe. Bunlara kuş sütü versen, ipek yataklarda yatırsan, gene bunlar adam olmazlar. Bunlar kaçacaklar. Bunlar hırsızlayacak, adam soyacak, esrar içecek, her bir ahlaksızlığı yapacaklar. Bunlar bozulmuşlar bir kere.

Çocuklara, kendilerine sordum, hepsi de, polise sordum, hepsi de: «Bunlar bozulmuşlar adam olmazlar,» diyorlardı da başka bir şey demiyorlardı. «Bizden hayır yok,» diyorlardı da başka bir şey demiyorlardı.

Olmaz, inanmıyorum. Bu, insanlığa karşıdır. Bu, insan soyuna aykırı bir düşüncedir. Bu düşüncüyü çocuklara da biz öğretmişiz. Onlar da büyüklerin ağızlarına öykünüyorlar, «biz adam olmayız,» diyorlar.

Şimdi günlerdir fellik fellik Kayayı arıyorum. Bu işte bir bit yeniği sezdim, dün Ustayla konuşurken. Bu işte bir iş var. Kayayı bulursam o bana söyler... Ona güveni-

yorum, bu kadar sevindiği işten neden kaçmış, hem de Ustanın yüz elli lirasını, iki paket sigarasını alarak, bana anlatacak. ğreneceğim o işin içindeki işi... Ah, bir bulsam Kayayı...

Konuştuğum teki çocuklara sordum. Kayanın bu kaçış hikayesini, her birisi bir şey söyledi. Herkes kendine yonttu hikayeyi. Size bir şey söyleyim mi, bana güvenin, göreceksiniz, Kayanın bu kaışta bir suçu yoktur.

KESİKBAŞ HİKAYESİ İSTANBUL KOLU

Metini buralarda, Florya düzlüğünde hep görüyordum. Çok zayıf, saçları dimdik, sarı, pantolonu dizlerine kadar saçaklamış, rengini yitirmiş, üstüste yamalı, ayakkabıları kocaman, yırtık, ayaklarından kaçınağa yüz tutmuş, uzun boylu, duru mavi gözlü bir çocuktü.

Aylardan Ekimdi, Florya düzlüğüne çocuklar kuş ağ-larını kurmuşlar öbek öbek, gökten geçen kuş sürülerini bekliyorlardı. Kafeslerin içindeki kuşlar çırpınıyorlardı. Yel bir ordan bir ordan esiyordu. Güneş vardı, yaz güne-şi gibi çökmüştü. Uzaktaki deniz ısıltıyla yanıyor, biçim-den biçime, renkten renge giriyordu. Ben düzlükteki ağ-ları dolaşıyordum. Aşağı yukarı çocukların çoğuyla ta-nışlığım vardı, en azından bir göz tanışlığı. Metini ne za-man tanıdım anımsayamıyorum. Orada, o da benimle bir-likte elleri yırtık ceplerinde, azıcık öne yumulmuş, hep üşür gibi dolaşıp duruyordu ortalıkta. Gidiyor, bir kuş ağ-ının yanında duruyor, öteden iplerinin başında, tetikte kuş-ların gelip dikenlerine konmasını bekleyen gerilmiş ço-cuklara bakıyordu. Bazı diz üstü çöküyor, bazı bağdaş ku-ruyor, bazı ağzı aşağı yatmış gözlerini kapanacak ağa, çırpınacak kuşlara dikmiş, kıpırdamadan öyle kalakalıyor-du. Ne zamandı bilmiyorum, ister istemez, ben de Metini izlemeğe başladım. Uzun bir süre benim onu izlediğimin farkına varmadı. Onu merak ettiğimin, ardınca ağdan ağa dolaştığımın farkına varmadı. Hiçbir çocuk topluluğuna yanaşmıyor, girmiyordu. Bir korkusu, bir çekingenliği var-dı. Başına bir iş mi gelmişti? Çocuklar ona bir şeyler mi

yapmışlardı, düşünüyör bulamıyordum. Bir tek çocukla konuştüğünü, konuşmak, onlara katılmak için 'en küçük bir çaba gösterdiğini de görmedim. Kasım ortasına kadar o ağ senin, bu kuşçu benim dolaştı durdu. Gözlerini de hiç mi hiç yakalanan kuşlardan ayırmıyordu.

Basınköyden Floryaya inen toprak yolun altbaşında-ki çeşmenin altındaki düzlükte mor bir ağ kurulmuştu. Ağ çok büyüktü. Altı tane çocuk bekliyordu ağın başını. Beş tane erkete kafesi konmuştu ağın yöresine. Üç tane petaniya çatalı ağın ağzındaydı. Her ağda ikişerden altı kuş. Canlı, renkli, ışıltılı, çırpınan, fıkır fıkır altı kuş. Kuşun dördü sakaydı. Bizim buralarda sakadan, öyle diri, güzel sakalardan petaniya yapmazlar. Bunlar başkaydı, çocuklardan yalnız bir tanesini tanıyordum. Karşı Şenlikköy-dendi, altı yaşından bu yana da kuş yakalıyordu düzlükte. Çok usta bir kuşçu olduğu belliydi. Metini burada da gördüm. Sabahın alacasına sığınmış, o ulu kavağın kökünün oraya büzülmüştü. Gözlerini de ağa dikmişti. Gözleri arada bir ağdan çocuklara, çocuklardan ağa gidip geliyordu. Sinmiş, gerilmiş, avına atılmağa hazırlanan bir alıcı kuşa benziyordu. Çocuklar bekliyorlardı, o da bekliyordu. Gökten kuş falan geçtiği yoktu. Çocuklar umutsuzlukla uzun bir süre gözlerini göğe diyorlar, Metin de onlarla birlikte gözlerini göğe dikiyordu. Çocuklar ağlara dönüyorlar, o da öyle. Dedim ki bugün akşama kadar Metini izleyeceğim. Ne yapacak bakalım, nedir bunun hali tavrı? Ne istiyor burada kuşlardan kuşçulardan, derdi ne? İnsan böylesileri çok merak ediyor. Sonra hiç katılmadan günlerdir gidip geliyor düzlükte o ağdan bu ağa. Karşı ayva ağacının altına oturdum ben de. Bu ağacı severim. Kocaman, eski, gövdesi kırıışmış, kabuğu yarık yarık bir ağaçtır bu. Baharda şıkırdım gibi çiçek açar. Dal yaprak gözükmez çiçekten. Arılar çokuşur başına, oğul verir gibi. Bu İstanbulda öyle çok arı, öyle çok böcek yoktur. Gene de bu ayva ağacına çok arı konar. İstanbulun çiçekleri öyle fazla da kokmaz. Bu yaşlı ayva ağacının çiçekleri kokuyordu, bayıltıcı. Çok uzaktan geliyordu kokusu. Haa, ben

bu ağaçta hiç meyve görmedim. Kocaman çiçekleri olan bir ağaçtı bu. Boz yaprakları tüylüydü. Ayva ağacı olduğunu ne biliyordum öyleyse? Bizim Çukurovada hiç ayva ağacı görmemiştim. Belki bizim Çukurda hiç ayva yetişmez, bilmiyorum. Oyleyse bu kocaman pembe çiçekler açan ağacı ayvaya nasıl, niçin benzettim, bilmem. Birisini bulsam da sorsam. Ama bana öyle geliyor ki bu ağaç ayvadır. Niçin o kadar çiçekli ağacın bir tek meyvesini göremedim. Vermiyor muydu acaba? Yoksa ben daha ulaşmadan çocuklar yoluyorlar mıydı? Salt ağacın meyvesini yakalamak için kısa aralıklarla her güz ağaca çok gittim. Ama bir tek meyveyle karşılaşmadım. İşte bu ağacın altına oturdum, sırtımı da gövdeye verdim. Ağaç yapraklarının yaridan çoğunu dökmüştü.

Metin ağzı aşağı yatmıştı, yönü ağda, gözleri bir çocuklarda, bir gökte, bir petaniyalarda. Arada da bana bakıyordu. Derken tanyerleri usuldan ışıdı. İstanbulun üstünü bir pembeliktir aldı. Birkaç bulut çıktı Haliç üstünden, bu yöne akmağa başladılar.

Metinin birden ayağa fırladığını sonra yavaşça gerisin geri toprağa diz çöktüğünü gördüm. Tam bu sırada üstümüzden de bir küme kuş çavdı geçti. Çocuklar telaşla ayağa fırladılar, kuşlar gibi hep bir ağızdan ötmeğe başladılar, petaniyalar havalandılar birer ikişer karış, toprağa geri indiler. Erkiye kuşlardan birisi durmadan öyle bir ötüyordu ki... Bu telaş, bu kıyamet ortasında bir ara Metini unuttum. Öteki çocuklara, kuşlara dalmışım. Derken zigzaglar çizerek ormanın üstüne kadar giden kuş kümesi geri döndü, gene çocuklarda telaş, bu ara Metini gördüm, o da kalkmış, o da ötekilerden daha coşkulu, kuşları öterek çağırıyor. Kuşlar, hooooop, geldiler dikenlere kondular, onlar konar konmaz da üstlerine ağlar kapandı. Kuşlar ağların içinde çırpındılar kaldılar. Metin, kuşlar ağlarda kalınca kendi yöresinde birkaç kere döndü, Roşan çocuklarla aynı anda ağa doğru bir iki adım attı, sonra durdu, arkasına döndü, ağır ağır, bir iki adım attı, ol-

duğu yere sağıldı sonra da... Sonra da çocuklar ağdan kuşları toplarlarken ayağa kalktı, yanına yönüne boş gözlerle baktı, gözlerini çeşmenin akar suyuna dikti. Vardı, bir an için elini suya soktu, soktuğu gibi de geri çekti. Sağına soluna döndü. Elleri yanlarına düştü. Öyle bir süre hiç kıpırdamadan, hiç bir yere bakmadan kalakaldı. Ne yapacağını bilmez bir hali vardı. Tepeden tırnağa şaşkınlık içinde kalmış bir hali vardı. Ayaklarını sürükleyerek, yürümez gibi yürüyerek uzaklaştığını gördüm. Uzaktan onu izledim. Ormanı geçti, Şenlikköyüne doğru yöneldi, bir ara durdu, sonra geri döndü. Ormanın Florya yönündeki çukurda başka bir çocuk topluluğunun ağları vardı. Onların az ilerilerine geldi durdu. Yönünü doğan güne döndü. Terlemişti. Halbuki ortalık serindi. Az sonra yere sağılıverdi. Öyle oturur gibi değil de, yere akar gibi oturuverdi. Kıpırdamadan duruyor, kuşlar geçerken, ya da çocuklar ağdan kuşları toplarlarken canlanıyor, onlara birkaç adım atıyor, duruyor, şaşkınlıkla dönüyor, sonra da oradan yürümezmiş gibi ayrılıyor, başka bir kümeye yöneliyordu.

Oğleye doğru bir topluluğa yaklaşırken onların yanında durmadan geçtiğini gördüm. Yaklaştım, çocuklar yemek yiyorlardı. Metin bir kere dönüp de bakmadı onlara.

Belki bir hafta, belki on beş gün Metin hep böyleydi. Nereden geliyordu, akşam olunca hangi yöne gidiyordu, bir türlü çıkaramadım. Belki çok uzaklardan, belki de şu yakınlardaki Cennetmahallesinden, Şenlikköyünden. belki de aşağıdan Çekmece gölünün kıyısındaki evlerden geliyordu. Çıkaramadım.

Benim onu izlediğimi bir keresinde çakar gibi oldu. Yüzünde bir ikircik sonra da bir kızgınlık gölgesini görür gibi oldum. Oralı olmadım. Hemencecik o da boş verdi. Beni görmemiş gibi yaptı. Sonra kaş altından arada bir beni dikizlediğini gördüm. Çocuklar beni çağırdıkça, benimle konuştukça yüzü açılıyor kapanıyordu.

Nasıl tanıştık, nasıl konuştuk, şimdi hiç anımsamıyorum. Öyle yanyana oturuyor, bir ağa gözümüzü dikiyor.

hiç konuşmadan çocukların kuş yakalamalarına bakıyorduk. Kuşlar gelince küme küme, kuşlar yakalanınca ikimiz de içimizdeki coşkuyu saklıyor, sanki hiç bir şey olmuyormuş gibi, aldırımıyorduk. Öylece bakıyorduk. İçimizden, ben de biliyordum, o da, bütün varlığımızla çocuklara, kuşlara katılıyorduk.

Akşam olmuş dönüyorduk. Metin, gözlerini gözlerime dikti, araştırdı, baktı, yokladı... Başını yere dikti. Bir şeyler söylendi kendi kendine... Cık cık cık, yaptı. Ben ona baktım. Durdum bir daha, bir daha baktım. Cık cık cık... Başını kıvırdı, hayıflandı. Yüzü değişti, ağlamaklı bir hal aldı, cık cık cık...

«Ne var Metin?» dedim.

«Bir şey yok abi, bir şey yok,» dedi.

«Bir şey var ki...»

Denizin kıyısına indik, kıyıya taşların üstüne oturduk.

«Bu martıları kimse yakalamıyor, ne iyi, değil mi?» dedi. Gözlerini dikmiş, tetikte, bana bakıyordu. «Para etmezler de onun için değil mi?» dedi. «Bir de çok çirkinler de ondan değil mi, martılar çirkin olduklarından dolayı yakayı kurtarıyorlar. Martılar çok çirkinler değil mi? Eteri de yenmez, değil mi?»

«Bir şey var senin dilinin altında. Nerde oturuyorsun sen?»

«Ben mi?»

«Sen ya...»

«İşte bir yerlerde. Ne olacak yani nerde oturduğum, neye yarar ki... Garip kuşun... Bu sakaların, floryaların, isketelerin...»

«Eeee?»

«Yuvaları olur mu?»

«Olmaz mı?»

Bu kuşların, küçücük, nerden gelip nerelere gittikleri belli mi? Uzun uzun tartıştık kuşların yuvaları üstüne, martılar, leylekler üstüne. Balıkçılar üstüne. Leyleklerin yuvaları vardı, leyleklerin yuvalarını Allah değil kendileri yapıyorlardı. Metin çok leylek yuvası görmüştü. Bir

de Eyüp Sultandaki leylekleri görmüştü. Onlara çok acıyordu. Boynu bükük, garip, kimsesiz leyleklerdi bunlar. Garip, hasta, uçmayı unutmuş. Kanatlarını kullanamayan leylek iki gözü kör adamlara benziyordu.

Sonra birden köpürdü Metin, ateşe yalın kesmişti. Söğ babam söğ ediyordu herkese. Kendinden geçmişti...

Ben orada denizin kıyısında durmuş Metini şaşkınlıkla seyrediyordum. O küçücük çocuk kabarmış, heybetlenmiş, sesi keskinleşmiş, inanılmaz bir öfkede veryansın ediyordu. Bir öfke çılgınlığında söğüyordu.

Karşıdan gelen balıkçıları da gördü, onlara veryansın etti.

«Balıkçıdan ne istiyorsun?»

«Balıkçıların da analarını avratlarını...»

Yanımızdan bir şoför geçti dolmuşunun içinde. Araba şingir mıngır dökülüyordu. Boyaları kavlamış, kavlayan yerlerden paslar fışkırmış, delinmiş. Çamurluklar birbir biçimde kıvrılmış, kopmuş. Şoföre de söğdü. Ödüm koptu, şimdi dönüp bana da sögecek diye. Sögecek de, yeni tanıştık daha, aramızda hır kopacak diye. Kum kayıkları vardı denizde. Bir adam yarı beline kadar suya girmiş, denizden kürek kürek kum alıyordu, alıp kayığa dolduruyordu sular damlayan kumları. Boynu uzamış adamın, upuzun sünmüştü acıyla, yorgunlukla. Boynu görünüyordu hep, kırışmış. Metin onun durmadan boynuna söğüyordu. Bir kadın geçti yanımızdan, önüne geçti ona da söğdü. Kadın o biçim kadınlardandı. Aşağıdaki gazonada çalıştığını ben biliyordum, meğer Metin de biliyormuş. Ona ağza alınmaz küfürler savurdu.

Kadın Metine baktı baktı, burun kıvırdı:

«Haydi oradan aç köpek,» dedi. «Açlık başına vurmuş ağabey,» dedi, bana da dönüp. «Açlık bu itin başına vurmuş da ne yapacağını bilmiyor. Haydi oradan aç köpek, sen karnını doyur. Bak nasıl kuzu gibi olursun.»

Yürüdü gitti.

Arkasından Metin daha beter, daha duyulmamış küfürlerle söğdü.

Kadın uzaklaşmış gitmişken geri döndü, güldü tepeden:

«Şimdi yanına gelirim aç kudurmuş köpek, bir bacağına basar, şöyle seni ikiye ayırırım. Sen de beni mi buldun sögecek?»

Bir anda kadının gülüşü öfkeye çevrilmişti, korktum bir olay çıkacak diye. Kadının öfkesi Metnin sesini bir an için kısıtı. Sonra söğmelerini sürdürdü Metin. Sesi gittikçe iniyor, Metin gittikçe durgunlaşıyordu. Sonunda sayıklar gibi kısık bir sesle konuşmağa başladı. Ne konuştuğu anlaşılmıyordu. Sanıyorum ki, ben de bu arada, Allah ne verdiyse payımı Metinden aldım. Bana öyle geliyor. Metin konuşmayı kesince, yüzüme bir süre bakamadı, oradan anladım ki ben de bu arada kalayı yemişim. Ya da kendi şahsıma söğdüğünü duydum da aldırmamazlığı kendime yediremedim de duymamışçılığa vurdum. Belki de bu. Ne yapayım, bu kudurmuş herifle bir de ben mi hır çıkarayım, çıkarayım da canına okuyayım? Hazır bana güvenmişken.

Ter içinde kalmış, kayanın üstüne çöktü. Eli ayağı, bütün bedeni seğirmeler, titremeler içinde.

Bana döndü, sert:

«Kusura kalma,» dedi. «Sana bir sözüm yok. Şimdiye kadar, ben bulaşmadan, ilk olaraktandır ki, sen geldin bana merhaba, dedin. Ben de sana ne güzel davrandım değil mi?»

«Bana bir şey yapmadın ki sen.»

«Yaptım, yaptım ya kusura kalma. İnsanoğlu nankördür. Sen bana nasıl davrandın, ben sana ne karşılık verdim...»

Konuştukça özür diledikçe titremesi duruyordu.

İyice durgunlaştı, sapsarı kesilmiş yüzü, gene öyle sapsarıydı. Gittikçe mat bir hal alıyordu.

Başını kaldırdı, yılgın, bıkmış, küs bir sesle:

«Ablaya ayıp ettik değil mi?» dedi. «Yazık değil mi?»

Onun başı zaten kimbilir nasıl da belada. Oropsuların başı her zaman beladadır. Böyle durduklarına bakmayın onların. Ben onları çok gördüm. Onlar hep ağlarlar.»

Şoförlerden, balıkçılardan, kumcudan, kime sövmüşse hepsinden teker teker özür diledi. O, kötü bir insandı, önüne gelene, suçsuz insanlara nedense çok çok kızıyor, sonra da... Sonra da köpekler gibi pişman oluyordu. Pişman olduktan sonra da neden pişman oldum, diye gene kızıyor, kendinden utanıyordu.

Birden küçücük, yakalanmış, yakalanınca gözleri büyümüş kuşlara geçti.

Gene coşkuyla başladı, yüzü kedere kesti. Nerdeyse ağlayacak.

«Yakalıyorlar,» dedi. «Aaaaah, yakalıyorlar. Yüreğim parçalanıyor bu küçücük kuşlara. Deli oluyorum. Bir de görsen onları yakalandıkları zaman. Aman aman, bir görsen, gözleri fıldır fıldır. Deli gözleri hepsinin de gözleri. Bir titriyorlar yakalandıkları zaman, titremekten uçuyorlar, ölüyorlar, değil mi? Çok gördün değil mi? İnsan yüreği nasıl dayanır, ben dayanamıyorum. Bir de güzeller, bir de güzeller. Çok merak ediyorum da, hep dolaşıyorum, nereden gelip nereye gidiyorlar, yuvaları var mı, nereye yumurtluyorlar, civcivlerini nasıl besliyor, nasıl uçuruyorlar, bilemiyorum. O pis çocuklar her gün her gün bin tane, iki bin tane yakalıyorlar, çoğu da hastalanıyor, korkudan uçamıyorlar, Selim gibi, Selim var ya, benim arkadaşım, surların kovuğunda yaşar Selim. Küçük bir çocuk Selim, Selim de bu kuşlar gibi korkuyor. Selim öyle çok korkuyor ki, Selim herkesten korkuyor. Selim kuşlardan bile korkuyor. Gece olunca Selim hiç dışarı çıkamaz. Selimi bir görsen. Selim kadar korkan insan gelmemiştir bu dünyaya. Bu kuşlar da Selime benziyor. Bu kuşlar yakalanınca var ya, öyle korkuyorlar ki, kuşların gözleri de Selimin gözlerine benziyor. Selim nereli mi? Selim Haran ovası diye bir çöl varmış, Selim oradan ta buraya kadar yürüyerek gelmiş. Selim yalan da söylüyor. Hep korkudan. Selim her şeyi korkudan yapıyor. Yankesicilik yapıyor, kor-

kudan, hırsızlık, söğüşçülük yapıyor, hep korkudan. Selim korkunca var ya, hep bir şeyler, en olmadık şeyler yapıyor. O korkunca onun yaptıklarını en büyük bir insan bile yapamaz. Geçen yıl bir adam gördü, kocaman bıyıkları vardı adamın, kolunda göğsünde de hançer döğmeleri, kocaman mor hançerler, adamın gözleri bıçak gibiydi. Selim onu görünce korktu, ödü bokuna karıştı ki, ne demezsin. Korkudan dizlerinin bağı çözöldü, ormanın orada kalakaldı, öyle kaldı orada. Haran ovasından yürüyerek gelmiş. Yolda bir adam onun boynunu sıkmış. Gözleri dışarıya fırlamış. Selimin gözleri koskocaman daha dışarıya fırlamış. Hep gözleri fırlak fırlak dolaşıyor daha. Fır fır fır fır. Fır fır gözleri. Korkudan bir daha yerine oturamamış gözleri, öyle dışarda. Yaaa, kuşlara yazık. Selime de yazık değil mi? Kuşlara yüreğim yanıyor, aaaaaah, yanıyor.»

Yanıyor, derken hep bana bakıyor. Alay ediyor muyum, diye. Neden alay edecekmişim, insan kuşlara, Selime acımaz mı? Kuşkulu Metin, kuşlardan söz ederken. Acımasında bir uydurmalık var mı? Ben böyle düşünüyorum. O da öyle düşünüyor. Bir uydurmalık, uydurma bir acımak mı?

Kuşlar da kuşlar! Hem de insanın baş parmağı kadar. Hem de cıvıl cıvıl. Hem de nereden gelip nereye gidiyorlar? Ne kadar uzak yerlerden buraya kadar uçarlar, yorulmazlar mı? Küçük kanatlarıyla o kadar uzak nasıl uçarlar? Yuvalarını nasıl yaparlar? Hasta olunca onlara kim bakar, üşümezler mi?

Birden kuşlara da söğmeğe balşadı, birden de bıraktı, hemencecik de bana itçe bakarak kendini topladı, güldü. Arkasından gene dudakları titredi, kızdı, kısılmış sesiyle bağırmağa başladı. Bu sefer kuşları yakalayan çocuklara veryansın etti. Çocukların ne anaları kaldı, ne babaları, ne sülaleleri... Ne alçaklıkları, ne namussuzlukları, ne cellatlıkları.

Gene birden kesti, gene güldü, yaltaklanır bir hal aldı. Üşür gibi oldu. Metin bayağı üşüyor büzölüyordu.

«Üşüyor musun Metin?»

«Ben çok üşürüm,» dedi. «Kuşlar da çok üşürler. Benden beter titriyorlar, hem korkudan, hem üşümekten. Vallahi ya, üşümekten. Ben hiç hiç bir şeyden korkmam.»

Karşıda pırıl pırıl bir araba duruyordu. Ona gözleri gitti. Arabanın içinde bir kızla bir erkek fingirdeşiyorlardı. Bir süre onlara baktı baktı, bana döndü: «Bak,» dedi, «ben şimdi istersem gider şu arabanın tekerlerinin dördünü de bıçaklarım, istersem. Korkmam. O adam var ya, arabadan ininceye kadar... Beni yakalarsa bile, yanıma yaklaşamaz. O kocaman adam benden korkar. Herkesin benden ödü kopar, biliyor musun?»

«Ben senden korkmuyorum?»

«Sen korkmazsın,» dedi. «Ben seni biliyorum, sen hiç korkmazsın. Korkarsın ya az korkarsın. Benden de hiç korkmazsın.»

«Neden ki o?»

«Neden olacak, ne bileyim, korkmayan insanlar da var ya, sen onlardansın, çoğunluk korkuyor benden. Sen neden korkmazsın benden acaba, ne bileyim ben.»

«Bana yağ yapıyorsun lan hergele.»

Birden kızar gibi yaptı, dudakları titredi, belki de kızdı. Sonra güldü toparlandı:

«Ağzını bozma olur mu?» dedi. «Arkadaş arkadaşla ağzını bozmaz.»

«Sen bana bozdun ya...»

Düşündü kaldı. Neden sonra başını kaldırdı, gülümsemi:

«O hiç,» dedi. «O söğme, ağzını bozma değil ki...»

«Ne ya?»

Gene düşündü kaldı Metin. Derin, zor bir düşünceydi.

«O öyle bir şey işte,» dedi, işin içinden sıyrıldı. Sırından ağır bir yükü atmıştı. Ama hep üşür gibiydi. Bir şeyleri de ben çıkmıştım. Çaktığımı anlayınca gene kuşlara döndü. Şimdi artık saçma sapan konuşuyordu. Kuşlar üstüne hayal kuruyor, düşlüyor, düşlerini anlatıyor, kuşlara acıyor, kızıyor. Mıymıntılar, diyordu, mıymıntı-

lar. Ne var, küme küme gelip ağların içine giriyorlar. Gözlerinin önünde arkadaşları yakalanıyor, görüyorlar, hooooop, gene giriyorlar. Eşsekler, eşsekler, eşşoğlu eşekler, hem de ne eşsekler, aptallar ki, bu kuşlar gibilerini, dünya görmemiştir. Ölüyorlar, oh ki oh ki öldürüyor o ahmakları çocuklar. Gittikçe halsizleşiyordu. Belliydi.

«Haydi gidelim,» dedim.

Yürürken sallanıyordu. Belli etmek istemiyor ama ayakları ayaklarına dolanıyordu.

Bu kadar öfke, boşalma, onu bitirmiş gibi geliyordu bana.

Fevzinin lokantasının önünden geçerken içeri dalıverdik. Ne o bir şey söyledi, ne ben, öylesine içeri dalıverdik. İçerde yüzü allak bullak oldu, oturmak istedi oturamadı, kapıya baktı, dönüp kaçmak ister gibi bir hal aldı, kaçamadı. Gözlerini bana dikti, hüznü. Yutkundu bir süre, bir şey söyleyecek oldu söyleyemedi.

Zorla ağzından dökülürcesine, özür dilercesine: «benim param hiç yok ki...» dedi. «Aldırma,» dedim. «Ne olacak paran yoksa, benim var,» dedim. «Şöyle bir karnımızı doyuralım da...»

«Ben az yemeliyim,» dedi. «Ben zaten çok az yemek yerim. Ben az yerim her zaman. Ama istersen yiyelim. Senin sahi paran var mı...?»

Kısık, kesik kesik konuşuyordu. İkircik içindeydi. Şaşkınlığa dönüştü her hali.

«Demek, demek... Demek ki... Senin... Şimdi... Öyle mi?»

Bir sayıklamaydı.

«Ne olacak, aldırma,» dedim.

Birden yüzü aydınlandı.

«Küçücük kuşlar,» dedi. «Ama ne kadar da küçücük. Sen de acıyor musun kuşlara?»

«Kim acımaz kuşlara değil mi Metin?»

Kuşku içindeydi. Alay etmemden ödü kopuyordu.

«Kim acımaz ki kuşlara, değil mi?»

Sesi yarı alaylıydı.

«Kim acımaz, kim acımaz ki, hele beeeeri.»

Sabahattin geldi:

«Ne istiyorsunuz, bugün öyle bir dana pirzolası var ki, taptaze, yumuşak.»

Metin:

«Dana pirzolası,» dedi, hemen, elinde olmadan. Sonra da pişman oldu acelesine. Sonra gene sürdürdü. «Dana pirzolası, ekmek, kuru fasulye...»

«Bana da Metinin istediklerinden... Çoban salata da yap Sabahattin. Bol bol. Limonlu.»

«Limonlu salatayı severim,» dedi Metin.

Ağzından kaçırdı.

«Ben hiç salata yemedim ki...»

«İyi ya yersin,» dedim.

Ekmek geldi, göz açıp kapayıncaya kadar Metin ekmeği bitirdi. Ben görmezlikten geldim.

Ekmeği bitirdikten sonra, farkında mıyım, diye beni kaş altından şöyle bir dikizledi. Baktı ki farkında değilim, kimse de farkında değil, yüzü ışıdı, ilk olaraktan bir çocuk yüzü oldu. Tuhaf, şimdi Metinin yüzü hiç sabahki, az önceki yüzü değildi. Şu insan yüzü andan ana, koşuldan koşula ne de çabuk değişiyor. Salata geldi, Metin gene kuşkulu, yöreyi şöyle bir kolaçan ettikten sonra salataya sarıldı, hemencecik salatayı da götürdü. Gene bana baktı. Ben başımı dışarıya çevirmiş, dalgın, denizin kıyısındaki sıra sıra teknelere bakıyordum. İşte buna çok sevindi Metin. Sevindiğini, öylesine taşkın bir sevinç olacak ki, sevincini yüzünü görmeden seziyordum. Belki kıpırdanışından, belki soluk alışından, belki bize bakan insanların yüzünden anlıyordum. Pirzola da geldi. Bir baktım, Metin gene almış götürmüş pirzolayı. Az sonra ben de bitirdim. Metin sonra beyaz peynir istedi. Arkasından kavun, ardından da karpuz. Bir daha kavun istedi, bir daha peynir. Sonra doymuş olacak, ellerini arkasına atıp uzun uzun gerindi. Oradan kalktık Floryadaki büyük çitlenbik ağacının yanına vardık. Metin ne kuşlara, ne kuşçulara, ne de Florya düzlüğüne baktı, çitlenbik ağacının

altına oturur oturmaz başı göğsüne düşüverdi, hemencecik uyudu. Onu, başının altına bir tutam ot koyup yatırdım. Akşama doğru ağacın altına vardım ki Metin daha uyuyor. Uyandırdım. Derin bir düş içinde gibi, şaşkın şaşkın yöreye bakıyordu. Uyurgezer gibi ayağa kalktı, beni anımsamağa çalışıyor bir türlü de kim, neci olduğumu çıkaramıyordu. Kuşçulara doğru yöneldik. Bir çocuk topluluğuna varırken durdu, yüzüme baktı, baktı, birden gülümsedi, sevindi: «Amma da uyumuşum be arkadaş,» dedi. Nedense bundan sonra Metin bana hep arkadaş, dedi. Bana arkadaş demesi hoşuna gidiyordu. «İnsan rahat olunca işte o zaman uyku hemen yakasına yapışıyor.» Karşidan pırıl pırıl koskocaman bir otomobil geçti son hızla, ben bastım küfrü, bastım küfrü. Metin oralı bile olmadı. Sanki sabahki küfürlerin hepsini unutmuştu. Sanki sabahleyin yere göge, dünyaya insana delicesine, ağzı köpürmüş söğen kişi Metin değildi. Değildi de benim küfürlerimin çaresizliğine kulak bile asmıyordu.

Yanına vardığımız birinci topluluk çok kuş tutmuştu. Dört tane kafesi ağzına kadar, üstüste doldurmuşlardı. Nerdeyse kuşlar sıkışıklıktan öleceklerdi. Metin ağzının suyu akararak hayranlıkla kafesteki kuşlara bakıyordu. Kafeslerin içinde sarılar, kırmızılar, kül rengiler, maviler, alalar bir uğunmada durmadan çırpınıyorlardı.

Metin elini uzattı, parmağını bir kuşa değdirdi, o parmağını kuşa değdirir değdirmez de bir vaveyla koptu. O kısa boylu, geniş omuzlu, partallar içindeki dört köşe çocuk geldi Metinin kolundan tuttu öteye fırlatıverdi: «Pis, uğursuz elini sürme kuşlarımıza, serseri!» Vardı Metinin fırladığı yere, «serseri, serseri, serseri,» diye yineledi.

Dayanamadım ben de onun yanına dikildim: «Serseri diye senin gibi serseriye derler. Serseri diye senin o aptal babana ve hem de senin sülalene derler. Hırpo!» Eşşek sıpası üstüme doğru çemkirdi, nerdeyse kavga çıkaracak. Öteki çocuklar ona elle kolla işaret çaktılar da ağzını açmadı, ya da vurmağa kalkmadı.

Metin:

«Aman arkadaş,» dedi, «uyma bunlara, bunlar şımarık, delidir. Bunlar insanı bıçaklarlar biliyor musun, sırf şımarıklıktan. Bu kadar çok kuş tutmanın şımarıklığından... Aaaah, benim de bir ağım ol... ol, ol, ol...» Olsa di-yemedi. Ağzından kaçırmış, itler gibi pişman olmuştu sonra da. Ben duymamışcılığa vurdum. Buna en çok sevindi Metin. Öteki çocuk topluluklarına teker teker uğradık. Metin hepsine büyük bir tutku, büyük bir hayranlıkla, kıvançla yaklaşıyordu. Kuş dolu, çırpınan kafeslerin yöresinde hayranlıkla dolaşüyor, kuşlara bakıyor, seviniyor, gülümsüyor, artık eliyle bir kuşa dokunmuyordu. Belki de her kuşa dokunmak istiyor ama dokunamıyordu. Kuşçu çocuklar Metinin kafeslerin yöresinde hayran dönmesinden pireleniyorlar ama bir şey söyleyemiyorlardı. Birçoğu beni tanıyordu. Tanımayanlar da nedense bana bakıp bakıp ses çıkarmıyorlardı.

Metin susuyordu. Yüzü andan ana değişiyor, bir sevince giriyor, bir acılaşıyor, bir alaylı bir hal alıyor, bir coşkunluk içinde ışıklanıyordu.

Gün batıyordu ki:

«Sen beni Selimle tanıştırsana,» dedim.

«Tanıştırırım ama...»

«Aması ne?»

«Söyledim ya, o herkesten, uçan kuştan bile ürker, korkar,» dedi. «Şimdi o seni kimbilir ne sanır, belki seni görünce alır yatırır, belki de bir büzülür, bir büzülür ki ağzından bir tek laf alamazsın.»

«Korkutmayız,» dedim. «Ben onun ağzından laf da almasını bilirim.»

Metin boynunu büktü:

«Sen istiyorsan arkadaş,» dedi. «Bir arkadaş için can baş üstüne. Seni Selime değil feriştaha bile götürürüm. Yeter ki sen iste. Bir insan arkadaşı için canını bile vermeli. Dünyada her şey gelip geçicidir, baki olan bir arkadaşlıktır. İnsanoğlu arkadaşlığın kıymetini bilmiş olsaydı, insanoğlu böyle eşşek olur da birbirini yer miydi, her şeyin üstündedir arkadaşlık. Ben sana neden amca, abi,

kardeş demiyorum da sana arkadaş diyorum. Çünküleyim. ki arkadaşlık her şeyin üstünde de o yüzdendir ki ben sana arkadaş diyorum. Arkadaşlık kan kardeşliğinin bile üstündedir.»

Arkadaşlık üstüne öylesine coşkun bir söylev verdi ki Metin, vay anam vay, söylev derim sana. Öyle bir havası vardı ki, işte arkadaşlık budur, diyordu. Sana arkadaş demişsem arkadaş, sen bunun kıymetini bil.

Ben de ona sezdirdim ki ben arkadaşlığın değerini bilirim ve hem de dünyada her şeyden arkadaşlığı yüce tutarım. Buna çok sevindi Metin. Bu arada ona kim olduğunu, nereden geldiğini, ne işler gördüğünü sordum. Hırsız mıydı, yankesici miydi, söğüşçü müydü, şu dar-ı dünyada ne yapıyordu?

«Bak arkadaş,» dedi. «Ben bir yuvasız kuşum. Adım Metin. Metin bile benim doğru dürüst adım değil. Kaç yaşında mıyım, onu da bilmiyorum, nasıl görüyorsan, o yaştayım. Nereden mi geldim, hiç bir yerden, ya da her yerden. Anamı, babamı mı soruyorsun, kardeşlerimi bacılarımı mı, bütün insanlar. Bundan dolayı bana güvenme, işte ben gördüğün gibiyim. İşte ben buyum. Ağustosta üşürüm, karakışta yanarım. Böyle doğmuş bir mendebur oğlu mendebur kişiyim. Şimdi anladın mı beni? Gel de ben seni Selime götürüyüm. O her şeyi biliyor. Anasını babasını, sülalesini, kardeşlerini, köylülerini, köylerinin itini eşegini, kurdunu karıncasını öyle biliyor ki, bülbül gibi de anlatıyor. Amma o kadar çok korkuyor ki insanlardan, korkudan deli divane oluyor. Karanlıktan da beter korkuyor. Onun için yerimiz surların kovuğu ya, o kovukta hiç yatmadı. Karda yağmurda, kışta kıyamette üstüne bir naylon çekip kendisine bir elektrik direği dibi bulur, orada uyursa uyur. Allah seni inandırсын arkadaş onu geçen kış altı kere donup ölmekten kurtardım. Yattığı yeri, yani direğin altını biliyorum, ben kovukta sıcacık ya-tarken aaaaaaah, Selim, diyorum, o ayazda, çıırılçıplak direğin altında azıcık ışık için yatıyor, donup ölecek diyorum. içime kuşku giriyor. Beni sabaha kadar uyku tutmuyor.

Gene böyle beni uyku tutmayan bir sabah kalktım yataktan. kovuk başıma yıkılacak, içimi sardı bir korku ama bu korku neyin nesi bilemiyorum. İçimdeki korku da gittikçe büyüyor. Dört dönüyorum surların yöresinde ki, içimdeki korkuyu, karanlığı atayım. Derken birden aklıma tıp etti ki, ne tıp etme! Bir koşu vardım elektrik direğinin oraya ki Selim bir top olup donmuş kaskatı kesilmiş, aldım sırtıma ki, hiç canı yok. Ne yapsam, ne yapsam, hastaneye götürsem ki kimse bakmaz yüzümüze, niye dondunuz diye de bir iyice döğerler... Ben ne yapayım, ben ne yapayım derken... Kovuğa girsek, Selim uyanınca bu sefer de karanlıktan korkusundan ölecek. Ben ne yapsam ne yapsam, Selim sırtımda vurdum Kocamustafapaşadan içeriye. İnsanların yüzüne bakıyorum, yolda bir iyi insan görsem de Selimi evine taşısam, ondan da korkuyorum, insanlar iyi mi kötü mü yüzlerinden belli olur. Belli olmasa bile...»

Metin insan yüzüne bakmanın bilimcisi olmuştur. Göz görünen yerden bir adam kıpırdasa Metin onun iyi mi kötü mü bir kişi olduğunu derakap bilir. Polis mi? Hah-hah, Metin polisi ayı postuna, tilki, çakal, kuş donuna girse de polisi tanır. Polislerin hepsi aynı kalıba dökülmüşlerdir. Olacak gibi değil. Polislerin hepsi aynı anadan doğmuşlar, aynı babanın belinden inmişlerdir. Polisler de bunu bilirler de onun için öteki insanlara o kadar kötülük düşünürler. Onun için çocuklara hep düşmandır polis kabilesi. Bir çocuk görmesinler polisler aman allah döveceğiz diye sevinçlerinden kış atarlar. Polis kabilesi evvele mirde çocuk düşmanındırlar. Çünküleyim ki polis abiler çocuk olmamışlar analarının karnından öylece doğmuşlardır.

«Selim sırtımda...»

Selim Metnin sırtında Kocamustafapaşa camisinin önüne geldiler. Herkes, camiden çıkan dini bütün müslümanlar teker teker koklar gibi Metnin sırtındaki naylona sarılmış Selime bakıyorlar, sonra hemencecik oradan uzaklaşıyorlar. Bir de Selimin üstüne dua okuyanlar da var. İyi adamlar, iyi adamlar. Dini bütün müslüman olmak çok

çok iyi. Hiç olmazsa hasta, donmuş bir çocukla ilgileniyorlar da dua bile okuyorlar üstüne... Yaaaaa. Selim sırtında, herhalde Metnin sıcaklığı ona iyi gelmiş olacak ki...

«Caminin avlusuna girdim arkadaş, Allah seni inandırсын ki sevincimden uçuyorum. Selim çok zayıf ama bana ağır geliyor. Gittikçe de yoruluyorum. Ama sırtımda Selim, benim sıcaklığımdan dolayı çözülüyor. Duymuyorum bile ağırlığını. Selim sırtımda avluda koşup duruyorum. Koşuyorum ki daha sıcak olayım, Selim de sarsılsın da daha kendine... Ben koştukça Selim kıpırdıyor ha kıpırdıyor. O kıpırdıyor, ben sevinçten uçuyorum. Ayağım bir taşa takıldı ikimiz birden yere, mermerlerin üstüne seriliverdik. İyi oldu. Bir süre ikimiz de orada uzandık kaldık. Bir baktım Selim ayaklarını kıpırdattı önce, sonra ellerini, sonra başka yerleri... Ama gözlerini açamıyor. Gözlerini açsa tamam. Yattık kaldık orada. Avlu duvarı da rüzgârı tutmuyor mu? Ben de dinlenmemiş miyim, dayan Metin, dedim, dayan arkadaş ki Selim cana geliyor, bu hasta köpek. Gene sırtlandım onu, koşmağa başladım. Ne kadar koştuğumu bilmiyorum ama soluk soluğayım, bu sefer Selim dirilecek de ben öleceğim. Derken arkadan bir ses: «Metin, Metin, Metin, iyileştin. İndir beni.» Hemen indirdim onu. Sevindim. Bana baktı baktı, «arkadaşsın arkadaş,» dedi. Selim sert adamdır, o kimseye arkadaş dememiştir. Selim, «arkadaş,» dedi bana, «ben acımdan ölüyorum, cebimde de hiç bir şey yok, ya sende?» Bende de yok, dedim, ama bakarız bir çaresine. Sen burada durur musun on beş dakika... Arkadaş sen de kusura bakma ama, benim için kötü düşünme ama başka çarem yok. Selim, iyiyim, dururum, dedi. Ben fırladım beş dakika sonra elimde koskocaman bir ekmek, sıcak mı sıcak, kocaman bir kaşar peyniri parçası, arkadaş dilendim sanma. Ben hayatımda kimseden bir şey dilenmedim. Yani ekmeği kaşar peynirini kaptığım gibi... Öyle bir dalmışım ki, ellerim öyle bir uçuyor ki bakkal elimi değil, koskocaman beni bile göremedi. Geldim avluya, Selim, sıcacık ekmeği kucakladı, hiç bir parçasını koparmadı. Hiç bir zırnığını bi-

le. Ben, ekmeği eline alıverince hepsini yutuvercekmiş sandım. Selim bana baktı baktı, ekmek kucağında baktı. Arkadaş, dedi, bir çay olsa. Kalk, dedim, kalk Selim, bu-
gün talihimiz yaver gitti.»

Kahveye vardılar. Selimin kahveciden d koptu. Ada-
mın bir bıyıkları var tam Selime göre. Selim, adamı bir
gördü, o anda geriye döndü, bileğinden Metin yakaladı,
«dur Selim,» dedi. O anda kahveci onları gördü. Selimin
elindeki ekmeği, Metnin elindeki peyniri gördü her şeyi
anladı. Gülümsedi, koca bıyıkları sevinçten vızıladı. Seli-
mi utandığından kaçıyor sandı. Böylelerini çok görmüştü.
«Gelin aslanlarım gelin, ayım güzel, tavşan kanı, ağzını-
za layık. Sizin gibi babayığitlerim için yaptım.» Selimi ya-
kaladı içeriye çekti, yandaki boş masaya çekti, Metin de
onları izledi. Kahveci Selimi sandalyaya savurdu oturttu,
Metin de geçti karşısına oturdu. Kahveci, fiyakalı, omzun-
daki kırmızı mendili aldı savurdu, gerisin geri yerine serdi
havalandırarak. Hemen o anda da çaylar geldi, fiyakalıca
masaya kondu. «Afiyet şeker olsun.»

Çocuklar sıcak çayla sıcak ekmeğe abandılar. Daha
Çaylar bitmiş bitmemişti ki kahveci gülerek iki çay daha
getirdi. «Afiyet olsun aslanlarım.» Omzundaki kırmızı men-
dil gene savruldu. Fiyakalı, alışmış adamın gene geniş
omuzlarına yayıldı.

Selim hem çayını içiyor, hem kaşarla ekmeği yiyor,
hem de kuşkulu, tetikte kahveciye bakıyordu. Gz kapı-
da fırladı fırlayacak. Metin bu hali sezdi: «Otur oturdu-
đun yere,» dedi. «Baksana adamın güzel yüzüne, böyleleri
yüzden insana kötülük gelir mi? Baksana adama babadan
da anadan da arkadaştan da iyi.» Bana mısın demedi bu-
na Selim, gene tetikte, gene kuşkulu, gittikçe de, ayı i-
tikçe ekmek peyniri yedikçe de korkusu büyüyor, dışarı
fırladı fırlayacak. Bu arada iki çay daha geldi. Koca bı-
yıklı adam onlara candan gülümsedi. Çocuklarda bir hu-
zursuzluk sezmiş olacak ki, «yiğitlerim,» dedi, «bu çaylar
ocaktan, benden,» dedi. «Afiyetle için.» Selim gittikçe pi-
releniyor, gözlerini kahvecinin bıyıklarına, hep gülen göz-

lerine dikmiş ayırmıyor. Göz göze gelince, kahveci geniş geniş, yüzü sevinç içinde kalarak ona gülümsüyor.

Selim birden kapıdan fırladı, bir anda gözden yitti.

Kahveci geldi yanına Metnin, «ne oldu buna?» diye sordu. Metin ne yapsın, ne söylesin. «O korkar, o korkar,» dedi.

Çaycı:

«Çocuklar,» dedi Metine, «burası sizin kahveniz, ne zaman isterseniz gelin istediğiniz kadar çay için olur mu? Ben de sizin kadarken sizin gibiydim. Onun için...»

Metin de Selim de çok seviyorlar bu kahveciyi. Kahve onların evi gibi. Ama her zaman gitmiyorlar oraya çay içmeğe. Çok sıkıştırlarsa.... Çok varıp gelme de sevdiğin yere... Ya muhabbet kalkar, ya bir hal olur. Bunu Metin de biliyor Selim de.. Selimin gene ödü kopuyor bu bıyıklı adamdan. Biliyor biliyor ona bir şey yapmayacak bu candan adam, bu kahveci, ama gene de korkuyor. Korkudan deli oluyor. Ama ne yapsın donduğunda, üşümekten öldüğünde ister istemez korkudan öle öle kahvenin yolunu tutuyor. Her seferinde de kahvenin kapısında alıp yatırmak istiyor, her seferinde de Metin onu yakalıyor, kahveci onu içeriye alıyor. Sıcak tavşan kanı çayı önlerine dayıyor. Sıcak ekmek aldırıyor, kaşar peyniri getirtiyor, bizimkilerde de bir keyif bir keyif... Aaaaah, şu hergelenin, Selimin bir de korkusu, her an iğne üstünde oturmuşcasına kaçıp gitmek tedirginliği olmasa, olmasa, olmasa... Ne var, ne var, ne var korkacak böylesine iyi bir arkadaştan... Yaaaa, arkadaş, arkadaş, arkadaştan...

«Selim şimdi bugün iyi bir iş tutmuşsa, surların üstüne uzanmıştır, tam bir kedi gibi yatmıştır taşların üstüne. Ilık güneşin altında uyuyordur. Öyle bir yere yatmış, saklanmıştır ki, onu orada insan olan göremez. Bir ben görürüm. Şimdi seni görünce kaçmağa kalkar, ben onu yakalarım. Çırpınır, sen gel bana yardım et, ama hiç yüzünü asma hep boyuna gül ki azıcık korkusu geçsin hergelenin. Çırpınmasına bakma, öyle zayıf ki çırpına çırpına yoruluyor, bir daha uzun bir süre kendine gelemiyor, bı-

raksan da orada kalakalıyor, korkudan ölse de kaçamıyor kalkıp...”

Surlara geldik. Bir sabahtı, Selim yoktu. «Vay köpek,» dedi Metin. Ötede kovuğun ağzında birisi uyuyordu. Bak-tım uyuyan çocuğa, ben bunu tanıyordum.

Metin:

«O seni tanıyor,» dedi.

Ben de:

«Tanır gibi oluyorum,» dedim.

«Sirkeçiden,» dedi Metin.

Kara çatık kaşlı, kırışmış yüzlü bu on iki yaşındaki çocuğu iyice çıkardım. Sabonun arkadaşıydı.

Sabo bana Sirkeçiden kim varsa sevdiği, saydığı ar-kadaşı, tanıştırmıştı. Ama ben bunu Sirkeçide vagonların içinde uyur sanıyordum. Demek yurdu yuvası burasıymış.

Metin bir tekme indirdi uyuyana:

«Uyan lan,» dedi. «Bak, kim geliyor, kim?»

Çocuk uyanmadı, sağından soluna dönerken iyice, de-rinden inledi.

Metin onun yanına diz çökmüştü, yüzü değişmişti, bir acıma hali almıştı.

«Kardeş, Ali kardeş, bak bak, uyan hele, bak arkada-şımız geldi.» Sesinde azıcık da alay vardı. «Vay köpek vay!» Niye böyle arkadaşımız derken alay ediyordu. Ben gerçekten onların arkadaşı olamaz mıydım? Olamazdım ya, Metin bilmiyor muydu bunu, bu cin gibi gün görmüş insan, bu yaşta bu koşullarda onların arkadaşı olamaya-cağımı bilmez miydi, belki arkadaşım derken bıyık altın-dan gülümsemesi ondan. Öyle değil mi?

«Ali, bak, kardeş, Alim, çok mu yoruldu? Çok mu kovaladılar seni?» Bana döndü. «Bu Aliyi var ya herkes çok kovalar. Nereye gitse Aliyi herkes kovalar. Onun da huyu durmadan kovalanmak.»

Bir ana yumuşaklığı, inceliği, sıcaklığıyla Metin Aliyi uyandırmağa çalışıyordu. Derinden, saçlarını okşayarak.

Sonunda Ali doğruldu, şaşkın gözlerle kocaman kocaman baktı ikimize de, birden fırladı hemen, aldı yatırdı, Metin arkasından koştı, yakaladı onu, surların gediğinde. Bir şeyler söyledi kulağına. Ali durgunladı. Yanyana bana doğru geldiler. Ali beni görünce gülümsedi, başını önüne eğdi. Sonra da elini uzaktan bana uzattı: «Hoş geldin.» dedi. «Sabo gitti memlekete.»

Sabonun gittiğini biliyordum.

«Onunla çok uzun konuştun da bana hiç bir şey sormadın.» dedi Ali yakınarak.

«Sana da sorarım.» dedim.

«Sormalısın.» dedi Ali. «Benim hayatım filim olur ki, millet ağlamaktan donuna işer. Hem de bir çok güler ki donuna işer. Benim geçmişimi sormadığın bir ağırıma gitti ki, ulan, dedim kendi kendime, biz insan değil miyiz be, Sabo insan da biz insan değil miyiz? Sabah Sabo, akşam Sabo... Sabo bilir, Sabo konuşur azıcık yankesicilik etmiş, diye. Yankesicilik de neymiş yani. Bizim kârımız daha mı aşağı Sabonun işinden. İstanbul yankesici dolu. Halbuki benim işim... Heheeeeeey...»

«Söyle bakalım, senin işin neymiş?»

«Ben arıyorum.» dedi Ali.

«Neyi arıyorsun?»

«Kısmetimi arıyorum. Ben neden bu kovuklarda, dağlarda dolaşıyorum böyle? Çünküleyim ki ben kısmetlimi arıyorum. Müzede gördüm ki, düşümde de gördüm, kısmetimi arıyorum.»

Bir şeyler var, Alide bir şeyler var derim sana. Ben ne yapayım, o kadar çocuk var ki konuşulacak, her birisinin macerası dillere destan, hangisini, nasıl yazayım?

«Kaç yaşındasın?»

«On iki.»

On iki değil, yüz yirmi yaşında Ali. Belki de daha çok yaşamış. Konuştukça Alinin yaşı ortaya çıkıyor.

Ali Ağrıdağının dibindeki bir köyden. Dört yıl önce düşmüş İstanbula. Babası da var anası da. Kardeşleri de varmış ki sayısız. Koyun yüklü bir kamyon durmuş evleri-

nin önüne. Ali kamyona binmiş. Usanmış da donmaktan, açlıktan, dayaktan. Anasını babasını zar zor anımsıyor ya, iyiymişler. Çok fıkaraymışlar, iyilik neye yarar ki... Çok açlık varmış köylerinde. Köylerinden bir Ferzende varmış. Bu Ferzendenin de evlerinde on dört kardeşi varmış, o Ferzende kaçmış köyden, İstanbul'a. İstanbul'da Ferzende kismetini aramış. Ferzendedir bu, kismetini bir gün bulmuş. Nasıl bulmuş, onu kimse bilmiyor. Ferzende İstanbul'da üç tane mağaza açmış, bir tane yedi katlı kocaman apartıman diktirmiş. Evlenmiş, bir güzel avradı varmış ki, bir güzeeeeel, kara kaşlı kara gözlüymüş. Üç tane otomobili, bir tane de gemisi varmış denizde. Çakıltaşı kadar da bankalarda parası varmış. Ferzende gelmiş köye, Allah ona kismetini vermiş ya, o da Allaha borcunu ödeyecek, ödemeden olmaz, bir insan bir iyilik görünce hiç bir zaman yük altında kalmamalı, o da köye bir cami yaptırıp Allaha borcunu ödemiş. Ferzende daha genç yaşında dört ke-re de Hacca gitmiş. Hacca gitmiş ama Ferzende namaz kılmasını, dua okumasını bilmiyormuş. Bütün köy biliyor ki çoban Ferzende, çoban oğlu çoban Ferzende hiç dua okumasını bilmezmiş, nereden öğrenecek fıkara? O, İstanbul'da kismetini bulmuş. Ali de düşünmüş, ulan bu kismetini İstanbul'da nasıl bulmuş, Allah getirip de herhalde, al Ferzende bu senin kismetindir diye önüne koymamış, değil mi? Herhalde Ferzendeye kismetini bulacak bir yol göstermiş. Aliye gelince Allah Aliye hiç öyle yol falan göstermemiş, Ali İstanbul'a düştü düşeli bin tane kismetine gidecek yol denemiş ama, bir türlü kismetine ulaşamamış. Deniyor Ali, durmadan deniyor. Ali yankesicilik denemiş, belki Ferzende de denemiştir. Ali hırsızlık denemiş, Ferzendenin köydeki sülalesi toptan yediden yetmişe hırsız, Allah bilir ya, vebali günahı boynuna, Ferzende kismetini hırsızlıkta bulmuştur, onun için de dua bilmeden dua ediyor, onun içindir ki durmadan sabah akşam Hacca gidiyor, onun içindir ki köye cami yaptırıyor. Diyorlar ki Ferzende bir de altın madeni bulmuş, denizin kıyısında. Diyorlar ki, her gece Ferzende ortalıktan elayak

çekilince girermiş madenine bir avuç altın koparır gelirmiş oradan, her gece her gece...

Bir de Ali arayıcılarla karşılaşmış, yani lodoscularla karşılaşmış Kumkapı, Samatya, Bakırköy, Ataköy kıyılarında. Bir Dursun Reis varmış tam elli yıldır arıyormuş. Neyi arıyormuş, neyi bulacakmış onu kimseye söylemiyor-muş. Söyleyince büyüü bozulurmuş da onun için.

«Dursun Reis diyor ki, müzeye gidin müzeye, Topkapı müzesine ki, neyi aradığımı göreceksiniz. Gittik gördük arkadaş. Gittik gördük.»

Gitmiş görmüş ki Ali, Kaşıkçı Elmasını görmüş. Onu tarif ediyor ki, amanallah, dillere destan. İşte o var ya, o mücevher taşını lodosçular bulmuşlar ki, değeri bütün İstanbulu, taşıyla toprağı, apartımanı, camisi, otomobili, vapurlarıyla, adamlarıyla değermiş. Onu bulan fıkara, fıkara olduğundan, o devrin adamları da safça olduğundan taşın değerini bilmemiş bir kaşık bala satmış onu. Ahmak adam ne bilsin taş mı görmüş! Denizde daha neler neler varmış ki, neler de neler... Deniz lodoslayınca, ne var ne yok denizin altını üstüne getirince çok taş atarmış kıyıya. çokook eski heykel, çok altın para ki topla toplayabildiğin kadar. Herkes zengin olmuş. Köyde diyorlarmış ki bir de Ferzende için, Ferzende çok koyun kaçırıyormuş İrana. Bir gün İrana on beş sürü koyun satmışlar, kaçak, baş çoban da Ferzendeymiş. Koyunları satmışlarmış, koyun sahibiyle Ferzende, kaçak, İran sınırından Türkiye sınırına gelmişler. Ferzende orada hemencecik adamın kafasına bir kurşunu gelha eylemiş. Adam orada ölüvermiş. Ferzende adamı yıkamış, kefenlemiş, oraya dağa, Çaldıran dağlarına gömmüş. Cebindeki paraları saymış ki, bir hazine dolusu para. Ferzende paraları almış, saymış ha saymış, saymaktan yorulmuş. Ferzende çok merhamete gelmiş. Çok merhamete. Belki demiş kendi kendine, bu adamın da çocuğu çocuğu var, belki de onların bundan başka paraları yok, demlikleri, sıtaraları bu para. Eeeeeee, ne yapsın şimdi Ferzende, sen olsan ne yaparsın, değil mi, insan ne yapar? Merhametli. Ferzende gibi yüreğı yufka merhametli bir

kişi ne yapar, Ferzende ne yapmış, paranın yarısını kendine ayırmış, yarısını da demiş alıp götüreyim adamın evine. Almış götürmüş İstanbula, bulmuş adamın evini. Karısı çıkmış karşısına.. Ferzende, böyle böyle, biz sınırdan geçerken candarmalar kocanı öldürdüler bacı, demiş. Ağlamağa başlamış. Avrattır, o da ağlamağa başlamış. İkisi karşılıklı ağlamağa başlamışlar. Onlar ağlaya dursunlar kapıdan bir kız girmiş ki içeri, ay parçası gibi. Ferzendenin dili tutulmuş. Ağlamayı da unutmuş, sızlamayı da, dili boğazına akmış ki, ne demezsin. Kadındır, çok sevmiş Ferzendeyi. Böyle adam bu devirde bulunur mu ki, yanında vurulan ağasının varını alıp kaçmak dururken, getirip evine kuruşu kuruşuna teslim eden... Çok düşünmüş ağanın avradı. Onu o gün evinde konuk eylemiş. Ferzende gitmek istemiş, kadında hele bugün de kal diye yalvarmış ona. Her gün her gün, hele bugün de kal evimizde diye... Derken olan olmuş. Eve bir Hoca getirmiş kadın, bakmış ki Ferzende. Ben, Ferzende Bey, demiş, Allahın emri Peygamberin kavliyle kızımı sana nikah ediyorum. Olur, demiş Ferzende. Avrat demiş ki, bu kadar malı mülkü, sarayı sağmanı başka kötü bir adam yiyeceğine senin gibi bir doğru yesin demiş. Bak şu gül parçası gibi, kokulu kıza, başkasının, kanı ciğeri beş para etmez bir hipinin koynuna gireceğine senin gibi bir dağ parçasının koynuna girsin. İşte, köyde bir de böyle söylüyorlar.

Surda Alinin yıllar yılı topladığı, gözüne kestirip çaldığı öteberiyle ağzına kadar dolu bir mağarası var. Beni elimden tutup mağarasına götürdü:

«Burasını hiç kimse bilmez. Çocuklar da bilemezler, bu delikten ödleri kopar. Ben de her gün her gün durmadan yaydım ki, burada beş metre boyunda bir büyüğü yılan var. Bu büyüğü yılan buraya yaklaşanı sokmaz da felç edermiş gölgesiyle. Uydurdum işte, herkes de inandı. Hiç kimse de yaklaşmıyor buraya.»

Kovuğa girdik. Vay Allah vay, neler neler yok. Kırık aynalar, otomobil aynaları, armalar, bin bir çeşit, türlü kamyonlardan, otomobillerden aşırılmış. Türlü saat eski-

leri, amperler, ısı, benzin, yol ölçekleri, eski, pırıl pırıl, yepyeniler, bisiklet tekerlekleri, direksiyonlar, binbir çeşit anahtarlıklar, kaşıklar, eski, yeni paralar, eski yeni testi, seramik kırıkları, heykel parçaları, ne olduğu belirsiz aletler, düğmeler, madalyalar, renkli cam parçaları, nargile kırıkları, bir cam nargile var ki, güzel mi güzel, pembe, kaldırdım baktım ki, dibi yok, varsın olmasın, gene de değerli, çin porselenlerinden kırıklar, pembe, hiç görmediğim nakışlı porselenler, gemi aletleri, tuhaf, eski pusullar, anahtarlar, kapı tokmakları, bir şehirde ne varsa hepsini inatla toplamış Ali.

Kaş altından Ali beni dikizliyor, şaşkınlığımı gördü ki, sevincinden uçuyor.

«Nasıl?» diye sordu. «Bunun gibi bir depom daha var aşağıdaki surda. Onu kimseye göstermiyorum, sana bile göstermeyeceğim.»

«Göster,» dedim, gücendim.

«Sonra,» dedi. «Sen bu işlerden anlıyorsun, bu işlerin değerini çıkarıyorsun. Senin gibi bir insana göstermeli,» dedi. «Göstermeli ama...»

Düşündü kaldı.

Neden sonra gözlerini kaldırıp bana baktı:

«Göstermeli ama, sen bu yerleri kimseye söylemezsin, değil mi?»

«Söylemem,» dedim.

Kutsal bir kapıyı açar gibi usulca taşları uzun bir sürede mağaranın kapısından aldı, içeriye girdik ki, girdik ki ne görelim? Ne siz sorun, ne ben söyleyim... Çakmaklar, dolmakalemler, dolmakalem kırıkları, yüzükler, türlü türlü teneke, kurşun, tabanca, tüfek parçaları...

Bir insan, çocuk da olsa bu kadar çeşitli şeyi nasıl böylesine bir araya getirebilir.

Şaşkınlığım gittikçe büyüyordu. Yüzümden belli oluyor ki aptallaştığım, Alinin ağzı kulaklarına varıyor.

Metin orada dikilmiş duruyor, bizi bekliyordu. Selim daha gelmemiş.

«Siz beni burada bekleyin,» dedi Metin. «Ben Selimi

arayayım, bulayım da alıp getireyim. Belki gelmiş, bizi böyle uçümüzü görünce kaçmıştır. Ben onu kandırır alırl gelirim.»

«Sen git,» dedi Ali Metine sevinçle.

Metin:

«Ben gidiyorum,» dedi.

Ali:

«İyi ki o gitti,» dedi. «Sana çok çok önemli anlatacaklarım var.»

Bir duvarın üstüne çöktük.

«Anlat Ali,» dedim.

Yanıma yanıma sokuldu, ağzını kulağıma uzattı, duyulur duyulmaz bir sesle:

«Buldum,» dedi. «Yerini biliyorum. Ağzına kadar dolu. Bütün İstanbulu satın alacak kadar. Ama korkuyorum içeriye girmeye. Sen benimle gelebilir misin?»

«Gelemem,» dedim. «Ben daha çok korkuyorum.»

Ali boynunu büktü:

«Oradan herkes korkuyor,» dedi. «Tam da bulduğum o tünelin tam öteki ucunda, zifiri karanlık içinde. Metin bile korkar, Metin bile...»

«Neden Metin bile diyorsun? Bu Metin çok mu yürekli?»

Urküntüyle Metinin gittiği yöne baktı, sesini alçalttı:

«Metin çok tehlikeli bir adamdır. Benim de Selimin de, herkesin de ödü kopar ondan. Aman ha... Kendini sakın ondan. Sen onunla gelir gelmez, söyleyecektim sana ama, oir fırsatını bulamadım. Aman kendini sakın ondan. Bütün dayılar, bütün esrarkeşler, bütün Sirkecedekiler, polisler bile korkarlar ondan. Herkes herkes çekinir ondan. Bak, Metin Allahtan bile korkmaz. Metin hiç kimseden korkmaz.»

«Nesi var Metnin be, aslan gibi çocuk. Sen de amma şişiriyorsun Metni be Ali.»

«Şişirmiyorum Metni, anlatayım da gör. Anlatayım da sen onunla böyle arkadaşlık edebilir misin bakayım.»

«Ederim,» dedim kabadayıca, yiğit bir sesle. «Ediyorum işte, edeceğim de. Gene de sen anlat bakalım.»

«Gör,» dedi, anlatmağa başladı Ali, «Anlatayım da gör Metini. Bir kere onun adı Metin değil. Onun adını hiç kimse bilmez. O kendine her ay bir ad takar. İki aydır da adı Metin. Bu Metin adını çok beğenmiş ki herhalde iki aydır taşıyor. Yakında kendine başka bir ad bulur ki sen de şaşarsın. Soyadı yok. Olursa onu da uyduruyor. Sıkışırda poliste, kendine hemencecik orada bir ad uyduruyor. Babasının anasının adı da yok. Onlara da her gün bir ad uyduruyor. Memleketi kasabası köyü de yok Metinin, her gün Türkiyenin bir köşesinde oluyor. O gün deftere, haritaya mı bakıyor, sonra neresini beğenirse oralı oluyor. Bir zaman tutturdu Marmarisliyim, diye. Herkes onu Marmarisli Orhan diye çağırırdı. Sonra da bıktı bu Marmarisli Orhandan, kim Marmarisli dediyse yanılıp, kavga etti. Bir keresinde de Çorumluyu yaraladı Marmarisli Orhan yüzünden. Onun işi gücü kavga. Duruyor Sirkeci meydanının ortasına ağzına geleni söylüyor önüne gelene. Sövüyor sövüyor, birisi yanılıp da karşılık verirse başlıyor kavgaya. Öylesine de kavga etmesini biliyor ki, bilmez mi o?»

Bir keresinde kocaman bir adamla kavgaya tutuşmuş. Adam bunu alıp alıp havaya kaldırıyor kaldırıma çarpıyormuş. Herkes, Metin ölmüş, demiş. Bir de bakmışlar ki adam yerde, üstelik de kan içinde. Metin oradan kaçmış. Adamı hastaneye kaldırmışlar. Adam Metini, hastaneden çıktıktan sonra aramış. Bir gün Sirkecide o eski, denizin kıyısındaki yapıda karşılaşmışlar, adam Metini görür görmez saldırmış. Bir de bakmışlar ki adam kurbağa gibi yere serilmiş soluksuz. Yüzüne su serpmişler de neden sonra fıkara kendine gelebilmiş de bir daha da Metine yaklaşmak mı, Metini görünce bucak bucak kaçıyormuş. Bu Metin var ya, sövüyor sövüyor, sonra da kendinden geçip başlıyormuş kendi kendini döğmeğe, sonra da kim olursa olsun bıçağını çekip üstüne atlıyormuş beğenmediği adamın, bıçaklıyormuş. Bıçaklayacak hiç kimseyi bulamazsa o kadar öfkeleniyormuş ki, öfkesinden kudurarak bacağı kendi baldırına saplıyormuş.

Ali:

«Gelince onun baldırını açtır, bak gör ki belki on beş yirmi tane yara var. Baldırları kalbur gibi. Aman abi sakın ondan kendini. Başına bir iş açar kıziverip de.»

«Bana bir şey yapmaz o. Ölse de, kendini bıçaklasa da bana bir şey yapmaz. Çünkü bana arkadaş, dedi o.»

Ali sevindi:

«Bu iyi,» dedi. «Sana arkadaş demişse, bu iyi. Ama gene de sen tetikte ol. Belli olmaz Metin, çekiverir bıçağını karnına batırır, bir de bakmışsın ki tüm barsakların dışarda.»

Arkadaş deyince canını verirmiş Metin ama, kızınca da gözü dünyayı görmeyince de... Herkes Metinle konuşurken tetikteymiş. Alinin de ödü kopuyormuş ama, net-sin, Metin olunca da hiç kimseden korkmuyorlarmış. Eli bir çabukmuş ki, bir de gücü varmış ki bu sıska şaşkalozun. Bu sıska şaşkaloz bir eliyle durmuş otomobili çekip götürürmüş. Gücü hiç yokmuş ama, karateden daha iyi üstün bir karate biliyormuş ki eli değer değmez bir şeye, hoooooop, havaya. İsterse Yaşar Doğu olsun dumanını göğe savuruyormuş.

Selim var ya Selim, uçan kuştan, kaçan tavşandan, sıçrayan çekirgeden, yerdeki karıncadan, kendi gölgesinden korkuyormuş, hôt desen de ödü kopuyormuş, Metinden dersen hiç korkmuyormuş. Metin onun yanındayken korkuyormuş ya, o korkmağa alışmış ya, Metin yanındayken korkusunu, alışkanlığını unutup, daha az korkuyormuş. Metinden de korkuyormuş ya, Metin ona arkadaş demiş de, onun için kendini Metinden korkmamağa alıştırmıyormuş. Her gün her gün sabahtan akşama kadar bin kere, Metinden korkulmaz, Metinden korkulmaz, Metin benim arkadaşım diyormuş. Böyle böyle, daha az korkmağa başlamış Metinden. Metin de buna çok seviniyormuş. Metin hiç çalışmaz, hırsızlık yapmaz, eskiden çokook hırsızlık yapmış, çokooooook ev soymuş, çokook adam soymuş, neler neler yapmamış Metin, ama şimdi onun hırsızlık yapmak için hiç gereği yok. Arkadaşları hırsızladıkları mallardan ona

pay veriyorlarmış. Metin istemiyormuş ama, onlar gene veriyorlarmış Metine.

«Sen,» dedim Aliye, «Metini gözünde büyötmüşsün. Metin hiç de senin gözünde büyöttüğün gibi bir insan değil.»

«Neden?» diye şaşkınlıkla sordu Ali.

«Neden olacak, anlatayım da gördüğümü sen de anla Metin ne ödlele bir herifmiş.»

Ali korktu:

«Aman,» dedi, «söyleme bunu, Metin duymasın, seni öldüröverir. Bir öldürör ki, nereden geldiğini, kimin seni öldürdüğünü bilemezsin. Aman ha, yavaş ol Metin duymasın.»

Hemen kalktı, surları, kovukları dolaştı, geldi. Soluk soluğa, sinirli, korkulu geri geldi oturdu.

«Aman ha, o nasıl bir söz ki Metin için ağzından çıkan, aman ha aman.»

«Dur be,» dedim, «anlatayım sana. Gözümle gördüm be, amma da ödlelemişsin sen de Ali.»

Oturdum yanına, kuşları, kafese kuşlar konurken Metinin parmağını kuşa dokundurmak istediğini, üstüne hışımla gelen çocuğu, Metinin hiç bir şey yapmadığını, deniz kıyısını, açlığını, lokantadaki halini bir bir anlattım. Ballandıra ballandıra.

«Aman abi aldanma onun o haline. Bir oyundur o. Aman ha... Gözünü seveyim abi. Sen iyi bir adama benziyorsun. Ondan herkesin ödö kopar. Amman ha... Kıymasın sana. Belki o gün orada yabancıydı Metin. Belki hastaydı. Belki bir şeyler araştırıyordu. Aman ha, onun pısırik halini görüp de aldanma; sonra yanarsın abi. Cayır cayır yanarsın, mum gibi sönersin. Metinden uzak dur, uzak durmazsan tetikte dur. Bak abi, Metin hiç hırsızlık yapmaz, elini ılıktan soğuğa vurmaz ama gül gibi geçinir. Nasıl geçinir? Sirkeciddeki, Haremdeki, Beyoğlundaki, Surlardaki, Kumkapıdaki bütün arkadaşlar pay ayırırlar kazançlarından Metine. Metin istemez, Metin yalvarmaz, Metin zorlamaz, Metine herkes payını yalvara yalvará ve-

rir. Aman aldanma kanma, Metnin kuşçulara bir oyunu var. Yakında görürsün...”

Metin herkese, düşmüşlere, hasta çocuklara, saflara elinden gelen her yardımı yaparmış. Bir hasta, bir ağlayan, başka çocuklar tarafından küçümsenen, aşağılanan, ne bileyim ben, bir kötü halde berduş görsün, ona elinden geleni yapar, canını bile verirmiş. Metnin bir hali varmış ki, herkesin anası babası gibiymiş. Başı sıkışan Metine gelirmiş. Gelip de eli boş dönen yokmuş. Metin ne yapar yaparmış da... Ölürmüş de o gelenin derdine bir derman olurmuş. Metin olmasaymış bu berduşların arasında kışları çok kişi tahtalı köyü boylarmış. Metin hasta çocukları alıp hastanelere bile yatırırmış. Doktorlar bile ondan korkarlarmış. Metin bir çocuk götürsün de hastaneye hele doktorlarda yürek varsa geri çevirsinmişler Metinle hasta çocuğu, vay anam vay. Vay ki anam vaaaaay!

Metin çoğu kez aç gezermiş. Neyi varsa başkalarına verirmiş de kendisi öyle aç gezermiş. Bu Metin böyle işte, çok karışık bir adam ki, öylesine.

Boyuna yineliyorlar. Metin de Metin, bu Metnin marifetleri çok.

Alın işte Metini, gitti de gelmedi.

Aliyle kararlaştırdık, Cuma günü saat dörtte daha deniz beyazken Sarayburnunda buluşacaktık, buluştuk. Ali, bir duvarın dibinden pantolonunu çekiştirerek bana doğru geliyordu. Yüzünden gözünden, tekmi bedenden alınmış uykunun uyuşukluğu akıyordu. İkide birde de gözlerini oğuşturuyordu. Ayakkapları ta arkadan öylece sürükleniyordu. Karşıdan alacakaranlığın içinden ışıklarını fora etmiş pırıl pırıl gemiler geçiyordu. Sabahın köründe bu vapurlar nereden gelip nereye gidiyorlardı? Ali onlara bakmıyordu bile.

«Sabah kahvaltısı...» dedim.

Ali, şöyle bir gülümsedi. Sen bilirsin der gibi de elini şöyle bir çırpı. Sarayburnundan Sirkeciye yürüdük. Dizi dizi kamyonların içinde şoförler uyukluyorlardı. Yer yer de

kimileri kaldırımlara ateşler yakmışlar, başına çömelmişlerdi.

İlk simitçiye vapur iskelesinde rastgeldik.

İkişerden dört simit aldık. Karşı büfeden de iki yüz elli gram kaşar peyniri. Geriye dönerken birer simit daha aldık. Ali bu işe daha çok sevindi. Sevincini gülerek belli etti.

Vapur iskelesinin sağ yanındaki kahveye gittik, iki çay söyledik. Çayı getiren adam:

«Buyur Ali Bey,» dedi. «Buyur büyük arayıcı Ali Bey.» Bir göz kırptı. «Bugün kısmetini bulursun inşallah,» dedi. Bana da döndü: «Sen de arayıcı mısın Ağa?» diye sordu.

«Şöyle böyle,» dedim.

«Adamını bulmuşsun. Bunun üstüne şu İstanbula bir arayıcı daha gelmemiştir. Ali, bir gün, inan bana, Meryem Anamızın heykelini, hem de altın heykelini bulacaktır da, o heykele, şu karşıdaki apartımandan daha büyük bir apartıman alacaktır. Bir de Ford otomobil, bir de...»

Aliye baktım, duymuyor gibiydi. Adamın yüzüne baktım alay mı ediyor, diye. Öyle bir hali yoktu.

Sonra adam geldi yanımıza oturdu. Deniz araştırmacıları üstüne uzun uzun anlattı. Bir sürü insanlar, hikayeler anlatıyordu. Hepsi de kısmetini yakalamış, ortadan yitip gitmişlerdi. Bu işte on yıl dayandın mı, bir gün hiç mümkün çaresi yok, kısmetini buluyordun.

«Ben,» diyordu adam, «ben kendi elimle kendi gözümü kör eyledim de, ocağımı söndürdüm. Ben ancak iki üç yıl dayanabildim bu işe, birkaç yıl daha dişimi sıksaydım, aaaah... Kısmet her gün her gün gelip de adamın kucasına düşmüyor ki... Bu bir çaba işi. Bu bir sabır, inat işi. Sabır edenin gülü zemheride bile açar. Sabır edenin gül bahçesi denizin ortasında bile büyür. Biz sabır edemedik de arkadaş, kendi ocağımızı kendi elimizle yıktık. Sabredenlerin hepsi Karun oldu Karun. Bu öyle bir iş ki, bir gün olmaz iki gün, bin gün... Bir gün bir de bakmışsın ki, kısmetin gelmiş dayanmış. Gelmiş yatmış çakıltaşları.

nın üstüne, ya denizin kıyısına, ya da denizin sığ yerine, seni bekliyor.»

Ali gözleri kocaman kocaman açılmış adamı dinliyordu, kendinden geçmiş, en güzel bir masalı dinler gibi. Birden başka bir kahveci çıktı ortaya.

«Bir çay,» dedi ocaktaki adama kahveci sandığım adam.

«Bir çay da bana, bir çay da Aliye,» dedim.

Kahveci üç çayı hemen getirdi.

«Deniz büyüktür,» dedi adam. «Allahtan sonra en büyük denizdir. Onda, onun içinde hazineler vardır. Sevdiği adamın kısmetini getirir gözünün önüne serer. Çok kişiyi zengin eyledi deniz. Allahtan sonra yalnız deniz zengin, hem de büyüktür. Bir şey dileyeceksen, Allahtan sonra denizden dileyeceksin. Bak kardaş şu yanındaki çocuğa, burada, onun için ne diyorlar, hazinesi diyorlar, şimdiden. Şimdiden... Allah ona, deniz daha ona kısmetini göndermemiş ya, şimdiden topladıkları ona yetermiş de artarmış. Herkes, buradaki her çocuk öyle söylüyor, kendi de inkar etmiyor ya, işte yüzü. Bak arkadaş nerelisin nesen, adın sanın ne, bilmem, bilmem arkadaş ya, bu Alinin ardını bırakma seni selamete çıkarır. İşte, bir çocuk vardı Alinin arkadaşı, deniz ona kısmetini iki yılda verdi, o da ortadan yitti gitti. Çünkü deniz büyükür, neyi nasıl vereceği hiç belli olmaz. Aliyse sıdkile candan sarılmıştır bu işe, deniz onun hakkını... Deniz hiç kimsenin bugüne kadar hakkını yemediği gibi, onun da hakkını yemeyecektir. Ta yürekten sarılacaksın denize, arayacak arayacaksın. Ben, evimi kendi elimle yıktım, denize isyan ettim, sabır nedir bilmedim, deniz de bana küstü, zırnık bile vermedi, ben de denize küstüm arkadaş. Birbirimize küstük, el elde, baş başta. İşte ben sürünüyorum. Şimdiye kadar dayansaydım, hiç olmazsa bu çocuklar kadar olurdum. Hiç olmazsa...»

Düşündü kaldı.

Biz birer çay daha içtik. O durmadan konuşuyordu. Çayı üçledik, dörtledik, o durmadan konuşuyordu. Ali ba-

şını yere eğmiş hiç bir yere bakmadan onu dinliyordu, eski bir masalı dinler gibi, kendini masasına vermiş.

Çayını bitirdikten sonra Ali birden fırladı:

«Geç kaldık, geç kaldık,» dedi. «Çok geç kaldık, olur mu?»

Telaş içinde yürümeğe başladı. Adam da ayağa kalkmış «Ali kısmetini bulacak,» diye arkamızdan sesliyordu. «Kısmetiniz bol olsun. Bu işte sabır ister. Deniz insanın sabrını dener ya, bunu unutmayın. Ali sabırlıdır. Kavuştu daha şimdiden kısmetine. Daha da daha da...»

Biz uzaklaştık gittik, o daha kendi kendine söyleniyordu.

Sarayburnunu geçtik, Ali pantolonunu çıkardı, oradaki kovuğa koydu, kovuğun ağzına da bir taş tıkadı. Belli ki pantolonunu hep buraya koyuyordu. Gazete kağıdını açtı içinden bir naylon torba çıkardı, eline aldı, denize girdi. Denizde, gözleri denizin dibinde yürümeğe başladı yukarı doğru. Su dizlerine geliyordu çoğunluk. Bazı bazı da göbeğine kadar çıkıyordu. Ali boynunu uzatmış, hırsla denizin dibine, kıyısına bakıyordu. Birden Alinin bir tuhaf olduğunu, durup denize, canını dişine takmış, baktığını gördüm. Baktı baktı, büyülenmiş gibi, kendinden geçmiş, baktı, sonra birden denize daldığını gördüm. Bir sevinç kıvanç içinde denizden çıktı, elinde bir şey vardı, hemen naylon torbaya koydu. Beni unutup gitmişti. Gülümseyerek, erişilmez bir sevinçle taşarak, oynar gibi, hızlı, deniz kıyısınca, gözlerini de denizden ayırmadan yürümeğe başladı. Denizin dibi apaydınlıktı. Denizin dibi dışardan, denizin üstünden daha daha aydınlıktı, her şey, yosunlar, taşlar, teneke parçaları, cam kırıkları olduklarından da daha aydınlık, bir de büyülmüş gözüküyorlardı. Tan yerinin alacasının ışığında denizin, Ali yürüdükçe rengi, ışığı değişiyordu.

Kumkapiya varana kadar Ali bana bir kere olsun dönüp de bakmadı. O bazı denizde, bazı kıyıda kendini vermiş yürüyor, ben de kıyıda onu izliyordum. Beni unutup gitti sandım. Kumkapıda çıktı denizden, gene sonsuz bir

sevinç kıvanç içinde suya daldı, gene bir şeyler aldı, uzun uzun evirdi çevirdi baktı, sonra usulca torbasına koydu. Bu arada göz göze geldik. Bana gülümsedi. Başını yere eğdi. «İşler iyi gidiyor, bugün,» dedi.

Sırlıslıklamdı, giyitleri etine yapışmış, Aliyi olduğundan da daha küçültmüştü. Bir avuç kalmıştı çocuk.

Dizlerine kadar, gene denizin içinde yukarı yukarı çıkıyordu. Yenikapıya gelinceye kadar gün bir adam boyu yükseldi. Yenikapıya kadar iki üç kere daha bir şeyler bulmuş, aynı sevinçle üstüne atılmış, torbasına koymuştu.

Yenikapıda durdu:

«Artık bundan sonra denizin dibi gözükmez, gün yükseldi,» dedi, dışarıya çıktı. İyice soyundu, oradan bir gazete kağıdı alıp önüne tuttu, giyitlerini çakıllara serdi, geldi kıyıya oturdu. Ben de yanına oturdum.

«Çok sevindin Ali,» dedim. «Buldukların çok mu değerli şeylerdi, bakabilir miyim?»

Ali, benim bakabilir miyim soruma karşılık vermedi. Göstermek istemediğini anladım.

«Ben bir şey bulursam, hep böyle sevinirim. Denizdir bu, ya hiç bir şey vermeseydi? Ya eli boş dönseydim? Sen eli boş dönmenin ne bela bir iş olduğunu biliyor musun?»

«Biliyorum,» dedim.

«Bir gün akşama kadar böyle ara ara da elin boş dön bakalım, kahrından ölür insan.»

«Ölür,» dedim.

«Bu demektir ki, deniz bir gün de çok değerli bir şey gönderecektir.»

«Öyle, gönderecektir.»

«Alay edilmez insanın kısmetiyle böyle abi,» dedi birden Ali.

«Alay etmiyorum ki...»

Ali nedense bir anda bozulmuştu. Sebebini bir türlü anlayamadım.

«Neden böyle birden bozuldun be Ali?»

«Bugün, bugün çok şey bekliyordum, bugün kurmuş-tum, bugün bir şey çıkar diyordum. Halbuki çıkmadı be

abi. Olur mu? Bir ömür böyle bekle bekle... Benim de sabrım bitecek, tükenecek, ben de denizden kısmetimi alamayacağım. Bana öyle geliyor ki bunun sonu hiç... Bir kere iş edinmişiz be abi. İyi kötü karnımız doyuyor. Karın tokluğuna çekilir mi bu kadar... Yazın, güzün neysem ne, ya kışın, ya lodoslarda, ya ayazda karda kışta... Çekilmez çekilmez be abi ama, gözü çıksın bir kere meslek edinmişiz bu zenaati. Bir şey bulamayınca çok kızdım da, kusura kalma be abi. Bu meslek böyledir işte. Kısmetin denizin gönlüne bağlı, paşa gönlüne.»

«Umutsuz olma Ali, belki bir gün...»

Alinin bu sefer yürekten kızdığı belli oldu, dudakları titredi.

«Şu koca denize bak, be abi! Sanki onun umurunda fıkara Ali. Umurunda da, getirip de bir altın heykeli eliy-le, al, Ali diyecek. Ya hiç altın heykeli yoksa ya koca denizin? O zaman işte şapa oturdu mu arayıcı Ali, Topal Hasan gibi.»

«Sen Topal Hasanı biliyor musun?»

«O arayıcıların şahıdır, onu İstanbulda herkes, her arayıcı tanır. O, bizim pirimizdir. Tanıyor musun?»

«Tanıyorum ya, benim de çooooook eski bir arkadaşım-dır.»

Ali bana baktı baktı, sonra:

«Sen beni işletiyorsun abi,» dedi. «Sen bu işten anlıyorsun. Yok, deniz sana kısmetini verdi mi?»

«Yok,» dedim, «ben arayıcı değilim.»

«Öyleyse nereden tanıyorsun Topal Hasanı?»

«Her yaz Kumkapıdan Menekşeye gelir. Bak, Tanrı ona zamanında kısmetini vermiş.»

Ali sevinçle güldü:

«Vermiş ama, Allah onu kör etmiş de Topal Hasan kısmetini bilmemiş, altın heykeli çok ucuza satmış. Bir kaşığa değişmemiş ama, gene de koskocaman bir altın heykeli...»

«Altın mıymış, demir miymiş bulduğu heykel ama, ben onun orasını bilmem, bulduğu heykeli satınca Kumkapıda

bir ev almış. Geçenlerde de o evi sattı da... Şimdi ömrünün sonuna kadar o parayla geçinecek.»

Ali her şeyi, neye bozulduğunu, çıplaklığını, iri bir kismetin vurmadığını, bugün umudunun boşa çıktığını, her şeyi unuttu da yakınmağa başladı:

«Aaaah, abi, o Topal Hasan var ya, bulduğu öyle değerli, öyle değerli, öyle değerliymiş ki... O kaşığa değişen adaminkinden de, onun bulduğu heykelden de daha ucuza gitmiş. Yalnız altınını eritip satsaymış, altını şu İstanbul edermiş. Arayıcılar söyledi, bir heykel ki canlı gibiymiş, neredeyse konuşacaktı. Yaaaaa, ne bilsin, Topal Hasanın, okur yazarlığı yok ki...»

«Senin var mı okur yazarlığın?»

Sevindi.

«Var ya, var ya,» dedi. «Olmazsa hiç bu işi yapar mıyım, beni de o kaşığa değişen gibi kandırırlar, beni de Hasan amca gibi yaparlar.»

Sonra ayağa kalktı, uzun uzun gerindi, önündeki gazete uçuşturdu, Ali öyle denizin kıyısında dalgaşak kaldı. Bana döndü:

«Bulacağım,» dedi, hırsla. «Deniz bana, Allah bana kismetimi verecek. Buluncaya kadar arayacağım, sabır edeceğim, hem de öyle ucuza kaptırmayacağım. Biz kaçın kurrasıyız.»

«Bulursun,» dedim. «Arayan mevlasını da bulmuş, belasını da...»

Alay mı ediyorum, diye bana şöyle bir baktı, baktı ki ben oralı değilim, birden irkildi, önünden gazetesinin uçtuğunun farkına vardı, koşturdu gazeteyi aldı, önüne tuttu, geldi yanıma oturdu.

Hırsla, dişlerini sıkarak, gözlerini belerterek:

«Bulacağım,» diyordu. «Hiç bir mümkünü çaresi yok bulacağım. Bir görsen abi denizi lodosta.»

Yüzü güzelleşiyor, çocuksulaşiyor. bambaşka bir yüz oluyor lodoslu denizden söz ederken.

«Deniz kaynar abi. Bir kaynar ki, dalgalar minare boyu. Ondan sonra da o minare boyu dalgalar yere çakılır

lar, denizin dibini karıştırır kaynatırlar, karıştırır kaynatırlar, sonra denizin dibinde ne var ne yok kıyıya atarlar... Ben bir seferinde buldum da, heykel değil de saat gibi, altın gibi bir şey, bir kocaman adam benim elimden aldı onu da vermedi. Taaaaa, Kocamustafapaşaya kadar aradıktan koştum, dar sokağa girince, karanlıkta bıçağını çekti, üstüme yürüdü, kaçmasaydım beni doğruyordu. Şimdi öğrendim artık, bak sana bile göstermiyorum kismetlerimi, neme gerek. Senden korktuğumdan değil, başkasına gösterirsem denizden çıkar çıkmaz, uğuru bozulur. Sonra sana hepsini gösteririm, olur mu?"

«Olur,» dedim.

«Sen arayıcı değilsen de bir şeysin ya, seni anlamadım. Metine sorarım, Metin herkesi, her şeyi bilir. Belki de heykel alan bir adamsın?»

«Alışverişe hiç yüzüm yok Ali,» dedim.

«Neyse, kusura kalma, kim olursan ol, Metnin arkadaşısın ya, bize bu kadarı yeter. Metnin hiç kötü, puşt arkadaşısı olmaz.»

«Sağolasın Ali,» dedim, «bana da Metine de güvendiğinden dolayı. İnsan insana güvenmeli. Hani şu çocuk var ya, denizden kismetini alan. Ne oldu ona?»

«Bak,» dedi, «onu anlatayım sana.» Gözleri parladı.

«Birlikte çıkmıştık aramaya. O gün çok kismet çıkmıştı. Adı neydi hele o çocuğun, yukardan Boğaziçinden olmuş. Ben daha gidip de Boğaziçini görmedim ya, işte oradanmış... Adı, adı, adı Oktaydı. Oktay, yamandı yaman. Hep dua okurdu. Birçok, birçok dua bilirdi ki... Bütün balıklar üstüne. Bütün denizler üstüne. Balığın yuttuğu Peygamberin duasını bile bilirdi. Karıncaların duasını da bilirdi. Ben hiç böyle duacı çocuk görmedim. Bir kış sabahıydı. Biz onunla birlikte, o gece arabalı vapurda, bacaların orada, sıcacık yatmıştık, sıcak toplamıştık ki sabaha kadar... Deniz soğuktu, gün doğar gibi ediyordu. Havada hiç bulut yoktu. Denizin dibi bulutlu havalarda gözükmez. Ille de gökyüzü dupduru olacak, bir de ayaz bastıracak ki zehir gibi. İşte öyle bir gündü. Topkapıya geçtik, derken

Samatya, Oktayın denizin ortasında parladığını gördüm. Girmesiyle çıkması bir oldu. Elinde bir şey parlıyordu ki, beş yüz mumluk balıkçı lambası gibi. Gözlerim kamaştı. Kıyıda durdu, şaşırmıştı Oktay fıkara. Gözlerine inanamıyordu. Elindeki renkten renge dönüyor. «Ağır mı Oktay?» diye sordum. Oktay yutkundu, konuşamıyordu. Sonra yarım yarım, bir şeyler söyledi. Bana korkuyla baktı, sonra da aldı yatırdı.»

Kimi diyormuş ki. Oktay almış o elindekini Avrupaya gitmiş. Onu orada bir kaşığa kandıramamışlar. Oktayın gitmesine İstanbulun bütün arayıcıları sevinmiş. Avrupa-da parasını bankaya yatırmış. Kendi de en yüksek okula yazılmış ki orada ancak kiralın ya da akrabalarının çocukları okuyabilirlermiş. Kimi de diyormuş ki Oktay biçimsizlerin eline düşmüş, biçimsizler, aynasızlar bir olmuşlar, Oktayın elindekini almışlar, kimseye haber vermesin diye de onu, fıkaraı öldürmüşler. İşte buna arayıcılar çok kızmışlar. Bu zulümdür, demişler, demişler ki bir de, biz yüz yılda ancak böyle bir şeyi ölerək, bitererek, tükenerek buluyoruz, onu da elimizden bir kaşığa aliveriyorlar, alçaklar, insafsızlar. Şimdilerde Alinin dediğine bakılırsa arayıcılar bir dernek kuracaklarmış, derneği kurunca da Hükümetten kaşığın hakkını arayacaklarmış. İlk işleri bu olacakmış. Ayıp be! Ayıp oğlu ayıp be! İnsan bir kaşık verip de koca bir İstanbulu alır mı, isterse adam gönlüyle versin, isterse yalvarsın, ver kaşığı da al İstanbulu, desin. Bu insanlar deccal olmuşlar deccal. İpleriyle kuyuya inilmez. Derneklerini bir kursunlar da, görsünler onlar... Sonra da Oktayı arayacaklarmış, iyi ya da kötü Oktayı dünyanın öteki ucundaysa da bulacaklarmış. Ölüsünü ya da dirisini. Ya da onu öldürenleri bulacaklar, Mahkeme-ye verecekler, Mahkeme de ölüm cezası verecekmiş onlara, onlar da varıp darağacının altında sigara içeceklermiş. Oktay sağsa, İngilteredeysə, arkadaş, diyeceklermiş, dernek kuruldu. artık bir İstanbul bir kaşığa değişilmeyecek. Kazandığının yüzde onunu ver ki, kavi olalım da düşmanlarla çarpışalım. Çünküleyim ki, Allahtan mıdır nedir, arayıcıların düşmanı çoktur.

Oğleye doğru Alinin çakılların üstündeki serili giyitleri kurudu. Ali sevinçli kıvançlı bir de türkü mırıldanarak giyitlerini giydi, Samatyadan Sarayburnuna doğru kıyı boyunca yürüdük, Yedikuleyi geçtik. Sarayburnuna geldik. Ali pantolonunu delikten çıkardı, giydi. Sonra geriye döndük. Yol boyunca durmadan Ali konuşuyordu... Trene bindik. Definecilerden, kaçakçılardan, Kapalıçarşıdaki heykellerden, nasıl heykel kaçırdıklarından söz ediyorduk. Merak sarmıştı bu işe ve hakkından erinden geçinde gelecekti.

Ataköye varırken bir lokantaya girdik.

Yemeği yedik, surlara vurduk, surlara gelince o kovuğuna yöneldi. Ayrılırken durdu, bana baktı.

«Ne var?» dedim.

«Bir şey soracağım.»

«Sor,» dedim.

«Ferzende,» dedi, «o altınları bir yerlerden, denizin oralardan bir yerlerden kopartıp almıyo'r, değil mi?»

Güldüm:

«Almıyor,» dedim. «Denizin içinde öyle altın kaynağı falan olsa, ohhooooo, herkes denizi yağma eder.»

«Ben de biliyordum ama, bir umut işte,» dedi ayrıldı. Geriye döndü: «Demek ki, koyuncuyu öldürdüğü, kızını aldığı doğruymuş Ferzendenin.»

«Olabilir Ali,» dedim.

Metin Selimi getirdi. Küçücük bir şey. Olacak gibi değil. Avuç içi kadar bir şey. Bu mu Selim? Ocağın yansın senin Selim gibi, hay Selim. Bacakları çöp gibi. Pantolonu dizlerine kadar çemrenmiş.

Selim beni görünce ne korktu, ne de ürktü. Öylece, yiğitçe gözümün içine baktı. Elini dimdik, azıcık da kası olarak uzattı. Sonra asker gibi yürüyerek, dimdik, gitti surun dibindeki kayanın üstüne oturdu, gözlerini batan güne dikti. Aşağıdan, Londra Asfaltından birbirlerine girmiş otomobiller, otobüsler, kamyonlar, tankerler, arada bir

de yük arabaları geçiyordu. Metinle ben de varıp yanına oturduk Selimin. Selim hiç hiç korkmuyordu. Hiç hiç korkmadığını her haliyle anlatıyordu. Öylesine ki az bir sürede kan ter içinde kaldı. Bir kasılıyor, bir kasılıyor... İlk sözü:

«Şimdi artık ben hiç korkmuyorum,» oldu. «Korkacak ne var bu dünyada değil mi, korkacak?»

«Hiç bir şey yok,» dedim.

«İnsan insandan korkar mı, insan insanı yer mi hiç?»

«Yer mi?» dedim.

Metin köpeği bıyık altından gülüyordu. Ben arada, işi bozacak diye ona sertçe bir göz atıyordum.

«İnsan insanın kurdu derler ya, sen kulakasma.»

Bana da kaş altından, bütün gücünü gözlerine toplamış bakıyordu.

«İnsan insanın dostudur, arkadaş.»

«Dünyada her insan her insanı öldürseydi, şimdiye kadar bu dünyada hiç insan kalır mıydı?»

«Kalmazdı.»

«Bak şu İstanbula. Bak, ne kadar, ne kadar da, ne kadar da çok insan var. Yer gök, vapurlar, trenler, evler, ağzına kadar, zık gibi insanla dolu.»

«Çok insan var, çoooooooook...»

«İnsanlar birbirlerini durmadan öldürseler yeselerdi bu kadar çok insan olur muydu?»

«Olmazdı.»

«Bir de insanlar savaş yaparlarmış, tüfekleri kocamanmış, uçaklara da tüfek doldururlarmış, durmadan birbirlerini, sabahtan akşamlara kadar öldürürlermiş. Bir yıl, on yıl durmadan, gece gündüz, ama o başka.»

«O başka Selim.»

Bir kedi gibi yalandı, korkusu elle tutulurcana siliniyordu usul usul. Arada sırada, kaçamak, bir anda uçup giden, korku dolu bir göz atıyordu bana, Metine. Bunun dışında korkusunu içine gömüyordu ve bundan dolayı da gerilmiş, zorluk çekiyordu.

«Durup dururken insanlar niye öldürsünler öyle birbirlerini?»

«Doğru, ahmak değiller ya, niye öldürsünler?»

Durdu, yüzü sarardı, bana baktı, elleri ayakları uçarcana titredi, yutkundü, gözlerini yere dikti, sonra kaldırdı bana baktı, sonra surların üstüne, sonra asfalttaki otomobillere, gözleri fır fır, fır fır, gitti geldi. gitti geldi, şaşılacak bir hızla. Diliyle dudaklarını yaladı, geldi gözleri benim üstümde durdu.

Birden:

«Sen hiç adam öldürmedin değil mi?» diye dehşetle sordu.

Ben, dingin:

«Yooooook, hiç adam öldürmedim, neden adam öldürecekmişim ki?» dedim.

Şaşırdı, utandı, gene gözleri fır fır, oraya buraya hızla gitti geldi. Metinden bir yardım istedi, Metin kızgın gibiydi, ona da bana da bakmıyordu. Çaresizlik içindeydi Selim.

«Hiiiiiiç, burada herkes adam öldürmüş de...»

«Ben öldürmedim, hiç adam öldürmüş birine benziyor muyum?»

Selimin yüzü ağlamsı bir hal aldı:

«Hiç kimsenin yüzü,» dedi. «Hiç kimsenin yüzü adam öldürmüşse benzemiyor ki... Hem de en iyi... En iyi adam... Yani abi en çok adamları, en iyi adamlar öldürüyorlar. Kahveci var ya, Süleyman kahveci, bir bilsen, bir bilsen, bir görsen ne iyi adam. Biliyor musun, dört tane adam öldürmüş. Ben onun kahvesine giriyorum ama, bizi açlıktan ölmekten kurtarıyor ama, bir de iyi insan ki, ama benim... Her girişimde, çıkıncaya kadar benim ölüm çıkıyor oradan.»

Ağzını doldurarak, korkudan gözleri fır fır dönerek:

«Dööööört,» dedi, «dööööört tane öldürmüş. Hepsini de kesmiş. Değil mi Metin? Ben şimdi artık onun dükkanına bile giriyorum, korkmadan... Sen korkmadan onun kahvesine girebilir misin?»

«Girerim.»

«Benim gibi çocuk olsan?»

«Belki giremem.»

«Beeeeeen girerim.»

Metin de anlattı, Ali de, Sabo da anlattı, bunu burada. Sirkeçide, Beyoğlunda, Kumkapıda bilmeyen çocuk yok.

Sabah kahve yeni açılmış. Kimin kahvesi bu, adam öldürmüş bir adamın kahvesi. Yerini saptayamadım, gene de Samatyada bir yerlerde. Bu yörelerde ama, kimse neresi olduğunu söyleyemedi. Süleyman gibi o kahvecinin de birkaç cinayeti varmış. Ballandıra ballandıra anlattılar, ben ne bileyim, vebali günahı onların boynuna. Onlara öteki kahvecinin cinayet işlediğini gene Selim söylemiş. Süleymanın da dört adam öldürdüğünü, hem de hepsinin karnınıdeşerek öldürdüğünü gene Selim söylemiş. Vebali günahı Selimin boynuna. İşte bir sabah Selim o kahvenin önünde durmuş durmuş, sonra da titremiş, bir korkmuş ki, yüzü kül kesilmiş, yüzü kül kesilince azıcık soluk almış, soluk alınca kahveye yürümüş. Kahveci ona bakıyormuş, hiç bir şey söylemeden, «ustanın selamı var, televizyonu istiyor,» demiş. Sonra varmış kocaman televizyonu yerinden sökmüş, katil kahvecinin gözleri önünde almış götürmüş. Bunlar, çocuklar bu televizyonu satmak için bir ay çalışmışlar çabalamışlar, becerememişler, sonunda televizyonu, yepyeni, gıcır gıcır televizyonu parça parça eyleyip, parçalarını bölüşmüşler, herkes parçasını kendisi satmış.

Osmanbeyde bir apartımanda iki metre boyunda kocaman çangal bıyıklı bir kapıcı varmış. Gene Selime göre bu çangal bıyıklı adam üç tane kadını ırzına geçtikten sonra öldürmüş. Amanın nasıl öldürmüş! Yürekler dayanmaz öldürüşüne ve hem de burada anlatılamaz. İşte bu kapıcıya çok takmış Selim. Selim var ya, kapıcıyı görünce eli ayağı çözülüyormuş. Selimdir bu, yalanı günahı Metinin, Alinin, Turgutun boynuna, onların hepsi'de bu olaya tanıklık etmişler, gerisini ben ne bileyim ben.

Büyülenmiş gibi, belki on gün, yirmi gün, bıkıncaya kadar oradan ayrılamıyormuş. Kırılmaz iple bağlamışlar gibi. Adamı görünce de deli divane oluyormuş korkusun-

dan. Sonra o kadar korkmuş ki Selim, korkusundan ne yapacağını bilememiş, bir insan korkudan ne yapacağını bilemezse ne yapar, Selim ne yapmış? Dört dönmüş Osmanbeyde korkudan, dört dönmüş, dört dönmüş, bu da yetmemiş. Selim sonra ne yapmış? Selim sonra ne yapsın, en korktuğunda korkudan da delirdiğinde, Selim o zaman hiç bir şeyi bilmiyor, kendinden geçiyormuş, öteki çocuklar görmüşler Selimi bu haldeyken, hiç tanıyamamışlar, bir hoşmuş Selim... Öyle delicesine bir saldırma değil. Hesaplı kitaplı bir saldırma. Selim tek mil bedeniyle korkuya ke-since, yürümüş apartımanın üstüne... Dal gündüz, hem de o kocaman, uuuuuf, ne kadar çok adam öldürmüş kapıcının gözünün önünde. Girmiş üç namaralı daireye, pahada ağır, yükte yeyni ne kadar şey varsa evden almış, doldurmuş bir torbaya, kapıcının gözünün içine baka baka çıkmış gitmiş. Altı ayda böyle böyle apartımanda kaç daire varsa hepsini soymuş Selim. İşte bu sıralar düğün dernek, bir cümbüşmüş dünya. Oluk gibi para akıyormuş Sirke-ciye, surlara, Kumkapıya. Selim evlerden topladıklarını bir anda çocuklara dağıtıveriyormuş. Çocuklarsa bu değerli öteberileri el değer etek değmez okutuveriyorlarmış, hemen oracıkta.

Metine göre Selim varsa korkusuyla varmış. Metine göre Selimin tüm anlattıkları havaymış. Her şeyi kafasından uyduruyormuş. Daha önce çok çok şeyler anlatmış, hep uyduruk çıkmış anlattıkları. Metine göre, Selim yalancı değilmiş. O düş görüyormuş, çok eski ya da yeni düşler, düşlerini gerçek sanıyormuş. O gece ne düş görürse onun etkisinde. Hep korkulu düş görüyormuş. Metine göre, korkulu düşlerden kurtulmak için her gece bir elektrik direği altı buluyormuş. Gündüz de en karanlık, ısı-sız kuytuya sığınıyormuş. Metin diyor ki, kafadan kontak desek, diyor, hiç de kafadan kontak değilmiş, cin gibiy-miş ki sorma, her şeye, herkesten daha çok akli eriyor-muş. Korkunca, ama çok çok korkunca onun yapmayacağı yokmuş. Bir keresinde çangal bıyıklı bir adamı bıçakla-mış Topkapıdaki Otobüs Terminalinin önünde. Bereket ki

boyu yetişmemiş de bıçağı ancak adamın bacağına saplayabilmiş. Oradan da bir kaçmış ki kimse ardından ulaşmamış. Bundan sonra da Selim en yürekli insan olmuş, bir hafta, on gün, belki de on beş, hiç bir şeyden, hiç kimseden korkmamış.

Selim üstüne öyle olaylar anlattılar ki bana, şaşır-dım kaldım. Bu kadar çok olayı bir insan bu yaşta nasıl yaşayabilir? Bir korku bir insanı bu kadar küçük yaşta buralara kadar nasıl itebilir? Polisler dünyada herkesi yakalayabilirmiş ama, Pire Memedi bile yakalayabilirlermiş ama Selime gelince, fûüüüt, vizzo, yanına bile yaklaşamazlarmış. Metin, diyor ki, Selim yakında ölecek, diyor. Bu hıza, bu korkuya, hiç bir yürek dayanamaz, diyor. Metin, diyor ki, eğer yaşar da sağ kalırsa Selim, diyor, insanların Feriştahı, şu koca İstanbulun Padişahı olur, diyor. Ve hem de Kurana el basarak söylüyor bunu.

Bu sur dibinde doğan güne karşı çok oturup konuştuk Selimle. Benden ilk günkü gibi artık korkmuyordu. Ve hem de batan güne karşı. Arada sırada korkusunu da belli edince işte o zaman bende şafak atıyordu. İşte o zaman, ben ayağa kalkıyor, allahaismarladık çekiyorum. Neme gerek, ne olur ne olmaz, böyle Allahın belası bir adamla başa çıkılmaz ki...

Bunu bir gün Metine açtım. Metin güldü, güldü, güldü, sonra da:

«Bak arkadaş,- dedi, «bak bana ki sana ne deyim, iyi dinle beni. Ali, bir de ben, bir de Selim şu koskocaman İstanbulda, şu kum gibi kaynayan berduş çocuğun içinde, uçümüz bir araya nasıl, ne için geldik, bir düşün bakalım arkadaş, iyice bir fikret de bir düşün arkadaş... Bir düşün arkadaş ki, ben sana neden arkadaş demişim, babamın oğlu musun? Bir düşün arkadaş ki, dünyada senden başka insan yok mudur da ben sana arkadaş demişim? Söyle bakalım.»

«Ne bileyim ben.»

«Bilirsiiiiin, bilirsin ya, sen kurnazsın. Sıkı ağızlısın, her şeyi lap diye her yerde söylemezsin.»

«Söylerim.»

«Peki söyle ama, niye ben sana arkadaş demişim, hem Aliye, hem de Selime? Dünyada başka kimse kalmamış da?»

«Niye ki?»

«Çünkü insan kısım kısımdır. Kimi insan aynı demirdendir.»

«Sen de mi Selim gibi korkarsın?»

«Yok.»

«E, söyleyse?»

«Korkak değilim ama, demirimiz bir. Deşme altını bilemem, bildiğim, demirimiz bir.»

«Benim demirim de mi?»

«Senin demirin de...»

«Onun için...»

«Onun için sen Selimden korkma. Benden de korkma. Aliden de. Biz senden korkuyor muyuz?»

«Bilmem, Selim benden korkmadı mı?»

«Korktu ama, o ilkindi. O, korkuya alışmış. Benden bile korkar. O her şeyden korkar. Şimdi korkuyor mu? O karıncadan bile korkar. Şu taştan bile korkar. Kelebekten bile korkar. Allah onu da korksun diye yaratmış. Şimdi senden korkuyor mu?»

«Daha az korkuyor.»

Selim üstüne çok kişiyle konuştum. Selim onlara ne anlatmışsa kendi hakkında, ne söylemişse, kendi kanı-larını da katarak söylüyorlardı bana. Selimin hikayesi yü-rekler acısıydı ama, anlatanların çoğu inanmıyordu buna. Metin inanıyordu ama, bir tuhaf ikircikle, çok da inanma-yarak. Ama Selim hiç yalan söylemezdi ki... Hayır, hayır, doğrudur Selimin her anlattığı. Düşse bile doğrudur. Bu hergelenin düşü bile herkesin doğrusundan daha doğru-dur. O hiç bir şeyi saklayamaz. Selim gerçeğini düş gibi, düşünüyü gerçek gibi söylüyordu. Neden sonra Selimin bu gerçeğine varabildim. Konuş Selim kardeş konuş. Konuş ki... Bir insan, bir toprak, bir düş macerası... Bir çocuk macerası.

Çok uzak, bir düşü anlatır gibi. Selim, kendisi de inanmıyor gibi. Başka bir çocuğun başından geçmiş de, o çocuk bütün bu anlattıklarını düşünde Selime anlatmış. Anlatırken ne korkuyor, ne üzülüyor, kendisiyle hiç bir ilişkisi yokmuş gibi. Bazı yerlerini hikayenin dönüp dönüp bir daha, bir daha anlatıyor. Hiç farkında değil, birkaç kere yokladım. Sonra da aynı olayı, üç ayrı biçimde anlattığına tanıklık ettim. Hangisi doğrudu, yokladım, anladım ki Selim için üçü de doğru.

Mezopotamyanın bu ucu, Haran ovası... Selim şöyle böyle evleri anımsıyor, bir de uçsuz bucaksız çölü. Bir de çölün üstüne gelip konan gemileri, bir de evleri.

Selim çölün üstünde orman da görmüş. Ben iyicedeştikçe Selim düş gibi gördüğü pusarığı anlatıyor. Çölden. Haran ovasından hiç hiç bir şey kalmamış aklında da yalnız pusarıklar kalmış. Çocuklar pusarıklara bayılıyorlarmış. Büyükler ne kadar yalandır, düştür bu, çölün oyunudur, derlerse desinler, çocuklar gerçek sayarlarmış pusarıkları. Selim, pusarıkları usta bir destancıymış gibi candan söylüyor. Bu pusarıkları burada çocuklara anlatmış da hepsi Selimi işletmişler. İnanmamışlar pusarık olabileceğine. Selim diyor ki, bir sen inandın, çünkü senin pusarığı görmüşlüğün vardır, öyle mi?

Yılık yılık atlar görmüş pusarıktaki Selim. Atlar dolu dizgin üstüne üstüne geliyormuş. Kocaman, kırmızı gözlü atlar. Her gün her gün çölden kalkıp köylerine geliyormuş bu atlar Selimlerin. Çocuklar atlara koşuyorlarmış, çocuklar koştukça atlar uzaklaşıyorlarmış. Bu pusarık öyle bir şeymiş ki, bu pusarık, sen koştukça onlar kaçarlarmış. Şehirler de öyle, ormanlar da, akar sular da öyle... Yanına vardım derken... Bir de bakmışsın ki, kaçıp gitmişler. Belki de büyükler doğru söylüyorlar. Kimbilir. Pusarığı anlatmağa, onun gerçeğini Selime anlatmağa çalıştım, dinledi, azıcık çaktı, sonra hemencecik de vazgeçti. «Olamaz,» dedi. Ben de üstelemedim. Ne deyim de onun düşünüy bozayım. Atların ardına onların köyünden çok kişi takılmış da, bir hafta, iki hafta koşmuşlar, koş-

muşlar o atları bir türlü yakalayamadan geriye dönmüşler. Bir iş olacak, bu atlarda bir iş olacak ya, nedir o iş? Durup dururken, etli, canlı, kanlı atlar, koşan atlar gölge olabilir mi? Kim inanır, dünya, bunlar gölgedir derse, kim inanır, değil mi? Ama ne öyleyse, gölge değil, düş değil, nedir öyleyse? Bir de ne varmış, bir de ne varmış bu pusarıklarda, bir de sen kaçarsan, ne kadar uzağa kaçarsan kaç, bu pusarıklar üstüne geliyorlarmış senin... Çölde şehirler kuruluyor, şehirler yitiyormuş her gün sabah, ikindi, kuşluk, öğle... Atlar geliyor, atlar yitiyor. Sular çağlıyor, denizler dalgalanıyor. İnsanlar, insanlar, binlerce, karıncalar gibi. Ama sesleri yok. Her kuşluklayın geliyorlarmış yukarı doğru, çölden, aşağıdan.

Ulu buğday tarlalarını anımsıyor, düş gibi, pusarık gibi. Buğday tarlaları da çöl kadar uzak, çöl kadar genişmiş. Bir de kocaman devler, koskocaman, buğday tarlalarını yiyen devleri anımsıyor Selim. Otuzu kırkı bir arada. Sarı, ısıltı içinde, bir altın çanak gibi oluyormuş ova, buğdaylar olgunlaştığında. Çöl daha çok yanıyormuş ısıltısından buğday tarlalarının. Bütün bunları nasıl çıkardım ağzından Selimin, parça parça, kırık dökük, günlerce, sora sora... Bir coşuyor, azıcık anımsadığı, düş, pusarık içinde gördüğü doğasını bir anlatıyor, bir anlatıyor sözcükler ağzından sular gibi çağlıyor. Sonra sönüyor, duruluyor, bir tek sözcükle her şeyi anlattığını sanıyor. Sonra onu bir coşturuyorum, bir onun yufka yerine, özlem damarına basıyorum, işte o zaman... Al Allah delini, zapteyle kulunu.

«Hiç ceylan gördün mü?»

Onu ilk olaraktan bu kadar coşkulu gördüm. Deli gibi olmuştu. Coşkudan titriyordu. Bir anlattı, keşki keşki onun bu konuşmasını banda alabilseydim. Alamadım. Makinadan da korkuyordu Selim. Elimi makinaya sürünce sapsarı kesiliyor, yalvarırcana bana bakıyor, ben de elimi makinadan hemen çekmek zorunda kalıyordum. Eğer, Selimin ceylan türküsünü, türkü gibiydi anlattıkları, ceylanlar üstüne çıkarılmış çok eski bir hayranlık türküsüydü, alabil-

seydim... Hiç kimseden şimdiye kadar böylesine güzel bir şey duymadım. Sonra dört beş sefer daha gittim surlara, küçücük makinayı sakladım, konuşturdum onu, öyle bir daha, ilkiniki gibi bir ceylan türküsü çekemedi bir daha. Bir insan belki bir ömürde, bir özlemini, acısını, tutkusunu söylerken böylesine güzel anlatabiliyordu bir şeyi. Belki insanın, her insanın böyle coşkulu, mutlu bir anı olabiliyor.

Düşündüm, ben dedim, anlatayım, bir daha ben söyleyeyim, Selimin ceylan türküsünü hiç olmazsa burada yazayım, olmadı, beceremedim. Bir şeyi duyduktan, böylesine güzelliğine vardıktan sonra, ona yakın da olsa anlatamadıktan sonra, neye yarar ki, yazarlık, şairlik neye yarar ki... Şimdi, işte, kocaman kara gözlü, gözleri dışarıya yumruk gibi fırlamış, pırıltılı gözlü, ceylanlar aşığı Selimin ceylanlar ağsını söyleyememenin acısı ağı gibi oturdu yüreğime.

«Ne güzel konuştun, söyledin ceylanlar üstüne Selim...»

«Hiç sorma, ceylan güzeldir...»

Başka bir şey söylenmez, ceylanlar güzeldir. Belki de Selim daha önce konuşurken salt, durmadan, ceylanlar güzeldir, ceylanlar güzeldir, dedi de, beni böyle böyle söyleyerek aldı da güzel ceylan düşlerine götürdü.

Sonra ben söyledim ona ceylanları... Bir sabahtı, aşığıda, çölün ucunda durmuştuk Kaçakçı Süleymanla. Ben de hep Süleyman diyorum ona, adı, öz adı Ahmetti. Yazarken kaçakçıların adını da değiştiririm de... Onun adı Ahmetti. İnce, saz benizli, kara gözlüydü. Bir erkek ceylanla benziyordu Ahmet... Kilisin bir köyündendi. Şimdi unuttum hangi köyden olduğunu. Öteden çölden ceylanlar kopup geliyordu, sürülerle. Kuşluğa kadar bu akıp gelen sürüyü, bu akıp gelen kızıl çizgiyi izledik Ahmetle. Ahmedin mavzeri elindeydi. Ceylanlar, ceylan sürüleri taaa yanımıza kadar geldiler sıçrayarak, sünerek... Sıçrayarak sünenek, bir oyun tutturdular yöremizde, Ahmetle ikimiz kıpırdayamadık yerimizden. Öyle çölün ortasında dimdik.

ağaç gibi. Kıpırdarsak büyü bozulur sanıyorduk. Kıpırdarsak ceylanlar ürker, ortalık darmaduman olur sanıyorduk. Ceylanlar da yanımızda sıçraşıyorlardı. Kuşluklayın ilerdeki yeşillikte yittiler gittiler. Bir de cerenler pusarığı gördüm. Göğün mavisinde kırmızı cerenler sıçraşıyorlardı. kıvılcımlar gibi durmadan. Sonra cerenler masmaviye. mosmora kestiler. Sonra da göğe açılarak, mavisine uyarak dağıldılar, yittiler gittiler.

Ben önce çok korktum. Ahmet ha şimdi ha birazdan kaldırıp tüfeğini bir ceylanı avlayacak, diye. Bunu Ahmede söylediğimi şimdiki gibi anımsıyorum. Ahmet güldü.

«Olamaz,» dedi. «Sonra insanın eli kolu çont olur. Bu sıralar ceylan avlanamaz. Yavruları vardır. O da olmasa. bizim ta yanımıza kadar, bizim insanlığımıza güvenip gelmişler. Ceylan böyle avlanamaz.»

Ya insanlığımıza güvenip gelmişlerse, onların umudu boşa çıkarılamaz. Bir zamanlar çölün geleneği vardı. Şimdi altüst olmuş. Selimin hikayesi böyle. İnsanlığına güvenip geldikleri...

Evleri anımsıyor Selim, hepsinin kubbesi var. Hepsi çamurdan, hepsi birbirine bitişik. Koskocaman bir köy... Elli kubbe, altmış kubbe, yüz kubbe... Arı kovanlarını bitıştırıp köy yapmışlar. Haran köyleri böyle. Bu yöreler başka biçim bir köy bilmiyor. Kadim köy, şehir biçimidir bu. Tekmil evler bitişik. Eskiden bir olay oldu mu insanlar damdan dama koşarak, taa şehri çıkarlarmış. Köylerin, bu evleri üstüste, bitişik köylerin surları yok. Surlar büyük şehirlerin.

Kırmızı bir yel esti güneyden. Yalım gibiydi yel. Tüfekler patlıyordu. Köyü çevirmişlerdi. Selim bilmiyor, candarmalar mı, Araplar mı, kaçakçılar mı, Selim bilmiyor, yarı buçuk anımsıyor. Hep tüfek, tüfek... Bir de barut kokusu. Kırmızı yelin üstüne mor, kokulu, barut dumanı. Mosmor mosmor bir duman çökmüş köyün üstüne. Akşam mı, gece mi, sabah mı, kuşluk mu belli değil. Sadece kırmızı tozlar, mor dumanlar, kulakları sağır eden mitralyöz, tüfek, bomba, dinamit olacak, gümbürtülü dinamit sesle-

ri. Bir de küf kokusu, acı pıtırak, saman kokusu... Bir de kan kokusu... Kan kokusu.

Selim kana batmış çıkmış. Arkasından boyuna kurşun sıkıyorlar. Selim yaralanmış. Selim çöle aşağı kaçıyor. Uyumuş. Ayağının oraya kan göllenmiş kurumuş. Ayağının oraya sinekler çokuşmuşlar. Amanallah, ne kadar da çok sinek. Kurt gibi, yumak yumak. hiç görmediği ısıltılı sinekler.

Köyden tüfek seslerine benzer gürültüler, bağırma-lar, ağıtlar geliyor. Bir bıyıklı adam Selimin üstüne eğilmiş bir şeyler soruyor. Selim konuşuyor mu konuşmuyor mu, artık onun orasını hiç bilmiyor.

Sonra köyün tek mil erkekleri dağdalar. Babası, ağa-beyi de var yanında. Babası çok uzun boylu, sakallı. Dağın kayalığını, keskin, mor, bıçak gibi kayalığını anımsıyor. Aşağıda çöl, çölde köyleri, çölde ceylanlar ve ağla-yan kadınlar. Şöyle bir şey anımsıyor, anası vurulmuş öl-müş. Kim vurmuş öldürmüş bilemiyor. Onları, köyün tek-mil erkeklerini kim kovalıyor, onu da bilemiyor. Kayalık-larda üşüyor Selim. Bunu iyi biliyor. Bir de açlığını bili-yor. Erkekler bir lokma ekmek bulurlarsa, son kalan ek-meklerini de çocuklara veriyorlar. Selim bunu da iyi anım-sıyor, köyden, çok çocuk var aralarında, belki yirmi otuz, çocuklar da kaçıyorlar. Erkeklerin hemen hepsinde tüfek-ler var. Çok tüfekleri var. Dağdan dağa kaçıyorlar, Seli-min yarasını sarmışlar, ne zaman sarmışlar, yarası baca-ğında, Selim hiç anımsamıyor. Arada bir yarasındaki sar-gılar düşüyor, babası mintanından bir parça yırtıp yeni-den bağlıyor. Yarası şişmiş, irin bağlamış.

«İşte burası yara, yara yeri...»

Kemik görünüyormuş. Soğuklarda da ağrırmış orası. Daha da yeni kapanmışmış yara. Ya geçen yıl, ya önceki yıl. Kurşun yaraları öyle hemencecik kapanmazmış. On-ların köylerinde herkes yaralanırmış zaten.

Kayalarda acıkmışlar, acıkmışlar ama bir köye de gi-demiyorlarmış. Bir gece sabaha kadar yürümüşler mi ne. sabahleyin dağda, kayalıkların arasından kaynayan bir

su bulmuşlar. Herkes sevincinden deli olmuş. Burada da her yan barut kokuyormuş nedense. Tüfek sesi de yokmuş ortalıkta ama her yan barut kokuyormuş. Derken öğleye doğru bir köye gelmişler. Köyde onlara çok ekmek, çay, çok da peynir vermişler. Selim bir iyice karnını doyurmuş ki sormayın. Bir güzel kız, aman ne güzel kız, Selimin yarasını sarmış. Selimin yarası öyle azmış ki, hafazanallah, kurt düşmüş. O güzel kız var ya, teker teker kurtlarını ayıklamış.

Bundan sonra uzun bir süre boşluk var. Dağda ne yapmışlar, bu silahlı adamlar dağda uzun bir süre dolaştıktan sonra neylemişler, hiç hiç bilmiyor Selim. Salt, kayaları anımsıyor, açlıklarını, susuzluklarını, bir adamın kayadan düşüp öldüğünü, adamın parçalanmış ölüsünü gömdüklerini, uzun ağıtlar söylediklerini anımsıyor. Bir de gene o bıyıklı adamı anımsıyor. Üstüne eğilmiş ona bakıyor. Bakıyor, bakıyor, sonra da birden boğazına sarılıp, boğazını sıkıyor. Onu, o bıyıklı adamın elinden ne zaman, nasıl alıyorlar bilmiyor. Kim, kimler almış hiç bilmiyor.

Kayalar yankılanıyor, barutlar kokuyor, çığlıklar, sesler, bağırımlar, dağlar birbirine kavuşup kavuşup ayrılıyor, kavuşup kavuşup ayrılıyor. Bundan ötesini de düşünüp düşünüp çıkaramıyor Selim.

Bir çukurda, dört yarı kaya, kaya, kaya... Birden uyanıyor ki kana batmış çıkmış, üstünde kan içinde ölüler ölüler. Ölülerden karşı kayalıklara durmadan oluk gibi kan fışkırıyor. Durmadan durmadan kan fışkırıyor. Gözü kandan hiç bir yeri görmüyor. Gözlerini siliyor bir tanesi, silahlı candarmaları görüyor. Çukurdan çok çok ölü çıkarıyorlar, kayalıkların üstüne seriyorlar. Sonra kadınlar...

Bu kadınlar nereden çıktı, nereden ne zaman gelmişler, Selim hiç mi hiç bilmiyor. Kadınlar saçlarını yoluyorlar. Kadınlar başlarına toprak döküyorlar. Avuçlarına doldurup doldurup toprak döküyorlar başlarına, yüzlerini çırpmalıyorlar. Hepsinin de yüzü kan içinde. Kan çamur olmuş. Kan çamurlu yüzü yol yol açmış.

Gene köy geliyor aklına. Köyde çok çok at var. Atlar.

hiç durmadan hep bir ağızdan kişniyorlar. Atlar koşuyorlar, köyü dolanıyorlar, dolanıyorlar, geliyorlar köyün ortasında durup kişniyorlar.

Bir şeyler yanıyor, yalım yalım ortalık. Yalımlar köyü sarmış, her şey çığlık çığlığa... Çığlık çığlığa. Toz duman, yalım, barut kokusu, çöl kokusu... Yalının içinde sıçraşan ceylanlar. Bunu iyice anımsıyor Selim.

«Atma Selim, yanan ceylanları!»

«Vallahi billahi, hiç bir şey aklımda değil ama, ceylanların yanması aklımda. Yoksa şimdi nereden aklıma gelecek ceylanların yandığı?»

«Gelir gelir, senin aklına her bir...»

Sabaha karşı, tan yerleri attı atacak. Yangın geliyor dağlardan aşağı, sararmış otlar, insan boyu kurumuş devedikenleri yanıyor. Son hızla geliyor otlar yanarak köyün üstüne. Yangın ceylanları kovalıyor. Ceylanlar yangının önünden kurtulamayarak, bir bölüğü cayır cayır... Sonra yangın dört bir yandan, önden arkadan, sağdan soldan ceylan sürülerini sarıyor. Ceylanlar ta göklere kadar sıçırıyorlar. Sonra insan seslerine benzer sesler duyuyor Selim. Sonra ıpıssız kalıyor ortalık. Bıyıklı adam gene üstüne eğilmiş. Boğazını sıkıyor sıkıyor, gözleri yumruk gibi pörtleyip dışarı uğramış. Elinden gene kurtarıyorlar Selimi. Selim kaçıyor ya boğazı, bacağı çok ağrıyor, soluk da alamıyor. Ceylanlar hep yanmışlar. Ova kapkara kesilmiş, yanmış ört olmuş. Selim nereye baksa yer gök, her yer kapkara. Yanmış yağ, yanmış et, yanmış ot, toprak kokuyor. Her şey yanmış. Arkasına dönüp bakıyor ki, köy de tütüyor. Köyde ne varsa yanmış, insanlar, inekler, atlar, her şey yanmış. Candarmalar sarmışlar köyü. Ver ediyorlar kurşunu. Selim hep bunu anıyor.

Gidiyor gidiyor, bacakları ağrıyor. Bir suyun başında uyuyor, uyanıyor ki, o bıyıklı adamın elleri gene boğazında. Gözleri pörtlemiş. Bağırıyor bağırıyor, sesi çıkmıyor. Suyun içine sokuyor onu bıyıklı. Derken bir yangın geliyor, deniz dalgası gibi, bıyıklıyı yangın taaaaaa uzakla-

ra fırlatıyor. Selim de bundan faydalanarak kaçıyor oradan.

Onu kızkardeşi yakalıyor. Bu sefer ne yangın var, ne bir şey. Bıyıklı adam kızkardeşini kucaklamış. Ama vallahi nasıl kucakladığını bilmiyor. Kucaklamış sıkıyor. Kızkardeşi ağlıyor mu, gülüyor mu hiç ansımıyor. Ama iyi biliyor ki düş değil. Ama iyi biliyor ki kızkardeşini kucaklayan adam bir gerçek. Bıyıklı adamı çok iyi ansıyor. Bıyıklı adam bıçağını çekiyor, kaçan Selimin bacağına bıçağı sallıyor. Selim kan içinde kalıyor, oraya düşüyor, kendinden geçiyor. Kalkıyor oradan, koşuyor artık Selim.

Koştı koştı, koştı Selim. Ne kadar koştüğünü kendi de bilmiyor. Bir köye vardığını, bir kamyona bindiğini, yaralarına kurt düştüğünü, pörtlemiş gözlerini görünce insanların ona bir tuhaf baktıklarını biliyor. Artık Selim o bıyıklı adamı bir iyice tanıyor. Sureti gözlerine iyice nakşolmuş. Anasından babasından kardeşlerinden çok daha iyi tanıyor. Kocaman, kapkara, uzun bıyıkları var. Kolları da uzun adamın.

Bir gece bir kütürtüyle uyanıyor, bakıyor ki üstünden bir kütürtü geç ha geç ediyor. Selim yerinden kıpırdamıyor. Bir de bakıyor ki, ne baksın da ne görsün, Selimin üstünden geçip giden tren... Tren, trendir. İyi ki kıpırdamıyor yerinden, iyi ki... Yoksa tren başını alıp koparır götürürdü.

Sonra çöl gene. Gene cerenler, gene atlar... Susuzluk ki düşman başına. Dili damağı kurumuş. Nerdeyse ölecek. Bir atlı geliyor yanına, bakıyor ki atlı o bıyıklı adam. O bıyıklı adam koşturarak yanına geliyor yerden onu alıp sürüyor atını... Varıyor bir koyağa, indiriyor onu attan. Çekiyor hançerini, bilemeğe başlıyor. Bıyıklı adam biliyor hançerini, gözleri dışarıya uğramış Selim bakıyor.

«Bakıyorum, o hiç bana bakmıyor. Biliyor hançeri. Kıl gibi yapacak. Çalışıyor. Bir yana da bir ateş yakmış, hem bıçağı biliyor, hem ateşte kahve pişiriyor. Ben korkudan ölüyorum. Biledi, hitirdi, ben ölmüşüm korkudan...»

Sonunu bilemiyor. Uyanmış ki, boynunu tutamıyor. Gözleri kapanmıyor. Pörtlemiş.

«Oradan aşağı indim, ateş daha yanıyordu. Bıyıklı demek ki... Bıyıklı bu sefer neden öldürmedi de gitti? Vallahi billahi düş görmüyorum... Bir baktım, yamaçtan aşağı inerken bıyıklı bağıyor, bağıyor, ben kaçtım, sesi arkamdan heybetlen geliyor. Gene koşarak çöle düştüm. Gene bir kamyonun içindeyim... Uyumuş kalmışım kamyonun içinde.»

Bir tekmeye uyanıyor. Uyanıyor ki, ne görsün, ışık içinde kalmış dünya, gece ama, bir ışık, bir ışık... Ortalık güneşe kesmiş ki... On tane güneşe...

«Kime anlatsam düş sanıyor o bıyıklıyı. Ananın kan içinde ölüsünü, bacımın, babamın, ağamın, herkesin kan içinde ölüsünü gördüm. Kana batıp çıkmışım. Her yanımda kan içinde... Koşuyorum ben. Sabahtan akşama, akşamdan sabah kadar koşmuşum ben... Bir de bakıyorum, o... Kocaman bıyıkları, elleri boğazımda... Elleri kocaman. Bak, benim fırlamış, benim pörtlemiş gözlerim daha yerine oturmadı, bu da mı düş, bu da mı yalan?»

Kamyondan iniyor. Boynu, bacakları ağrıyor. Kocaman bir köy mü, köy değil şehir. Düşüyor şehrin içine. Çok bıyıklı adam görüyor burada. Herkesin bıyığı var. Herkesten korkuyor Selim. Korkmaktan ölüyor. Büzülüyor bir yere, çıkmıyor. Ta ki, açlıktan ölünceye kadar. Açlıktan ölünce deliğinden çıkıyor, çıkar çıkmaz da saldırıyor bir fırına, bir manava, bir bakkala, sahibi görsün görmesin umurunda değil, kapıyor kaçıyor, kapıyor kaçıyor.

Herkes, her yer bıyıklı. Bu şehirde çok kalıyor. Bu şehir Adanaymış. Irgatlara katılıp ovaya, pamuk toplamağa gidiyor. Orada da işler ters gidiyor. Orada, halbuki ne kadar da güzel, bir abla var o çadırdaki, Adıyamanlı onlar, dillerini de biliyor. Bir de abi var, onun bıyıkları bilem yok. Bir de amca var, sakalı uzun mu uzun. O amcanın tüfeği de var... Bir de bir bıçağı var kiiii... Uzun. Bir de teyze var, herkes ondan çekiniyor, üç tane erkek daha var. İşler çok iyi çok iyi. Çorba pişiriyorlar sabah akşamı, mer-

cimekli, domatesli. Selim domatesli mercimek çorbasına bayılıyor. Olmaz olsun, işler gene... Bir geceydi, yani akşam oluyordu. Bir bağırıtı duydu Selim. Koştı elinde olmayarak Selim oraya. Bir adam, bir ablayı yatırmış pamukların ortasına, sol dizini boğazına basmış, hançerini de çekmiş, gırtlığına dayamış kızın, kızın gözleri dışarı fırlamış, öyle donmuş kalmış. Bir sürü adam da seyrediyor. Bir sürü adam, taş kesilmişler seyreyliyorlar. Selim aralarına giriyor, bağırıyor, bağırıyor, bir adam alıyor Selimi yere vuruyor. Selim gene bağırıyor.

«Bir baktım adam kızın boğazına çaldı bıçağı. Bir kerede boynu yarıya indirdi, ikinci... Üçüncüde başı aldı. elinde baş dönmeğe başladı tarlanın ortasında. Yaşlı bir kadın, üstüne atıldı adamın... Adam dönerken bir tekniğe vurdu kadına. Kadın gene üstüne atıldı. Kızın kesik başından adamın üstüne kan fışkırıyordu. Vallahi, gözümle gördüm. Billahi, vallahi billahi böyle oldu.»

Sonra her yanı karanlığa kesmiş. Sonra bir hendekte bulmuş kendisini Selim, sonra da boğazında gene o bıyıklı adamın eli. «Seni, seni, seni bu sefer öldürmeliyim. Sağ çıkmayınalısın elimden,» diyormuş. Irgatlar gelmişler sabah erkenden. Selimi o adamın pençelerinden almışlar. Geceki adam elindeki kesik başla daha ortalıkta dolaşıyormuş. Kızın uzun saçları, kapkaraymış, kandan ıpslak olmuş, kan da kurumuş.

Bu kadar iş bir adamın başından geçebilir mi?

«Vallahi de geçti, billahi de... Gördüm adamı, kimse onun üstüne varamıyordu. Candarma bile. O adam da kızın başını saçlarından tutmuş, havaya kaldırmış, tarla tarla dolaşıyordu. Vallahi de böyle gördüm. Ben orada hiç durur muyum artık, değil mi? Adanaya geri geldim. Baktım ki olmayacak.»

Tren istasyonu kalabalık. İnsanlar mı, vallahi de billahi de iyileri daha çok. İyileri daha çok ama, en iyilerine bile yaklaştırmaya yürek ister. Amanın derken bir çocuk. oralarda dolaşıp durur. Selimde bir sevinç ki. Selim sevincini şimdi bile anlatacak sözcük bulamıyor. Çocuğa yak-

laşıyor ama, onunla da konuşamıyor. Ne söylecek, nasıl varacak çocuğun yanına, çocuk ona ne söyleyecek? Çocuğun bacağına yepyeni bir pantolonu var. Bir de kırmızı gömleği. Ayakkabısı da yeni, pırıl pırıl. Kasketini sağ kaşının üstüne eğmiş ki, afili.

Çocuğu izliyor Selim. Çocuk önce istasyonun önündeki ulu okalıptüs ağaçlarının altına oraya yürüyor. Orada duruyor, bir bıyıklı adamla konuşuyor. Çocuk bıyıklı adamla konuşunca Selimin aklı başından gidiyor ama ne yapsın. Ne yapsın ki bu çocuktan başka hiç bir mümkün çaresi yok. Çocuğu bir gün sabahdan akşama kadar izliyor. Çocuk yemek yiyor, çay içiyor, bıyıklı adamlarla konuşuyor, gidip okalıptüs ağacının gövdesine çövdürüyor... Bırakamıyor çocuğun ardını Selim. Birden, çocuk dönüyor, yakasına yapışıyor Selimin:

«Ne istiyorsun benden, söyle!»

Çocuk öfkeli, hızlı, korkulu, tabanca gibi.

«Söyle, ne istiyorsun benden?»

Elleri yavaş yavaş Selimin gırtlığına doğru gidiyor. Selim:

«Dur, etme, yapma,» diyebiliyor.

Çocuğun elleri çözülüyor...

«Dur etme, benim adım Selim.»

Ağaçların altına oturup uzun konuşuyorlar.

Çocuğun adı da Süleyman.

Kurnaz ki kurnaz. Çoktan bu yollara düşmüş. Antakyalı. Gizli bir işler çevirdiği belli ama, şimdilik açıklamıyor. Süleyman onu yedirip içiriyor, bir hafta on gün bu ağaçların altında yatıp kalkıyorlar. Her sabah Süleyman onun cebine hatırı sayılır bir de harçlık koyuyor. Derken trene biniyorlar İstanbula geliyorlar, Sirkeci vagonların içinde mekan tutup oturuyorlar. Süleyman kaçakçılara yardım ediyor. İlk ödö kopa kopa Selim de yardım ediyor ya, bu kaçakçılarının hepsinin bir bıyıkları var ki kocaman, Selimin korkudan kusacağı geliyor bu bıyıklılıarı görünce. Sonra artık hırsızlığa başlıyor Selim. Hiç mi hiç

de yakalanmıyor. Öyle keskin bir hırsız oluyor ki Selim, İstanbul'da yok onun üstüne... Hırsızlık, yankesicilik, söğüşçülük, bir tamam Selimdeki, üstüne Allah hırsız yaratmamış. Selim korkmadan hiç mi hiç hırsızlık yapamıyormuş. Selimin de korkmadığı zamanlar hiç olur muymuş? Olur ya, olmaz mı? Selim de insandır, onun da korkmadığı zamanlar olur, değil mi? O hırsızlıklarını hep çok çok korktuktan sonra yapabiliymiş. O korkunca, yani bir koskocaman bıyıklı, zebella gibi bir adam görünce öyle oluyormuş ki, öylesine bir hoş bir adam oluyormuş ki, bir tuhaf oluyormuş, o zaman akli bir keskin, bir keskin oluyormuş, o zaman bir feraset, bir feraset, bir ferasetler geliyormuş aklına, o zaman yunmuş arınmış, cilalanmış gibi oluyormuş. İşte çok korkuncadır ki, yolla onu kurşun yağdıran bir ordunun üstüne tekmi! ordunun askerinin kir-piklerini çalsın da gelsin. Korkmayınca da, vizzo Selim. Hiç mi hiç bir işe yaramıyormuş Selim. O zaman bıyıklı bir zebella gösteriyorlarmış Selime, Selimin de akli başından gidiyormuş. Başlıyormuş hırsızlığa ki, ne hırsızlıklar... Şimdilerde Selim de artık bıyıklı adamdan da korkmamağa başlamış, daha hırsızlayamıyormuş, o kadar eskisi gibi.

Adanadan geldikten sonra Selimin boynunu üç kere sıkmış o bıyıklı adam. Bir keresinde Harem iskelesinin orada ağaçların altında yamaçta uyuyormuş. Uyurken bir uyanmış bakmış ki, tepesinde o adam. Kocaman ellerini gırtlığına uzatmış, yakalamış boynunu yakalamış, sıkmış sıkmış, tam bu sırada bekçiler yetişmişler adam kaçmış. Selimi de hastaneye götürmüşler, bir ay boynundaki morluk gitmemiş.

Bir gün de, iki yıl önce araba vapurunda bacanın sıcağına vermiş sırtını oturuyormuş, oturup çölü düşünüyormuş. Çok özlemiş çölü de ama korkuyor gidemiyormuş. Birden bıyıklı adamın üstüne eğildiğini görmüş. Bıyıklı adamın her yanı kanıyormuş, oluk oluk... Kalkmış ayağa bu sefer Selim. Vurmuş adama, vurmuş adama, adamın elleri gene gırtlığındaymış ama, bu sefer daha

yavaş sıkıyormuş. Sonra adam birden ortadan silinivermiş.

Üçüncü kez adama Kumkapıda rastlamış, adam onu görünce üstüne atılmış, atılmış ama Selimi yakalayamamış. Selim önde adam arkada bir kovalamacadır başlamış. Vurmuşlar Kumkapıdan Aksaraya, Aksaraydan Cağaloğluna Sirkeciye. Selim Sirkecide trene binmiş, adam da, Selim Cankurtaranda inmiş, adam da... Selim gitmiş, şaşırtmış adamı gitmiş girmiş Ayasofyanın içine, sevinirken bir de bakmış adam orada durmaz mı? Selim turistlerin arasına saklanıp dışarıya çıkmış, koşmuş Galata köprüsüne kadar, tam sevinirken, bir de bakmış adam kocaman heybetli bıyıklarıyla karşıdan gelmiyor mu, hemen ters yüz edip Kadıköy iskelesine varmış, vapura atlamış, ver elini Kadıköy, Kadıköyde vapurdan çıkmış ki, ne görsün, gene adam karşısında. Boğaza gitmiş. Çek meceye, Menekşeye, Floryaya gitmiş adam karşısında. O adam, tam da o adam. «Bu sefer, bu sefer,» diyormuş. «bu sefer elimden kurtulamayacaksın.»

Uç gün üç gece böyle. Ne yapsın Selim. Ne yapacak, gelmiş Metine sığınmış. Gelip Metine sığınınca iş değişmiş işte. Metindir bu, bir daha o bıyıklı adam da hiç gelmemiş. O bıyıklı adam da gelmeyince Selimin de korkusu günler geçtikçe azalmış. Metin de ona bakmak zorunda kalmış. Korkmayınca çalışmıyor ki Selim. Fıkara Metin ne yapsın, kime baksın, bu kadar gariban, bu kadar boğaz onun eline bakıyor.

Epeydir Metini yitirdim. Ali de yok ortalarda. Ne oldu bu çocuklara, merak ediyorum. Başlarına bir iş mi geldi acaba? O Gestapo suratlının oraya mı düştüler yoksa, ya da hapishaneye mi? Ya da, ya, aman Allah esirgesin, yok yok, bu yaştan sonra onlara kötü bir şey olmaz. Hele Metine... Derken, Metinden umudu kesmişken...

Bir sabah, ormanın kıyısından Florya asfaltına yürü-

yordum. Kuşçu çocuklar ağlarını düzlüğe kurmuşlardı. Bugün çok kalabalıktilar. Orada, çukurun başında, çınar ağaçlarının altında Metini gördüm. Sevinçle:

«Merhaba Metin,» dedim.

Başını kaldırdı boş gözlerle bana baktı, hiç bir şey söylemedi. Yanına vardım, «ne o, Metin?» dedim. «Ne oldu sana? Bir şey mi var? Aramızda bir şey mi geçti, ne bu halin?»

Hiç başını kaldırmıyordu.

«Yahu ne oldu Metin?»

Başını kaldırmadan:

«Hiç bir şey olmadı.»

«Bir derdin mi var?»

«Yok.»

«Peki niye konuşmuyorsun?»

Başını kaldırdı sert:

«Konuşacak ne var yani?» dedi.

Oraya, az ilerisine oturdum.

Oturmama çok kızmış olacak ki, soğuk, sert öldürürcesine baktı. Ben de kızdım, hemen ayağa fırladım, yürüdüm gittim.

Kızmıştım. Oradan kampinglere, kampinglerden Yeşilköye vurdum, gene öfkeyle geriye döndüm. Şu serserinin ettiğine bakın be, arkadaş dedikse... Gidip, yerinde bulursam onu, ağzımı açıp yumacaktım gözümü. Deli mi ne?

Uzaktan gördüm onu. O da beni görmüştü. Beni görünce de ayağa kalkmış, bana doğru yürümeğe başlamıştı. Çukurun ortasında karşılaştık. Gülümsüyordu. Bir özür dilemenin yumuşaklığı vardı yüzünde.

«Kusura kalma ayıp ettik, arkadaş,» dedi. «İnsanoğlu bu, günü gününe uymuyor.»

«Anı anına,» dedim.

Çınarların dibine vardık. Çınarların altında beş altı tane kafes duruyordu, hepsi de boştu.

«Bu kafesler ne?» diye sordum.

«Şimdi, akşama doğru görürsün,» dedi.

«Peki,» dedim, «akşama doğru gene gelirim. Görelim bakalım gene arkadaşımızın ne marifetleri varmış.»

Akşam oldu, gün kavuştu kavuşacak, Metine doğru yollandım, baktım ki orada olduğu yerde duruyor. Kafeslere baktım, ağzına kadar vıcır vıcır kuşlarla dolu. Ben sormaya kalmadan, bir baktım ağları sırtlarında, kafesleri ellerinde sekiz on çocuk damladılar.

Çocuklardan en iricesi öne çıktı:

«Metin abi,» dedi. «Abi diyen çocuk Metnin iki misliydi. «Bugün o kadar çok yakalayamadık, sana beş tane getirdim.»

Metin sert, keskin, dik:

«Beş tane olmaz, sen her günkü gibi yedi tane vereceksin.»

Oğlan kuzu kuzu:

«Olur Metin abi,» dedi. «Sen yeter ki kızma...»

Oteki çocuklar da kuşlar getirdiler. Getirip Metine veriyorlar, Metin de kuşları veren çocuğun bir yüzüne bakıyor, sonra kuşları onun elinden teker teker alıyor kafeslerine koyuyordu.

Sonra onlar gitti başka bir çocuk topluluğu geldi, kuşları Metine verdiler.

Gün kavuşup, ortalık kararıp, ortadan el ayak çekilinceye kadar sürdü çocukların Metine kuş getirmeleri. Sonra Metin ayağa kalktı, Florya düzlüğüne, aşağılara bir göz attı:

«Kimse kalmamış,» dedi.

«Ne bu yahu?» dedim.

«İşte görüyorsun, bu da bu,» dedi.

Her şeyi anlamıştım.

Sirkecede bir sürü çocuğun elinde kafesler kafesler... Küçücük, biçim biçim kafesler. Yemin ederim ki bugünlerde bir kafesçi dükkanı yağmaya uğramıştır. Belki de birkaç kafesçi dükkanı. «Azat buzat, bizi Cennet kapısında gözet.»

Üstleri yırtık pırtık, gün görmüş ömür geçirmiş çocuklar kartalmış sesleriyle bağıyorlardı, «azat buzat, bi-zi Cennet kapısında gözet...»

Kuşlar havalanıyordu boyuna Sirkeci garının önünden havaya. Durmadan durmadan... Ve Metin bir köşede kuşların uçuşunu seyreyliyor, arada bir de elindeki paraları şingirdatıyordu, beni görmezlikten gelerek.

Bir sürü çocuğun bir arada Sirkeci garının önünde kuş satışları ne kadar sürdü bilmiyorum. Bir gün baktım ki, Floryadan el ayak çekilmiş, gökten öyle öbek öbek kuşlar geçmiyor. Keskin Kasım sonu yelleri başlamış. Bıçak gibi kesen.

Selim, ben, bir de Ali, bir de Metin dördümüz Ahırkapıdaki denize inen merdivene oturmuş konuşuyoruz. Konuşuyor, gelmişten gelecekte söz ediyoruz. Birden Metnin ayağa fırladığını gördüm, bir adama doğru koştu. Adam, kir yağ içindeydi. Saçı başı birbirine karışmıştı. İki büklüm kıvranır gibiydi. Yanağı yarılmış, yanağından çenesine kadar bir kan izi kurumuştu. Metin adamın elini tuttu avucuna bir sürü bozuk para bıraktı, sonra utanarak bize geldi, yerine oturdu. Nedense terlemişti.

Bu işi, bu adamı hiç konuşmadık. Söz döndü dolaştı, Alinin deniz dibindeki altın gömütüne geldi. Nasıl çıkaracaktı Ali kısmetini denizin altından, gerçekten böyle bir gömütün aslı var mıydı? Yoksa Ali?...

KUŞ YAĞMURU, UÇAK YAĞMURU

Her yıl Ekimden Kasım sonuna kadar kuşların akını başlar Floryaya. Bu gelen kuşlar küçücük kuşlardır. İske- te, ispinoz, florya, saka... Daha da başka ,türlü türlü kü- çücük kuşlar... Kadim zamanlardan bu yana küçük kuş- ların uğrak yerleridir Florya düzlüğü. Belki de Florya adı- nı bu düzlük florya kuşlarından almıştır. Çoğu öyle söy- lüyor. Ve çocuklar burada kadim zamanlardan beri ağ- lar, ökseler, faklar, türlü tuzaklar kurarak kuşları yaka- larlar. Bizim buralarda zengin olsun, fıkara olsun kendi- sini kuş yakalama merakına kaptırmamış hiç bir çocuk yoktur.

Çocuklar ta sabahın köründe saat üçte, dörtte sıcak yataklarından kalkıp gelirler Florya düzlüğüne ağlarını kurarlar. Faklarını, ökselerini, tuzaklarını kurarlar. Sağ- malcılardan, Safraköyden, Küçükçekmecedan, Yeşilköy- den, Sirkeçiden, Şişliden, Leventten, Mecidiyeköyden, Ka- dıköyden gelirler. Beykozdan, Kartaldan, Rumelikavağın- dan gelmiş çocuklarla da karşılaştım Floryada.

Yaşlı adamlar da geliyorlardı Florya düzlüğüne kuş yakalamaya. Saçı sakalı ağarmış, beli bükülmüş, polis emeklileri, öğretmen, tahsildar, posta memuru, gümrük müdürü emeklileri, hiç işi olmayanlar, mirasyediler de ge- liyorlardı. Eski bıçkınlar, hırsızlar, yenkesiciler, serseriler- le de, eski kaçakçılarla da, emekli profesörlerle de karşı- laştım Florya düzlüğünde, kuş tutmakta hepsi ustaydılar.

Ekim başlarından Kasım sonuna kadar bir tuhaf ser- gidir açılan Florya düzlüğünde. Yatağını yorganını yükle-

nip günlerce düzlükte sabahlayanlar da vardır. Arabacılar, şoförler, işsizler sırtlarında birer ağ, ellerinde kuş kafesleri sabahlardan akşamlara dek dolanır dururlar düzlükte.

O Cennetmahallesinde oturan çocuğu ben daha yeni tanıdım. Burada onu herkes de tanıyor. O kara kuru, uzun boylu, avurdu avurduna geçmiş çocuğu var ya burada, Floryada, kuşçu' olsun olmasın tanımayan yoktur. Kuş yalakamada birincidir. Yıllardır onun eline su dökcek bir kuşçu daha çıkmadı. Her gün yakaladığı kuş sayısı yüz eliden aşağı düşmez. Düşerse eğer şanına yakışmaz, ayıp olur. Bir de kuşların en değerlilerini, en güzel ötenlerini, en parlak renklilerini o yakalar. Azat buzatlık kuşlar da düşer onun ağlarına ama, bunlar çok azdırlar. Onun ağlarına düşen azat buzatlıklar bile ötekilerin kuşlarından daha iri, daha güzeldir. Bu kara kuru çocuğun adı Saittir. Nam salmış Basıncöyde, Menekşede, Çekmecede.

Ekimden Kasım sonuna kadar, belki de Aralık ortalarına kadar, kuş akını sert yellerin dalları kırdığı döneme kadar sürer, bir renkli, sarı, kırmızı, pekmez rengi, al, kül rengi, mavi, ama çok parlak mavi, yeşil, boz, güneşte balkıyan, pırıltıdan adamın gözünü alan bir kanatlar hercümerci, bir renkler cümbüşü, bir kanatlar uğuntusu, çırpınışıdır Florya.

Satmak için değil, azat buzatlık için değil, salt zevk için de kuş tutarlar Floryada. Zengini fakiri, çocuğu yaşlısı, okumuşu okumamışsı, serserisi, delisi, bıçkını, züppesi küçücük kuşları yakalarlar Floryada.

Salt geçinmek için de... Salt geçimlerini kuşlara bağlayanlar da vardır Floryada. Bütün yaz umutlarını kuşların gelişlerine bağlamış, Ekimi iple çeken çocuklar, kişiler... Kuş tutup işporta sermayesi yapıp sonra da koskocaman bakkal dükkanları açmış, şimdi boyu uzamış, irileşmiş, kara bıyıklarını bükmüş çocuklar da tanıdım burada. Şimdi beni görünce sevinip «Abi,» diyorlar, «Abi, nerde c çocukluk günleri, nerdeeee, o kuş mevsimleri nerdeeee, o kafes kafes kuş yakalamalar, şimdi kafamızı ka-

şıyacak vakit bulamıyoruz.» İçimi çekip, «Bulunmuyor arkadaş, vakit bulunmuyor,» diyorum ben de. «İş başkadır iş. İnsanın elini ayağını bağlar.»

Kuş mevsiminde haylazlar, işsizler, maceracılar, büyük maceralara gücü yetmeyenler, yetmeyip de kendilerini kuşçuluğa vuranlar da doldurur düzlüğü. Nedense, ben bu düzlükte hiç kavga edene rastlamadım. Şaka edenine, sululuk yapanına da rastlamadım. Kuş tutanların hepsi asık suratlıdırlar, yüzleri gülmez hiç. Gözlerini bir noktaya dikerler, öyle kıpırdamadan kalırlar, gerilmiş. Kuşlar gelip de çalılara konunca bu gerilmiş yay birden boşanır. Artık ağlar çalılarının üstündedir ve kuşlar ağların içinde kalmıştır, çırpınırlar.

Ertuğrulu Floryayla Yeşilköy arasındaki tarlada demiryolunun kuzeyine düşen çukurda tanıdım. Yedi sekiz yaşlarında gösteriyordu, çok güzel giyinmiş, saçları da taranmıştı. Genellikle kuşçu çocukların saçları dağınık olur. Burada, Floryada kuş zamanları da kuzeyden sert yeller eser. Bana bu esen yeller hep sapsarıymış gibi geliyor. Sordum, çocuklara da öyle geliyormuş. Yüzlerce göğüsleri sarı, bütün tüyleri, kanatları sapsarı, parlayan kuşları savurarak getiriyor da esen yel ondan olacak. Çocuklar da ondandır, dediler. Ertuğrulun sarı saçları düzgündü, hiç bozulmayacak gibi de duruyordu.

Daha gün doğmamış, deniz beyazdı, ortalık ağardı ağaracak. Ben yürüyordum. Soluma baktım, küçücük karartıyı bir şeylerle uğraşır gördüm. Gördüm değil de, bir karartı ötede, tarlanın ortasında kıpırdıyordu. Merak edip ona doğru yürüdüm. Ne ayak sesimi, ne öksürüğümü, ne varıp orada başucunda duruşumu duydu. Hiç bir şeyin farkında olmadan kendini işine vermiş uğraşıyordu. Alnı, yüzü ter içindeydi. Önce dikenleri, bir kucak diken koparmıştı öteki tarladan, toprağa dikti, sonra ağın kazıklarını toprağa çakmağa başladı. Kazıkları iyi değildi, bir türlü bu kötü kazıkları becerip de çakamıyordu. Sonunda iyice yoruldu, daha da terledi, kalkıp bir soluk almak zorunda kaldı. Kalktı, ellerini beline dayadı, derin bir soluk al-

dıktan sonra, sesli sesli: «Vay anasını avradını,» dedi. «Vay anasını avradını... Vay orospu çocuğu kazık... Vay senin...» Tam küfrün burasında beni gördü, yüzü birden kıpkırmızı kesildi.

«Aldırma,» dedim, «böyle hallerde söğmek iyidir.» Afalladı.

«Yalnız mısın?» diye sordum.

«Yalnızım,» dedi.

«Bu işler yalnız olur mu hiç? Senin adın ne?»

«Ertuğrul.»

«Nerede oturursun Ertuğrul?»

«Yeşilköyde...»

Ertuğrulun her şeyi vardı. Bir kocaman ağı, belki beş metre. Çok güzel kafesleri, irili ufaklı... Dört tane erketesi... Her erketeyi bir kafese koymuş ağı kurduğu yeri çevrelemişti. Erketelerin dördü de iriydi ve dördü de durmadan ötüyordu. Öyle iyi kuşlardı ki bunlar gökten geçen her kuşu çağırır getirirdi. İki tane de petaniyası vardı ve petaniya çatalını çok güzel yapmış, hem de güzel kurmuştu. Petaniya uzun çatal bir daldır. Kuşları uzunca iplerle bu çatala bağlarlar, gökten öteki kuşlar geçerlerken, uzun ipin ucuna bağlı çatalı çocuk çeker, çatal havaya kalkınca kuşları da kaldırır. Kuşlar uçar gibi olur, bunu gören havadaki kuş da yere, çalılara iner... Petaniyalar uçar, kuşlar geçerken havadan, çocuklar kuş taklidi yaparlar dudaklarıyla, erketeler öterek gökteki soydaşlarını çağırırlar... Dikenlere konan kuşların üstüne ağ gelir örtülür.

Ertuğrulun her bir şeysi tamamı. Yalnız ağını kuramıyordu. Ağın bir ucu yere çakılı... Bir ucu değneklere gerilmiş. Değneklere gerilmiş uç uzun bir ipe bağlı, ipi çekince, hooooop ağ doğru yere saplanmış dikenlerin üstüne... Her şeyi tamamı da, Ertuğrul ipi çekince ağ bir türlü yerinden kıpırdıyamıyordu. Ben ona yardım ettim, bir kazık buldum, yere çaktık, tutturduk ağı. Bu sefer de ağ bir türlü ipi çekince kaldıramadık. Ben bıktım, gün de doğuyordu, Yeşilköye yürüdüm.

Bir saat sonra geri döndüğümde baktım ki Ertuğrul

daha orada uğraşiyor. Çalışıyor çabalıyor bir türlü ağı yerinden kaldıramıyordu.

«Yarın gelirsen eğer, ben bir arkadaşla gelir ağını kurarım. Hem senin hiç arkadaşın yok mu? Bu işlere hiç arkadaşsız çıkılır mı?»

«Hiç arkadaşım yok,» diye içini çekti Ertuğrul. «Bizim mahallede çocuklar kuş yakalamasını sevmiyorlar. Bilmiyorlar da... Bizim mahallede çocuklar hiç bir şey bilmiyorlar.»

Ertuğrulun babası İstanbulun tanınmış zenginlerindendi. Babasını tanıyordum.

«Baban biliyor mu kuşçuluğunu?»

«Bilmiyor. Bir bilse... Ben kaçıyorum sabah erkenden, daha onlar uyanmadan.»

«Kuşları yakalayıp ne yapacaksın?»

«Yeni Caminin önünde azat buzat satacağım. Satınca da paramı kumbarama koyacağım. Her gün bir iki iyi kuşu da kafese koyacağım. Çok kuşum olacak. Her yakaladığımda en güzelini seçeceğim.»

İkinci gün de oradaydı Ertuğrul, ama ben ona yardım edecek arkadaş bulamamıştım. Ertuğrul gene öyle kan ter içinde uğraşıyordu. Üçüncü gün de aynı yerde, aynı saatte gördüm Ertuğrulu gene öyle, dünkü gibi, gene alı al moru mor kan ter içinde ağını düzeltmeğe çalışıyordu.

Dördüncü gün yağmur yağdı, ben gene oraya doğru yürüdüm. Belki aklınıza gelmiştir, senin hep ne işin var oralarda diye... Ben çoğunlukla her sabah bizim Basıncöyden Yeşilköye yürürüm. Beşinci gün de ortalık yağmurluydu, gene Ertuğrul yoktu. Ne yapsın çocuk, yağmur şakır şakır yağarken kuş uçmaz ki, uçsa da ağa gelmez ki, gelse de bu yağmurluk günde Ertuğrul kuşu kurulamamış bir ağla yakalayamaz ki... Altıncı gün hava açtı, ben yanıma Cennetmahallesinde oturan Orhanı aldım. Orhan on iki yaşlarında. Bizim bu yörelerin Saitten sonra en namlı kuşçusu. Her sonbaharda tuttuğu kuşlar onu gönen-diriyor. İki kat elbise yaptırıyor, defter kalem, kitap alı-

yor, bir sürü harçlık da kalıyor ona her sonbahar azat buzattan... Kuş satışından...

Vardık, Ertuğrul gene oradaydı, gene öyle uğraşıp duruyordu. Orhan geldi, öteden şöyle bir baktı, eğildi, bir şeyleri düzeltti, gitti ipi çekti, çekmesiyle ağın çalıları örtmesi bir oldu.

Ertuğrul bir tansıkla karşı karşıya kalmıştı. Hayran olmuştu Orhana. Boynunu büktü:

«Birlikte çalışsak olur mu?» diye sordu.

Orhan tepeden:

«Olur,» dedi. «Sen de ağını bizim ötemize kurarsın.»

Bir anda ağları topladılar.

Ertuğrul bol bol kuş yakalıyordu. Her gün görüyordum onu alaşafakta. Bütün çocuklardan erken geliyor, ağın kuruyor, tek başına ipinin başına geçiyor, kıpırdamadan, gözleri bir noktaya dikilmiş duruyor, sonra da çelik yay gibi... Düzlüğün en usta kuşçularından birisi olmuştu. Ertuğrul, herkesten iyi, dudaklarıyla kuş taklidi yapıyor, herkesten iyi ağ kuruyor, herkesten iyi yer seçiyordu. Florya düzlüğünde. Yer seçmek önemliydi, kuşların geçiş yerini gününe göre seçmek gerekti. Kuşlar esen yele, havadaki buluta, güneşe ışığa göre yollarını değiştiriyorlardı. Onun için yer seçme işi her gün önemliydi, sezgi, ustalık istiyordu. Çok kuş yakalıyordu Ertuğrul. Yakaladığı kuşları akşam olunca çocukların gözleri önünde teker teker havaya atıyordu. Sevinç içinde uçan kuşların arkasından ellerini çırparak bir tuhaf sesler çıkararak bağıırıyordu. Kuşları evine götürdüğü de, azat buzat sattığı, Eminönü Çiçekpazarında okuttuğu da oluyordu. Florya alanında öteki çocuklar ona bir acaip yaratıkmiş gibi bakıyorlar, ondan nefret ediyorlardı. Ben olmasam buraya onu benim getirdiğimi bilmesler çocuklar duman ederlerdi onu ama... Orhan her zaman, aaah, ah diyordu, ah ki ah, sen varsın ortada. Sen olmasan, sen getirmesen onu buraya...

Ertuğrul da biliyordu işi, biliyor tedbirli geliyordu. Her sabah ağını kurar kurmaz uzun bir sustalığı kafes-

lerin ortasına toprağa saphiyordu. Sustalı orada, yanında, toprağa saplı... Ertuğrul her yönüyle bir savunmadaydı.

Orhan, Süleyman, Zeki, Muammer deli oluyorlardı Ertuğrula.

Cennetmahallesinin, Menekşenin, Küçükçekmecenin, bizim mahallenin tek mil çocukları her akşam Ertuğrulu kolluyorlar, belli etmeden, gizli gizli onun kuşları havaya salıverişini seyreyliyorlardı. Bir gün büyük bir hır çıkacaktı ama, ne zaman? Bunu Ertuğrula birkaç kere söyledim, tuttuğun kuşları burada değil de başka yerlerde havaya salıver, dedim. Duymamışcılığa geldi Ertuğrul. Yerde saplı sustalısına baktı.

«Onlar çokluklar,» dedim.

Yüzü inatlaştı, dikleştı, gene karşılık vermedi.

Sonra düzlük Ertuğrulu unuttu gitti. Onun ustalığını, kuşlarını havaya savuruşunu, parlak kafeslerini, güzel ağlarını, şımarıklıklarını, her şeyini, her şeyini unuttuk gittik. Kimsenin ondan, ne iyisine, ne de kötüsüne bir kere söz ettiğini duymadım. Sanki düzlüğe böyle bir kişi hiç gelmemişti. Sanki yüzlerce kuşu çocukların gözleri önünde, onların ağızlarının suyunu akıta akıta gökyüzüne savurmamış, sanki kimseyi tepeden tırnağa delirten bir öfkeye garketmemişti. Bir varmış bir yokmuş oldu Ertuğrul.

Bir gün Orhan ulu kavağın orada ben oturmuş düşünürken yanıma geldi. Sevinç içindeydi, çok kuş yakalamıştı. Yekten:

«Hiç Ertuğrulu sormuyorsun,» dedi.

«Gerçekten, ne oldu ona?»

«Salt,» dedi. «Sen Saidi biliyor musun?»

«Duydum, biliyorum ama, tanışmadım. Tanıştırırsana beni onunla. Arkadaşın mı? Çok merak ediyorum Saidi. Kim bu çocuk, nenin nesi?»

«Benim en iyi arkadaşım,» diye öğündü Orhan. «Kim ne derse desin Sait üstüne kuş yakalayan bir kişi gelmemiştir Floryaya. Ne eskiden, ne de şimdi. O kuşları büyülüyor havadan geçerken, gökten alıp dikenlerine kondu-

ruyor. Kuşlar neredeyse gelip kafeslerine doluşacaklar Saidin. Seni tanıştırayım onunla.»

Seni onunla tanıştırayım derken, bana dünyalar bağışlar havasındaydı.

«Tanıştır,» dedim sevinçle. «Babası kim?»

«Babası,» dedi Orhan, «çok fakir. Bak, abi, sana deyim mi, Sait bir günde altı yüz tane kuş yakaladı ki, her birisi, nah! Kuş derim sana... Kuşları büyülüyor o. Mahalleli diyor ki Allah ona acıyor da gökteki bütün kuşlarını ağına gönderiyor.»

«Doğru mu mahalleli sence?»

«Yok be abi, ne doğru olacak mahalleli... Sait usta, usta... Kuş tutmakta dünya kadar hünerli o. Bir kere usta olmuş. Bir kuş çağırıyor ki, göğün neresinde olursa olsun kuşlar onun üstüne dökülüp geliyorlar.»

«Babası?»

«Çok fakir onlar abi. Yiyecek ekmekleri bile yok... Ama kuş mevsimi zengin eder onları Sait. Sait bu kadar kuş yalamasına onlar hepten aç kalırlar. Hiç gelirleri yok ki. Görme be abi evlerini, yüreğin paralanır. Saidin babası var ya, işte babası Saidin kundura tamircisiydi. Şimdi Heybelide yatıyor, ciğeri bozulmuş. Yani ağır hasta olmuş, yani şimdi çalışmıyor. Altı tane de kardeşi var Saidin. Sait de terzide çalışır.»

«Bunu bilmiyordum işte.»

«Para alır terziden. Kuşlardan kazandığı parayı da ekleyince evini gül gibi geçindirir Sait. Sait, kuş zamanları ustasından izin alıp gelir, kuşlar ortadan çekilinceye kadar kuş yakalar, sonra da terzi dükkanına döner. Ha, biliyor musun abi, Sait, Ertuğrul vardı ya, onu dövdü.»

«Nasıl, neden dövdü? Onun için gelmiyor Ertuğrul artık buralara, öyle mi? Hem bıçağı vardı Ertuğrulun, nasıl dövdü Sait onu?»

«Once bıçağını aldı elinden, sonra bastı yumruğu. Yer misin yemez misin, yer misin yemez misin, ağzını burnunu birbirine kattı. Çok öfkelenmiş Sait ona.»

«Neden, niçin, Ertuğrul ona ne yaptı ki?»

«Hiiiıç... Öfkeleniyormuş işte. Neden öfkelendiğini kimseciklere söylemedi. Ben sordum, bana da söylemedi.» Hırtça, hergelece bir göz kırptı bana. «İnsandır, öfkelenir,» dedi anlamlı. «İnsandır sebepsiz öfkelenir. Ertuğrula bir iyice öfkelenmiş Sait. Sait gibi usta kuşçu ne burada, ne de bütün dünyada... Sait isterse, gökyüzünde tek mil kuşları toplar. Sizin Basıncöyün çocukları var ya, onlara da deli oluyordu Sait. Bir teker teker geçirsem ele, diyor, onları da Ertuğrul gibi ederim. Sait sana da çok kızıyor.»

«Nedenmiş o?»

«Bilmem kızıyor işte.»

«Kızsın bakalım,» dedim. «Kızsın bakalım kızdığı kadar. Nasıl tanıştıracaksın beni, bana bu kadar kızan adamla?»

«O tanışır,» dedi, «seninle. Seni tanıyor. Babası da tanıyormuş seni. Hani hastanede ya babası.»

Bu konuşmadan iki gün sonra Orhana bizim evlerin altındaki açıklıkta rastladım, hani demiryolunun üstündeki kayan yamaçta. Oraya ağını kurmuştu.

«Bak,» dedi sevinçle, «Sait orada.»

«Ben gitmem,» dedim, «ona. O beni sevmiyormuş ki...»

«Yok canım,» dedi Orhan. «Sait herkesi sever. Sana bir zamanlar kızılıyordu. Belki Ertuğrulu getirdin diye. Yoksa Sait...»

«Haydi gidelim öyleyse.»

Sait beni iyi karşıladı. Üç tane güzel kafesi vardı yanında. Uçünün de içi kuşlarla doluydu. Kanatlar uğunuyorlardı kafeslerde.

Sait on bir on ikisinde gösteriyordu. Dört çocukla çalışıyordu. Ağı çok büyüktü. Altı tane erkete kafesi vardı. Dört tane petaniya çatalı, ikişerden sekiz kuş... Gökyüzünden kuşlar geçtikçe hemen ötüş taklitleri başlıyor, sekiz petaniya birden havalanıyordu.

Saitle çok arkadaş olduk, aramızdan su sızmadı. Daha da iyi arkadaşız. Birbirimize söyleyemediğimiz hiç bir sorunumuz, derdimiz, işimiz yok. Gerçekten Saidin hünerine, kuşçuluğuna hayran kaldım. Böyle yaman bir kuş-

çuyu Florya düzlüğü uzun bir süreden beri görmemiştir. Ben de böyle bir adamı geç tanıdığımı çok üzgünüm. Her akşam kafesler tıkabasa kuşla doluyor. Sait kuşları satmasını da iyi biliyor, o işte de usta. Ne yapsın Sait, geçim sorunu. Keyif değil ki... İyi ki bu kuşlar var. Yoksa, alimallah aç kalırlardı Saitler... Bir Sait, bir anası olsa neysem ne, evde değirmen gibi öğüten beş altı baş can... Bir terzilik yetmiyor ki, haftalık en çok yüz lira. Yeter mi? Yalnız ekmek alıp yesen yetmiyor. Zor oldu yaşam zor bu sıralar. Çooooook zor. Saidin kara gözleri keder dolu, özlem dolu. Sait her şeyi, dünyada her şeyi özlüyor. Hem de ta yürekten, ölürcene özlüyor her şeyi. Özlemlerini de bana en ince ayrıntılarına kadar anlatıyor. Her gün, her buluşmamızda bana bir özlem anlatıyor. Bir türkü gibi. Aaah, olsa, diyor Sait. Aaaaaah olmalıydı. diyor Sait. Aaaaaaah, bir olmalıydı ki...

Sait dört küçük çocukla çalışıyordu. Arada Orhanla da çalışıyordu. Sait erkek adamdır, mert adamdır, hiç kimsenin hakkını yemez. Çocuklara kesimlediği payı kılı kılına verir. Orhana da öyle. Yanında kim çalışmışsa, bir tamam ondan hakkını almıştır. Ne bir kuş fazla, ne bir kuş az. Ne beş kuruş fazla, ne beş kuruş az.

«Ertuğrulu neden dövdün?» diye sordum bir gün.

«Boşver aldırma,» dedi. «Demek ki o piçi dövmek gerekiyormuş ki dövmüşüm.»

Üstelemedim.

Yanında Ali çalışıyordu epeydir. Ali on dört yaşındaydı, Menekşede oturuyordu. Balıkçı Atom Fevzinin oğluydu. Kısa boyluydu. Geçen yıl babasının sandalını çalmış denize açılmıştı, Çanakkaleye gidiyormuş, motorlarla ardına düşüp Yassıada açıklarında yakaladılar. İkincisi Attilaydı, bir işçinin oğlu, on üç yaşında. Babası Topkapıda cam fabrikasında ustabaşı... Üçüncüsü Muhârremdi, babası bahçivandı Yeşilköyde. Muharrem on birinde var yoktu. İyi çocuklardı, dost canlı, cömert arkadaş çocuklardı. Dördüncüsü Haluk, bir şoförün oğlu, çok güvercini var.

Bugünlerde çok kuş geliyordu batıdan, kuzey batıdan

gölün üstünden, Ambarlı yönünden, denizin üstünden... Kuşlar Florya göğünde savruluyordu, kelebek gibi. Ve kuşlar, kuşlar yakalıyordu Sait... Şimdiye kadar hiç görmediği cins kuşlar, hiç tutmadığı kadar büyük kuşlar. Ta sabahın saat üçünde uyanıp kuruyorlardı ağlarını. Kuruyorlar, tetikte, gerilmiş, bir noktaya, göğe gözlerini dikmiş... Kuşlar gelirken sonsuz bir telaşa... Kuşlar gibi öterek, kuşları çağırarak, ağlarını dikenlerin üstüne örterek, her ağda on beş yirmi kuşu birden yakalayarak...

Çeşmenin oradan geçiyordum ki Sait beni çağırdı.

«Kuş yağıyor abi,» dedi. «Görölmüş değil, bugün kuş yağıyor. Baksana kafeslere o kadar doldurdum ki kuşlar neredeyse boğulacak.» Birden beni yere doğru çekti. «Otur,» dedi, «kuşlar geliyor.» Kuş gibi ötmeğe, petaniyaları kaldırmağa başladılar. Bir küme üstümüzden geldi geçti.

«Aaaaaah,» dedi Sait, «bizi gördüler, daha erken yere yatabilseydik inerlerdi. Üzölme abi, şimdi geri gelirler, ya da başka kümeler şimdi sökün ederler.»

Demeye kalmadı bir büyük küme kuş daha göl yanından üstümüze gelmeğe başladı. Islıklar, petaniyalar, erketelerin ötüşü... Kocaman küme bir kuş geldi çalıların üstüne iniverdi.

Sait:

«Durun,» diye kesin emir verdi. İpi bana uzattı. «Bu kuşlar abinin kısmetine,» dedi. «Abi çekecek ipi.»

İpi çektim, ağ kalktı birden dikenlerin üstüne kapandı, içinde kalan kuşlar çırpınmağa başladılar. Beşimiz beş yerden koştuk. Ağın altında kalmış kuşları toplamağa başladık. Kuşu tutan getirip büyük kafese koyuyordu. Ben bir tane yakalamış gelmişim kafesin yanına, bir türlü içeriye atamıyorum. Kuş avucumda duruyordu sessiz, yumuşak, çırpınmadan, bir şey yapmadan... Yalnız bir saçma kadar kara gözleri korku içinde, fır dönerek... İçimden bu kuşu satın alsam, diye geçirirken... Bu kadar iyi arkadaşına Saide nasıl para teklif ederdim, ayıp olmaz mı, derken...

Sait ağları topladı yanıma geldi. Ötekiler de geldiler.

Kuş elimdeydi. Bir türlü kafese koyamıyordum. Bir ara çocuklar bir yerde toplaşıverdiler, sonra hemen bana gelip: «Elindeki kuş senin olsun,» dediler. Çok sevindim, kuşum elimde bir iki adım attım, sonra nedense birden durdum, havaya baktım, çocuklar beni izliyorlardı. «Sağolun, çocuklar,» dedim, «çok sevindim.» Sonra elimi havaya uzattım, kuş avucumdaydı, Ertuğrulu anımsadım, içimden ne geçti ne geçmedi, bir ara durdum, çocuklar bekliyorlardı. havadaki elimi açıverdim, kuş havalandı, birden çocukların cığlığını duydum, kuş zikzak yaparak uçuyor, çocuklar ellerini çırparak, bir hoş bir sevinç kasırgasında dönüyorlar el çırpıyorlardı. Kuş havada sağa sola bir iki kere çavıp kırıdıktan sonra ormanın üstüne vurdu, gözden yitti gitti.

Çocuklar, kuş gözden yitince bir an donup kaldılar. oldukları yerde öyle kıpırdamadan durdular, sonra birden hepsinin her yerden kafeslere saldırdığını gördüm. Gülerek oynayarak, sonsuz bir hızla elleri işleyerek, kafeslerden birer ikişer alıp alıp havaya fırlatıyorlardı. Kafeslerde bir tek kuş kalmayınca kadar elleri işledi. Gökyüzü kuşlar sürüsündeydi. Benek benek, serpilmiş, çavarak, zikzak yaparak, sersem, delirmiş, yol arayan, dönüp duran, sonra birden gökyüzüne ok gibi fırlayan, oraya, ormana uçan... Bir kuş hercümerci, çırpınması...

Kuşlar bittikten sonra üçü de oraya, kafeslerin yanına çöküverdiler. Kollarını dizlerine dolayıp oturdular.

Hiçbir şey söylemeden onlardan uzaklaştım. Düzlüğe atıldım, konut temellerinin arasından denize doğru yürüdüm. Artık gelecek yıl buraya kuşlar gelemeyecekler, apartımanların, evlerin, dükkanların arasından kendilerine konacak diken, yiyecek diken tohumu bulamayacaklar. Belki apartımanların üstünde bir süre uçacaklar, Florya düzlüğündeki bu değişikliğe şaşarak uçup başka, apartımanlı, dikenli tohumu bol başka bir ova bulacaklardı. Oysaki burası bir yıldan, iki bin, üç bin, belki de bilinmeyen bir süreden beri kuşların gelip geçerlerken konak yerleriydi. Belki de yer bulamayıp, alışkanlıkla havada döne

döne geleceklerdi. Oturduk Saitle bakır dikenlerin arasına bütün bunları konuştuk. Buraya apartıman yapanlara veryansın ettik, ağzımıza geleni söyledik.

«Kuşların günahları o apartıman yapanları iflah etmeyecek, etmeyecek. Bir depreme uğrayacaklar, evleri, apartımanları yerle bir olacak.»

«Belki daha belalar da gelecek başlarına.»

«Muhakkak gelecek,» dedi Sait. «Yuva bozanın yuvası da bozulur, değil mi abi, burası da kuşların yuvası değil mi, bu dikenli Florya düzlüğü?»

«Yuvası,» dedim.

İyi ki Sait kuşları uçurdu, sereserpe avuçlarından göğe doğru kuşlar fışkırdı. Ne iyi. Sait bir daha belki bu şehirde böyle bir renk cümbüşünü, dünyasını, cıvıltısını, ışığını bir daha bu şehirde hiç göremeyecek.

Sait iyi etti, ne iyi etti.

ÖRSÜN ÜSTÜNDEKİ KIRMIZI DEMİR

Onun nereli olduğunu, buraya ne zaman geldiğini kimsecikler bilmiyor. Burada doğmuş, burada büyümüş gibi. Geldiği günü bir iyice anımsıyorum. Bir hoş, kıvırcık saçlı, çok kara, esmer, kocaman gözlü bir çocuktu. On yaşındaydı. On yaşındaydı derken atmıyorum, Muhterem tamı tamına on yaşındaydı. Biliyorum. O da yaşını günü gününe biliyordu. Boğazında asılı torbasındaki bir kağıtta yaşı, doğum günü, nerede doğduğu, babasının kim, annesinin kim olduğu yazılıydı. İlk önüne gelene, kimliğini kanıtlamak için Muhterem hemen kağıdını gösteriyordu.

Geldiği günü iyice anımsıyorum dedim ya, gerçekten bugün, bu an çıkıp gelmiş gibi gözlerimin önünde Muhteremin gelişi. Lodos daha sabahtan azıtmıştı. Dalgalar kıyıları dögüyor, asfalt yolu aşırıyordu. Lodos azıcık durur gibi olunca bir yağmur başladı ki, pat pat düşüyordu damlalar. Yoğun, ağır; kabarmış damlalar. Öyle damla gibi değil de avuç avuç dökülmüş gibi yağıyordu. Bir alışkanlık mıdır nedir, Muhterem Yoğuntaş gibi böyle tepeden, nereden geldiği bilinmeden gelenler hep böyle belalı yağmurlarda gelirler. Ya da bir tuhaf lodoslu, fırtınalı, soğuk, karlı günlerde gelirler. Muhterem Yoğuntaş, öylece yağmurdan çıkıp geldi. Büzülmüştü, üşüyordu, hiç belli etmeden kapıdan kahveye süzüldü, kapının öteki ucunda köşede kendine bir yer bulup sandalyaya tünedi. Yırtık giyileri bedenine yapışmış, kemikleri olduğu gibi dışarıya fırlamıştı. Böyle yağmurlu, fırtınalı, olağanüstü günlerde kahveler hep tıklım tıklım dolar. Bizim kahve de dolmuş-

tu. Kahveci Rüstem hem ocakta çay demliyor, hem de taze, tüten çayını masalara beşer onar dağıtıyordu.

Giyitleri daha kurumamıştı Muhteremin, kahvecinin çay terazisi elindeydi. Yıldırım gibi, masaların arasından süzülerek çay dağıtıyordu. Gidiyor, geliyor, çay söylüyor. «şekerli biiir,» diye usta bir kahveci gibi birleri uzatarak kahve söylüyordu.

Aziz Usta, yani Kaptan Aziz biraz sonra ayaktaydı, telaş içindeydi. Ardında da Muhterem Yoğuntaş. Muhterem, durmadan:

«Olur Ustam, yaparız Ustam, sen aldırma Ustam, ne kıymeti var,» diyordu, Azizin yöresinde dönüyordu. Aziz önde, Muhterem arkada, yüz yıllık eski dost gibi kahveden çıktılar gittiler. Yağmur azıtmıştı. Denizin yüzü gittikçe daha derin çaparlaşıyordu.

Aziz Ustanın motoruna binip denize açıldılar. Bütün balıkçılar dışarıya uğradılar, bu bir delilikti. Aziz Kaptan deli miydi, lodos azalmışsa bile daha sürüyordu, dalgalar adam boyuydu. Yağmur indiriyordu.

Bir iki saat sonra cıcıkları çıkmış Azizle Muhterem kendilerini dar attılar kahveye. Muhterem Yoğuntaş hemen ocağa koştı, Ustaya, kendisine birer çay yaptı, tüt-türe tüt-türe masaya getirdi. Muhterem bir hamlede çayını götürdü. Sonra terazisi elinde masaların arasında dolışmağa başladı. Candan yürekten çalışıyordu. Kahveci ötede oturmuş, kırmızı mendilini boynuna atmış, bacaklarını iyice uzatmış germiş, sarı yüzüyle yorgunluğunu çıkarıyor, dostlukla, minnetle Muhterem Yoğuntaşa bakıyordu. Burada ona hemen bu anda bütün kahvedekiler tek başına Muhterem değil de, Muhterem Yoğuntaş diyorlardı. Muhterem Yoğuntaş bundan çok kıvanç duyuyordu. Birisi onu Muhterem, diye çağıracak olsa, o, hemen ekliyordu, Yoğuntaş.

«Muhterem, gel buraya...»

«Yok amca, Yoğuntaş...»

Yalvarırcasına boynunu büküyordu.

Ona tek başına Muhterem, diyen de pişman oluyor,

acele acele, Yoğuntaş, Yoğuntaş, diyordu. Böylelikle Muhterem bir gün sabahtan akşama kadar Yoğuntaşı bütün kahveye ezberletti. O günden sonra bir daha da kimsenin aklına tek başına Muhtereme, Muhterem demek gelmedi. Hep Muhterem Yoğuntaş, dediler. Yoğuntaşı tutturmak kolay olmuştu Muhterem Yoğuntaş için.

Muhterem yumuşaktı, su gibi huylu iyi bir çocuktu. Hemen hiç kızdığını görmedim onun. Bunca süre geçti aradan, bir kere olsun onun yüzünün asıldığını, bir kimsese küçücük de olsun söğdüğünü, bir kere olsun birisinden bir kişiye yakındığını hiç görmedim.

O gün kahveden eve dönmedim, halbuysam ki hiç huyum değildir uzun bir süre kahvelerde pineklemek. Sevmem kahveleri. Muhterem olunca iş değişti. Merak ettim bu yeni çocuğu. Belki de yeni değildi, belki de burada Muhteremi herkes tanıyordu da ben tanı mıyordum, olur ya.

Azize sordum:

«Aziz Kaptan, kim bu senin tayfa?» dedim. «Kimin oğlu? Cin bir şey maşallah.»

Aziz Kaptan alık alık yüzüme baktı:

«Tanımıyorum,» dedi. «Kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini bilmiyorum. Yaman bir şey. Birisinin oğlu olacak buradan. Sorarız şimdi.»

Muhterem masalar arasında mekik dokuyordu. «Çay biiir, bir şekerli olsun, Usta, şekerliiii...» Hem bağıırıyor, sonra da kendi gidip eliyle sevinç içinde çayları kahveleri yapıyordu.

Aziz Kaptan onu çağırdı, eline bir para verdi dışarıya gönderdi, Muhterem sıcak ekmek, kaşar peyniri, üç tane de kırmızı domatesle geldi. Yiyecekleri masanın üstüne koyup iki tane çay yapıp geldi hemen, Aziz Kaptanla karşılıklı oturup bir güzelce yemeklerini yediler. Yemek boyunca Muhteremin hiç ağzı durmadı. Konuşuyor, gülüyor, gülerek, elleriyle kollarıyla bir şeyler anlatıyor, o yüzü gülmez, asık suratlı Aziz Kaptanı gülmekten öldürüyordu.

Aziz Kaptan yemeğini yedikten sonra dışarıya çıktı. Muhteremi de bizim Uzun Ali aldı götürdü.

İkinci gün bir baktım Muhterem Sabrinin kayığını siliyor, üçüncü gün Osmanın ağlarını onarıyor, dördüncü gün, baktım ki, Muhterem, İbrahimin çırağı, durmadan tekneleri kalafatlıyor, boyuyor, boyaları yakıyor, macunluyor... Başka gün, Aliyle oturmuş, eski bir ağcı gibi ağ örüyor... Başka bir gün Pehlivanın tayfası, tekneye oturmuş çift çift palamut sayıyor... Bir başka gün... Kim isterse, kim nereye çağırırsa, kim ne iş buyurursa Muhterem soluk soluğa, bir anı bile yitirmeden oraya koşuyordu. Para versinler vermesinler Muhterem hiç aldırımıyordu. Yaptığı bir iş için de bir kişiden para istediği görülmuş değildi. Bütün bu kıyılar, bu yüzden de Muhteremi tepe tepe kullanıyorlardı. Öylesine ki, Muhterem teknil köyün bir tek kölesi oldu çıktı. Nerdeyse kıyının kadınları çocuklarının bezlerini bile Muhtereme yıkatacaklar. Belli değil, belki de yıkatıyorlardı. Muhterem, hep güler yüzlü, hep bir çabuklukta, hep o güzel yüzü ter içinde koşuşturuyordu, durmadan.

Bir seferinde onu tren istasyonunda gördüm, koskocaman bir çuvalı bekliyordu. Çuval ağzına kadar doluydu ve Muhteremin iki misliydi. Bakkal Rıza da başında bekliyordu. «Yüklen, yüklen,» diye sert emir veriyordu Muhtereme. Muhterem çuvalın altına giriyor, çuvalı üstüne çekiyor, zorluyor zorluyor bir türlü çuvalı kaldıramayınca gülerekten çuvalın altından çıkıyor, derinden soluklanarak: «Olmuyor be Rıza amca,» diyordu. Rıza telaşsız, «olur olur, sen yaman adamsındır Muhterem Yoğuntaş,» diyordu. «Sen bir çuvalın hakkından gelemeyeceksen, senin Muhterem Yoğuntaşlığın nerede kaldı o zaman, Yoğuntaş,» diyordu. Muhterem utangaç, boyun büküp, utanarak, canını dişine takmış sonunda: «Gel öyleyse,» dedi, «gel de üstüme kaldır.» Çuvalın gene altına girdi, Bakkal Rıza ağır ağır geldi, bir eliyle çuvalı tutup Muhteremin üstüne çekti, Muhterem bir davrandı tutturamadı, iki davrandı. bacakları gerilmiş, çimentoya var gücüyle yapışmış ayak-

ları titriyordu, birden kaldırdı, çuvalın altında iki büküm yitti gitti. İstasyonun dik merdivenlerini bir hızda indi. Denizin kıyısına aynı hızda vurdu. Çuvalın içine belden yukarısı gömülmüş gitmişti, yalnız belden aşağısı bir tuhaf hayvanın bacakları gibi feldirdiyerek yalpalyordu yol boyunca. O hızla bakkal dükkanına kadar gitti. Bir düşürse çuvalı sırtından bir daha kaldıramayacaktı. Çuvalı dükkanın önünde sırtından o hızla attı. Yüzü terden gözükmüyordu, kıpkırmızı kesilmişti. Ayakta duramadı, oraya sandalyanın üstüne çöküverdi, elleri ayakları halsiz oraya seriliverdiler. Yüzü hep gülüyordu. Göğsü hızla dolup dolup boşalıyor, soluğu taşıyordu.

Yanına vardım, orada öyle tepesinde bir süre durdum, bana bakmıyordu bile. Belki de görmüyordu.

«Gelsene lan buraya,» diye sert söylendim.

Birden ayağa fırladı:

«Buyur abi,» dedi. «Bir emrin mi var?»

Yorgunluğu, körük gibi soluk almayı unutuvermişti. Az önceki halsiz serilmiş elleri ayakları birden kendilerine gelmişler toparlanıvermişlerdi.

«Şuna aşağı denizin kıyısına yürüyelim, sana diyeceklerim var.»

«Başüstüne abi, emrin başüstüne. Başüstüne abi.»

Arkamdan tazı gibi geliyordu.

Duruyor onu bekliyordum, yanyana yürümek için, yanyana birkaç adım atıyorduk, o gene arkalarda kalıyordu az bir süre sonra. Yüzü gene ter içindeydi, hep gülümsüyordu, ikide birde de bana bakıyordu belli etmeden kaş altından. Acaba ondan ne istiyordum, merakını gizlemesini çok iyi biliyordu.

Denizin kıyısına bir taşın üstüne oturdum, o da geldi yanımdaki öteki taşın üstüne oturdu.

«Seninle konuşacaklarım var Muhterem.»

Saygıyla toparlandı.

«Başüstüne abi. Emret. Herkesin işine canla başla koşuyorum da... Senin işin başüstüne be abi. Ben de diyor-

dum ki, herkesin işini görüyoruz da abinin hiç mi işi yok acaba? Sahi senin hiç mi işin olmaz abi?»

«Arada sırada olur.»

«Olursa abî... Evelallah...»

«Biliyorum Muhterem Yoğuntaş...»

Yoğuntaş dememe bayıldı, gözleri parladı, ağzı kulaklarına vardı.

«Teşekkür ederim abi,» dedi. «Çok çok...»

«Şimdi Muhterem Yoğuntaş, diyeceklerimi dinle...»

Gözlerini bana dikti, tetiğe geçti, gerilmiş bekledi.

«Akıllı bir çocuksun. Geldiğin günden bu yana seni izliyorum. İyi has ya, herkesin, her insanın işine, ayrılık gayrılık gözetmeden koşuyorsun... İyi has Muhterem Yoğuntaş, yalnız bu insanlar da bir acaip değil mi? Seni paspas gibi kullanmıyorlar mı? Az önce Rızanın yaptığına çok kızdım. Sana, senin iki mislin çuvalı vermiş, yüklenmen için bile yardım etmiyor koskocaman adam... Çok içerledim ona be. Bunlar için de para alıyor musun allesen Muhterem Yoğuntaş?»

«Verirlerse alıyorum abi.»

«Veriyorlar mı?»

Boynunu büktü. Benim sorularıma inanılmayacak gibi, şaşırmıştı. Gözleri yuvalarında bir telaş, korku, şaşkınlık, ne yapacağını bilemez bir havada fırıl fırıl dönüyorlardı.

«Veren oluyor mu?»

«Binde bir abi.»

«Çok çalışıyorsun Muhterem Yoğuntaş...»

Güldü, sevinç içinde, apaydınlık güldü Muhterem Yoğuntaş. Tatlı, yumuşak, okşayıcı. Çok yaşamış, çok görmüşün hoşgörüsüne, gözleri sevinç içinde parlayarak bana dostça gülüyordu.

«Bu da çalışma mı be abi. Burada çalışma yok ki... Sen çalışırsan, insanlar senin bir çalıştığını anlamayagörünler, ohhhooooooooo, seni bir çalıştırırlar insanlar, bir çalıştırırlar kemiklerin un ufak olur çalışmaktan...»

«Bu kadar çok çalışma Muhterem Yoğuntaş.»

«Daha da çok çalışmağa mecburum abi.»

«Neden?»

«Burası benim son durağım. Burada tutunmalıyım. O yüzden de herkesin işini görmeliyim. Ne verirlerse elime yapmalıyım. Burada kök tutacağım abi. Kusura kalma ya, ben burada kalıp kök tutmak mecburluğundayım. Yuvarlanan taş yosun tutmaz... Ben çok yuvarlandım. İşte burasını buldum. Burasının insanı da iyi ha... Ben ne insanlar gördüm, ne insanlar, 'ah ne insanlar. Anlatsam inanamazsın, burasının insanların zalim, insafsız buluyorsun sen, ya sen benim gördüklerimi bir görsen, işte o zaman fiydırırısın ki fiydırırısın... Burası nurun nimeti ki abi, aman ha, bozulmasın abi. Bu balıkçılar iyi be. Çalıştırıyorlar ama sögmüyorlar. Bana öğüt vereceksen hiç verme.»

«Sana bir yardımım olabilir mi Muhterem Yoğuntaş?»

«Dediğini anladım abi... Sağolasın. Hiç bir şey istemem. Dökme suyla değirmen dönmez. Ben kendi hayatımı kendim kazanmalıyım. Sağolasın iyi kötü geçinip gidiyoruz.»

Elini uzattı, gözlerini gözlerime dikip, elimi tuttu:

«Burası iyi,» dedi. «Burada çok iş var. İki yıl sonra gör beni. Her şeyim olacak. Evim, kayıklarım, sonra da büyük bir balıkçı motorum olacak.. Ben çok çok sevdim bu balıkçıları. Göreceksin on yıl sonra benim bu balıkçı köyüne çok iyiliğim dokunacak.»

Baktım ki Muhterem Yoğuntaş her şeyin bilincinde. Sömürüldüğünü, ona zulmettiklerini biliyor. Biliyor ya ne yapsın, bekliyor. Kendine göre bir yaşam görüşü var ki Muhterem Yoğuntaşın, sağlam, sarsılmaz. Şimdiden sert inançları oluşmuş Yoğuntaşın, onu inançlarından caydırmanın hiç olanağı yok.

Muhterem Yoğuntaşa öğütler vereceğime, onu anlamağa çalışmalıyım. Böylelikle arkadaş olduk Muhterem Yoğuntaşa.

Balıkçı kahvesine ne zaman, ne gün insem beni ilk sevinçle karşılayan, eliyle tavşan kanı çayı yapıp getiren Muhterem Yoğuntaş olur. Burada Muhterem Yoğuntaş herkesin, her evin güvendiği bir çocuğu. Karda olsun, kış-

ta kıyamette olsun, gece olsun gündüz olsun, her işe hiç yüzünü asmadan, üstelik de durmadan gülerek koşan Muhterem Yoğuntaştır.

Geldiğinden bu yana bir teknede yatıyor Muhterem Yoğuntaş. Teknede tertemiz, gıcır gıcır, sabun kokulu bir yatağı var. Yastığı işlemeli. Fatma Teyze hediye etmiş bunları ona. Her hafta da Fatma Teyze onun çamaşırlarını sakız gibi yıkıyormuş. Muhterem Yoğuntaş buna çok seviniyor.

«Hiç böyle insan görmedim Fatma Teyze gibi,» diyor Muhterem Yoğuntaş. «Dünyada böyle iyi insan olamaz be abi, Fatma Teyze gibi. Sekiz tane çocuğu var biliyor musun, na böyle böyle, Fatma Teyzenin. Bir gözcük küçücük de bir gecekondusu. Bu gecekonduda üstüste yatıyorlar hepsi, karı koca, büyükanne, bir görsen... Fatma Teyze var ya, bana yalvardı yalvardı, biliyor musun, ne kadar çok yalvardı, teknelerde uyumayayım da varayım gideyim de kendi evinde uyuyayım, diye. Ben gitmeyince bana küstü, biliyor musun bayağı küstü bana, konuşmadı. Nasıl giderim de o daracık, ancak iki kişi sığacak kadar küçük eve sığınırım. Bir gün baktım Fatma Teyze benim yattığım tekneyi araştırıyor, yataklarına bakıyor. Başka bir gün bana bir çift çarşaf getirdi, al bunları, dedi. Çarşafsız olmaz, dedi. Almasaydım eğer, beni öldürürdü Fatma Teyze. Öyle yiyici gibi bakıyordu bana. Sonra da bir bohçadan iki kat iç çamaşırı çıkardı. Bir çift apak don, bir çift atlet... Al bunları da, dedi, her hafta değiştirip bana getireceksin ki yıkayayım. Kimin kimsen yok, yoksa kokarsın ha. Yatak çarşafalarını da her hafta getir. Param olursa sana bir kat yatak çarşafı daha alırım. Ne yapayım, her hafta çamaşırlarımı, yatak çarşafımı ona götürüyorum. Bir götürmeyeyim hele, boynumu koparıverir benim Fatma Teyze. Boynumu koparmaz ya, öyle bir bakar ki, sen bin kere boynum kopmuş sanırsın. Kazandığım paralardan kuruş kuruş artırarak bir de yatak çarşafı aldım, üç çift de iç çamaşırı. Çok sevindi bunları görünce Fatma Teyze. Yataklarım sabun kokuyor, dağ elması kokuyor. Dağ el-

masını köyünden getiriyormuş. Benim çamaşırlarımı dağ elmalı sandığa koyup dağ elması kokutmadan bana vermiyor. Ne insanlar abi, ne insanlar...»

Muhterem Yoğuntaş baktı ki ben onu dinliyorum, beni görünce hiç bir fırsatı kaçırmıyor. Bütün köyün dedi-kodusunu, girdisini çıktısını öğrenmiş, durmadan anlatıyor. Ben böylesine bulunduğu yere uyan, bir anda incığını cıncığını kavrayan bir insana daha rastgelmedim. Muhterem Yoğuntaşa gelinceye kadar. Ya daha öncesi, yani Muhterem Yoğuntaşın çocukluk yılları? Gerçekten az bulunur kişilerden Muhterem Yoğuntaş.

Sonra bahçıvanlığa merak sardı Muhterem Yoğuntaş. Samsunlu Mehmet bahçıvanın çıraklığını yaptı bir süre. Derken bahar kaydadı geldi, baktım üstü başı düzelmiş Yoğuntaşın. Hay Allah müstahakını versin senin Yoğuntaş gibi, az daha tanıyamıyordum.

«Merhaba abi.»

«Merhaba!»

«Beni tanıyamadın ha.»

«Tanıyamadım.»

«Nasıl tanımazsın be abi, ben Muhterem Yoğuntaşım.»

«Vay... Nerelerdesin lan?»

«Sorma abi, bu kış iyi geçti. Veliefendide seyis çıraklığı yaptım, atlara baktım bu kış. Çok para kazandım...»

Saçları taralı, kıvr kıvr kara saçları güneşte yeşilliyor, kalın, altın gibi parlayan geniş tokalı bir kemer takmış, mavi blucinine. Pembe, mavi çizgili, yakası bağrına kadar açık bir gömlek giymiş, ayağında ucu sivri pırıl pırıl bir, topuğu uzun kundura.

«Kazandığımın üç dört mislini verdiler durmadım, orası bir kumarcılar yeri, insan olana orası hâyetmez. Atlar ne güzel, çok iyi huylu, sevgi dolu şeyler o atlar. Ben atları çok sevdim ya, olmaz, duramam oralarda. Bir bakıyordum ki atlara... Canımı veriyordum atlara. Atlar da beni seviyordu.»

Bir gün bir gecekonduda gördüm Muhterem Yoğuntaşı. Gecekondunun elektriğini onarıyordu. İki büküm ol-

muş ak saçlı yaşlı bir kadın da durmadan Yoğuntaşa du-
alar okuyordu. Mahallenin çeşmesini, suyu akınayınca
akıtan kim, Muhterem Yoğuntaş. Hastalara ilaç, yoksul-
lara ekmek bulan kim, Muhterem Yoğuntaş... Bir yıl mı,
iki yıl mı geçti, bilmem ya, balıkçı köyü Muhterem Yo-
ğuntaşsız edemez oldu. Herkese öyle geliyor, bu Muhterem
Yoğuntaş bu köyde olmasın, bu köy de olmaz. Çeşmelerin
suyu akmaz, yollardan geçilmez, elektrikler yanmaz, ağ-
lar balıkları yakalayamaz, denizler balık vermez... Hay Al-
lah, Muhterem Yoğuntaş, Allah canını almasın senin...

Yazın kıyıda altı tane turuncuya boyanmış kayığı bek-
ler gördüm Yoğuntaşı. O cimri, it, Allahın belası Süley-
man var ya, altı tane kayığını Muhterem Yoğuntaşa ema-
net etmiş de Cehennemin dibine gitmiş. Ulan, anasını ba-
basına güvenmez o. Osmandan da beter bir adam o... Ka-
yıkları her gün, altı kayığı, kiraya verecek Yoğuntaş. Her
akşam paraları toparlayıp Süleymana, o it oğlu ite götü-
recek. Süleyman, kendi öz gözüne güvenmeyen Süleyman,
Yoğuntaşa nasıl olmuş da böylesine bir güvenle sarılmış?
Muhterem Yoğuntaştır bu, yılanı deliğinden çıkarır da oy-
natır, kurdu ininden dışarıya uğratar da kuzuyla sarmaş-
dolaş eder.

Yoğuntaş, durmadan yeler. Sabahlardan akşamlara
kadar. Yalnız kayıkları kiraya vermek yetmez ona, Yeter
mi hiç? Yetmez be. Adam dediğin, adam, adam dediğin,
eveeeeeet, insan dediğin, durmamalı, durmamalı, duran in-
san paslanır, kirlenir, yüreği kirli olur duran insanın, ça-
buk ölür. Ölmese ne olur, ha yaşamış, ha yaşamamış...
Bazı şeyler var ki unutmamalı, Muhteremin bazı işleri var
ki hiç unutmamalı... Vebali Osmanın boynuna, geçen gün
kahvede, kahve ağzına kadar dopdoluydu, yağmur yağı-
yordu dışarda, Osman söyledi. Veliefendide, geri dönmesi
için, büyük bir atçı, o atçının altmış atlık bir harası var-
mış, Muhterem Yoğuntaşa soylu atlardan birisini verme-
ğe kalkmış. Yalvarmış yakarmış da Muhterem Yoğuntaş
kabul etmemiş teklifini. Ben, demiş balıkçı olacağım, şu
dünyada balıkçılardan da daha iyi insan görmedim, de-

miş. Ben, demiş, gözlerim kapanıncaya kadar Fatma Teyzenin sesini duymalıyım. Bana bir at değil, tüm haranı versen, gelemem arkadaş, demiş.

Gerçekten, bana da söyledi, Muhterem Yoğuntaş söz arasında bir gün bana da dedi ki, arkadaş dedi, kendi adamlığını duyabilmek için Fatma Teyzenin sesini duymalıyım. Onun için ben bu köyden başka yere gidemem, gidemem oğlu gidemem.

Hamdi gördü onu ilkin, kolundan tuttu:

«Gel lan,» dedi, «sana iş var. Sana iş bulacağım ya, kazandığının, yani haftalığının yarısını bana vereceksin. Haydi şimdi gidelim de karnını doyuralım. Kaç gündür açsın sen?»

«Ne bileyim ben.»

«Haftalığının yarısı.»

«Yarısı, tamam.»

«Canın ne yemek istiyor?»

«Ne bulursam.»

Hamdi Muhteremi aldı götürdü, oradaki çamur içindeki bir lokantaya soktu. Önce kuru fasulye, sonra pilav söyledi Muhterem, ekmek kadayıfı da söyledi.

«Söyle söyle, daha söyle, yarın ağır işe başlayacaksın,» diyordu Hamdi. İyice anımsayamıyor şimdi Muhterem Yoğuntaş, o zaman daha neler söyledi. Şunu biliyor ki karnı zık gibi doymuştu.

Haliçte, Ayvansarayda kıyıda kocaman eski Laz takaları... Laz takaları bir sürü, sarı, mavi, yeşil, turuncu, renk renk... Yanyana kıyıya sıralanmışlar. Bazı uzun boyunlu, kartal burunlu, boyunlarının derileri kırış kırış olmuş kişiler bu boyaları yer yer kavlamış, yanmış, dökülmüş takaları kalafatlıyorlar, yakıyorlar, boyuyorlardı. Yakındaki Haliç denizi ağır, kirli, bataklık çamuru koyuluğunda, insanın içini bulandıran, öğürtüsünü getiren, kokuyordu. Bir koca şehrin birikmiş tek mil pis kokusuyla kokuyordu. Yemeği yemeden önce Muhterem dayanamıyordu

bu kokuya, hep kusacağı geliyordu. Yemeği yedikten sonra koku moku kalmadı. Muhterem kendine geldi.

Hamdi ona soruyor, Muhterem Yoğuntaş da anlatıyordu.

Hamdiyle bir mahalleli, tanış çıktılar.

Hamdi surların dibindeki gecekondu mahallesindendi, kardeşi, babası kundura boyacılığı yapıyordu. Hamdiyse tekne ustası. Rahmi Ustanın çıraklığını seçmişti. Muhterem Yoğuntaş daha konuşmadan önce bir çırpıda kendisini anlatıverip çıktı Hamdi. Büyük, nakışlı Laz takaları yapacaktı ki Hamdi, Rahmi Ustanın da parmakları ağzında kalacaktı. Rahmi Usta var ya bu Ayvansarayda, Haliçte onun üstüne bir usta daha yoktu. İstanbul şehrinde. Rahmi Ustaya takalar yaptırmaya taaa nerelerden gelmiyorlardı, Trabzondan, Sinoptan, Samsundan, Rizeden de geliyorlardı. Rahmi Usta daha genç de, yetiştiremiyordu. Herkes yalvarıyordu Rahmi Ustaya. Hamdi para biriktiriyordu durmadan. Ustaya dört tane çırak bulmuştu Muhterem Yoğuntaştan daha önce ,onların da haftalıklarının yarısını alıyordu. Ustaya daha çok çırak gerekecekti. Çünküleyim ki durmadan ustanın işi artıyordu. Usta çok işi almayacaktı ama ne yapsın, yar yar yalvarıyorlar Lazlar ona... Beş tane daha çırak bulsa Hamdi için de iyi olacaktı. Neden, çünkü Hamdi paraları biriktirip, Rahmi Ustanın hüneri kaptıktan sonra bir tekne atelyesi açacaktı. Tekne atelyesi açmak için çok para gerekecek... Bunu da şimdiden biriktirmesi gerek. Babası, ağabeyisi günde yirmi kundura boyayacaklar da evi geçindirecekler. Gecekonduları var ya, evde de çok çocuk var. Babasının, annesinin, ağabeyisinin kazandıkları yalnız ekmeğe yetmiyor dersek doğru söylemiş oluruz. Her gün eve sekiz tane ekmeğe giriyor. Evdeki canavarlar sıcak ekmeğe bir saldırıyorlar ki, bala sinek saldırır gibi. Hamdi, Muhteremi evlerine götürecek bir gün, Muhterem Yoğuntaş bir seyredecek canavarları ki keyfe gelecek, bir anda, göz açıp kapayıncaya kadar kocaman ekmeği bir küçücük çocuk nasıl götürüyor, görecektik. Çekirge gibi her biri maşallah, sof-

raya bir saldırıyorlar, bir anda sofraya kuruyuveriyor. Hele bir kuru fasulye olmasın sofrada, kaşık muharebesi, hiç bir muharebeye benzemiyor. Öyle diyor babası. Babası o kadar çok muharebe görmüş ki... Kaşık muharebesi başka, başka, diyor.

«Kuru fasulye gibi var mı, her gün, her yemekte olsun, insan her gün yer.»

«Yer,» dedi Hamdi.

«Bir işe girelim, her gün her gün, akşam sabah kuru fasulye. Şişmeli insanların karnı fasulyeden. Ne güzel!»

«Ne güzel,» dedi Hamdi. «Ne güzel ya, insanın kazancı yetmez her gün kuru fasulye pilav yemeğe. Onu ancak haftada bir, ya da iki kere yiyeceksin.»

«O da olur.»

«Bu yediğin kuru fasulyeyi de senin hissene düşen ilk haftalıktan keseceğim.»

«Yeter ki işe başlayım da ne istersen yap,» dedi Muh-terem Yoğuntaş. «İşsizlikten öldüm. Bir işim olsun da, bir tutam ekmek geçsin de elime, bir yatacak yerim olsun da, isterse it kulübesi olsun... İşte böyle...»

O gece Hamdiyle birlikte tahta barakaların altında yatıldılar. Tahtaları kurutmak için oraya Halicin kıyısına baraka çatıyorlardı. Hem tahtalar kuruyor, hem de çıraklara, öteki ustalara ev ödevi görüyordu. Yatak çok güzeldi, yumşaktı. İnce talaş doldurmuştu Usta şiltelerin içine. Kalın da bir battaniye verdi ona Hamdi. Ortalık çam kokuyordu. Halicin pis kokusunu unutup gitmişti. Akşam da kuru fasulye yemişlerdi.

Usta ince bıyıklı, sinirli, durmadan küfreden birisiydi. İyi usta ya, varsın küfretsin. İşinin adamı. Usta ona bakmadı bile. Öteki, genç adam Ustanın kalfası haftalığını söyledi. Şimdilik haftada yirmi lira alacaktı. On lirasını peşin veriyordu. Parayı alınca kaçacak olursa yakalayınca kemiklerini kırardı. Bu para ona aç kalmaması için veriliyordu.

Hamdi on liranın beş lirasını hemen onun elinden alacaktı. Kuru fasulye parasını da gelecek haftalığından öde-

yecekti Muhterem Yoğuntaş. Ne olursa olsun kıvançlıydı Muhterem Yoğuntaş. Eline ilk olaraktan bu kadar para geçmişti, hem de çalışması karşılığı olacaktı bu para. Bir büyü gerçekleşmişti. Para elinde parıldayıp duruyor, sevinç içinde bakıyordu. Bir türlü'dürüp büküp de bu güzelim onluğu cebine koyamıyordu Muhterem. Öyle, para elinde kalakalmıştı.

Hamdinin sesini duyunca kendine geldi:

«Bana da böyle, tıpkı böyle olmuştu,» dedi Hamdi. «Aynen böyle donakalmıştım. Cebine koy şimdi. Daha çooooook bakacaksın, bozduralım da beşini bana, hakkımı ver bakalım.»

Bakkala kadar büyülenmiş gibi ardınca sürüklendi.

O gün hemen işe başladı. O kadar da, on lirayı de-gecek kadar da zor değildi hani.

Kalafatçılara ilerki kulübeden pamuk taşıyordu. Pamuk taşınması bitince de ne yapacağını bilemiyordu. On lira almıştı, boş boş da oturulmazdı ki... Değil mi, insan aldığını haketmeliydi. Bunu boya yapan Ustaya söyledi. Ustanın bütün giyitleri, eli yüzü boya içindeydi. Şöyle tepeden acıyarak baktı ona Usta. Ne olacak, varsın baksın, insan insan olunca kazandıklarını ödemeli, haketmeli, değil mi, bu Usta mendeburun birisi. Boyuna da yüzünü asıp ta tepeden, takanın tepesinden aşağılara tükürüyor. Ya-nağında boydən boya derin bir bıçak yarası var. Mendeburun biri, tembel mi tembel, dediği de anlaşılmıyor. Laz mı, Kürt mü, Çingene mi hiç belli değil. Yetmiş iki milletin dışında bu mendebur oğlu mendebur. Bir bakışı var insana, bir tek söz bile söylemiyor insana... Bakışıyla emir veriyor, bok herif. İnsanın konuşmayanının bin belasını versin. O insanlar ki, insan değil ki onlar, sanki bir bok hergele, sanki yeryüzünde bir tek taka boyacısı var, o da bu bok herif sanki... Ulan, altın üstün bir boyacı parçası. Şunun kurumuna bak! Kurumu çocuklara. Rahmi Ustanın karşısında süt dökmüş sümüklü bir kedi hergele. Adam değil ki... Çocuklara, çiraklara afur tafur, Rahmi Ustaya gelince karşısında el pençe divan. Adamsan ulan

köpoğlu köpek, erkeksen, erkek olan Rahmi Ustanın karşısında da çocukların karşısında durduğu gibi durur. Böyle sabahlardan akşamlara kadar kuyruk sallamaz.

«Usta usta, iyi macun yapıyorsun, boyayı pürüklü vuruyorsun.»

«Olur Rahmi Usta, başüstüne Rahmi Usta, şimdi yenden vururum, bir daha boya vururum. Kusura kalma Rahmi Usta. Haklısın. Dalgınlığıma gelmiş...»

Eli ayağı, dudakları, tek mil bedeni titrer köpeğin Rahmi Ustanın karşısında. İşini yapsa, tembellik etmese, iki saatte bir fırça sallamasa ne diye böyle dalkavukluk etsin Rahmi Ustaya. Adam olan kendi kendine, işine dalkavukluk eder de göte yakın yerden et yemez, değil mi?

Muhterem Yoğuntaş, belki burada verdiler ona Yoğuntaş soyadını. Belki de o köylü çocuğu, Dursun taktı ona bu soyadını. Dursun köyünden geldiği gibi. Hiç de dilini değiştirmemiş. Hak huk muk, diye konuşuyor ama erkek adam Dursun. Hiç kimseye boyun eğmiyor. Ustaya bile dik dik konuşuyor. Hamdiye bile haftalığının yarısını vermiyor. Vermez o, canı sıkılırsa Hamdinin de herkesin de gözünü oyar. Haftalığını her Cumartesi alır almaz doğru postaneye koşuyor, haftalığının çoğunu köyündeki anasına yatırdıktan sonradır ki ancak geri kalan paraya el sürüyor. Çalışkan mı çalışkan. Usta ona saygıda hiç kusur etmiyor. Dursun, Ustanın yanından geçerken, alimalah Usta bile saygıdan toparlanıyor. Hiç boş söz konuşmuyor.

Bir gün Dursun çocukları topladı, onlara çok kızdı... Hele en çok da Muhtereme kızdı. Çünkü Dursun en çok Muhteremi seviyordu. O, çalışkan, pire gibi adamları çok seviyordu zaten. İki gece sabaha kadar uyumamış Muhterem Yoğuntaşın hikayesini dinlemiş, sonra da içini derin derin çekmiş, «insanoğlu, insanoğlu, kendi kendine zulmeden insanoğlu,» demiş, ardından da uyumuştur.

Şimdi artık Muhterem Yoğuntaşın hikayesini herkes biliyordu. Dursun anlatmamıştı kimseye. O, barakada an-

latırken Dursuna, barakada kim varsa merakla uyumadan dinlemişlerdi.

Muhterem de, ona öykünerekten, Dursundan geride kalmıyordu çalışkanlıkta. Pamuk taşıyor, koca koca kovalarla boya taşıyor, taaa Laz teknelerinin tepesine kadar... Tahta rendeliyor, zımparalıyor, eski tekneler onarılırken bir yandan da tahtaları o çakıyor, kalın salmalar, omurgalar, tahtalar taşıyor, iki metre boyunda bir hamal götüremez, bazı küçük kayıklara macun yapıyor, değme Usta böyle tekne macunlayamaz.

Usta ona da saygı duyuyor. Muhterem, Ustanın gözlerinden anlıyor, Dursun kadar değilse de ona yakın saygı duyuyor ona da. Bu Usta cin gibi akıllı. Çalışkan, yiğit, köpek olmayan insanları biliyor. Birinci haftanın sonunda haftalığını otuz liraya çıkarıverdi hemencecik. Hamdinin çocukların haftalığının yarısını aldığını Rahmi Usta bilmiyor. Bir bilse diyor Dursun, o Hamdinin tozunu attırır, diyor. Bir bilse. Belki bir gün canını dişine takıp Dursun durumunu Ustaya bildirecek ama, itin birisi, itle bir çuvala girilmez ki, İstanbulun her bir yanını biliyor. Polisleri, karakolları da biliyor. Birisi Ustaya söyleyecek olsa hır çıkarır ki büyük hır çıkarır. Bıçaklar da öldürür de adamı. Deli, çılgın bir şey bu Hamdi. Sevgilisi var. Sevgilisi de, herkes de korkuyor ondan. Bıçağı var ki, sustalı, çat, diye açılıyor. Üç tane adam bıçaklamış şimdiye kadar Hamdi. Ofkelenince deliriyor. Dünyayı bile gözü görmüyor. Ustanın yanında çok saygılı. Eziliyor büzülüyor ya, dediğine göre Usta bilem ondan korkarmış. İyi çalışıyor. Bütün tahtaları en güzel o rendeliyor, zımparalıyor, kaymak gibi yapıyor çam tahtalarını. Aaaah, diyor, Dursun ikide birde boynunu burup, aaah, diyor, ah burası köy olmalıydı ki... Ben sizin hakkınızı yedirir miydim ona. Dursun bir türlü yutamıyor, Hamdinin bu kadar çocuğun haftalıklarının yarısını almasını.

Babası anasını öldürdü Muhteremin. Şu yukarda, surların dibindeki geceköndüde kiraya oturuyorlardı. Muhteremin babası araba sürücüsüydü. Gecekonduyunun yanında

bir de ahır yapmıştı. İki tane güzel mi güzel ata bakıyordu babası. Muhterem atlarla ahırda büyümüştü. At kokusunu severdi. Babası da at kokusunu severdi. Çok para kazanıyor babası, diyorlardı. Anasını hiç sevmezmiş babası. Bir gün anasını öldürüvermiş babası. Bir başka adamı da nedense anasıyla birlikte öldürmüş. Muhterem çok kan gördü. Her şeyi unutmuş, kanı unutamıyor. Anası elini uzatmıştı, yalvarıyordu, babası kocaman bir hançerle anasının uzanmış elini kökünden kesti. Bir adam da iki elini uzatmıştı, ahırda, onun da elini kesti babası. Ağaca, atların direğine bağlamıştı, ikisini de... Çığlık çığlık, her yan çığlıktı. Tüyleri diken diken... Muhterem bir ahırın köşesine samanların içine saklanmış, kaskatı kesilmişti. İki gün orada kaskatı kesilmiş kaldı. Direk baştan başa kana bulanmıştı. Adamın gırtlğından kan fışkırıyordu. Adam, kan fışkırırken boğazından, boğulur gibi hırıldıyordu. Anasından da kan fışkırıyordu. Babası anasının saçlarından tutmuş atların ayaklarının altında oradan oraya sürüklüyordu. O da baştan ayağına kan içinde kalmıştı. Sonra sesler, kurşun sesleri geldi dışardan. Sonra her yan karanlık oldu. Sonra da ortalık ıdıdı. Babasını gördü Muhterem, bir adam da babasının üstüne çıkmış kocaman, bir kol kadar uzun bir hançeri sokup sokup çıkarıyordu babasına. Hançer kanlı kanlı parlıyordu.

Muhterem ahırda kendine geldiğinde, kaskatılığı açıldığında ortalıkta hiç bir şey kalmamıştı. Ne anası, ne babası, ne de kimse kalmıştı. Atlar da gitmişlerdi. Araba da durmuyordu kapıda. Eve girdi, evde de hiç bir şey kalmamıştı, tamtakırdı ev... Kapının eşğine oturdu Muhterem, sabahtan akşama kadar bekledi, kimse gelmedi eve. Umudu kesince ağladı Muhterem. Çok ağladı. Kimse onu duyup da gelmedi. Komşular da başlarını alıp koymuş gitmişlerdi. Mahalle de bomboştu.

Gerisini bilmiyor. Muhterem kendisine bir kocaman ekmek buldu bir yerlerden. Bir kalıp da kaşar peyniri... Bir iyice karnını doyurdu. Ne olmuştu bir türlü anlayamıyordu. Bir düşünce içinden çıkıp gelmiş gibiydi. Sersemliği

şaşkınlığı daha sürüp gidiyordu. Atlar ahırda tepişiyorlardı, sonra çığlıklar, sonra uzanmış yalvaran kanlı eller. Bir de kırmızı bir saksı, koskocaman bir ocak kırmızı sardunyayı anımsıyor Muhterem. Patırtı gürültü. Kim gelip de babasını anasını, atlarını, o kan içindeki adamı, arabalarını, atlarını, evlerinde ne varsa hepsini alıp götürmüştü? Babası masmavi bir bisiklet almıştı Muhtereme, onu bile götürmüşlerdi. Bir traktör oyuncuğu vardı, bir kamyonu, köyden getirilmiş, bir hoş, tuhaf bir süpürge vardı, bir tahta kılıç getirmişti köyden babası. Onları da alıp götürmüşlerdi... Kim acaba, kim ola? Mahalle de başını alıp gitmiş, tekmil gecekonduyar yıkılmıştı. Kim yıkmıştı gecekonduyarı, bu gecekonduyardaki insanlar nerelere gitmişlerdi? Bir kendi gecekonduyarı ayakta kalmıştı. Nasıl kalmıştı, diye düşünemiyordu Muhterem ya, kalmıştı işte. Ötekilerin yıkıldığını biliyordu. Babasının da anasının da öldürüldüğünü görmüştü. Sonra da çok çok duymuştu. Vay demişlerdi, şimdiki gibi aklında, vay Zülfikar, babasının adı demekki Zülfikardı, hiç suçun günahın yoktu, bok yoluna gittin demişlerdi. Çok değişik seslerden duymuştu bunu.

Gündüzleri çıkıyor, yöreyi şöyle bir kolaçan ediyor, yatmağa gece evlerine dönüyordu. Bomboş, kupkuru evlerine. Hem de sopsoğuk. Ne yapsın Muhterem. Bazı geceler de aç uyuyordu. Açlığı hiç sevmiyordu. Acıkınca ölür gibi oluyordu, uyku da hiç tutmuyordu. Tutmuyordu ya, ne yapsın... Uyumağa çalışıyordu. Uyuyunca uyuşuyor, açlığı unutuyordu. Bir kadın ona bir keresinde içi peynir dolu koskocaman bir somun verdi. Hangi mahalleydi bir bilse, her gün gider orada karnını doyururdu.

Sabahlardan akşamlara kadar dolanıyordu ortalıkta, bir gün Unkapanı köprüsüne kadar bilem gitmişti, akşamları evine dönüyordu. Bir evi vardı ya... Bir evi olması bir insanın çok iyidir. Bir evi olması, sırtını dayayacak bir çınarı olması demektir bir insanın. Yıkılmış, sessiz, hiç kimse kalmamış bomboş, ıpıssız mahalle korkutuyordu, korkutuyordu onu ya, ne yapsın, mecburi oraya gidecek...

Evi orada. Bazı aç gecelerinde ahırdan at kışnemeleri geliyordu. Sabahleyin ahıra gidiyor bakıyordu ki, atlar yok... Bu böyle ne kadar sürdü bilmiyor, kimse de bilmiyor. Bir akşam eve döndü ki, bugün ekmek, yiyecek de bulmuştu Muhterem, çok keyifliydi. Güzel bir uyku çekecekti ki... Baktı ki evleri, ahırları yerinde yok. Ne duvar, ne pencere, ne kapı, hiç bir şey kalmamış. Her şeyi alıp gitmişler. Bir tek tuğla bile bırakmamışlar. O avludaki, kavağa sarılmış asma tek başına avlunun ortasında öyle çırılçıplak kavağa sarılmış, ortalıkta yalnız kalmış. Üç gün sonra bir daha geldi ki, ne görsün Muhterem, asmayı da kavağı da kesmişler. Bir hafta mı, on gün, bir ay mı ne, bilmiyor, Muhterem evlerinin yöresinde dolandı durdu, orada ahırın yerine başını koyup yattı uyudu ama soğuklar bastırınca daha fazla duramadı, Haliçte balık avlarken tanıştığı Masum, hırsız Masum aldı onu Sirkeci bitirimlerinin içine götürdü. Hiç sevmedi Muhterem burasını. Bu çocukları hiç beğenmedi. Fıkara insanları soyuyorlar, biribirlerine sövüyorlardı. Alışamadı onlara... Hale vurdu bir ara, bir küfe verdi ona bir ağabey, Deli Fahri, o da sebze taşıdı halden... Çok para kazandı. Parasıyla kendisine çok güzel bir giyit yaptırdı. İşleri gittikçe düzeliyor, Muhterem kendisine para biriktiriyordu ki... Bir sabah Fahri abiyi kan içinde inlerken buldu halde. Ağlıyordu, acıdan kıvranıyordu. Bunu görür görmez Muhteremin kusacağı geldi. Bir daha da hale uğrayamadı. İstediyse, can attı ama bir daha hale gideemedi. Çok denedi, hale yaklaşıyor yaklaşıyor, hal yapısını görünce kendisini bir titreme alıyor gerisin geriye, arkasından canavarlar geliyormuş gibi taaa Sarayburnuna kadar alıp yatırıyordu.

Sarayburnunda balık pişirip satan bir balıkçıya çırak oldu. Hiç bir zaman söyleyemeyeceği bir sebepten bir gece balıkçının kayığından kaçtı. Üstelik balıkçı balık pazarından kokmuş balıkları toplayıp kayığında pişirip satıyordu... Pis bir adamdı. O olay da olmasa Muhterem bu yalancı, kokar adamın yanında daha fazla duramazdı,. Bir manava, bir kumarcıya, bir mezar kazıcıya çırak oldu...

Sonra da aç biilaç kalmış, dünyadan umudunu kesmişken Hamdiyle karşılaştı. Şimdi işiyle övünüyor, kıvanç duyuyor. Hamdi mi, ne olacak, ona iş buldu ya, hakkı, varsın alsın haftalığın yarısını. Ne olacak yani. Usta da her hafta durmadan artırıyor haftalığını... Helal olsun Hamdiye, kendisine böyle bir iş buldu ya. Böyle iyi, nur yüzlü, erkek bir Ustanın yanında...

Yutamıyor, yutamıyor Dursun... Dursun büyük, on bir yaşında ya, heheeeey, ne on biri be, ne on biri, yirmi yaşındaki bir adam kadar güçlü Dursun, nah bir bilekleri var, işte bu kadar. Köyleri dağlıkmiş, çok güzel suları, çamları varmış. Onlar bir hoş çamdan çıkan bir yiyecek yiyorlarmış ki, o köylerin adamları böyle zebella gibi oluyormuş. Dursun ki Dursun, bir tutsa o Hamdiyi, şöyle onu iki eliyle ikiye ayırır ama, uymak istemiyor o ite. Belki Usta bir gün haberlenir de... İşte o zaman görün siz halini Hamdinin... Nasıl kuyruk sallar, sallar ki sallar.

«Gel buraya Muhterem Yoğuntaş... Sen taş değil kepek bile olamazsın.»

«Gel bakalım sen buraya Tuğrul. Tuğrul gibi boynun kopsun senin.»

«Gel bakalım buraya Orhan. Orhan kadar taş düşsün başına.»

«Gel buraya, gel buraya...»

Dursun çocukları başına topladı.

«Burada durun, hiç kıpırdamayacaksınız buradan.»

Çocukları oraya, bir dağ gibi yükselmiş Laz takasının duldasına dikti Dursun, gitti. Az sonra da Hamdiyi yakasından tutup sürükleyerekten getirdi.

«Bir daha bu adama haraç vermeyeceksiniz, anladınız mı beni, duydunuz mu? Kimse bu adama bir kuruş vermeyecek. Hiç hakkı yok. Ulan siz erkek değil misiniz?»

Hamdiyi onların karşısına dikti:

«Sen de kıpırdamayacaksın buradan. Olduğun yerde duracaksın. Ulan siz erkek, insan, vatandaş değil misiniz, bir insan kazancını durup dururken bu ite verir mi? Vermeyeceksiniz! Söyle Muhterem verecek misin? Sen söyle.»

Muhterem susuyordu. Somurtmuş, başını yere dikmişti.

«Söyle.» diye bağırdı var öfkesiyle Dursun. «Söyle, söyle.»

«Bilmem, o bana buldu bu işi.»

«Allah sümüklü belanı versin senin.» diye onu hızla itti Dursun. «Pis kansız adam.»

«Sen Tuğrul?»

«Ben vermeyeceğim ya Dursun, zorlan alıyor benden, seni öldürürüm, ya da gece uyurken sana bir şey yaparım diyor. Ben de veriyorum korkumdan.»

«Vermeyeceksin.»

«Vermem. Öldürse de vermem.»

«Sen Orhan...»

«Hiç bir hakkı yok. Ben neden vereyim?»

Dursun iki misli büyümüş, heybetlenmiş ortalıkta dolanıyordu. Hamdi olduğu yerde durmuş kalmıştı. Kıpırdamıyordu bile. Dursun geldi onun önünde hışım gibi durdu, Hamdinin yüzü gittikçe kapkara kesiliyordu.

«Bu Muhteremin Allah bin belasını versin, işsizlikten ödü kopmuş bok herifin. O, sana getirip de verse bile haf-talığının yarısını, sen almayacaksın. Aldığını duyarsam dişlerini sökerim senin...»

Sözünü bitirdi bitirmedi, Hamdinin bıçağını şırrak diye parlattığını gördüler. Dursun Hamdinin göğsüne doğru salladığı bıçağın ağzına elini tuttu, bıçak eli deldi geçti. Bu arada nasıl oldu nasıl olmadı bıçak Dursunun elinde parladı. Hamdi o anda yüz geri etmiş kaçıyordu. Dursun kovalıyor Hamdi kaçıyordu. Az daha Dursun Hamdiye yetişi-yordu ki, Muhterem Dursunun önüne kaldırdı kendini attı, Dursun elinde bıçak yere yuvarlandı. Hamdi de kaç-tı kurtuldu. Muhterem, Dursun yuvarlanır yuvarlanmaz kalktı Sultan Selime doğru tepelere aldı yatırdı. Durma-dan, ödü koparak Kumkapıya kadar koştu. Orada duramadı Kumkapıdan Samatyaya vurdu. Samatyadan Saray-burnuna geldiğinde akşam oluyordu. O gün demirlerden atlayıp geceyi Gülhane Parkının içinde geçirdi. Düşünde

hep Hamdiyi gördü. Dursun yakalamış, Hamdiyi bıçaklıyordu. Hamdi atların ahırına saklanıyor, Dursun onu oradan alıp çıkarıyor, bıçaklıyordu.

Muhterem sabaha kadar Gülhane parkında bağırarak dolaştı. Sabahleyin bekçi onu yakalayıp polise teslim etti. Polis de onu İstanbulda ne kadar karakol varsa dolaştırdıktan sonra Çocuk Bürosuna teslim etti. Çocuk Bürosunda onu Cehennem gibi bir odaya hapsedtiler. Orada da Dursunu gördü, Hamdi ahırda atların ayaklarının dibine kaçıyor, Dursun onu orada bulup çıkarıyor durmadan bıçaklıyordu. Muhterem de bağırıyordu. Çocuk Bürosunun o zebella gibi Müdürü sussun diye öyle bir döğdü ki Muhteremi, Muhterem halsiz uyudu kaldı. Uykusunda gene Dursun Hamdiyi öldürüyordu ya, atları da öldürüyordu, kan içinde bıçaklayıp, avuç avuç kan atıyordu Muhteremin üstüne ya, Muhteremin bağıracak, kalkıp kaçacak hali kalmamıştı. O zebella Müdür onun kemiklerini kırmıştı.

Birkaç gün Çocuk Bürosunda kaldıktan sonra, bağırması dayak yiye yiye kesildi Muhteremin. Bağırınası kesilince onu bıraktılar... Yazdılar çizdiler, onu oraya, Şehzade Camisinin yanına bıraktılar. Bıraktılar ama nereye gidecekti Muhterem hiç bir gideceği yeri yoktu ki... Korku içindeydi, bir düş içinden çıkmış gibiydi. Dursunla Hamdi de hiç aklından çıkmıyordu. Hamdi fıkara, nasıl da bağırarak, yalvararak kaçıyor önünden Dursunun. Hiç kimse de varıp kurtarmıyordu Hamdiyi. Oysaki bütün bu çocuklara, herkese iyiliği Hamdi yapmıştı.

Şehzade Camisinin içine girdi, Caminin günbatıdaki duvarına sırtını verip oturdu. Ilık bir güneş vardı, karnı da toktu. Muhterem sırtını duvara dayar dayamaz uyudu.

Yarı uykuda yarı uyanık... Gözlerinin önünde hayaller, yalımlar, yalımların arkasında sivri, gerilmiş, uzun ak bıyıklarıyla, uzamış sivri yüzüyle Zahit Usta. Uzamış boynu, ince uzun bedeniyle sünen, gittikçe uzayan... Mavi du-manlar, savrulan mavi ışıklar. Çakıp çakıp sönen, göz kamaştıran gözleri kör eden... Köresinin başında, körüğünü çeken, durmadan da kendi kendisiyle konuşan, konuşur-

ken gülen, öfkelenen Zahit Usta dükkanının içinde gidip geliyordu. Bacakları uzun, uzayıp kısalıyor, bir koyu karanlığa giriyor, bir ışığa batıyordu. Işı a batıyor çıkıyor, karanlıklarda yitiyor. Kemerli dükkanına altı basamakla inilir. Dükkan eski, çok eski surların içine uzun bir kemerle iner. Bir başı, yani kapısı Cibal  Caddesine açılır, arkası ta Halice varırmış. Ama kimse bilmiyor, bu kemerli yolu ne kadar gittikten sonra Halice varırsın... Bazıları diyorlar ki, bu kemer Halici alttan geçip öteye Kasımpaşı kıyılarına bile çıkıyormuş.

Çekiç sesleri, dövülen demirlerden çıkan zangırtılar beynine beynine iniyordu Muhteremin. Muhterem derin bir uyuşukluk içinde dönüyordu. Kaç kere ezan sesi duydu, kaç kere sular şakırdadı şadırvanda, bir şeyler duydu ya, hiç oralı olmadı. Sırtı duvarda terlemiş, bazı uykusunda konuşuyor, bazı susup dudaklarını söndürüyor, bazı bazı da gülüyordu. Bazı bazı da elleriyle bir şeylere uzanıyor uzanıyor yakalayamıyor, elleri yanlarına umutsuz d ş veriyordu.

Gözlerini açtı gözlerine inanamadı. Bir  ocuk başucunda durmuş ona gülüyordu.

‐Ben de kaçtım Muhterem,‑ dedi. ‐Sabahtan bu yana seni seyrediyordum, neler yapıyordun öyle, g l yordun, a lıyordun... Kim o demirci ustası, hep onunla u raşıyordun.‑

‐Zahit Usta,‑ dedi Muhterem somurtuk.

 ocu u gördü göreli, onu nasıl atlatacağından başka bir şey düşünmüyordu. Bu serseriden korkuyordu. Delinin, eli bı aklının birisiydi. Dünyada herkes adam olurdu da bu o lan adam olmazdı. Neler neler yapmamıştı ki, esrar i miş, kumar oynamış, karılarla yatmış, yankesicilik yapmış, pezevenklik bilem yapmıştı. Kocaman adamlara ne madikler atmamıştı. Bununla iki adım y r , al başına belayı.

‐Muhterem, bak biliyor musun, nereye gidelim...‑

Muhterem:

«Durma kaç arkadaş,» dedi, «içerisi polis dolu. Ben burada mahsustan uyuyorum.»

«Kalk gidelim Muhterem.»

«Ben hastayım gidemem. Polisleri bekliyorum şimdi, camiden çıksınlar da az sonra, beni alsınlar da hastaneye götürsünler. Bir polis bana dedi ki, bekle, namazımı kılınca gelir seni alır hastaneye götürürüm. Onu bekliyorum.»

«Yalan,» dedi, çocuk. «Yalan söylüyor o polis, seni alıp Müdüriyete götürecektir. Ahmak gibi sen de onu bekliyorsun.»

«Hastayım, yerimden kalkamıyorum. Nereye isterse beni oraya götürsün.»

Çocuk:

«Ben gidiyorum,» diye koşarak oradan uzaklaştı.

Muhterem buna çok sevindi, çocuk cami avlusunu çıkar çıkmaz, o da hemen kalktı Zeyreğe aşağı vurdu, Unkapanı Caddesini geçip Cibaliye yöneldi. Akşam kavuşuyordu. Ustayı gördü. Ustayı görünce çok sevindi. Usta daha dükkanını kapatmamıştı. Öfkeyle homurdanarak dükkanın içinde dolanıyor, eline bir demir parçası almış, demir parçasına bir şeyler söylüyor, bıyıkları titreyerek, dudakları uzayarak, yüzü gerilip yumuşayarak konuşuyor. Demir parçasını ışığa tutuyor, gözlerini dikip, bacaklarını gerip gözlerini kırpmadan bakıyor, bakıyor, bakıyor... Gözleri dışarıya uğramış, demiri örsün üstüne koyup önüne diz çöküyor, dualar okuyor üflüyor demir parçasının üstüne. Sonra körüğe yapışıp var gücüyle körüğü çekmeğe başlıyor. Çekiyor, çekiyor, ocaktaki közler kırmızılaşıp mavileniyor. ak bir yalım fışkırıyor ocaktan, mavi yalımlar savruluyor. Demir kıpkırmızı ya da apak kesilince örsün üstüne koyuyor, sünerek, uzayıp kısalarak, kocaman çekiciyle demiri dövüyor. Demir incecik bir zar kalıyor, zarı alıp gene dualar okuyor Zahit Usta, sonra da yere atıp üstünde bir acaip oyuna başlıyor. Kollarını açıyor, kapatıyor, ayaklarını yere vuruyor, sıçırıyor, düşüyor, yatıyor

kalkıyor. Titremelerde... Yere yatıp dişleriyle demir parçasını tutup kaldırıyor, yeniden körüğe asılıyor, başlıyor çekmeğe, kıvılcımlar savruluyor, yalımlar mavileşip ağarıyor, gene çekiç inip kalkıyor, elleri uğunuyor sonsuz bir hızla Ustanın.. Demir bu sefer başka bir biçim alıyor. Bazı bazı caddeden geçen insanlar eğilip içeriye bakıyorlar. Usta onları görmüyor bile... Muhterem dalmış gitmiş onu seyreyliyor... Büyülü bir şey bu. Büyülü bir adam bu Usta. Aaaaah, bu Ustanın bir çırağı olabilse... Hiç de kimsesi yok. Tek başına çalışıyor. Usta gece yarıya doğru dükkanı kapatıyor, kapatmadan önce yaptığı yeni biçime dualar okuyarak, onu dudaklarına götürüyor, sonra da duvara asıyor. Sonra kapıyı, ağır, çekerek kapatıyor, kol kadar uzun paslı bir anahtarla kilitliyor kapıyı. Sonra da bir omuz vererek kapanıp kapanmadığını deniyor, sırtına attığı ceketini bir omuz sallayıyla düzeltip yola koyuluyor.

Hiç istemiyor Muhterem, Allah bilir ki istemiyor ya, ayakları almış onu Ustanın arkasından sürükleyip götürüyor. Usta gidiyor gidiyor, üç merdiven, beş altı yokuş çıkıp bir gecekonduya geliyor, Sultan Selim Camisinin oralarında. Gecekondunun da kapısını gene kocaman bir anahtarla açıyor. Hiç yanına yönüne bakmadan içeriye giriyor, girmesiyle içerden bol bir ışığın fışkırması bir oluyor. Muhterem korkuyor, korkuyor ya ne yapsın, ayaklarının ucuna basa basa onun penceresine kadar geliyor. Pencereden içeriye bakıyor ya, yüreği kütür kütür ediyor. İçerde aynalar aynalar. Bir buzdolabı ki kocaman, odanın yarısını kaplıyor. Perdeler işlenmiş, gümüş, altın tellerle. Tabanda nah böyle böyle tüylü halılar serili. Duvar da bir geyik resmi var, çangal boynuzlu, boynunu batan güneşe uzatmış.. Duvar da bir saz asılı, sedef işleme. Parıl parıl ediyor. Eski, çok çalınmış bir saz. Odada mutfak gibi ak fayans döşeli, aygaz ocaklı bir de yer var. Usta buzdolabını açıp bir parça et çıkarıyor, ızgaraya koyuyor, ızgarada et pişirirken, o, yanda domates salatası yapıyor. Domates salatasını yapıp bitirdikten sonra buzdolabından bir şişe de rakı çıkarıp oraya, salata, et tabaklarının ortası-

na koyuyor, bardağına parmaklarının ucuyla tutup bir parça buz atıyor, lıkır lıkır rakıyı boşaltıyor sonra da...

Bundan sonrasına bakamıyor artık Muhterem. Oraya duvarın dibine çöküyor. Ustanın şu anda ne yaptığını aklından geçiriyor. Arada sırada da, düşündüğü doğru mu diye kalkıp pencereden içeriye bakıyor, çoğunda da tutturuyor, aşağı yukarı Zahit Usta, onun düşündüklerini yapmış oluyor.

Muhterem gecekondunun duvarının dibinde yarı uyukulu yarı uyanık... Aklından bir şeyler geçiriyor ya, düşmü gerçek mi o da bilemiyor. Birden bir saz sesi geliyor içerden... Muhterem saz sesini duyuyor ya bir türlü ayıkamıyor. Birden kalkıyor pencereye varıyor, içerde Zahit Usta hem çalıyor, hem de oynuyor. Oynuyor, oynuyor, ayakları gözüküyor gibi. Ayakları birbirinin yöresinde dönüyor... Sazı bırakıyor usta, eski, uçup gitmiş müziğe uyaraktan daha oynuyor. Belinden bir düdük çıkarıyor bu ara, düdüğü çalıyor... Coşkun bir türkü, bu sefer türküye ayak uyduruyor Usta, Muhterem de dayanamıyor, o da başlıyor Ustayla birlikte dönmeğe. Dönüyor dönüyor. Ustayla birlikte kendilerinden geçip dönüyorlar.

Muhterem burdan ötesini anımsamıyor... Oraya duvarın dibine düşüp mü kalıyor, bayılıyor mu, yoksa Usta oyunu bitirince oraya, duvara sırtını dayayıp uyuyor mu, hiç mi hiç bir şeyi anımsamıyor Muhterem... Usta ne zaman gitmiş dükkana, ne zaman kapı açılmış, ne zaman kapanmış, ne zaman işlemiş kapıda o koskocaman anahtar, onu da bilmiyor Muhterem Yoğuntaş.

Muhterem Yoğuntaş uyandığında daha gün ağarmamıştı. İstanbulun üstünde sisler öyle salınıp duruyordu. Haliç duman altında kalmış, batağı gözüküyordu. Gözlerini bir iyice oğuşturduktan sonra aşağıya indi. Balatta bir kahveye gitti. Bir çay söyledi, biraz da ekmek peynir, ya da zeytin, sıcacık ekmeği fırından aldı, yüz gram zeytin, yüz gram da peynir, küçücük bir kutu da reçel, tamarı mı Muhterem, bir de tüten çay, Paşa keyfi Muhteremin... Ama içi içini yiyordu. Çeşmede yüzünü bir iyice

yıkadı. Giyiti çok buruşmuştu, uzun bir süre elleriyle buruşuklukları düzeltmeğe çalıştı. Saçlarını da parmaklarıyla taradı. Ah şimdi bir de tarağı olsaydı, saçını bir tarardı Allah saçının da belasını versin, kıvrır kıvrır zenci saç gibi, bu saçlar da herkesin saçları gibi tarakla taranır mı ki...

Geldi dünkü yere, demirci dükkanının kapısının karşısına eski surun üstüne tünedi. Buradan Usta olduğu gibi gözüküyordu. Usta bu sefer kocaman kazmaya benzer bir şey döğüyordu. Kivılcımlar, kocaman kocaman taaa kapıya kadar fışkırıyorlardı ocaktan. Usta demirleri döğüyor suya sokup cazırdatıyor, sonra örsün üstüne saygıyla uzatıp önüne diz çöküp, demirin huzurunda boyun kırıp öpüyordu örsünü, yanan demiri. Buradan o kadar açık gözüküyor ki, Muhterem boynunu kopacakmış gibi uzatıyor, gözüküyor ki içerisi o kadar açık.. Aaaah, bir iyice görebilse... Ustanın yaptığı o güzel şeyleri göremiyor ki... Kimbilir ne kadar, ne kadar güzel şeylerdir yaptıkları... İçeriden karanlıktan bir uzun kılıç gibi bir şey çıkardı, çok çok ışık yaptı Usta... Kılıcın üstüne eğildi, gözlerinin önüne gözlük gibi bir demir parçası aldı, renkli bir yerden fışkıran parlak ışığa bakıyor, ışıkla kılıçta bir şeyler oynuyordu. Birtakım biçimler, yazık, ne yazık buradan, bu mendebur duvarın üstünden gözüküyor ki...

Böylece, kaç gün belli değil, Muhterem her gün dükkandan eve, evden dükkana geldi geldi gitti.

Baktı ki buradan, bu Ustanı ayrılamayacak. Varıp dese ki, bu sert, bu homurtulu, bu bir tuhaf insana, «beni yanına çırak al. Al da bu senin gerçek hünerin sersebil olmasın Usta... Senin hünerini ellerden ellere, bu küçük eller taşıсын...» Böyle diyemezdi Muhterem ya, bunu daha sonraları Ustanı öğrenmişti... Böyle diyebilseydi, o da yumuşayıverseydi. Ne güzel, ne güzel olurdu, değil mi?

Her gün, her akşam, her sabah niyetleniyor, Ustaya yaklaşıyor, söyleyecek, dili ağzında büyüyor, dili ağzına sığmıyor, dönmüyor ağzında dili. söyleyemiyor, vazgeçip

duvarın üstüne çıkıp Ustanın hünerli ellerine kendinden geçip dalıp gidiyordu.

Derken bir sabah baktı ki, cebinde ne ekmek alacak parası, ne de çay içecek yirmi beş kuru u kalmış. Kendi kendine   kelendi. O hiç bir zaman adam olmayacaktı ki... Ne vardı yani bu kendi kendine oynayan manya ı, deliyi, bu kendi kendiy le konuşan, demirleri   p p başına koyan, toprağa, sine e dua okuyan deliyi sabahtan ak amlara kadar seyredecek.   te böyle olur, oh olsun, akılsız ba ın belasını ayaklar çeker. Bu zamana kadar, cebinde parası varken bir i  bulup da giremez miydi yani? Şimdi bıçak kemiğe dayanınca, yumurta kapıya gelince, karnın açlıktan zil çalınca, bin duvarın üstüne de sabahlardan ak amlara kadar seyret bakalım Zahit Ustayı. Karnına bir lokma ekmek girer mi heeey Muhterem Yo unta ? Yo unta  ki Yo unta .

Ayrılamıyor; Allah kahretsin, üçte bu sabah da ağzına bir lokma ekmek koymadı. Gözlerini onun ellerinden alamıyor ki...

Zahit Usta birden arkasına döndü, bileklerine kocaman mengene gibi elleriyle yapı tı: "Söyle kimsin nesin. günlerdir beni izliyorsun, kimden emir aldın? Söyle bakalım."

Muhteremin tüm kanı çekilmişti. Titreyemiyordu bile. Korkudan kurumu  kalmıştı. Konu amıyordu. Daha gün do mamı tı, ortalık alacakaranlıktı. Caddede kim yok kimse yoktu. "Söyle ulan, söyle, kimsin, nenin nesisin ki, günlerdir benim pe imdesin?"

Hızla onu dükkana sürüklüyordu. Muhteremin canı acıyordu ya, sesini çıkaramıyordu. Dükkanın kapısında geldiler durdular. Usta sol eliyle Muhteremi tuttu, sa  eliyle o kocaman paslı anahtarı çıkardı, kilide soktu. Anahtar silme i lemeydi. G l bilem i lemi lerdi üstüne anahtarın. Bunları bu arada gördü Muhterem... Kapı gıcırdayarak açıldı. Usta anahtarlı eliyle uzanıp ı ı ı yaktı.

"Söyle, söyle" diye bağırdı, "söyle sen kimsin?"

Muhteremin dili nasılsa   z ld , kekeleyerek, can havliyle...

«Ben, ben, benim... Ben, ben... Muhteremim ben... Yoğuntaş Muhterem derler bana. Ben sana çırak olacağım... İşte... Onun için her gün senin eline bakıyorum...»

Ustanın elleri birden çözülürdü. Şöyle, Muhteremin karşısına geçti, gülmeğe başladı..

«Demek, demek ha, bana çırak olacaksın ha, onun için her gün ellerime bakıyorsun, hahhh... Adın Muhterem Yoğuntaş mı? Seni çırak alamam ben. Ben çırakları sevmem... İstemem o it oğlu itleri... Benim ustam da çırak sevmezdi. Çırak sevmeyen ustanın yanında çalışılmaz. İnsanı canından, dünyasından eder. Sonra usta olup da ne olacaksın yani... Tüccar ol tüccar. Tüccar olup da ne olacaksın yani... Memur ol, müdür ol, milletvekili ol, Vehbi Koç ol. Vehbi Koç olup da ne olacaksın yani... Doktor ol doktor, doktor olup da ne olacaksın yani...»

«Ben, ben, ben senin gibi usta olacağım...»

«Hay Allah kahretsin, musallat be. Vay it oğlu it vay... Benim gibi usta olacaktı. Ol be... Karnın aç mı?»

«Aaaaaaaç!»

Örsün üstüne bir iki buçukluk fırlattı Usta. İki buçukluk örse düşünce donuk bir sesle çınladı.

«Al da kendine ekmek peynir al, kahvede de bir çay iç.»

«Olur Usta.»

Muhterem hemen fırladı, bakkala koştu, bakkaldan kahveye, bir anda aldıklarını sömürürdü bir bardak çayla, koşarak dükkana geldi.

Usta onu tepeden tırnağa şöyle bir süzdü:

«Başla,» dedi. «Asıl şu körüğe.»

Muhterem Yoğuntaş, usta bir demirci gibi ağır ağır körüğü çekmeğe başladı. Körük çekenleri görmüştü Ayvansarayda, demircileri, onlara çok iyi bakmıştı. Eline ilk kez körük alıyordu ya, bu işi biliyordu. Usta onun körük çekişine şaşıtı.

«Sen daha önce körük çekmiş miydin?»

«Çekmedim...»

«İyi... Geceleri benimle oynayan sendin değil mi?»

Muhterem karşılık vermedi, körüğe biraz daha hızla asıldı.

«Sen beni görüyordun içerde, aydınlıkta. Ben seni göremiyordum, dışarda, karanlıkta.»

«Kusura kalma Usta.»

«Asıl sen kusura kalma Muhterem Yoğuntaş... Ben içerde, sıcacık, yumuşak yatakta uyurken, cart curt, sen dışarda taşların üstünde... De anlat maceranı da seni bir dinleyelim Muhterem Efendi Yoğuntaş...»

Muhterem kendine gelmiş, bu sert, zalim adama ısınmış gitmişti bile...»

«Anlatırım,» dedi.

Bundan sonra birkaç gün bire beş katarak Muhterem Yoğuntaş ona acıklı macerasını yeni baştan anlattı. Usta buna çok duygulandı ya, duygusunu belli etmedi.

«İyi,» dedi, «iyi. Tıpkı Ustan Zahit Çokdemir gibisin... Benim babamı da öldürdüler. Babası öldürülmemişler nedense demirci olmuyorlar. Zor meslektir arkadaş ya, güzel de meslektir... İyi zenaattır... Padişah zenaatıdır arkadaş ya, kıymetini bilene.»

Tünelin karanlığına daldı, oflayarak puflayarak kocaman, işlemeli bir ceviz sandık çıkardı oradan. Sandığı açtı:

«İlk olaraktan bu sandığın içindekileri yarın sabaha kadar sana vereceğim, benzinle, öteki maden silicilerle temizleyeceksin. Yarın sabah sana bir sandık daha çıkaracağım. Oldu mu? Sana bir de battaniye vereceğim, bu dükkanda dilediğin gibi yatacaksın. Benim ustam bana böyle yapmıştı. Haydi başla, köftehor.»

Bir raftan bir sürü şişeler aldı Muhteremin önüne koydu. Bir sürü de pamuk, paçavra... Kendisi de hiç o yana bakmadan çalışmağa başladı. Kocaman, uzun bir kazmayı dövüyor, biçimlendiriyordu. Kazmayı soğumaya bırakınca bir parmak kalınlığındaki, baş girecek kadar geniş halkaları birbirine ekliyordu. Bu zincir uzayıp gidiyordu tünelin karanlığına kadar.

«Sil,» diye bağırdı Usta. «Sil köftehor, sil.»

Geldi Muhteremin kulağına yapıştı, suratına üstüste iki tane tokat yapıştırdı.

«Benim Ustam böyle yapardı...»

Muhterem bir acaip demirleri, nakışlı dibekleri, kahve değirmenlerini, sapı kırılan bakır kahve cezvelerini, bakır tepsileri sandıktan çıkarıp çıkarıp ovuyordu.

Oğle oldu, Usta çıkını açtı, içinden bir bütün tavuk çıktı, yeşil soğan, kaynamış patates, kaşar peyniri, ekmek. Çıkın çok temizdi, sim işleme eski bir çıkındı. Kocaman örsün üstüne serdi, yemeğini yemeğe başladı, elle-riyle, tavuğun kemiklerini somura somura. Bir anda çıkında ne varsa sildi süpürdü attı şuraya. Ne bir ekmek kırıntısı kaldı ortada, ne de bir peynir, soğan. Muhterem onun yemek yiyişine bakıyor, bir tuhaf duygu, kendinden utanıyordu.

Bir ara Usta başını kaldırdı:

«Sen yemek yemedin değil mi? Karnın yemek istiyor mu?»

Muhterem sustu.

«Al şunu... Bu kadarı yetersana. Buna bir ekmek alacaksın, bugün yalnız ekmek yiyeceksin. Burası imaret değil, ekmek elden su gölden. Hiç de iyi çalışmıyorsun.»

Bir lirayı verdi Muhtereme. Muhteremin parlattığı, parlatıp duvardaki rafa dizdiği öteberilere baktı... «Hiç de iyi parlatmıyorsun ahbap,» dedi. «Birkaç gün sonra belki peynirle domatesi hakedersin değil mi? Haydi şimdi git de ekmeğini al.»

O gün akşama kadar durmadan bir tuhaf bakırlar, tunçlar, çatallar, kaşıklar, sahanlar parlattı Muhterem ya, ayakta duracak da hali kalmadı.

Gece dükkanda kaldı. Usta üstünden kapıyı kilitleyip gitmişti. Çişi gelince Muhterem nereye yapacağını bilemedi, sabaha kadar kendini sıktı durdu. Sabahleyin Usta kapıyı açar açmaz, Muhterem pantolonun düğmeleri elinde yıldırım gibi dışarıya, surlara fırladı. Fırlar fırlamaz da duvarın kovuğuna çövdürdü.

Aman aman, aman ne zor işmiş kapalı bir yerde kal-

ması! Gözleri elma gibi dışarı fırlamıştı. Hemen geriye döndü, derin derin soluklanarak.

«Benim Ustam da bana tıpkı böyle yapardı. İçerde işecek yer bulamaz, kasıklarım patlardı. İyi, iyi. Git de bir çay iç. Bugün de peynir yok. Sade ekmekle çay içeceksin.»

Muhterem dönünceye kadar, Usta onun için bir iyilik düşünmüştü.

Eline koskocaman, Muhteremin başından azıcık küçük bir çekiç verdi. Bu çekiç değil küçük bir balyozdu.

«Şimdi,» dedi, «Muhterem Yoğuntaş kardeşimiz siz bu çekiçle tek başınıza şu gemi demirini döğeceksiniz. Dövüp bir güzel biçimlendireceksiniz. Bunu ısmarlayan Laz Kaptan üç gün içinde istiyor. İşte, şu demire tıpkı benzeyecek. İşte örs, bu öreste de sen çalışacaksın. Şu küçük öreste bendeniz çalışırım. İşte ocak, işte körük, işte de kömürler, işte su teknesi... Cazırdatabildiğin kadar cazırdat, »

Muhteremin yöresinde bir halka çizdi, ona tepeden şöyle birkaç kere baktı, gülerek göz kırptı:

«Benim ustam,» dedi, «benim Ustam da böyle yapardı. Emek varsa yemek vardır. Üç gün içinde bunu senden tıpkı tıpkısına istiyorum.»

Muhterem başladı demiri ocaga sokup körüğe asılmağa. Bir yandan körük çekiyor, bir yandan Ustanın ellerine, demir dögüşlerine bakıyor, bir yandan da...

Kocaman çekiçle kıpkızıl olmuş demiri dögmeğe başladı.

Demir bir tuhaf bir şey oluncaya kadar döğdü döğdü, üç kere suya soktu gene dövdü. Muhterem demiri elindeki maşayla, iki eliyle zorla tutuyor, iki büküm sürükleyerek ocaga ancak taşıyor közlerin arasına yerleştiriyor. Hele kızarmış demiri örse kadar taşımak bir başka bela. Ocaktan örse kadar demiri birkaç kere yere düşürüp kaldırıyor, iki büküm, kan ter içinde kocaman demiri zorla örsün üstüne koyuyor, bir iki çekiç sallayınca, maşayla tuttuğu demir hemen yere kayıyor. örsün üstünde tutma-

ga gücü yetmiyor. Muhteremin tek mil kemikleri gerginlikten dışarıya fırlıyor. Usta, arada sırada, şöyle göz ucuyla Muhteremin hallerine, perişanlığına bakıyor, yüzünde en küçük bir kıpırtı olmadan kendi işine koyuluyor.

Muhterem bu minval üzere o gün akşama kadar çalıştı. Çalıştı çalıştı, elindeki demir, lanet, yanda görülen dört kanatlı çapaya bir türlü benzemiyordu.

Akşam kavuşurken Usta önlüğünü çıkardı, arkaya geçip temiz giyitlerini yeniden giyindi, masanın üstüne bir iki buçukluk bıraktıktan sonra önce Muhtereme, sonra örsün üstündeki demire bir göz attı:

«Ustam da bana böyle yapardı, inşallah üstesinden gelirsin de burada kalırsın. Bugün üstünden kilitlemiyorum. Ustam da böyle yapmıştı.»

Çıktı gitti, az sonra da geriye döndü. Muhtereme yaklaştı, gerildi, balyoz gibi bir tokatı Muhteremin suratına aşketti. Muhteremin gözlerinden kıvılcımlar saçıldı. ocaktaki gibi.

«Ustam da böyle yapardı.»

Çıktı gitti.

O gece Muhterem sabaha kadar körük çekip demir döğdü. Usta gün ıştırken dükkana geldiğinde onu örsün altına yığılmış, bir elinde çekiç, bir elinde maşa uyur buldu. Karman çorman olmuş kocaman demir parçası da, kararmış, örsün üstünde duruyordu. Akşamdan masanın üstüne koyduğu iki buçuk liralık da olduğu yerde duruyordu. Demek yemek yememişti aslanımız.

«Vay anasını,» diye gülümsedi Usta, «köpoglusu ama da inatçıymış. Bela bir adam bu. Benim Ustam da böyle yapardı, öyle mi? Ustamın eline böyle bir çocuk geçseydi ne yapardı?»

Ustanın çekiç sesini duyunca Muhterem hop diye korkuyla yerinden sıçradı, kalktı, sersem sepet dükkanın içinde bir oraya, bir buraya gitti, başı kesilmiş tavuk gibi çırpındı, bir iki kere örse, ocağa, duvara tosladı. Sonra kendine gelip de Ustayı karşısında görünce öyle orada dondu kaldı. Usta ona hiç bir şey söylemedi, örsteki kır-

mızı demirini döğmeğe başladı, döğdü döğdü, demiri alt-taki teknedeki kararmış suya daldırdı, su cızırdadı fokur-dadı. Muhterem iyice kendine geldi.

Muhteremin demir döğmesi bu minval üzre üç gün sürdü. Uçüncü günün sabahı Usta onu gene örsün dibin-de buldu. Örsün üstünde de azıcık, ama belli belirsiz ça-paya benzemiş demir duruyordu.

Ustanın çekiç sesleri, gürültüler, ustanın bağırması, döğülen demirden dökülen kıvılcımlar, sökülen demir pul-ları, Ustanın onu çekip örsün altından uzaklaştırmak için sürümesi, hiç bir şey onu uyandırmadı. Ölü gibi uzanmış kıpırtısız yatıyordu. Göğsü de inip inip kalkmasa ölü sa-nırdın.

İkindiye doğru uyandı. Usta ona yüzünü yumasını söy-ledi, yüzünü yuyup gidip yemek yemesini de sözlerine ek-ledi.

Yemekten döndüğünde saat beşe geliyordu. Muhte-rem utancından Ustanın yüzüne bakamıyor, Usta da ona bir şey söylemiyordu.

Muhterem, Ustanın elinde kendi elindeki kadar bir demir parçası gördü, demir parçası Usta onu döğdükçe, ocağa sokup çıkardıkça biçimleniyordu. Muhterem işi bı-rakmış, gözlerini dikmiş, içine girecekmiş gibi onu seyre-diyordu. Ustanın deviniminden en küçüğünü bile kaçırımı-yordu. Usta demiri döğdü döğdü, sonunda elindeki demir giderek yandaki çapaya tıptıptına benzedi. Ustanın elin-deki demir çapaya benzedikçe Muhteremin sevinçten içi içine sığmıyordu.

Ertesi sabah Usta dükkana geldiğinde gene Muhte-remi örsün dibinde sızmış buldu. Ama bu sefer, ama bu sefer, bu mendebur... Usta gözlerine inanamadı. Örsün üstünde pırıl pırıl bir çapa, kendisinin yaptığından da daha düzgün, durup duruyordu. Muhterem daha kapı açıl-ır açılmaz Ustanın ayak seslerini duyar duymaz ayağa fırlamış, gözlerini kirpiştirerek gülüyordu. Yalan değil, büt-ün bunları bana, Muhterem değil, o mendebur Zahit Us-

ta anlattı. Ben de bu adamın ne olduğunu anlayamadım ya, deli mi akıllı mı?

Muhterem sevinçten çılgına dönmüş, ne yapacağını bilemiyor, Ustanın gözlerine gözlerini dikmiş bakıyordu sadece. O kadar. Usta hiç konuşmuyor, örsün üstündeki, bir usta elinden çıkmış, usta işi çapaya bakıyordu.

Sonra hiç bir şey olmamış gibi gitti dükkanın arka hölmesine soyundu, ışıklerini giyindi, önlüğünü kuşandı geldi, işine koyuldu.

Yüzü gittikçe değişiyor, düşünceli bir hal alıyordu.

«Bak,» dedi, «Muhterem Yoğuntaş, ben senin yerinde olsaydım... Ben kendimi öldürürdüm. Bu dünya bu kadar gayrete, böyle bir ustalığa, hünere değmez. Bilseydim ki, bu dünya böyle, böyle boş, işe yaramaz senin yaşındayken kendimi öldürürdüm. Neden ki, dersen, değmez. Bu kadar yaşadım, bu kadar, binlerce ton demiri sırtımda taşıdım, ne için, binlerce ton demiri döğdüm çapa yaptım, makina bilem, makina bilem yaptım, neye yaradı? Hiç! Şimdiki aklım olsaydı senin yaşındayken, kendimi hemencecik öldürürdüm. Şimdi niye öldürmüyorum ki, ne kaldı ki, bundan sonra kendimi öldürmeğe değer mi ki...»

Usta başka işler veriyordu. Muhterem gittikçe ustalaşıyor, usta ne verirse yapıyordu. Kazmalar, kürekler, oraklar, tırpanlar, gemi aletleri, zincirler... Ama her sevincinde de Usta başına dikiliyor: «Aaaaah, senin yaşında olsam, kendimi öldürürdüm. İnsan daha çocukluktan kendini öldürmeli ki, bu kadar belayı çekmemeli. Oooooh. çocuklukta kendini öldürmek ne iyi...»

Duyamaz olmuştu bütün bunları Muhterem. Duyunca eli ayağı çözülüyor, korkuyor, sonra da kendini inanılmaz bir öfkenin deliliğine kapıp koyveriyordu.

Bir gün gene çalışmış yorulmuş, bitmiş, ama ne güzel bir iş çıkarmıştı! Sevinç içindeydi. İş önünde pırıl pırıl duruyor, gülümsüyordu ona... O böyle sevinç içindeyken gene Usta geldi başucuna dikildi:

«Neye yarar ki,» dedi, «benim yaşıma gelince anlar-

sın hanyayı konyayı ama, iş işten geçer. Kendini öldürmeye bile değmez!..

Muhteremin önünde çekiç duruyordu, kaptığı gibi Us tasının suratının ortasına... Bereket versin ki, boyu yetişmedi de çekiç Ustanın yüzü yerine göğsüne değdi ve Usta uzandı dükkanın tozlu tabanına ölü gibi boylu boyunca, ağzı yukarı uzandı kaldı. Muhterem, örsün üstündeki son işini de eline alıp aldı yatırdı, soluğu Sarayburnunda aldı.

Bu köyü nasıl buldu, kim haber verdi de geldi, yoksa bir koku mu aldı?..

Şimdi, şu anda altı metre boyunda pırıl pırıl bir motoru var Muhteremin. İnanılmaz ya, balık ağları da aldı geçen gün Muhterem... Her gün ağlarını düzeltiyor, yeni ağlar örüyor, teknesini boyuyor temizliyor, onarıyor... Muhteremi bir saniye boş gören yok. Hep çalışıyor, çalışıyor. Kendi işi bitince de herhangi birisinin işine koşuyor.

«Şurdan bir ekmek al Muhterem...»

«Git çarşıya bir ilaç al eczaneden.»

«Musluk bozuldu, musluk, musluğu yap.»

«Başüstüne.»

«Benim motor tekliyor, bir bakıversene Muhterem Yoğuntaş...»

«Başüstüne.»

«Bak Muhterem ağlar paramparça... Bir canavar takılmış olacak...»

«Hemen onarırız...»

Bir Muhterem bütün bizim köye yetiyor da artıyor bile... Durmadan tatlı, ışık gibi gülüyor, her işe koşuyor... Bazı bazı da birisinin işine yetişemiyor. İşte bu kahrediyor Muhteremi. Deli ediyor. Nasıl olur da, biri kendisinden bir iş ister de, bir şey ister de onu yapamaz Muhterem, nasıl nasıl, nasıl olur da?

Muhterem, diyor ki:

«Gör beni birkaç yıl sonra, gör beni... Ben Jirayir Us-

tadan da büyük bir balık teknesi yaptıracağım ki... Hem de kime, kime? Kime olacak, Rahmi Ustaya. O iyi bir adam. O eli hünerli bir adam. Hamdiyse, Hamdiyi çoktan sepetlemiştir Rahmi Usta. Rahmi Usta gibi temiz insanlar Hamdi gibisilerle bağdaşamazlar. Neme lazım, Hamdi de kötü bir insan değil ki...»

Hamdiyi değil de, Dursunu hiç unutamıyor Muhterem Yoğuntaş Kaptan. Ne sandınız Kaptan ya. Hem de denizlerin kurdu bir Kaptan, Muhterem Yoğuntaş Kaptan. Dursunu bulursa onu da kendi yanına alacak. Baş tayfa yazacak onu gemisine. Gemisine değil yahu, balıkçı gemilerine... Ne yapıp yapacak bugünlerde arayıp bulacak Dursunu. İki eli kanda da olsa arayacak, bulacak Dursunu. Dursun gibiler şu insanlar arasında az bulunur kişilerdir. Onların kadrini kıymetini bilmeli. Muhterem bunca gün görüp ömür geçirmeseydi ne anlardı Dursundan, Dursunun adamlığından...

«Muhterem Yoğuntaş, ben sana nişanlar, taşlar göstereceğim denizde. Marmaranın bütün balıklarını yakalayacaksın, sen de benim teknemi kalafatla, motorumu onar, çapamı döğ, yepyeni, gıcır gıcır, deniz sever bir çapa...»

Yaşar Kemal bir romancı, hikayeci olduğu kadar da bir röportaj yazarıdır. Uzun yıllar Cumhuriyet Gazetesinde röportaj yazarlığı yapmış, bu yüzden de Anadoluyu dolaşmış, ülkemizi yakından tanıma olanağı bulmuştur. Röportajda türlü biçim denemelerine girişen Yaşar Kemal'in en son röportajı da "Çocuklar İnsandır" dizisidir. "Allahın Askerleri", bu dizinin ilk bölümüdür. Yaşar Kemal, bu dizide röportaj-hikaye gibi bir tür denemiştir. Dünyadaki birçok yazarın da buna benzer denemeleri vardır. Gerçek, yaşanmış olaylardan kalkarak hikayeye, romana ulaşma çabası. Bu yapıtta Yaşar Kemal'in başka bir özelliği, her romanda başka, yeni bir dil arama, kullanma gücü iyice yoğunlaşmıştır.